

RIM / SODSTVO ZAHTEVA, DA SENAT DOVOLI NADALJEVANJE PREISKAVE

Andreotti osumljen, da je mandatar umora Pecorellija

Bivši predsednik vlade zavrnil obtožbe in napadel skesance

RIM - Se dopoldne je z novinarji zadovoljno pokomentiral izjave ameriških sodnikov, ki so postavljale v dvom verodostojnost mafjskih skesancev. Popoldne pa ga je doletel hud udarec: sum, da je mandatar zločina. Bivši italijanski premier Giulio Andreotti sedaj ni več osumljen »samo« sodelovanja z mafijo, pac pa tudi, da je naročil umor novinarja Mina Pecorellija.

Rimsko tožilstvo je namreč včeraj popoldne poslalo senatu zahtevo, naj dovoli sodno preiskavo zoper doživljenjskega senatorja, ki je osumljen, da je mandatar morilec Mina Pecorellija, odgovornega urednika časopisne agencije OP, ki je bil umorjen v Rimu 20. marca 1979. Tožilstvo je obnovilo preiskavo pred dobrim mesecem, potem ko sta mafjska skesanca v pričevanju palermškemu sodnikom obtožila Giulia Andreottija sodelovanja z mafijo. In prav mafjski killerji naj bi na Andreottijevo zahtevo umorili rimskega novinarja.

Na zahtevo sodnikov je bivši premier reagiral z rezko izjavo, v kateri je poudaril, da so obtožbe skesancev zoper njega »golo kleветanje«. Dodal je, da se ne izmika preiskavi, vendar protestira proti »poskusu lincanja, ki bo, tako upam, čimprej razkrinkano«.

Toda obtožnica, kot kaže, ne sloni samo na pričevanju skesancev. Sodniki naj bi odkrili tudi druge elemente, med katerimi dokazuje o domnevnem tajnem financiranju Andreottijeve struje, ki naj bi ga hotel Pecorelli razkriti pred smrtjo.

»Zadeva Pecorelli«

RIM - Mino Pecorelli je oblezel v krvi 20. marca 1979 v Rimu. Komaj se je razširila novica o njegovi nasilni smrti, je bilo jasno, da zločin sodi v okvir italijanskega zakulisnega dogajanja, v katerem se je Pecorelli gibal dolgo let in v katerem je imel vire za novice svoje časopisne agencije OP, ki je več let kalila spanje oblastnikov.

Povezan z obveščevalnimi službami, član tajne prevratniške frakcijske lože P 2, je Pecorelli vse svoje profesionalno življenje preživel v zakulisju, obravnaval skandale, ki so v sedemdesetih letih pretresali Italijo, večkrat je bila njegova agencija sredstvo za obračuna-

vanje med nasprotnimi stružami obveščevalnih služb in oblastnikov. In ne samo to: sumili so ga tudi izsiljevanja, ceprav obtožba ni bila nikoli dokazana. Nekaj dni pred smrtjo, je sodelavcu zaupal, da obravnava »zadevo, ki bi lahko bila zadetek na loterijo, a je tudi zelo nevarna«.

Več kot desetletna preiskava ni pojasnila vzrokov njegove smrti in lani jo je preiskovalni sodnik arhiviral. Rimsko tožilstvo jo je obnovilo pred dobrim mesecem, na osnovi pričevanja mafjskih skesancev Tommasa Buscette in Marina Mannoie, ki sta obtožila Giulia Andreottija, da je mandatar umora.

Toda obtožnica, kolikor je

znano, ne temelji samo na teh pričevanjih, pač pa na dodatnem dokaznem gradivu. V utemeljitvi zahtevo za nadaljnjo postopek tožilstvo navaja, da je Pecorelli pred smrtjo uničil članke, ki so zadevali finančni prispevek, ki naj bi ga Andreottiju namenil lastnik kemijske družbe Sir Nino Rovelli. Sedaj so sodniki našli sledi za temi čeki v vrednosti več sto milijonov lir.

Ali je to »nevarna zadeva«, ali pa je to bilo odkrivanje zakulisja Morovega umora, zaradi česar naj bi se Pecorelli sesel z generalom Carlom Albertom Dalla Chiesa? Morda bo tokrat preiskovalcem uspelo odgovoriti. (VT)

BALKAN

Amerika in Evropa se igrata slepe miši

Danes srečanje v Atenah

LUKSEMBURG, WASHINGTON, ZENEVA - Zahodni zavezniki - države Evropske skupnosti in Združene države Amerike - so v sredo postavili vojno na Balkanu v središče svojega rednega polletnega srečanja v Luksemburgu. Po torkovem srečanju evropskih ministrov na isto temo in sprico dejstva, da so Američani in Evropejci (skupaj z Rusi) podpisali washingtonski »program skupne akcije«, je bilo pričakovati, da se bodo z ameriškim ministrom Christopherjem dokaj hitro dogovorili o konkretnih akcijah.

Zahodne agencije sicer ocenjujejo, da sta dvanajststera in ZDA po Luksemburgu veliko bolj enotni kot prej, vendar s poročili o dogovorih dajo misliti, da se Zahod predvsem igra slepe miši in v nedogled odlasa resnično ukrepanje na Balkanu. Poročajo namreč, da so zavezniki nadvse enotno podprli zamisel o varnostnih območjih za Muslimane in da so Američani obljubili svojo letalsko zaščito. Christopher, ki je s »skupno akcijo« botroval pokopu Vance-Ownevega mirovnega načrta, pa je hkrati obljubil, da bodo Američani poslali v Bosno tudi svoje kopenske čete, vendar samo, če bo slo za uresničevanje Vance-Ownevega načrta, nikakor pa ne za zaščito tako imenovanih varnostnih območij, namenjenih Muslimanom v šestih bosanskih mestih.

Od Evropejcev je torej ameriški minister zahteval, naj se držijo dogovorjenega, vendar pokopanega načrta, od spritih strani v Bosni pa, da najprej zagotovi-

jo premirje (predvideno v Vance-Ownevem načrtu) in sprejmejo tudi varnostna območja, ki so v marsičem v nasprotju z zemljevidi, ki sta jih narisala mednarodna pogajalca. Christopher je po sestanku izjavil, da bodo v Washingtonu sprejeli vsa rešitve, o kateri se bodo enotno dogovorili Evropej-

Warren Christopher

ci (ki pa nikoli niso enotni). Američani in Evropejci se bodo danes se enkrat srečali, tokrat v razširjeni sestanku članic Severnoatlantske zveze v Atenah. V Bruslju so že v tork napovedovali, da bi v Atenah utegnili sprejeti operativni načrt za zaščito varnostnih območij, ki so vojaški strokovnjaki menda že pripravili.

Iz Zeneve pa poročajo, da se bosta tam v soboto srečala Alija Izetbegović in Mate Boban in se pogajala o pomiritvi v srednji Bosni po muslimanskem zavzetju Travnik. (R. S.)

BCIKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

BANCOMAT

Moja banka, v žepnem formatu.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Tržaški župan Staffieri odstopil

Župan Liste za Trst Giulio Staffieri je na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta odstopil. V Trstu bodo jeseni skoraj gotovo predčasne občinske volitve.

stran 4.....

SKGZ: pred nami so nove naloge

Glavni odbor SKGZ, ki se je sestel v Špetru, je ocenil politični položaj, ki je nastal po upravnih volitvah v naši deželi ter ugotovil, da nakazujejo nove razmere Slovincem v Italiji tudi nove naloge. Treba je najti oblike skupnega nastopanja, da bo prisotnost Slovencev v izvoljenih telesih čim bolj učinkovita. GO SKGZ je tudi kritično ocenil pisanje dela tiska v matični Sloveniji.

stran 4.....

Budin: za naše napake niso vedno krivi le drugi

Potrjeni deželni svetovalec Miloš Budin je prepričan, da moramo Slovenci pozorno spremljati spremembe v italijanski in deželni družbi. Prepričan je, da se moramo globoko zamisliti tudi o naših napakah.

stran 4.....

Trst: Protest delavcev ladjedelnice Sv. Marka

Delavci ladjedelnice Sv. Marka so včeraj dopoldne protestirali na tržaških središčnih ulicah, ker vodstvo družbe Fincantieri še ni predložilo načrta za preustroj obrata. Polovica uslužbencev ladjedelnice je že dalj časa vpisana v dopolnilno blagajno

stran 5.....

Volitve v Tržiču neveljavne?

Občinske volitve v Tržiču bi utegnile biti neveljavne. Nad njimi visi Damoklejev meč zaradi vrste nepravilnosti pri številu glasov. Baložar med prvovrščenima županskima kandidatomata vsekakor bo, nakar bi zadnjo besedo utegnili imeti Deželno upravno sodišče.

stran 7.....

Giro: podvig Saligarija

Italijan Marco Saligari je junak 17. etape kolesarske dirke po Italiji, med katero so tekmovalci prevozili dva gorska prehoda. Indurain je brez težav ohranil roza majico.

stran 21.....

Po zeleni Umbriji

Zapis Jozeta Korena z izleta Primorskega dnevnika, ko je 150 naših naročnikov in čitateljev obiskalo Umbrijo.

stran 22.....

Poroka stoletja

Princ Naruhito, 33-letni prestolonaslednik najbolj konservativne monarhije na svetu, se je včeraj v Tokiu poročil z nekdanjo diplomatino Masako Ovada.

stran 24.....

PO FABBRIJEVI NAPOVEDI O NADZORU NA MEJI S SLOVENIJO

Formalni protest Slovenije iz Rima še nobene reakcije

LJUBLJANA, RIM - Slovensko ministrstvo za zunanje zadeve je ob napovedi poostre nadzora na slovensko-italijanski meji včeraj naložilo slovenskemu veleposlaniku v Rimu Marku Kosinu, da v italijanskem zunanjem ministrstvu izrazi začudenje nad omenjenimi namerami Italije in zaprosi za uradno pojasnilo. Slovensko ministrstvo je imelo namreč včeraj na voljo le informacije iz sredstev javnega obveščanja. Ob tem je poudarilo, da je slovensko-italijanska meja že dolgo časa znana ravno po tem, da je najbolj odprta v Evropi in da doslej italijanska stran ni imela nikakršnih pripomb na sodelovanje z našimi obmejnimi organi. To je bilo vselej zgledno, kar navsezadnje potrjuje tudi sporazum, ki sta ga 28. maja letos v Rimu podpisala notranja ministra Slovenije in Italije, in sicer o sodelovanju in boju proti nezakonitemu trgovanju z mamili ter proti

organiziranemu kriminalu.

Drugih uradnih odmevov v Sloveniji se ni, podobno pa se dogaja tudi v Italiji. V poslanski zbornici rimskega parlamenta je na vprašanja včeraj sicer odgovarjal italijanski

obrambni minister Fabio Fabbri, a le o italijanski vlogi v reševanju balkanske krize. Sicer prihajajo informacije, da je italijanska policija na meji v stanju pripravljenosti z namenom, da prekupevalcem orožja in skraj-

nezem, ki delujejo na ozemlju nekdanje Jugoslavije, prepreči vstop v Italijo. V Grici pa so zaradi novih ukrepov zelo zaskrbljeni in jih ocenjujejo negativno.

Več na 2. in na 7. strani.

WASHINGTON / NOVI IMENOVANJI

Diplomat Bartolomew veleposlanik ZDA v Italiji

Pri Sveti stolici bo ZDA zastopal Raymond Flynn

WASHINGTON - Novi ameriški veleposlanik v Italiji bo poklicni diplomat Reginald Bartolomew, v Vatikanu pa bo ZDA zastopal dosedanj bostonski župan Raymond Flynn. Imenovanji nista se uradni, vendar bo do njiju prišlo v kratkem.

Reginald Bartolomew se je rodil pred 57 leti v Portlandu v Mainu in je potomec italijanskih priseljencev. Njegov prvotni priimek je namreč bil Bartolomei in prihajali so z Dodekaneza. Bartolomew je poročen in oče 4 otrok, v ameriški diplomaciji pa je v službi vse od leta 1974. Velja za velikega specialista za krizna območja in za pogajalca z »železnimi živci«. Služboval je med drugim na Cipru, v Libanonu ter v Spaniji. Leta 1980 je s pogajanjem dosegel sporazum za ameriško vojaško oporišče v Somaliji, dve leti pozneje mu je uspelo ohraniti prisotnost Pentagona v Grciji. Leta 1989 je po-

Novi veleposlanik ZDA v Vatikanu Raymond Flynn (AP)

stal asistent ameriškega državnega tajnika (zunanjega ministra) ter skrbel za razorožitev in prenos tehnologije. Pred nedavnim je bil odposlanec predsednika Clintona v Bosni. Pristavimo naj, da je Bela hiša dalj časa nameravala imenovati za veleposlanika v Rimu bivšega predsednika komisije za zunanje zadeve v ameriškem kongresu Danteja Fascella, vendar le-ta ni sprejel.

Drugače pa je z novim ameriškim veleposla-

nikom pri Sveti stolici, dosedanjim bostonskim županom irskega izvora Raymundom Flynnom. Le-ta je sprejel imenovanje po daljših pogajanjih z Belo hišo, v katerih je dosegel, da ne bo predstavljal ZDA zgolj na protokolarnih cerimonijah. Clinton mu bo namreč dal tudi pooblastilo, da bo skrbel za probleme 3. sveta in za krizna območja, se zlasti za Severno Irsko, Somalijo in za nekatere nerazvite države.

Posledice bodo čutili vsi

V slovenskem zunanjem ministristvu so pripravili uradno sporočilo, v katerem izražajo začudenje - Obramba in policija zbirata informacije - Dogodek šel mimo parlamenta

IVANKA MIHELČIČ

LJUBLJANA - Morebitno uvažanje poostrenega in celo vojaškega režima na meji med Slovenijo in Italijo zagotovo utegne imeti tudi negativne posledice za obe strani, saj bi zavrljo prost pretok ljudi, zlasti ob prihajajoči turistični sezoni. Vsekakor pa bi poslabšalo tudi položaj narodnostnih manjšin na obeh straneh meje. Tudi to je med drugim včeraj zapisalo slovensko zunanje ministristvo v svojem uradnem sporočilu ob napovedanih italijanskih ukrepih na slovensko-italijanski meji. Ob tem je se posebej poudarilo, da takšni enostranski ukrepi sosednjih držav nikakor niso v navadi med državami članicami Sveta Evrope, se manj pa so v prid siceršnjim dobrim sosedskim odnosom. Slovenska stran bo zato storila vse, da se bo o nastalem položaju pogovorila z odgovornimi italijanskimi organi oblasti.

Dobri poznavalci slovensko-italijanskih razmer ob napovedanih poostritvah režima na meji opozarjajo predvsem na to, da Italijani očitno ne sprejemajo dejstva, da Slovenija ni v vojni. Zelo jasno pa odklanjajo tudi vsa morebitna namigova-

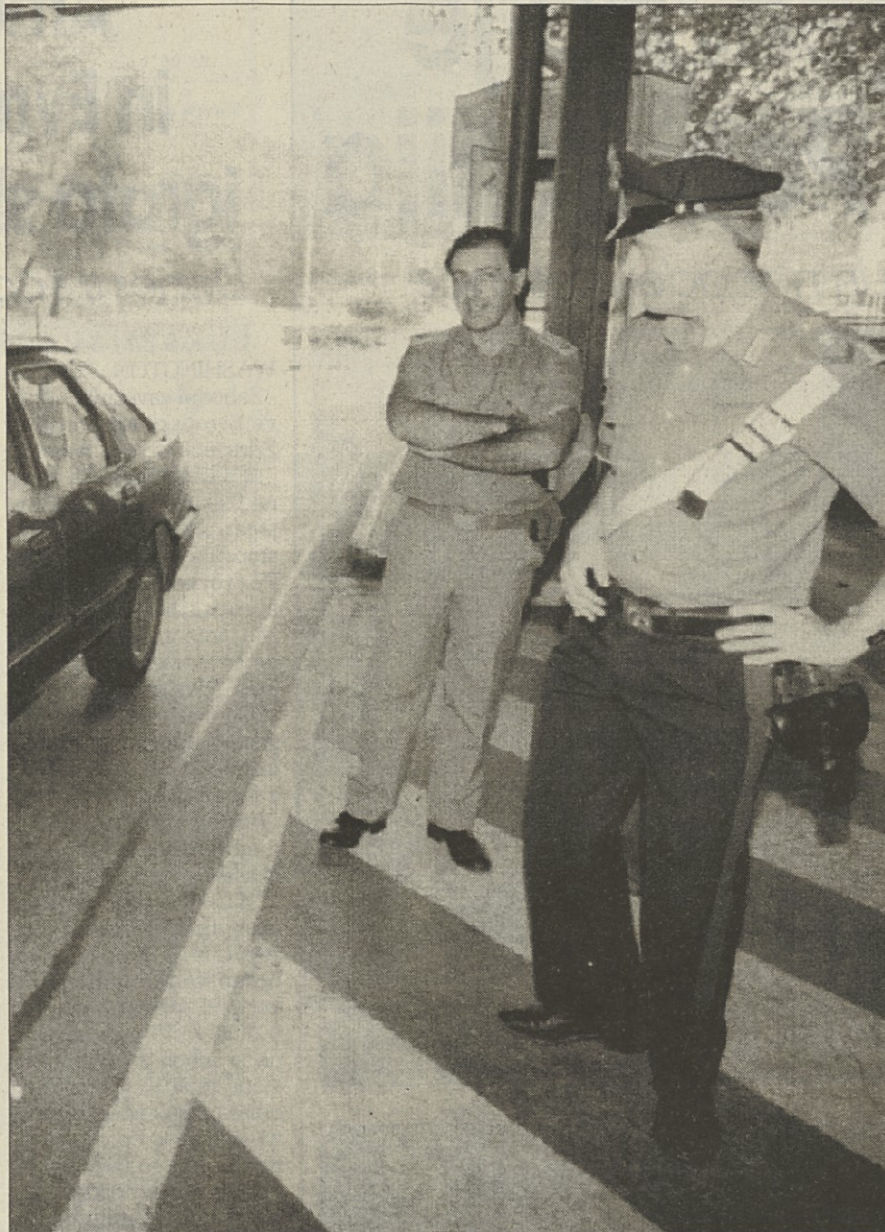
nja, da siceršnje tihotapske in druge kriminalne poti peljejo prek Slovenije. Če se že kdor koli sklicuje na tihotapce orožja, menda to počne brez vsakršne podlage. Ob tem velja omeniti, da je bilo včeraj v Sloveniji pravzaprav težko dobiti konkretnije odzive na italijanske mejne ukrepe. Tako na slovenskem obrambnem kot tudi na notranjem ministristvu so dejali, da pravzaprav informacije sele zbirajo, a tudi, da na slovenski strani pravzaprav ni razlogov za italijanske ukrepe. Celotno nasprotno: italijanski organi so menda letos ugotovili precej manj ile-

galnih prehodov čez mejo kot v času, ko Slovenija se ni postavila državne meje s Hrvaško. Zanimivo je, da se je včeraj za zaprtimi vrati sestal tudi odbor za mednarodne odnose državnega zbora. Naključje pač. Toda prav nihče od parlamentarcev ni postavil niti enega samega vprašanja o aktualnem dogajanju na slovensko-italijanski meji, čeprav se je seje udeležil tudi državni sekretar zunanjega ministristva Ignac Golob, ki bi morebiti utegnil tudi kaj pojasniti. Vse kaže, da bo slovenski parlament zagnal »primeren« vik in krik sele post festum...

Severni sosedje so presenečeni

CELOVEC - Ostrejši nadzor meje, ki so ga predvčeršnjim napovedale italijanske oblasti predvsem v zvezi s slovensko-italijansko mejo, so v Avstriji sprejeli z začudenjem. Avstrijski varnostni organi o napovedanem ukrepu - ki naj bi veljal tudi za Avstrijo - doslej sploh niso bili obveščeni, je v pogovoru za Republiko poudaril predstavnik za tisk pri varnostni direkciji v Celovcu. Dejal je, da nimajo nikakršnih informacij, da bi italijanski varnostni organi ali celo vojska poosttrili nadzor na meji.

Tudi v avstrijskih javnih obcih o morebitnih ukrepih Italije se niso poročali, notranje ministristvo pa se ni zavzelo uradnega stališča v zvezi s tem. (I. L.)

Mejni prehod Lazareti: še vedno običajni postopki (Foto: Zdravko Primožič)

Policija ukrepa

LJUBLJANA - Slovenski organi za notranje zadeve so v prvem trimesečju letosnjega leta na ozemlju Slovenije zasegli natancno 125 kosov različnega orožja, 35 bomb, skoraj 23 kilogramov eksploziva, 35 vzgjalnikov, 39 metrov vzgjalne vrvice in 30.000 kosov streliva. V istem obdobju so na mejnih prehodih zasegli 224 kosov orožja, 73 kosov plinskih in eksplozivnih sredstev, 43 ročnih bomb, 11, 3 kilograma eksploziva, 123 vzgjalnikov, 16, 7 metra vzgjalne vrvice in 27.000 kosov različnega streliva. Vložili so 52 kazenskih ovadb, 677 predlogov za uvedbo postopkov o prekršku in 79 predlogov za uvedbo postopka za odvzem orožja. Na stotine kosov orožja in na tisoce pirotehničnih sredstev pa so slovenski kriminalisti zasegli tudi lani. To naj bi dokazovalo njihovo angažiranost in ovrglo namigovanja o Sloveniji kot domnevni tihotapski poti. (I. M.)

ITALIJA / ALARMANTNA POROČILA

Strah pred skrajneži

Obveščevalci svarijo policijo

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Italijanska policija na meji s Slovenijo je v stanju pripravljenosti, trdi agencija ADN Kronos. Vzrok za to je predvsem domneva, da bi v teh dneh lahko skusali prestopiti slovensko-italijansko mejo skrajneži ali prekupevalci z orožjem, ki delujejo na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Policija naj bi se za poostreni nadzor nad mejo odločila na podlagi poročil italijanskih obveščevalnih služb.

Agencija navaja tudi nekaj primerov aretacij prekupevalcev z orožjem in mamili na slovensko-italijanski meji. Do prvih aretacij je prišlo septembra 1990, ko je finančna straža prišla državljana nekdanje Jugoslavije in mu zaplenila 20 pušk kalasnikov in 71 brzostrelk, ki naj bi bile namenjene na Kosovo. Policija in agenti protiteroristične službe obravnavajo vse te primere, da bi ugotovili, ali sodijo v en sam nacr ali pa gre za ločene, ki so med seboj nepovezani. Vsekakor pa, trdi agencija, varnostni organi namenijo veliko pozornost prekupevanju z orožjem, ki je neposredno povezano z vojno na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini.

To je edini posredni odmev na torkov tržaski nastop italijanskega obrambnega ministra Fabia Fabbrija, ki je omenil možnost razmetitve vojaških enot na meji. Te bi pomagale policiji pri odkrivanju prekupevalcev orožja in mamili.

Minister Fabbri je včeraj v poslanski zbornici

Fabio Fabbri (Foto: D. K.)

odgovarjal tudi na vprašanja o italijanski vlogi pri reševanju balkanske krize. Vprašanja varnosti je le bežno omenil in dejal, da bi »nenadzirana spirala vojne v Bosni in Hercegovini, v katero so v teh dneh poleg Srbov in Muslimanov vpleteni tudi Hrvati, lahko ogrozila italijansko varnost z neposrednimi grožnjami za italijansko ozemlje«. Na stavična druga vprašanja novinarjev Fabbri ni hotel odgovarjati.

Sicer pa ta novica ni povzročila odmevov v parlamentarnih krogih. Tako so bile razprave parlamentarcev v torkov senatu in včeraj v poslanski zbornici namenjene predvsem položaju v BiH in vlogi, ki naj bi jo v akciji za rešitev balkanske krize odigrala Italija. (Foto: Davorin Križanec)

STALIŠČA SLOVENCEV V ITALIJI

Za sporazumne ukrepe

TRST - Izjave italijanskega obrambnega ministra Fabbrija so razburile tudi vodilne kroge slovenske manjšine v Italiji.

Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Klavdij Palčić sodi, da ministrov ukrep onemogoča nadaljnje normalno življenje ljudi ob meji in ogroža povezovanje Slovenije z evropskim prostorom, sicer pa pomeni udarec prizadevanjem nase manjšine za integracijo v skupnem prostoru.

Deželni svetovalec Demokratske stranke levice Milos Budin razume prevladnost rimskih oblasti, misli pa, da je ukrep na »odprti meji« preneglavljen. Poudarja, da prinaša alarm, ki je na Trzaskem odveč. Namesto tega sta potrebni umirjenost in strpnost. Atentator

DRAGO GASPERLIN

v Italiji ne gre povezati z balkansko vojno niti ne s »slovensko nevarnostjo, toda prekupevanje z orožjem in mamili je mogoče preprečiti tudi drugače«.

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar ocenjuje, da krepitev vojske navzočnosti na meji, zlasti pa način, kako se to prikazuje javnemu mnenju, hoče nocoj ustvarjati mučen vtis. »Če je cilj teh ukrepov preprečevanje tihotapstva z orožjem, bi se to najbolje pokazalo tako, da bi prišlo do koordiniranih akcij s Slovenijo, kakršne so na primer dogovorjene za zatiranje trgovanja z mamili in drugih kriminalnih dejavnosti,« poudarja Ivo Jevnikar.

Predstavnik Stranke komunistične prenovne Stojan Spetič pa meni, da je Fabbrijevo ravnanje demonstrativno in da po nepotrebnem zastruje odnose na meji. Namesto tega bi bilo treba doseči sporazum s Slovenijo za skupno preprečevanje tihotapljenja orožja in mamili. Obojega ne gre ustavljati na meji, ampak tam, kjer se sklepajo posli - za to pa ima država tajne službe. Predsednik slovenske komisije socialistične stranke Rudi Pavšić pa dodaja: »Razumem skrb Italije glede ilegalnega vnoša orožja in strah pred novimi terorističnimi napadi, mislim pa, da se je ministristvo preneglavlilo, saj ima vlada na voljo še druga sredstva - predvsem možnost ustreznih dogovorov s Slovenijo in Hrvaško.«

ODMEVI V ITALIJANSKEM TISKU

Razumevajoč odnos do ministrovih stališč

Vzhodna meja je nemirna - Italijanski veleposlanik v Sloveniji ni bil obveščen

BOGO SAMS

TRST - Italijanski tisk na prvih straneh osrednjih dnevnikov poroča o torkovi napovedi obrambnega ministra Fabia Fabbrija, da bo italijanska armada zastražila mejo. Milanški Corriere della sera objavlja na prvi strani dramatično sliko srbskega vojaka, ki rešuje dečka. Opremljena je z naslovom: »Zaradi tveganj srbskega terorizma - alarm na mejah.« Na prvi strani je daljše poročilo posebnega poročevalca Roberta Morellija.

La Repubblica name-

nja temu dogodku članek na prvi strani, nato pa jugoslovansko tragedijo obravnava na dveh straneh. Njen poseben poročevalec iz Trsta je zapisal, da bo »Italija postrojila cete na meji«. Novinar ugotavlja, da je vzhodna meja nemirna, občutljiva in preveč odprta. To je meja z nekdanjo Jugoslavijo, danes pa s Slovenijo, od koder lahko prihajajo izredno velike količine orožja in mamili. Od tod naj bi grozila Italiji

neposredna nevarnost. Trzaski Il Piccolo prinaša, kar je razumljivo, najobsirnejše poročilo z vsemi podrobnostmi o poteku sestanka vojaških poveljnikov, policijskih funkcionarjev, prefektov in najvišjih predstavnikov italijanske vojske obveščevalne službe na tržaski prefekturi. Il Piccolo poudarja izjavo obrambnega ministra, da »tudi v podzavesti ne gre za sovrazen odnos do sosednjih držav, tem-

več samo za notranje varnostne ukrepe«.

O sestanku na prefekturi italijanski veleposlanik v Ljubljani ni bil obveščen. Zato pa v rimskih krogih pravijo, da se govori o Srbih, dejansko pa se sprejemajo ukrepi proti Sloveniji. Slovenija je uvedla zelo oster nadzor nad potniki, ki prihajajo iz Beograda z jugoslovanskimi potnimi listi, toda isti potniki prihajajo v Italijo brez vizumov, brez kakršnihkoli omejitev in zato tudi brez kakršnegakoli nadzora.

NA SLOVENSKO-ITALIJANSKI MEJI

Zaskrbljenost, sicer pa na obeh straneh še po starem

Italijanski obmejni organi se vzdržujejo komentarjev

VOJKO CUDER, BORIS VUK

KOPER, NOVA GORICA - Stevilni tovarnjaki na parkiriscu pred mejnim prehodom na Skofljah, ki smo jih videli včeraj popoldne, tam niso čakali zaradi kakih posebnih ukrepov italijanskih oblasti. Tako stanje je tu že nekaj časa - italijanski cariniki imajo tako imenovano »belo stavko«, kar pomeni, da odklanjajo opravljanje nalog in da delajo natančno in zlasti počasno. Na postaji obmejne policije smo izvedeli, da ni opaziti kakšnega posebnega dogajanja na italijanski strani, promet prek prehoda poteka kot navadno. Enako ugotavljajo tudi slovenski cariniki.

Groznje italijanskega obrambnega ministra Fabbrija so dokaj mirno sprejeli tudi na novogoriškem koncu državne meje. Tam čakajo na uradno reakcijo državnih organov, predvsem sloven-

ski karabinerji niti cariniki niso zeleli komentirati napovedanih ukrepov italijanskih oblasti. Z veseljem pa nam je povedal svoje mnenje lastnik bifeja ob meji. Rekel je, da nenanaravno, da zdaj razmišljajo o zapiranju meje. Po njegovem mnenju bi moralo biti v teh krajih tako, kot je bilo v času Avstro-Ogrske, ko so se ljudje svobodno gibali od Benetk do Reke...

Na italijanski strani ni karabinerji niti cariniki niso zeleli komentirati napovedanih ukrepov italijanskih oblasti. Z veseljem pa nam je povedal svoje mnenje lastnik bifeja ob meji. Rekel je, da nenanaravno, da zdaj razmišljajo o zapiranju meje. Po njegovem mnenju bi moralo biti v teh krajih tako, kot je bilo v času Avstro-Ogrske, ko so se ljudje svobodno gibali od Benetk do Reke...

Groznje italijanskega obrambnega ministra Fabbrija so dokaj mirno sprejeli tudi na novogoriškem koncu državne meje. Tam čakajo na uradno reakcijo državnih organov, predvsem sloven-

ski obmejni organi se vzdržujejo komentarjev. Na italijanski strani ni karabinerji niti cariniki niso zeleli komentirati napovedanih ukrepov italijanskih oblasti. Z veseljem pa nam je povedal svoje mnenje lastnik bifeja ob meji. Rekel je, da nenanaravno, da zdaj razmišljajo o zapiranju meje. Po njegovem mnenju bi moralo biti v teh krajih tako, kot je bilo v času Avstro-Ogrske, ko so se ljudje svobodno gibali od Benetk do Reke...

Na italijanski strani ni karabinerji niti cariniki niso zeleli komentirati napovedanih ukrepov italijanskih oblasti. Z veseljem pa nam je povedal svoje mnenje lastnik bifeja ob meji. Rekel je, da nenanaravno, da zdaj razmišljajo o zapiranju meje. Po njegovem mnenju bi moralo biti v teh krajih tako, kot je bilo v času Avstro-Ogrske, ko so se ljudje svobodno gibali od Benetk do Reke...

Groznje italijanskega obrambnega ministra Fabbrija so dokaj mirno sprejeli tudi na novogoriškem koncu državne meje. Tam čakajo na uradno reakcijo državnih organov, predvsem sloven-

ski strani meje ni več vojske, pa so ostali neza- varovani številni mejni odseki, kjer je mogoče prethotapiti marsikaj, ne nazadnje tudi orožje. Večji tihotapski tovari praviloma ne gredo čez me- dnarodne prehode, razen ce so skriti za ustrezno dokumentacijo.

Dejansko pa z italijanske strani mejo varuje vojska ze zdaj, vsaj na območju do Kozine, kajti ze ves cas so tu namesto policije karabinerji, ki so v bistvu vojska policija. Zanimivo je, da so v Italiji ze dalj casa razmišljali, da bi tudi tukaj umaknili karabinerje in jih nadomestili s policijo.

Z mejnega prehoda Skoflje: za svobodo kot v rajni Avstro-Ogrski (Foto: F. Primožič)

RIM / SPOR OKROG DATUMA POLITIČNIH VOLITEV SE ZAOSTRUJE

Demokristjani potrdili svoj NE za predčasne volitve

Vlada premiera Ciampiija v dokaj kočljivem položaju

VOJMR TAVCAR

RIM - »S tehničnega vidika ni mogoče, da bi imeli politične volitve že oktobra.« Krščanska demokracija je včeraj zaupala predsedniku poslancev Gerardu Biancu nalogo, da je rekel Ne predlogu Dsl, da bi takoj po sprejemu novih volilnih pravil razpustili parlament in pozvali Italijane na volišca.

Priloznost za demokratski Ne je bila podobna tisti, ki jo je tajnik Dsl Achille Occhetto izkoristil, da bi poudaril svojo zahtevo o sprejemu novih volilnih pravil do prvih dni avgusta, parlament pa naj bi bil razpuščen takoj potem, ko bi posebna komisija izoblikovala nova volilna okrožja, prilagojena večinskemu principu. Occhetto je z zahtevami seznanil premiera Carla Azeglia Ciampiija (Telefoto AP), s katerim se je sesel v torek na kosilu in kateremu je ponovil »moralno podporo« Dsl, ker gre za »institucionalno vlado, ki ima kot glavni cilj nova volilna pravila in nato predčasne volitve«.

Včeraj pa so bili gostje predsednika vlade demokratski voditelji, ki so se s Ciampiijem zadržali na razgovoru do bri dve uri. Tajnik Mino

Martinazzoli ni hotel spregovoriti, zato je v njegovem imenu Ne Kd izrekel Gerardo Bianco, ki se ni omejil samo na tehnično utemeljitev. »Oktobra volitve niso mogoče, toda po mojem mnenju niso nujne niti spomladi, saj je ta parlament povsem legitimiran, da nadaljuje z delom. Volitve bomo oklicali, ko bodo potrebne.«

Prerekanje o datumih skriva bistveno politično vsebino. Za cimprijske volitve so vse leve stranke, Severna liga in del socialistov, ker menijo, da mora tudi parlament odražati razmerje sil v državi, ki je prislo do izraza na nedeljskih upravnih volitvah. Proti pa so Krščanska demokracija in tisti del Psi, ki se spoznava v stališčih tajnika Ottaviana Del Turca. Obe stranki upata, da bosta lahko reorganizirali vrste in bili uspešnejši, če bodo volitve odložene na pomlad ali se dlje. V tem času pa bi ohranili oblast v parlamentu, kjer sedaj se razpolagata sicer piclo vecino.

V utemeljevanju tega stališča je socialistično tajništvo včeraj poudarilo, da bi morali pred volitvami rešiti nekatere bistvene probleme kot so

dogovor o ceni dela, predvsem pa novi finančni zakon. Occhetto pa je takoj odgovoril, da so jeseni politične volitve možne in da bi jih morali združiti z upravnimi, ki so predvidene konec novembra ali v začetku decembra.

Spor okoli datuma volitev se dopolnjuje s spopadom okoli volilnih pravil. Mimo vprašanja

volitev v enem ali dveh krogih je bistvo spopada v tem, ali naj novi zakon omogoči demokracijo izmeničnosti, v kateri dva bloka tekmuje za oblast, ali pa oblikovanje nove sredinske osi, ki je temelj oblasti in upravlja s tem, da se zdaj poveže z desno ali z levo opozicijo. Druga rešitev bi bila dejanska obnovitev dosedanjega sistema oblasti v

Italiji, medtem ko bi bila prva rešitev dejanska inovacija za italijansko demokracijo.

To je bistvo bitke, ki ima v teh dneh kot glavno prizorišče ustavno komisijo poslanske zbornice. Komisija se včeraj se ni lotila problema enega ali dveh volilnih krogov in spopad je zadel predvsem volilna okrožja. Z večino glasov je bil zavrnjen predlog Dsl in Skp, ki sta hoteli omejiti na dva meseca cas komisije za določitev novih volilnih okrožij. Dsl je to interpretirala kot poskus, da bi preprečili volitve jeseni, Kd pa je utemeljevala nujnost daljšega obdobja za zahtevnost naloge za določitev volilnih okrožij.

Med nasprotnima taborama je Ciampijeva vlada v kočljivem položaju, saj mora paziti, da si ne zapravi podporo tistih, ki so ji izglasovali zaupnico, obenem pa mora ohraniti tudi naklonjenost tistih, ki so se vzdržali. Tako je minister za reforme Leopoldo Elia po eni strani miril Kd, čes vlada zaenkrat ne bo predstavlja svojega volilnega predloga, ker delo v komisiji dobro napreduje, po drugi pa Dsl, čes volitve jeseni niso izključene, če bo volilni zakon sprejet do prvih dni avgusta.

OBVEŠČEVALNE SLUŽBE

Polemike ob imenovanju Pecchiolija

RIM - Ugotoviti značaj prevratniškega napada na italijansko državo in družbo, ob tem pa posodobiti zakon za nadzorstvo parlamenta nad obveščevalnimi službami: to je program, ki ga je senator Dsl Ugo Pecchioli nakazal po izvolitvi za novega predsednika parlamentarnega odbora za nadzor nad obveščevalnimi službami. Ugo Pecchioli je tako prevzel mesto senatorja Dsl Gerarda Chiaromonteja, ki je pred dobrim mesecem umrl zaradi srčne kapi.

Pecchioli, ki se je v okviru bivše Kpi dolgo let ukvarjal z vprašanjem prevratništva in državne varnosti, je kot kratkoročni cilj navedel raziskavo o sedanjem terorističnem napadu na državo. V tem okviru namerava zaslišati predsednika vlade Carla Azeglia Ciampiija, pristojne ministre in voditelje varnostnih služb, da bi ugotovil »morebitno neucinkovitost ali odstopanje varnostnih služb od svojih zadolžitve«.

Dolgoročni cilj pa je priprava zakonskega osnutka, ki naj jamci parlamentu več pristojnosti za nadzorstvo nad obveščevalnimi službami. Sedanji

zakon, ki je bil sprejet leta 1977, po Pecchiolijevem mnenju ne ustreza več potrebam, ker se je medtem končala hladna vojna, v teh letih pa je bilo tudi precej primerov odstopanja varnostnih organov od svoje ustavne dolžnosti. Pripomnil je, da je ta potreba zaznavna že nekaj časa in ni povezana z zadnjimi terorističnimi epizodami.

Izvolitev Uga Pecchiolija za novega predsednika parlamentarnega nadzornega odbora, je izzvala val polemik. Novi liberalni tajnik Raffaele Costa je obtožil KD, da »si spet prizadeva za zgodovinski kompromis s bivšimi komunisti«, na ta način pa prispeva k rušenju tistega sredinskega bloka sil, ki naj bi bil bodoca os italijanskega političnega sistema. Misovec Giuseppe Tatarella je obtožil Pecchiolija stikov s častniki, ki so odstopali od svoje dolžnosti.

Kritikom je Pecchioli odgovoril, da so obtožbe neresne in ob tem zavrnil vsakršno odgovornost za imenovanje častnikov, ki so vodili obveščevalne službe v sedemdesetih letih in ki so bili člani prevratniške loze P2. (VT)

NOVICE

Otroci in stari doma zaradi onesnaženosti

RIM - Rimski občinski podkomisar Giovanni Balsamo je včeraj objavil poziv, naj otroci in priletni ljudje po možnosti ostajajo doma zaradi onesnaženosti zraka v rimski metropoli. Merilne naprave že lep čas beležijo namreč previsoke koncentracije dušikovega dvokisa in ozona v zraku, in to do take mere, da bi lahko trpelo zdravje sibkejših oseb, zlasti otrok in starih.

Nadaljujejo se preiskave okrog računa »Protezione«

MILAN - Namestnik državnega pravdnika Pier Luigi Dell'Oso nadaljuje preiskave okrog švicarskega bančnega računa »Protezione«, ki se ga je nekdanje vodstvo PSI posluževalo za kasiranje podkupnin. Kot je znano, je veliko vsoto denarna na ta račun nalozil tudi nekdanji predsednik denarnega zavoda Banco Ambrosiano Roberto Calvi, in to malo preden je banka šla v stečaj, sam Calvi pa v nesrečen konec pod londonskim mostom. Dell'Oso je v okviru svojih preiskav včeraj zaslišal kot prico tudi bivšega predsednika državne družbe ENI Raffaeleja Girotti. Omenimo naj, da je sodnik že zaslišal bivša predsednika iste družbe Eugenia Cefisa in Umberta Colomba ter bivšega podpredsednika Leonarda Di Donno.

Policija prišla neapelskega mafijaša

RIM - Rimska policija je včeraj aretirala kolovodja neapelske mafijske organizacije »camorra« Franca Gaglioneja, in sicer med tem ko se je nahajal v nekem baru v središču Rima. Gaglione je star 26 let, kljub svojim mladim letom pa velja za enega najnevarnejših vodij organiziranega kriminala v Neaplju. V Rim je baje prišel zato, da bi se dogovoril o nekem »poslu«, mogoče da bi odkupil bar, v katerem so ga aretirali. Gre vsekakor za nov pomemben uspeh policije v borbi proti mafiji.

Zaigalni atentat v središču Catanzara

CATANZARO - Včeraj tik pred zoro je prišlo v središču Catanzara do zaigalnega atentata, ki je povzročil veliko gmotno škodo, k sreči pa ni zahteval človeških žrtv. Tarca atentatorjev je bila trgovina sportnih artiklov »Brividi«, ki stoji na središčnem trgu Garibaldi. Požar so zaneli okrog 4.30 z bencinom, plameni pa so oplazili tudi bližnjo restavracijo Il Gattopardo. Gasilci so iz varnostnih razlogov tudi evakuirali tri stanovanja, ki so v isti stavbi. Lastniki trgovine so policiji povedali, da niso bili nikoli tarca mafijskega izsiljevanja in da si ne znajo obrazložit, zakaj so se atentatorji lotili njihove trgovine. Preiskovalci pa kljub temu ne izključujejo, da gre prav za mafijško ustrahovanje.

MILAN / VOLILNA KAMPANJA ZA BALOTAŽO SE NADALJUJE

Formentini predstavil bodoči občinski odbor

Marco Formentini, ki se bo kot predstavnik Severne lige 20. junija potegoval za župansko mesto v Milanu je včeraj svojim morebitnim volilcem že predstavil občinske odbornike, ki jih bo imenoval (Telefoto AP)

RIM / DOGOVARJANJE GLEDE CENE DELA

Abete grozi sindikatu z enostranskimi pogajanjmi

Sergio D'Antoni (CISL): Gre za prenatrpano stališče, ki ne bo koristilo nikomur in bo škodilo obema stranema

RIM - »Jaz si prizadevam za to, da bi cimpriji v globalno zaključili pogajanja o ceni dela; če pa to ne bo mogoče, se bomo opredelili za pogajalstvo na ravni podjetij oziroma delovnih mest.« To je zatrdil na včerajšnji skupščini rimske zveze industrijcev predsednik Confindustrie Luigi Abete s pripombo, čes, »decentralizirana stopnja pogajanj nikakor ne pojde mimo sindikatov, saj so vendar sindikati prisotni tudi znotraj podjetij in gorje nam, ko ne bi bilo tako...« Po mnenju vodi-

telja vsedravnne zveze veleindustrijcev sta samo v Italiji v veljavi dve pogajalski stopnji, ki da se negativno prepletata z maksimiziranjem negativnih plati na obeh straneh in minimiziranjem pozitivnih.

Abetejeve teze so seveda razburile sindikaliste. »Gre za prenatrpano stališče in propagandno pobudo,« se je odzval generalni tajnik sindikata CISL Sergio D'Antoni, ko je zvedel za namero, po kateri naj bi se začeli člani Confindustrie dogovarjati z uslužbenci tovarn oziro-

ma podjetij neposredno - torej mimo posredovanja sindikalistov - če ne bo prišlo na vse državni ravni do sporazuma o ceni dela.

D'Antoni, ki je to govoril na kongresu CISL v Novi Liguere (Alessandria), je poudaril nujno po cimprijsnji sklenitvi omenjenega sporazuma: »V teku je samo prva runda pogajanj, ki so bila doslej vselej sila težavna. V vsesplošnem interesu je, da se vse zapreke v najkrajšem času prebrodijo, ravno zaradi tega pa sem prepričan, da je gledišče Luigija

Abeteja bolj izzivalno kakor pa dokončno.« Po sodbi D'Antonija je sporazum o dohodkovni politiki nujno potreben tudi samim industrijcem, saj bi omogočil potalčenje obrestnih mer. Ne samo, takšen sporazum potrebuje tudi rimska vlada, saj bi edinole na njegovih podlagi imela jasno referenčno točko, ki ji je potrebna za izglasovanje novega finančnega zakona. Skratka - meni Sergio D'Antoni - gre za sporazum, ki ga potrebujejo prav vsi; kajti če se ne bomo zmagovito odzvali izzivu pro-

gramirane stopnje inflacije, tedaj bo prišlo do pravega spopada, ki pa ne bi nikomur koristil - nasprotno! V isti sapi je vodja sindikata CISL podčrtal nujnost dvostopenjskega pogajalstva: »Eno ne izključuje drugega, kajti kakovost tega, o čemer se je treba dogovoriti, je različna. Ko bi se teze predsednika Confindustrie sprevrgle v skrajno, neomajno stališče, ne bi več govorili samo o preprosti zapreki, ampak že kar o pravem zidu, ki bi gotovo preprečil kakršni koli dogovor.«

RIM / V ITALIJANSKEM TISKU

Polemika o obnašanju Italijanov v Somaliji

Obrambni minister uvedel preiskavo

RIM - Ali italijanska vojska, ki sodeluje v mirovnih in humanitarnih akcijah v Afriki ravna vselej v skladu z načeli, ki bi morala biti vodilo teh posegov? To vprašanje je včeraj dramatično odjeknilo v italijanski politični in družbeni stvarnosti, potem ko je tednik Epoca v svoji zadnji številki objavil fotografije skupine italijanskih vojakov, ki so aretirali domnevna somalska terorista, jima zvezali roke in noge z vrvjo in jima nadeli na glavo črno kapuco, preden so ju odvedli v zapor.

Objava teh fotografij sledi objavi fotografije izpred nekaj dni, na kateri je videti italijanskega vojaka, ki s palico grozi otroku, ki se je prerinjal za hrano, in polemiki o veliko hujšem dogodku, v katerega je bilo vpletenih nekaj ameriških marincev, ki so z električnim tokom mučili aretiranega terorista.

Poveljnik italijanskih enot v Somaliji je včeraj dopoldne v intervjuju za radijski dnevnik druge mreže Rai poudaril, da aretirana Somalca nista sodila »v krog Marijinih družabnic«, pač pa je slo »za terorista, ki sta streljala proti naši

vojski«. Pojasnil je, da sta bila zvezana z vrvjo, da bi bila onesposobljena, črno kapuco pa naj bi jima nadeli vojaki na oči zato, da ne bi prepoznala kraja, kamor so ju odvedli, prevsem pa zato, da ne bi mogla videti razporeditve in organizacije varnosti v italijanskem taboru.

Ob tednik Epoca se je polemico obregnil včeraj popoldne v parlamentu tudi obrambni minister Fabio Fabbri, ki je poudaril, da je »fotografija, ki ni uokvirjena v kontekst dogajanja, samo parcialen dokument«. Dodal je, da je odredil o dogodku preiskavo, ob tem pa takoj podčrtal, da dogodek »ne zmanjšuje pozitivne ocene o delu italijanske vojske v Somaliji, saj težijo vojaki k cimobilnim odnosom s prebivalstvom«.

Ob tednik Epoca so se obregnili tudi socialdemokrati, ki poudarjajo, da »italijanski fantje tvegajo vsak dan življenje v operacijski coni«, medtem ko jih obtožujejo »pisuni, ki blebetajo o vojni in miru na varnem za svojimi pisalnimi mizami«.

V tem je nedvomno zrno resnice. Druga plat tega pa je tudi tista, ki jo pozorujejo fotografije Epoca. (VT)

TV KP / STEZICE

Na ekranu politični položaj po volitvah

TRST - Zaostreni politični položaj po nedeljskih deželnih in pokrajinskih volitvah vodi FJK po nejasni poti. Nebo je vse prej kot jasno in usoda slovenske narodnostne skupnosti v Italiji je iz dneva v dan težja, kar tudi sodelovanje ob meji in celo med državama Italijo in Slovenijo. Slovensko zastopništvo v deželnem svetu se je skrcilo kot se nikoli. V Trstu in Gorici je stanje zaskrbljujoče, konservativne sile zapirajo poti vsakršnega napredka in sožitja, tako da bo balotaza za predsednika trzasko pokrajine 20. junija izjemnega pomena za življenje

Trsta. Ob vsem tem kot tudi o analizi nedeljskih volitev bo spregovorila nova oddaja TV Koper »Kam vodijo naše stezice...«, ki jo bodo snemali drevi v sejni dvorani dolinskega zupanstva. Sama tematika je izjemno zanimiva in aktualna, tako da je pričakovati tudi številno udeležbo občinstva, ki lahko svobodno in brez vsakih omejitev poseže v razpravo s svojimi zapaznanji in razmisli. Kot glavni gostje bodo pred kamerami sodelovali edini slovenski izvoljeni deželni svetovalec Milos Budin, pa se Ivo jevnikar, Sergij Lipovec in Rudi Pavšič.

PODKUPNINE

Bivši minister demantira izjave o sumljivih poslih

RIM - Podkupniška afeta je sprožila tudi plaz medsebojnih obračunavanj in polemik med ljudmi, ki so vpleteni vanjo. Tako je bivši minister za zunanjo trgovino Nicola Capria včeraj odločno demantiral izjave, ki jih je dal sodnikom bivši predsednik državne petrolejske družbe Snam Enzo Barbaglia glede sumljivih poslov, ki sta jih sklenili leta 1983 Italija in Alžirija.

Barbaglia je sodnikom namreč izjavil, da je družba Snam placala alžirski petrolejski družbi Sonatrach za 600 mi-

lijard lir višjo ceno za petrolejsko posiljko kot je bila tedanja tržna cena in da je razliko placala država. Bivši minister Capria v svoji izjavi poudarja, da sta se za ceno pogodili direktno družbi Snam in Sonatrach in da mu je vlada februarja 1983 dala nalogo naj sledi zadevi, potem ko je že bila odobrila zakonski osnutek, s katerim je prevzela finančno breme za kritje razlike v ceni. Capria pristavlja, da je bil zakonski osnutek potem odobren s široko večino v senatu in v poslanski zbornici.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržanskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796099 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst

Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajo naročninske službe
Italija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, visina 42 mm) 80.000 LIT.
financi in legalni 120.000 LIT. ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 45 SIT
Narocnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.500 SIT; plačila preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

TRST / GIULIO STAFFIERI FORMALNO SPROŽIL KRIZO

Župan se poslavlja

Jeseni - oktobra ali novembra - skoraj gotovo nove predčasne volitve
Uprava je bila nacionalistično usmerjena, saj je uživala tudi podporo MSI

Tržaški občinski odbor, ki ga je sodstvo zdesetkalo. Je včeraj z županom Staffierjem na čelu odstopil (Foto Križmančič / KROMA)

TRST - Tržaški župan Giulio Staffieri je odstopil. V jutranjih urah je to formalno sporočil občinskemu tajniku, sinoci pa se občinski skupščini. Z županom so istocasno odstopili tudi vsi občinski odborniki, kot to narekuje zakon. Vsi upravitelji so svoj odstop sporočili na izredni seji odbora. Povedali so, da popolnoma soglasajo s Staffierjevim sklepom. Župan je svoj odstop ze napo-

vedal pred nekaj tedni oziroma pred nekaj meseci, zato je ta kriza vse prej kot nepričakovana. Pocatati je bilo treba le na čas in način županovega odstopa.

Občinski odbor ni zdržal pod hudim pritiskom skandalov in podkupniških afer, v katere so bili vpleteni nekateri upravitelji, občinski svetovalci in zastopniki večinskih strank. Konec aprila so aretirali socialisticnega

odbornika Segheneja, ki je takoj odstopil. Potem je prišel na vrsto odbornik za kulturo Perelli, ki se je prav tako umaknil iz občinske uprave. Zadnji in odločilni udarec za Staffierija pa so bile aretacije nekaterih vidnih mestnih voditeljev KD in PSI, ki so povzročile pravi potres v občinskem odboru.

Župana Staffierija in njegovo upravo Slovenci in vsi tržaški demokrati res ne bomo po-

grešali. Bila je to morda najbolj nacionalistično in desničarsko usmerjena vsega povojnega časa, ki je imela kot glavno točko svojega programa zaščito italijanstva Trsta. Staffieri je od vsega začetka užival podporo liberalcev in neofašistov, kar samo po sebi prica o njegovi jasni desničarski usmeritvi.

Tudi upravno gledano je bila to zelo povprečna uprava, ki ni naredila za mesto ničesar

koristnega in konkretnega, a se je v glavnem omejila le na upravljanje tekočih občinskih zadev. Zavezniki so se stalno prepirali med sabo, do sporov pa je prihajalo tudi znotraj posameznih večinskih sil. Bilo je to na splošno klavarno zgodovinsko obdobje za to mesto, ki ga bo treba čimprej pozabiti.

Oktobra ali novembra bodo skoraj gotovo občinske volitve. Prislo

bo do direktne izvolitve župana. Demokratični Trst ima sedaj na razpolago dovolj časa, da se na volitve dobro pripravi in da ne ponovi nekaterih napak, ki jih je napravil na pokrajinskih volitvah, ko se ni utegnil sporazumeti za skupnega kandidata.

Občinski svet ima od danes dva meseca časa, da izvoli novo upravo. Ta cilj pa je v tem trenutku dosegljiv samo na papirju, saj v teh pogojih ni možnosti za izvolitev novega odbora. 10. avgusta bo torej najbrž prišlo do razpustitve skupščine.

Županovemu odstopu je sledila dolga razprava, v kateri so se oglašili zastopniki vseh političnih skupin. Iz vrst leve opozicije - MSI je neke vrste sestavni del upravne večine - je bilo slišati zelo ostre kritike na račun odbora. Skoraj vsi so se vsekakor že sprijaznili, da so volitve edini izhod iz krize.

Sinocnja občinska seja se je začela z zamudno. Pred županstvom so se namreč zbrali delavci arzenala Sv. Marca, ki mu grozi zaprtje. Delavci so zahtevali poseg občinske uprave za resitev ogroženega obrata. To so storili na seji z županom in z načelniki svetovalskih skupin.

POGOVOR Z DEŽELNIM SVETOVALCEM

Budin (DSL): Zakaj so za naše napake krivi vedno drugi?

SANDOR TENCE

TRST - Milos Budin sodi gotovo med zmagovalce nedeljskih deželnih volitev. Potrjen je bil v deželno skupščino, kjer bo edini predstavnik slovenske manjšine in tudi edini tržaški zastopnik Demokratične stranke leve. Budin je v tržaškem volilnem okrožju dobil skoraj 2800 osebnih preferenc (prva neizvoljena DSL Perla Lusa jih je dobila več kot tisoč manj), njegova stranka je v tržaški okolici v primerjavi z zadnjimi volitvami pridobila tisoč, najbrž pretežno slovenskih glasov.

Z Budinom smo se pogovarjali o nedeljskih volitvah, o perspektivah deželne uprave in tudi o nekaterih političnih vozlih narodne skupnosti. Najprej smo od njega hoteli oceno nedeljskih volilnih izidov.

V severovzhodni Italiji - od Lombardije do Furlanije-Juljske krajine - so volilci izrazili zelo jasno željo po korenitih političnih spremembah. S tem, da so množično glasovali Severno ligo in da so strogo kaznovali Krščansko demokracijo in socialiste. DSL je pri nas kolikor toliko vzdržala ta hud pritisk, drugod po Italiji, od Piemonta navzdol, pa je zabeležila spodbudne uspehe.

Mislím torej, da v naši deželi konec koncev ti volilni rezultati niso tako negativni, kot jih prikazuje določen tisk. Do neke mere mislim, da jih prevec negativno prikazuje tudi sam Primorski dnevnik.

Severna liga bo, razen velikih presenečenj, gotovo nosilna politična os novega deželne odbora. Kako si zamišljate nova politična ravnotežja na Deželi?

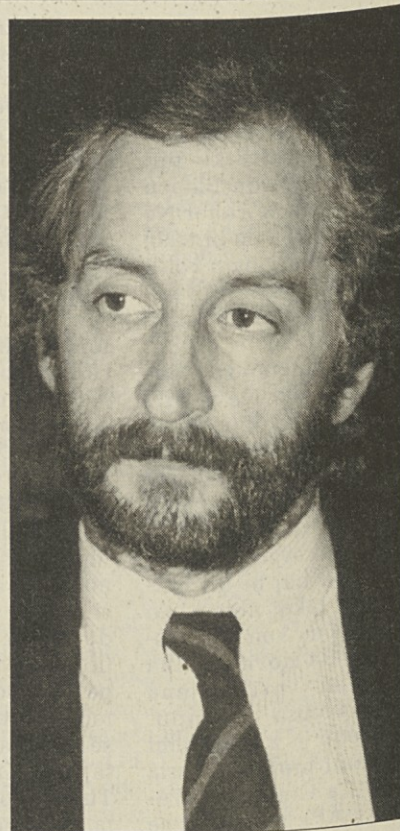
Severna liga bo gotovo nosilna os nove vlade. To so odločili oziroma določili že sami volilci. Vsi vemo, da je to politično gibanje polno velikih neznank, saj le približno poznamo njegove bistvene usmeritve. Dejstvo pa je, da z Ligo moramo v vsakem primeru voditi račune, saj predstavlja alternativo dosedanjemu političnemu režimu, ki je slonel na zavestnosti med KD in PSI.

Vi ste edini, ce lahko rečemo, uradni predstavnik Slovencev (v skupščino je bila pri Severni ligi izvoljena tudi Benčanka Anna Schraulig) v novem izvoljenem telesu. To je seveda velika čast, ki pa vam nalaga tudi velike dolžnosti in odgovornosti. Kako se pripravljate ne to nehalno nalogo?

To dejstvo mi seveda nalaga večje bremena in večje odgovornosti kot doslej. Jaz vsekakor mislim, da se moramo sedaj vsi trezno vprašati, zakaj se je v novem deželnem svetu skrčilo slovensko predstavništvo. Mogoče je res, da kot slovenska narodnostna skupnost zaostajamo za spremembami, ki so v svetu, v katerem živimo.

Na kaj se konkretno nanašate?

Danes imamo v Italiji in tudi v naši deželní stvarnosti popolnoma spremenjeno politično prizorišče. Konstelacija strank je popolnoma različna od tiste, ki nas je zvesto spremljala ves povojni čas. Iskreno se moramo vprašati, če smo se kot slovenska manjšina znanli v teh burinah spremembah, ali pa smo jih zamudili. Mi se ne moremo obnašati, kot da je ves svet jezen z nami. Spremembe bodo se naprej, če mi bomo za njimi zaostali bomo pa zaostajali. Prepričan sem, da se ne bomo kot

Slovenci nikomur usmilili.

Kaj naj torej naredimo?

Ce se ne bomo znanli v teh spremembah pomeni, da bomo na dnu in da bomo podzavestno branili tisti sistem, ki ga Italija nece vec. Bomo torej veliki konservativci. Biti konservativci pomeni danes biti oskudovani, pomeni vnaprej izgubiti.

Med volilno kampanjo ste večkrat izjavili, da nasa narodna skupnost nujno potrebuje politično, a tudi splošno družbeno reorganizacijo. Izid volitev je v marsicem potrdil to nujnost. Kaj mislite o tem?

Seveda. Navezujem se na prejšnji odgovor in pravim, da se moramo vsi Slovenci resno vprašati, zakaj smo pravzaprav prišli do tega in če smo, kot se meni zdi, v določenih meri zamudili te spremembe, ki so neustavljive. Kaj moramo danes storiti, da ostanemo v igri. To je velik problem slovenske manjšine. O tem moramo začeti takoj skupno razmišljati. Vsakdo izmed nas se mora vprašati, kje je zgrešil. Je krivda za naše nezdgoede vedno pri drugih? Ali ni mogoče nekaj krivde tudi v nas samih, v našem delovanju? Govorim za vse politične komponente naše manjšine. Ta analiza je nujna, zato moramo skupno razmisliti o današnji situaciji in o povezavah, ki bodo kos družbenim in političnim spremembam in novostim v državi.

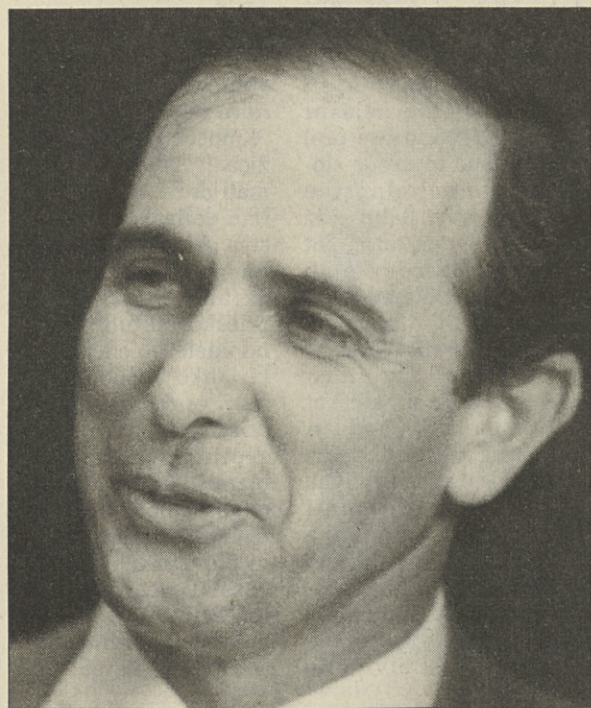
Ne smemo pa pozabiti, da bomo prihodnjó nedeljo na Trzaskem pred zelo pomembno volilno preizkušnjo, ki jo predstavlja balotaza Codega-Sardos Albertini. Kaj menite o tem?

Na volitvah odločamo o izvoljenih predstavnikih in o usodi javnih ustanov. Politika je potem nekaj vsakdanjega, za in pred politiko pa je tudi kultura v najširšem smislu. To pravim, ker mislim, da se moramo v teh dneh, ki nas se locujejo od balotaze, vsi potruditi, da bo zmagal Codega. Njegova zmaga bi odprla novo stran trzasko zgodovine in to v najširšem smislu besede. Če bo zmagal kandidat nacionalističnega in zaprtega dela Trsta Sardos Albertini bomo vsi zelo oskudovani.

Z ZASEDANJA GLAVNEGA ODBORA SKGZ V ŠPETRU

Po volitvah morajo Slovenci trezno gledati v bodočnost in najti oblike skupnega nastopa

Odločna obsodba podtikanj in namigovanj v člankih ljubljanskega Dela

SPETER - Po uvodnem poročilu predsednika SKGZ Klavdija Palčica (foto Kroma), katerega povzetek smo objavili včeraj, se je na glavnem odboru Zveze, ki je zasedal v Špetru, razvila dolga in poglobljena razprava, ki je bila usmerjena v oceno volitev, o odnosih matice z manjšino, razmišljanje o položaju in nalogah, ki so v tem trenutku prvenstvenega pomena za slovensko narodnostno skupnost v Italiji. V razpravo so poleg Palčica posegli Edvin Svab, Viljem Cerno, Suvad Kapic, Karel Deve-tak, Bogo Samsa, Milos Budin, Jole Namor, Ivan Bratina, Dusan Udovic, Rudi Pavšic, Vojko Slavac, Igor Komel, Samo Pahor in Franc Skerlj. Iz nje povzamamo najvažnejše poudarke.

Glede volilnih rezulta-

tov je prevladala splosna ocena, da je znotraj manjšine potrebna realistična ugotovitev, da nov volilni zakon, katerega uvajanje je šele na začetku, postavlja Slovence v Italiji v popolnoma nov položaj, sprico katerega se kaže nujna potreba po koreniti reviziji dosedanjega pojmovanja strankarske organiziranosti. Strankarski pluralizem je bil vse po vojno obdobje med manjšino dano dejstvo in v 45 letih je bilo Slovenecem možno v okviru italijanskega političnega prizorišča izraziti tudi relativno številno zastopstvo in izvoljenih telesih na različnih ravneh. Z uvajanjem večinskega sistema se ta scenarij popolnoma spreminja in ga ni več mogoče ocenjevati po dosedanjih merilih. Manjšina se mora v no-

vem položaju znajti, kajti poti nazaj ni, uspešen nastop Slovencev v Italiji je lahko samo rezultat opuščanja zastarelega načina razmišljanja.

Na glavnem odboru SKGZ je večina diskutantov izrazila prepričanje, da je edini porok za bodoče uspešne nastope na volitvah skupno dogovarjanje med različno opredeljenimi Slovenci in sicer na takni ravni, kot je ob pravkar zaključeni volilni preizkušnji se nismo zmogli.

Glavni odbor je v razpravi potrdil veljavnost stališča SKGZ, po katerem je bilo treba že na minulih volitvah nastopati brez romantičnih utvar in z zelo realistično oceno. Dejstva namreč potrjujejo, da je bil v deželní svet le izvoljen slovenski predstavnik, ki je imel največ možnosti, čeprav to ne rešuje problema, da je od nekdanjih starih Slovencev sedaj ostal edini. V Trstu je v drugi krog pokrajinskih volitev za las prodrli demokratični kandidat, ki sedaj predstavlja edino možnost, da se porazi desničarski in nacionalistični blok. Stevilni diskutanti so zlasti v zvezi s tržaškim položajem podčrtali dejstvo, da volitve na Trzaskem se niso zaključile, pri čemer je treba napeti vse sile, da se demokratični Trst 20. junija združeno postavi po robu nacionalističnemu kandidatu Sardos-Albertiniju in je torej treba množično ter strnjeno glasovati za naprednega kandidata Franca Codego.

Toda, kot rečeno, raz-

prava je bila usmerjena predvsem v bodočnost, saj si bodo volitve v vse državnem in krajevnem merilu v kratkem sledile kot po tekočem traku in Slovencev nikakor ne smejo ponovno zalotiti v nekoristni razpršenosti. Sedaj je torej za vso našo skupnost čas intenzivnega iskanja dialoga, racunajoc tudi na skupne akcije, ki jih bo potrebno uresničiti, da se v parlamentu vloži skupni zakonski osnutek, da se zagotovi preživetje manjšinskih institucij ter da se najdejo poti, po katerih mora država omogočiti slovenskim predstavnikom ustrezno zastopstvo v izvoljenih telesih na vseh ravneh.

Razprava o volitvah se je vseskozi prepletala z

ocenami odnosov z maticno Slovenijo, o katerih je bila izrečena ocena, da v mnogem niso na zadovoljivi ravni. Slovenija je na najbolj demokratičen način uspešno presla v nov politični sistem, vendar smo v tem trenutku priče zoprnim epizodam brezobzirnega boja za oblast, katerega odtenki se odražajo tudi na manjšino. Strankarski pluralizem ne more biti opravičilo za neobjektivni in nedržavniški odnos do manjšine, kar počnejo nekateri krogi v Sloveniji. Kdo to počne in s kakšnim ciljem, je težko do kraja razumeti, vendar je rezultat podtikanj in pritiskov na manjšino lahko samo njena sibiitev.

Glavni odbor je izrekel

RIM / SKUPŠČINA NOVINARJEV

Napovedali paket petih dni vsedrjavne stavke

RIM - »Casnikarji, njihova profesionalna avtonomija, pogodbeno zavezane pravice, skrbstveni instituti, zaposlitvena raven so pod udarom kot nikoli doslej. Izbi-re vlade lahko postavijo pod vprašaj sam obstoj INPGI (skrbstvenega instituta italijanskih novinarjev), ki se je vseslej sam financiral. Take izbire dajejo vtis, da gre, pod drugimi oblikami, za nadaljevanje načrta o krnjenju avtonomije novinarskega poklica.« Tako med drugim piše v resoluciji, ki so jo na več-

rajsnji skupščini v Rimu odobrili vsedrjavni vodstveni organi italijanskih novinarjev in predstav-niki sindikalnih odborov. Na vse napade, nadaljuje v zvezi s tržaškim položajem, bodo novinarji odgovorili tako, da bodo z vlado in založniki začeli »konfrontacijo o informaciji«, ki naj znova začrta sistem poročanja. Osnovni cilj akcije mora biti predvsem nova ravnotežje pri distribuciji reklamnih sredstev. Da bi podkrepili omenjene zahteve, so odobrili paket petih dni stavke.

LUKE / ZA POSPEŠITEV SODELOVANJA MED PRISTANIŠČI

Pavić na čelu Transadrie

TRST - Rečan Krsto Pavić je bil imenovan za novega predsednika stalnega odbora Transadria, ki ga bo vodil do leta 1995. Ob priložnostnem srečanju pri tržaški Trgovinski zbornici je novoizvoljeni izrecno pohvalil delo, ki ga je opravil med 1991. in 1993. letom njegov predhodnik in zbornični predsednik Giorgio Tombesi, in predvsem laskavo ocenil njegova učinkovita prizadevanja v sklopu Delovne skupnosti Alpe-Jadran. Sam pa se je obvezal, da bo nadalje uveljavljal strategijo, ki naj bo v korist vsem poedinim članom Transadrie.

Poslanec Tombesi je zatem sintetično nastel glavne etape v postopku za uresničitev Transadrie in to začeni pri širšem sestanku iz dne 30. septembra 1991, na katere-

ga so bili povabljeni poleg ustanovnih članov tega organizma (beneske, trzasko, koprsko in reske zbornice ter reske in trzasko velesejske ustanove) tudi slovenski in hrvaški minister za prevoze, odbornika za prevoze iz Veneta in Furlanije-Juljske krajine ter najvišji predstavniki vseh starih pristaniških ustanov. Tedaj so zarisali novo strategijo omenjenega odbora, ki je privedla lansko leto do vključitve oziroma priznanja Transadrie kot upostevanja potrebnega organa Delovne skupnosti Alpe-Jadran, kakor tudi do njegove udeležbe pri ustreznih komisiji za prevoze. Ko so 14. januarja lani odobrili novi pravilnik navedenega odbora, s katerim so bili polnopravno vključeni vanj tudi predstavniki

slovenske in hrvaske vlade, so bile ustanovljene tudi tri podkomisije: za luskó delo, politiko in organizacijo. Slednja je pozneje sprožila sklic mednarodnega simpozija »Transadria '92«, katerega uradne zapise bodo predstavili v kratkem, in izvedbo letosnje marčne razstave oziroma zasedanja Transadria. Koristno je bilo tudi delo politične komisije (nujo po sodelovanju med lukami so uradno priznali tudi v okviru sporazuma Slovenija-ES).

V postopku za nadaljnjo integracijo pristaniških storitev je zdaj potrebno uskladiti posamezne zakonodaje (Slovenija in Hrvaska pripravljata nove norme, Italija pa za devno reformo), sicer pa pospešiti sodelovanje na promocijskem in telematskem področju.

PRED ODLOČILNO BALOTAŽO

Codega: poziv odprtemu Trstu

Prispevajmo k izvolitvi napredne uprave
Pustimo ob strani strankarske prepire

»Glas zame pomeni upanje, da bomo lahko Trstu in njegovim prebivalcem skupno nudili priložnost za oblikovanje svetlejših bodočnosti.« Tako se končuje volilni proglas, ki ga je kandidat za predsednika Pokrajine Franco Codega včeraj naslovil vsem volilkam in volilcem, ki bodo prihodnjo nedeljo izbirali med njim in nacionalistom Sardosom Albertinijem. Nekdanji predsednik ACLI uvodoma poziva na podporo vse tiste občane, ki hočejo učinkovito in demokratično pokrajinsko upravo, odprto do sosedov in vsemu novemu, kar je ze priložnost do izraza na državnih in tudi na deželni ravni.

Demokraciji kandidati za predsednika pokrajinske uprave se obračajo na omikani in delavni Trst, na delavce, solnike, pripadnike različnih narodnostnih in verskih skupnosti, delodajalce, trgovce, kulturnike, mladino in ženske, na upokojece in vse tiste, ki verjamejo v vrednote demokracije, sožitja, antirasizma in strpnosti. Vsem tem gre njegov poziv, naj se 20. junija zanesljivo udeležijo balotaznega glasovanja in naj s svojim glasom preprosto zmago nacionalistične desnice.

Dogajanja na mednarodnem prizorišču nudijo našemu mestu edinstveno priložnost, da se res odpre do svojih neposrednih sosedov in do Vzhodne Evrope na sploh. V odnosu do te stvarnosti se mora Trst postaviti in predstaviti kot gospodarsko, družbeno in kulturno središče. Potem ko so padle stare in nove ideološke zapreke, pravi Codega, je treba temu mestu posredovati močan signal življenjskosti in upanja v učinkovito pokrajinsko upravo, ki bo lahko prispevala k reševanju številnih konkretnih problemov naših ljudi in našega teritorija.

Bodocnost Trsta, kot so že jasno povedali pobudniki znanega manifesta za bodocnost mesta, je odvisna od nas, od naših sposobnosti in od nase pripravljenosti do sodelovanja s sosednjimi državami in dezelami. Vsa odprta vprašanja naj se rešujejo v okviru zakonskih okvirov, ki morajo temeljiti na nacionalnih evropskih institucij. Codega je prepričan, da bi nadaljnje lokalistično zapiranje, ki ga značilno pooseblja Lista za Trst in ki je že toliko škodo povzročilo našemu mestu - negativne posledice so vsem na dlani - dokončno zaprlo našo pot v Evropo in do

datno prispevalo k zatonu našega mesta. Od tod poziv vsem volilkam in volilcem, naj 20. junija podprejo demokratičnega kandidata za predsednika pokrajinske uprave. Stranke imajo čas do nedelje za sporazum o morebitnih povezavah. Ne glede, če bo do teh povezav prišlo ali ne, je vsekakor bistvenega pomena, da se demokratični in odprti del mesta enotno in množično strne okrog Codega. Volilci naj pustijo ob strani predvolilne zdrahe in prepire, naj ob tej priložnosti razmislijo izven strankarskih shem. Naj torej glasujejo človeka Franca Codega, ki predstavlja jamstvo za odprto in napredno pokrajinsko upravo. Nove strankarske polemike in tovarniškemu svetu načrt za preustroj obrata. Vodstvo ladjedelnice se ni držalo roka, ni ga bilo na spregled, kar je dalo povod za protest.

Iz pogovora s predstavnikom tovarniškega sveta Robertom Burlom je mogoče razbrati, v kako hudih vodah so se v zadnjih mesecih znašli delavci ladjedelnice. Najprej o delu in delovnih možnostih, nato o ljudeh. V ladjedelnici bi morali delovati tri proizvodne linije: gradnja ladij, popravila ladij in gradnja posebnih plovil. Od teh

INDUSTRIJA / FINCANTIERI ŠE NI PREDLOŽIL NAČRTA O PREUSTROJU LADJEDELNICE

Delavci arzenala Sv. Marka na ulicah: »Hočemo delati!«

Polovica uslužbencev je vpisana v dopolnilno blagajno

MARIAN KEMPERLE

Delavci ladjedelnice Sv. Marka so včeraj dopoldne spet stopili na cesto in v nekaj minutah je promet v središčnih ulicah ohromel pod pripekajočim soncem. Za dolgim rdecim tovarniškim transparentom se jih ni zbralo pretirano veliko, saj jih tudi več veliko ni v osiromašeni ladjedelnici. S svojo prisotnostjo na ulicah so hoteli prav prepričati, da bi izgubili še sedanje relativno piclo število delovnih mest.

Usluzbenci ladjedelnice so se odločili za publicni protest na jutranji skupščini. Včeraj bi morala družba Fincantieri predložiti sindikalnim organizacijam in tovarniškemu svetu načrt za preustroj obrata. Vodstvo ladjedelnice se ni držalo roka, ni ga bilo na spregled, kar je dalo povod za protest.

Iz pogovora s predstavnikom tovarniškega sveta Robertom Burlom je mogoče razbrati, v kako hudih vodah so se v zadnjih mesecih znašli delavci ladjedelnice. Najprej o delu in delovnih možnostih, nato o ljudeh.

V ladjedelnici bi morali delovati tri proizvodne linije: gradnja ladij, popravila ladij in gradnja posebnih plovil. Od teh

Delavci ladjedelnice Sv. Marka so protestirali na nabrežju (foto Ferrari/KROMA)

treh deluje sedaj le ena, gradbena, in se ta dokaj nepopolno. V ladjedelnici gradijo dele ladij in plovil, ki jih nato združijo v ladijsko ali plovno enoto v ladjedelnici v Anconu.

Po mnenju uslužbencev je glavni krivec za nastalo kritično situacijo prav družba Fincantieri. Doselej ni pripravila načrta za resno preobnovo ladjedelnice. Se več: delavci jo postavljajo na zahtozno klop, ker ladjedelnici ne zagotavlja več delovnih posilk. Primer: pretekli teden so začeli v arzenalu v Livornu popravljati alzijsko tovarno ladjo, v neki zasebni beneški ladjedelnici pa hr-

vasko ladjo. Delavci se sprašujejo, zakaj si ni ta dela »zagotovila« trzaska ladjedelnica. Oba možna odgovora postavljata družbo Fincantieri pred veliko odgovornost. Prvič: družba si ni zagotovila dela zaradi nesposobnosti svojega vodilnega kadra; drugič: Fincantieri se je odrekla delom iz bojazni, da bi jih plovni družbi iz dveh majhnih tujih držav ne placali. Fincantieri naj bi se v tem primeru zbala »rizika«, s tem pa je dala »prosto pot« beneškemu zasebnemu ladjedelniku, ki je izkoristil priložnost, in tvegal...

Ob takem delodajalcu je položaj delavcev iz

dneva v dan bolj dramatičen. Poglejmo včerajšnji dan. V ladjedelnici je zaposlenih skupno 462 uslužbencev (390 delavcev in 72 uradnikov). Včeraj je bilo 149 delavcev in 9 uradnikov vpisanih v dopolnilno blagajno, 68 jih je bilo zaradi mobilnosti oddeljenih v trzisko ladjedelnico. V ladjedelnici Sv. Marka je tako ostalo na delovnem mestu le 236 uslužbencev, to je polovica od skupnega števila zaposlenih!

Tudi način, kako vodstvo podjetja »izkorisča« dopolnilno blagajno, je pod vsako kritiko. Roberto Burlo je omenil sledeč primer enega od zaposle-

nih: delavec je prispel v ponedeljek na delo, ob koncu izmene je dobil pismo o vpisu v dopolnilno blagajno, v četrtek ga je podjetje spet poklicalo na delo, in sicer v večerni turnus, delal je dva dni, zatem pa ga je spet čakala dopolnilna blagajna. Ze omenjeni primer prica o odnosu vodstva podjetja do uslužbencev. Vodstvo je bilo celo tako nesramno, da je hotelo vpisati v dopolnilno blagajno gasilsko ekipo, ki nadzoruje varnost v obratu. Sele po ogorčenem protestu tovarniškega sveta in groznji, da bodo delavci ustavili delo, je opustilo svojo namero...

Položaj v ladjedelnici se je zadnja dva tedna poslabšal zaradi vse manjšega priliva delovnih posilk. Delavci so med včerajšnjo protestno akcijo zamaževali srečanje z vodstvom ladjedelnice. Morali so se zadovoljiti s sestankom na prefekturi, kjer jim je podprefekt Luigi Camerlengo zagotovil, da se bo pozanimal za srečanje s Fincantierjem, ki naj bi bilo prihodnji teden. Takrat bomo že sredi junija, ladjedelnica pa ima sedaj zagotovljena dela le še do konca julija. Delavci nekdanje slavne trzaska ladjedelnice Sv. Marka caka torej - po sindikalnih napovedih - res vroče poletje.

Šole: danes konec pouka

Sole bodo danes zaprle vrata: za učenice in dijake se bodo jutri začele priprave poletne počitnice. V letošnjem šolskem letu so se sicer vrata poslopj ze večkrat zaprla solarjem in solnikom. Referendumi in zadnje upravne volitve so »skrčile« šolsko leto tako, kot se nikoli doslej.

Prav zaradi teh »izvensolskih obveznosti« je bil iztek letošnjega šolskega leta mnogo bolj vročičen od prejšnjih. Učitelji in profesorji so morali na vrat na nos dokončati predvidene šolske programe, zatem so bile na vrsti šolske naloge in izpraševanja. Vse se je tako končalo v nekakšni hitri, da se bo sedaj počitek prav prilgel.

Na številnih solah bodo učenici izvedeli za učni uspeh v ponedeljek, 14. junija. »Usoda« višjesolcev bo znana v četrtek, 17. junija. Seveda ne vseh. Maturante namreč caka se zrelostni izpit, za zaključnimi državnimi izpiti pa se bodo spoprijeli tudi dijaki zadnjih razredov nižjih srednjih sol.

SODIŠČE / PREISKAVE O PODKUPNINAH

Vroče vzdušje v sodni palači
Na obzorju nove aretacije?

Seghene, Coslovich, Carbone in Scagnol še v zaporu

Nedeljske volitve so nekoliko utisale preiskave o trzaskih podkuplinah, a tudi v sodni palači se zadnje dni resnici na ljubo ni dogajalo nič posebnega. Morda so si sodniki in preiskovalci privoščili nekaj oddiha ali pa so proučevali ze zbrani material, ki ga ni malo. Včeraj pa je bilo znova dokaj »vroče«, zavladalo je običajno vzdušje nerazumevanja, napovedi novih aretacij in jamstvenih obvestil, ki naj bi se nanašala tako na že znana kot na »neomadezevana« imena. Tako naj bi bil sodnik za predhodne preiskave D'Amato ze sinoci (ali pa naj bi to storil najkasneje danes jutraj) podpisal tri zaporne naloge za prav toliko trzaskih

političnih predstavnikov, ki naj bi bili vpleteni v dosedanje preiskave. Dva od teh naj bi bila ze v jeci. Krozila so tudi razna imena, kot večkrat doslej pa vesti niso dobile tudi konkretne potrditve: do večera ni bil nihče aretiran. Pozno popoldne smo na povsem osamelih hodnikih sodišča srečali sodnika D'Amata, ki pa je bil razumljivo zelo redkobeseden. Ko smo mu omenili, kaj se naokrog govori o novih aretacijah, je odvrnil: »Ne zanikam, niti ne potrjujem, kot temu pravijo politiki.« Torej se lahko zgodi vse in nič.

Prav D'Amato je celo jutro zasliševal aretirance, ki so bili vpleteni v prekupevanje z mamili

med Kalabrijo in naso dezelu. Postaja namreč povsem jasno, da so nameravali razpresti razpecevalno mrezo v Furlaniji-Juljski krajini. Nadaljuje se tudi preiskava v zvezi z videmskim nogometnim vratarjem Giulianijem, katerega aretacijo so takoj preklicali, ker dvojica, ki bi lahko nudila kaksne dokaze proti nogometu, se je poslužila možnosti, da ne odgovarja.

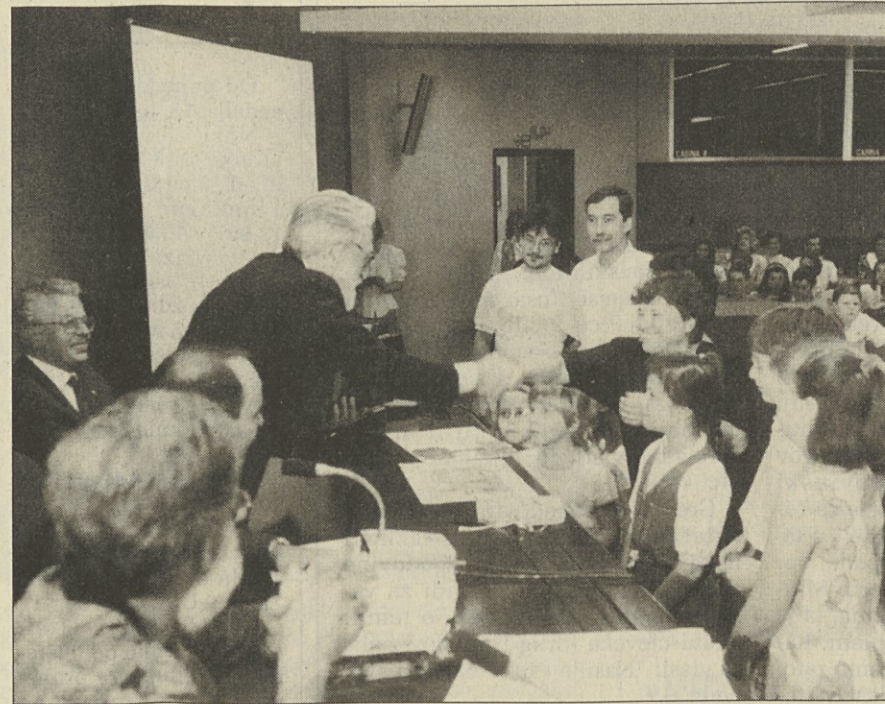
Tako ali drugače, v zaporu so se vedno Gianfranco Carbone, bivši podpredsednik deželnega odbora (PSD), Aldo Scagnol, upravni tajnik trzaska KD (oba sta vpletena v preiskavo o podmojski napeljavi in so ju aretirali 27. maja skupaj

z Alessandrom Perelijem, bivšim podzupnikom in socialističnim obcinskim odbornikom, ter Alessandrom Colautijem, bivšim socialističnim tajnikom za F-JK, ki pa sta v hišnem priporu) ter Augusto Seghene, bivši podzupan in socialistični obcinski odbornik in Antonio Coslovich, bivši pokrajinski tajnik KD (v zaporu sta od 22. maja zaradi vpletenosti pri čistilni napravi v Zavljah, medtem ko sta si nekdanji tajnik KD Tripani in inz. Del Monaco zaradi sodelovanja prisluzila hišni pripor). Zapor sta okusila tudi gradbenika Cividin in Riccesi, da ne govorimo se o vseh drugih, ki so prešli jamstvena obvestila...

NATEČAJ / VČERAJ PODELITEV PRIZNANJ

Boljunskim učencem
Kugyjeva nagrada

Otroci pripravili raziskavo o Dolini Glinščice

Učenci boljunske COS Fran Venturini so včeraj dopoldne bili deležni uradne podelitve 2. nagrade letošnjega natečaja Julius Kugy, ki ga razpisuje Pokrajina Trst. Podeljevanje je bilo v prostorih trzaska sejmišča, boljunski učenci pa so se ga množično udeležili ob spremstvu svojih učiteljev. COS Fran Venturini je bila edina slovenska sola, ki se je prijavila na natečaj: svojo odlično drugo nagrado pa je osvojila z raziskavo o Parku Doline Glinščice. Podatke in gradivo so učenci zbrali in uredili pod mentorstvom učiteljev Bonije Koren, Pavla Kobala, Stojana Corbattija, Luise Primossi in Annamarije Batic, ki vodijo pouk naravoslovja. Svojo ra-

ziskavo, ki se je vključevala v razpisano temo z naslovom Zakaj park?, pa so opemili ne le s pismenimi prispevki, temveč tudi s fotografijami in risbami. Za svoj trud pa so bili deležni denarnega prispevka Trzaska pokrajine, vdeokasete o Krasu in književnega gradiva o našem okolju. (dam)

Na sliki (foto Ferrari/KROMA) prof. Renato Mezzena s Trzaska univerze cestita boljunskim učencem ob prejemu nagrade.

Običajno četrtkovo rubriko Sklada Mitja Cuk o otrokovi problematiki smo bili primorani iz tehničnih razlogov izpustiti. Objavili jo bomo v jutrisnji številki našega dnevnika.

NOVICE

"Poti solidarnosti z vojnimi begunci"

Krozek za politične in socialne studije "Che Guevara" in Kulturni krozek "Istria" prirejata danes, ob 17.30, v Novinarskem krozu, na Korzu Italia 13, konferenco na temo "Poti solidarnosti z vojnimi begunci". Posegla bosta biva podpredsednica deželne sveta Furlanije-Juljske krajine Augusta De Piero Barbina ter novinar in pisatelj Paolo Rumiz. Sledila bo razprava. Krozku "Istria" predstavlja Marino Vocci, stidijskemu krozku "Che Guevara" pa Margherita Hack.

Danes 50-letnica bombardiranja Trsta

Danes mineva 50 let, odkar so anglo-ameriška letala bombardirala Trst, pri čemer je izgubilo življenje 500 oseb, precejšnja škoda pa so utrpeli tudi industrijski obrati. Odporniška združenja (partizani, deportiranci v nacistična taborišča in politični preganjanci) se danes klanjajo spominu nedolžnih žrtev krvave vojne, ki jo je sprožil fašizem, ko je podprl politične in vojske izbire nacizma. ANPI, ANED in ANPIA zato vabijo demokratično javnost, da bi ne pozabila teh žrtev, ki so padle v boju za svobodo in demokracijo.

Nove aparature za ITIS

Trzaski institut za socialne posege (ITIS), ki v Ulici Pascoli gostuje preko 400 oseb, je prejel nove aparature za alternativno fizioterapijo. Podaril jih mu je Rotary club iz Trsta: celotno aparaturo sestavlja postelja "bobath" za masaze ter vrsta naprav za psihomotoričnost. Pri predaji teh aparatov so bili prisotni predstavniki ITIS-a in Rotarya.

Konvencija med CONGAFI in Gorško hranilnico

Goriška hranilnica in Konzorcij za jamstvo posojil sta podpisali konvencijo v korist malih trgovskih podjetij, konzumnih zadrug in skupin za kolektivno dobavo dobrin. Sporazum sta podpisala predsednik Konzorcija Beniamino Nobile in podpredsednik goriške hranilnice Sergio Medeot, predvideva pa določene kreditne olajšave za clane, ki se na tak način lahko okoristijo s kreditnimi olajšavami.

V DSI bodo predstavili knjigo o Plečnikovih kelihih

V Društvo slovenskih izobražencev v Trstu bodo danes predstavili knjigo o Plečnikovih kelihih, ki je pred nedavnim izšla pri ljubljanski založbi Krpan. Prestizna publikacija prikazuje ustvarjalnost arhitekta Plečnika na področju oblikovanja umetniških izdelkov za liturgijo in tudi tujcem nudi nov pogled na mojstrovine, ki so bile se do nedavnega javnosti nepoznane. Knjiga je izšla v dveh jezikovnih variantah: slovenscinski-anglecscinski-nemscinski-slovenscinski-francoscinski-italijancscinski. V spremni studiji, ki jo je napisal dr. Peter Krecic, in v slikovnem delu, je zajetih skupno 41 kelihov, ki jih je Plečnik izdelal v obdobju od leta 1913 do 1956. Tisk je vrhunski. Predstavitve bo v prostorih Slovenske prosvete danes z začetkom ob 18. uri.

MAMILA / USPEŠNA AKCIJA

Za zapahi osem razpečevalcev

Preiskavo so karabinjerji iz Ul. Hermet začeli pred tremi meseci

Tri mesece so karabinjerji operativne skupine iz Ul. Hermet, ki sta jih koordinirala namestnika državnega pravdnika Gulotta in Sceusa, prisluskovali telefonskim pogovorom, zbirali informacije, sledili raznim sumljivim osebam, njihov trud pa je obrodil sadove, saj so zadali hud udarec znanim razpečevalcem heroina v Trstu in jih osem spravili tudi za zapaha. Preiskovalci so razkrili razpečevalsko mrezo, v kateri so bili tako »stari znanci« kot novinci, v glavnem mladolietniki, ki so srkbeli,

da je mamilo prihajalo do uporabnikov. S heroinom so se oskrbovali tako po jugoslovanskem kanalu kot po vse pomembnejšem in glavnem milanskem kanalu.

Do preokreta v preiskavi je prišlo pred desetimi dnevi, ko so karabinjerji aretirali dva mladolietnika, G.G. in R.G. Iz varnostnih razlogov so ju odpeljali v neko skupnost v severni Italiji, v kateri se zdravijo zasvojenosti z mamili. Ukrep je ostal v najstrožji tajnosti, prejšnjo noč pa je stekla operacija, ki je za resetke pripeljala na-

slednje osebe: Roberto Trampus (21 let iz Ul. Carlo Schmidl 16/1), Alessandro Martini (26 let, Ul. Silvio Negri 25), Renato Filippi (36 let, Ul. Flavia 12), Davide Di Chiara (23 let, Ul. Luigi De Jenner 14), Alessandro Cuscula (20 let, Ul. Giovanni in Demetrio Economo 3), Marco Lo Presti (21 let, Ul. Valmaura 77), Marco Giovannini (19 let, Ul. Molino a Vento 88), Massimo Ellero (18 let, Ul. Conti 20).

Preiskava se nadaljuje in niso izključena nova presenečenja.

ŠKEDENJ / ZA IZHOD IZ KRIZE

Komisar de Ferra predložil načrt za sanacijo železame

Izredni komisar skedenjske železame Giam-paolo de Ferra je včeraj v spremstvu podtajnika na zakladnem ministrstvu, Trzčana Sergia Colonija, izročil in obrazložil ministrstvu za industrijo sanacijski načrt za rešitev skedenjskega obrata iz globoke krize, v kateri se nahaja ze nekaj let.

Načrt bo moral sedaj pregledati medministrski svet za industrijsko nacrtovanje CIPI. Sele po njegovem povojnem mnenju bo mogoče ponovno aktivirati vse nprave v železarni, saj de-

lujejo sedaj v obratu le nekateri sektorji, da bi tako vsaj nekoliko omilili izgubo. Po drugi strani se nadaljujejo pogajanja z morebitnimi zasebnimi podjetji. Izredni komisar si namreč prizadeva, da bi prišlo do sporazuma z zasebnim podjetnikom, ki naj bi s svežim kapitalom dal vsaj nekaj kisika skedenjskemu objektu. S prihodom novega podjetnika bi se tudi iztekla komisarstva uprava industrijskega obrata, ki se je začela lanskega julija in bi morala trajati največ dve leti.

V PONEDELJEK OBČNI ZBOR

Finančne težave GM

Glasbena matica bo podala obracun svojega stanja na rednem obecnem zboru, ki bo v ponedeljek ob 19.30 na sezu GM v Ul. R. Manna v Trstu. Sprva je bil sicer najavljen za isti dan tudi izredni občni zbor za sprejem novega statuta, ker pa se je pokazalo, da je bilo treba preciznejše formulirati vprašanje avtonomije pokrajinskih centrov GM, kar zahteva več časa in dodatna usklajevanja, je upravni odbor sklenil izredno občni zbor prenesti na jesen.

Osnovna tema rednega občnega zbora, mimo katere ne bo mogoče, bo vsekakor izredno kritično, če ne kar alarmantno, finančno stanje ustanove, ki postavlja pod vprašaj sam njen nadaljnji obstoj. Dejstvo je namreč, da za letosnje leto GM sploh se ni prejela predvidene prispevka po zakonu za obmejna območja, kar je spet prisililo upravni odbor k nujnemu posojilu z ustreznostjo rasti pasivnih obresti, za plače namestencem in poravnavanju socialnih in drugih obveznosti. Posebno vprašanje pa je seveda, kako bo s temi sredstvi v bodoče, če država ne bi refinancirala omenjenega delnega sklada tudi v naslednjih letih.

O tem je tekla zavzeta razprava na zadnji seji

upravnega odbora GM pred obcnim zborom, ki je bil v ponedeljek pod predsedstvom Adriana Semena. Preverjeni so bili najrazličnejši možni ukrepi za zagotovitev obstoja GM, v prvi vrsti nje glasbene sole. Predvsem je bil govor o nujnih posegih tako pri raznih oblastnih in političnih organih v Rimu in v matični Sloveniji kakor tudi v Trstu in pa o sensibili-ziranju javnosti preko sredstev množičnega obveščanja na čimširši ravni. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje delne prenovitve dosedanjega upravnega odbora z vključitvijo zastopstva staršev gojencev in predstavnika učnega osebja kot rednega člana v smislu novega statuta.

Izrečeno je bilo tudi mnenje, naj bi tokratni občni zbor prav zaradi kritičnega finančnega stanja ustanove, dobil širši odmev v javnosti in izzvenel obenem kot protest proti nevzdržnemu stanju in nevarnosti, ki grozi.

V nadaljevanju se je bila izrečena pohvala ravnateljstvu, učnemu osebju sole in gojencem za letosnje zaključne akademije v Auditoriju muzeja Revoltella. Po splošni oceni so bile letos te akademije še posebno kakovostne tako z nastopi posameznikov kot se

zlasti komornih skupin, saj so nekatere točke izzele kot pravi koncerti. Nekaj kritičnih pripomb pa je bilo glede odziva javnosti pa tudi samih članov upravnega odbora.

Na koncu je predsednik Semen sporočil, da se je s prvim junijem z dozoritvijo pogojev upokojil dolgoletni ravnatelj goriškega sedeza glasbene sole GM prof. Silvan Krizmančič. Predsednik Semen se je prof. Krizmančiču v svojem in tudi v imenu celotnega upravnega odbora toplo zahvalil za njegovo postrtovalno in strokovno delo od prvih šestdesetih let, saj je sola pod njegovim vodstvom dosegla v različnih letih pomembne uspehe pri širšenju glasbene kulture med goriško slovensko mladino. Izrekel je upanje, da bo prof. Krizmančič se naprej sodeloval z ustanovo.

Ker je bila seja zadnja pred rednim obcnim zborom, je predsednik izkoristil prilžnost se za to, da se je zahvalil vsem članom upravnega odbora za zavzeto sodelovanje pri reševanju vprašanj, ki težijo Glasbeno matico in poudaril predvsem, da so z izjemo dveh, vse seje v teku leta bile sklepne, kar govori o visoki udeležbi odbor-nikov na njih. (j.k.)

Zelo pester spored festivala operete

Glavni intendant Giorgio Vidusso, umetniški vodja občinskega gledališča Giuseppe Verdi Raffaello de Banchi in kurator Gianni Gori so včeraj s svojimi sodelavci v glavni dvorani muzeja Revoltella javnosti predstavili Mednarodni festival operete in letosnje poletno simfonično sezono te gledališke ustanove.

Glede na uspehe, ki so jih tovrstne prireditve pozele v prejšnjih letih v našem mestu, so organizatorji prepričani, da bodo s peštrim programom, ki so ga pripravili, tudi letos ugodili željam vse večjega števila ljubiteljev glasbe. Zetako gre povedati, da bodo operete na sporedu v dvorani Tripicovich, koncerti pa v gledališču Rossetti. Pobudi bo spremljala sirsia promocijska dejavnost s številnimi ugodnostmi za ljubitelje glasbe. Mednarodni festival operete bo potekal od 18. t.m. do 11. avgusta. Vsaki prireditvi, kot je to že običaj, bodo sledila srečanja med občinstvom in izvajalci.

Galerija

Vljudno Vas vabimo na otvoritev razstave lesorezov jutri, 10. t.m., ob 17.30.

Razstavljeni bodo dela 17 umetnikov realizirana v letu 1992-93 na Mednarodni soli za grafiko v Benetkah na seminarjih, ki jih je vodil Franko Vecchiet.

Draga in Josip Laurica

Ob tem visokem jubileju jima zeli se mnogo skupnih let sin Boris z družino

VČERAJ-DANES

Danes, CETRTEK, 10. junija 1993

TELOVO
Sonce vzide ob 5.15 in zatone ob 20.53. Dolžina dneva 15.38 - Luna vzide ob 0.29 in zatone ob 11.19.

Jutri, PETEK, 11. junija 1993

BARNABA
VREME VČERAJ: Temperatura zraka 29,2 stopinje, zračni tlak 1015,4 mb rahlo narašča, veter vzhodnik 6 km na uro, vlaga 40-odstotna, nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 22,9 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Laura Bretto, Melina Colsani, Tea Isler, Christian Migliaccio, Sara Godeas.

UMRLI SO: 82-letna Laura Gombach, 73-letna Irma Domini, 86-letna Francesca Bratina, 86-letni Mario De Santi, 70-letni Enrico Bressan, 74-letna Gasparina Chiaudani, 78-letna Maria Borsi, 86-letni Giuseppe Pozar, 81-letni Francesco Balestier, 86-letna Maria Giurco.

LEKARNE

Od ponedeljka, 7., do nedelje, 13. junija 1993
Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Mazzini 43 (tel. 631785), Naselje sv. Sergija - Trg 25, aprila 6 (tel. 281256), Zavljje - Ul. Flavija 89 (tel. 232253).

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnujnejše primere.
Lekarne odprte od 13.30 do 20.30
Ul. Mazzini 43, Naselje sv. Sergija - Trg 25, aprila 6, Ul. Combi 17, Zavljje - Ul. Flavija 89.

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnujnejše primere.
NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Ul. Combi 17 (tel. 302800).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

OBVESTILO NAROCNIKOM, ki želijo prejemati dnevnik v kraju letovanja

Uprava Primorskega dnevnika naproša narocnike, ki želijo prejemati dnevnik tudi med letovanjem, naj sporočijo naslov na Primorski dnevnik, tel. 7796600, od 13. do 19. ure, vsaj štiri dni pred odhodom na počitnice.

URNIK

sprejemanja osmrtnic, sožalij, čestitk, oglasov in raznih brezplačnih obvestil za objavo v Primorskem dnevniku za naslednji dan:

vsak delavnik 8.30 - 12.30 PUBLIEST - Tel. 7796611

samo osmrtnice in sožalja tudi popoldne od 13.30 do 17.00:

od ponedeljka do petka PUBLIEST

ob sobotah Redakcija Primorskega dnevnika tel. 7796600

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118. Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - Dvorana rezervirana. Jutri ob 17.30, 19.50, 22.15 »L'olio di Lorenzo».

EXCELSIOR - 18.00, 20.00, 22.15 »Lezioni di piano», r. Jane Campion, i. Holly Hunter.

EXCELSIOR AZZURRA - 18.40, 20.20, 22.00 »Orlando», Michael Douglas, Robert Duval.

NAZIONALE 1 - 16.30, 18.20, 20.10, 22.10 »Body of Evidence», i. Madonna.

NAZIONALE 2 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Tracce di rosso», i. J. Belushi.

NAZIONALE 3 - 16.00, 18.00, 20.00, 22.15 »Basic Instinct», i. Sharon Stone, Michael Douglas.

NAZIONALE 4 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Qualcuno da amare».

GRATTACIELO - 17.45, 19.50, 22.00 »Proposta indecente», i. Robert Redford, Demi Moore, prepovedan mladini pod 14. letom.

MIGNON - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La scorta», r. Ricky Tognazzi, i. Claudio Amendola, Enrico Lo Verso, Leo Gullotta.

EDEN - 15.30, 22.10 »Anal games - giochi di...», porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 18.00, 20.00, 22.00 »Un giorno di ordinaria follia», i. Michael Douglas.

LUMIERE - 18.00, 20.05, 22.15 »Gli occhi del delitto», r. Bruce Robinson, i. Andy Garcia, Uma Thurman, John Malkovich.

ALCIONE - 20.00, 22.00 »Sulla terra come in cielo», i. Carmen Mauro in J.P. Cassel. Jutri »Fiorile» r. P. in V. Tavian.

RADIO - 15.30, 21.30 »La moglie e la bestia», porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDITVE

SK BRDINA priredi 11., 12., 13. junija na Opcinah v Prosvetnem domu »Smucarski praznik». V petek in soboto otvoritev kioskov ob 17.

uri, v nedeljo ob 16. uri. Od 21. ure dalje ples z ansamblom Happy day.

DEKLISKI PEVSKI ZBOR »VESNA» vabi na koncert zenskega pevskega zbora »CARMINA» iz Prestic (Ceska), v Dom A. Sirka v Križu, v soboto, 12. junija, ob 20.30. Prisrčno vabljeni.

SKD LIPA iz Bazovice vabi jutri, 11. m., ob 20.30 v bazovsko dvorano. Na ogled bodo diaprojektivi jamarke skupine C. Debeljak »Crni diamant v Bazovici - najnovejša odkritja».

V NEDELJO, 13. t.m. so vsi mladi vabljeni na »II. mladinski dan», ki ga organizirata Mladinska skupina iz openske skupine in odbor za mladinsko pastoralno na Trzaskem: ob 11. uri zbiranje in skupna pevska vaja; ob 12. uri mladinska masa; ob 13. uri skupen pik-nik v parku Marjanščina na Opcinah.

Sledil bo odbojarski turnir med ekipami raznih skupin in organizacij; ob 18.30 koncert glasbene skupine Jonatan iz Brezovice v cerkvi.

SPORTNI PRAZNIK v Trebcah bo od jutri do 14. in od 18. do 21. junija. Poskrbljeno bo za prijetno glasbo, dobre jedi in osvežilno pijačo.

GLASBENA SOLA Godbe iz Ricmanj, pod pokroviteljstvom Občine Dolina, vabi jutri, 11. t.m., ob 20.30 na »II. ZAKLJUČNO PRIREDITEV SVOJIH GOJENCEV» v občinskem gledališču F. Preserna v Boljuncu. Nastopili bodo gojenci z razredom trobil in pihal ter solski pihalni orkester. Vabljeni.

KD F. VENTURINI priredi SAGRO NA KRMENKI v soboto, 12. t.m., ob 18. uri koncert godbe na pihala Breg, od 20. ure dalje ples z ansamblom Taimis; v nedeljo 13. t.m., ob 15. uri mednarodno tekmovalno srečanje godcev na diatonično harmoniko GLAS HARMONIKE, od 20. do 24. ure ples z ansamblom Krt; v ponedeljek, 14. t.m. od 20. do 24. ure ples z ansamblom Happy day. Delovalci bodo dobro založeni kioski.

V SOBOTO, 12. t.m., bo v organizaciji KD Lonjer - Katinara in KK Adria, ob 16. uri v Lonjerju slikarski extempore za otroke, v nedeljo 13. t.m. pa bo na sporedu kolesarski Maraton prijateljsstva iz Ljubljane do Lonjerja. Ob tej priložnosti bodo ob spremljavi Veselih godcev razstavljeni svoja vina domači vinogradniki.

OBVESTILA

SEKCIJA DSL »Z. Kralj» - Trebce, Padrice, Cropada obvešča, da bo danes, ob 20.30 v ljudskem domu v Trebcah javno srečanje z Milosem Budinom. Vabljeni.

UPRAVNI ODBOR GLASBENE MATICE sklicuje redni občni zbor v ponedeljek, 14.6.93 ob 19.30 v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju na sežu v Trstu ul. R. Manna 29.

ZDRUŽENJE ZA ZASCITO OPCIN vabi člane in prijatelje na redni občni zbor, ki bo danes, ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opcinah.

ZADRUŽNI CENTER za socialno dejavnost skupina Sončni zarez skrpeja od 30. avgusta do 10. septembra za mladino s posebnimi potrebami poletni center v Brojenci pri Trstu. Vpisovanje je odprto vsem, ki si želijo sonca, morja in dobre družbe. Za informacije in vpisovanje tel. št. 360324, ali na sežu zadruga Ul. Cicerone 8.

ODBOR ZA LITERATURNI DEJAVNOST pri ZKOS priredi POLETNO LITERARNO SOLO v Gozdu Martuljek od 28. t. m. do 3. julija. Sola je namenjena vsem, ki se zanimajo za literaturo kot npr. uredniki in člani uredniških odborov glasilc, revij, mentorji, mladi ustvarjalci, slavi, ipd. Podrobne informacije lahko dobijo zainteresirani na ZSKD, tel. št. 635626 vsak dan, razen ob sobotah, ob uradnih

urah.
BOMPIANI EDITORE in KULTURNI KROZEK ZETA vabita jutri, 11. junija, ob 18. uri, v Cankarjev krozek (Circolo della Stampa), Korzo Italia 13, na predstavitev romana »IL DIARIO DI DRACULA«; knjigo je napisal romunski pisatelj Marin Mincu, ob prisotnosti avtorja pa jo bo predstavil Boris Pangerc. Vabljeni.

KD LONJER - KATINARA prireja od 26. do 31. julija otroški poletni center. Informacije in vpisovanje pri Jani Pecar tel. 910178 ali pri Mirki Cok tel. 910055.

NA KATINARI je razstava slik, listin in predmetov, ki bo odprta prihodnjo nedeljo od 10.30 do 13.00, ter od 16.00 do 19.00, me tednom pa od 16.00 do 19.00. Za sole tudi jutraj po dogovoru na tel. št. 910181.

KD KRASKI DOM obvešča, da bo posvetovalnica za narodne noše v ponedeljek, 14. t.m., ob 21. uri v Bubicnem domu v Repnu.

SKLAD »M. CUK« vabi vse solske otroke »V NARAVO VESELO« v soboto, 12. t.m., od 9. ure dalje v parku Finzgarjevega doma na Opcinah. Otrokom bomo nudili malico, kosilo, pijačo in zabavo zastoj. Tudi odrasli ne bodo lačni. Prinesite stare igrače in stripe za »boljši sejem« in odejo za na travo.

TV KOPER vabi občinstvo danes, ob 19.45 v sejno dvorano dolinskega županstva na javno snemanje oddaje »Kam vodijo naše stezice...«. S svojimi posegi boste obogatili razpravo o rezultatih deželnih in pokrajinskih volitev.

ORGANIZACIJSKI ODBOR za pripravo celodnevne prireditve »DAN SOLIDARNOSTI«, ki bo 2. julija v parku sv. Ivana, naprosja posameznike in organizacije da sponzorirajo izvedbo tombole. Izkupicek prireditve je namenjen begunskim otrokom iz Splita. Telefon 572091 od 9. do 12. ure.

IZLETI

Sindikati upokoencev SPI-CGIL občine Dolina organizira v soboto, 12. t.m. izlet v Volci potok pri Kamniku z ogledom znamenitega parka Arboretum in pivovarne v Domalah. Vpisovanje na tel. 228597, 228909, 228387.

ŠOLSKE VESTI

UCENCI IN UCITELJE osnovne sole »F.S. Finzgar« - Barkovlje, vabijo na zaključno prireditev »JURI MURI v AFRIKI« danes, ob 11. uri.

UCENCI IN UCITELJI osnovne sola Josip Jurčič iz Devina vabijo na zaključno prireditev, ki bo danes, ob 11. uri v solskih prostorih.

UCENCI OSNOVNE SOLE NA PROSEKU vabijo na zaključno prireditev, ki bo v Kulturnem domu na Proseku danes, ob 20. uri.

SREDNJA SOLA »F. ERJAVEC« vabi na zaključno solsko prireditev, ki bo danes, ob 20. uri v Marjinem domu v Rojanu (Ul. Cordaroli 29). Na sporedu bo nastop solskega pevskega zbora, glasbene točke in veseloigra Z. Petana »Obtoženi volk«. Vabljeni stari, prijatelji in bivši učenci.

CELODNEVNA OSNOVNA SOLA »M. SAMSA« - Domjo, in »Ivan Trinko - Zamejski« - Ricmanje ter otroška vrtca od Domja in Ricmanj vabijo na zaključno solsko prireditev, ki bo danes, ob 20. uri v gledališču »F. Preseren« v Boljuncu.

UCENCI OSNOVNE SOLE F. Bevka vabijo na zaključno prireditev, ki bo v prostorih openskega otroškega vrtca v ponedeljek, 14. t.m., ob 18. uri.

SREDNJA SOLA S. KOSOVELA vabi na zaključno prireditev, ki bo danes, ob 20. uri v

Prosvetnem domu na Opcinah.

UCENCI OSNOVNE SOLE »K. SIROK« vabijo na zaključno prireditev, ki bo v solskih prostorih danes, ob 10.30.

MALCKI in osebe iz otroškega vrtca iz Mavhinj vabijo na razstavo ročnih del in risb v nedeljo, 13. t.m. od 15. do 18. ure.

ČESTITKE

Nonotu STANETU, ki danes, 10. junija, praznuje rojstni dan vsočimo se na mnoga zdrava leta vsi njegovi posebno pa Vitimir in Tina.

MALI OGLASI

OSMICO je odprl Ladi Rebula - Repnič 2.

OSMICO ima Lupinc v Praprotnu. Toci sortirana vina.

OSMICO ima Boris Lauriha v Dolini pri obcini.

OSMICO imajo Pri županovih v Medji vasi st. 1

OSMICO ima odprto Jozko Skrk - Salez 61. PRI COLJEVIH so odprli osmico v Samotorci 20.

OSMICO ima Ivan Tercon v Mavhinjah. ISCEMO vajenca za kamnoseško obrt. Tel. 200115 ob večernih urah.

NA PROSEKU iscemo izkuseno pomočnico za celodnevno nego ostarele gospe, občasno tudi ponoci. Tel.225197.

PRODAM AVTO panda regimental, letnik okt. '92, prevoženih 2785 km, katalizirana, plave metalizirane barve. Tel. (0481) 882553.

ZARADI selitve prodam po ugodni ceni 80 literski hladilnik in 50-litersko zmrazovalno skrinjo. Telefon 220202.

PRODAM avtomobil Golf-match, letnik '85, prevoženih 88.000 km, v odličnem stanju, edini lastnik upokojenec. Telefon 825845.

PRODAM motorno kolo znamke Caviga 125. Tel. 229227 ali 200175.

NA PROSEKU je na prodaj večja stanovanjska hiša s 500 kv m dvoriska, primerna za dve družini. Tel. 229343 po 20. uri.

PRODAM avtomobil Lancia prisma 1600 v dobrem stanju. Tel. 040-200665

ISCAMO godca za praznovanje med prijatelji. Telefonirati od 7. do 8. ure na št. 327091.

A 112 ELEGANT letnik 80, v dobrem stanju, z opravljenim tehničnim pregledom prodam; telefon 228365

RIBOGOJNICA AGROITICA GLINISCA-CA iz Boljunca nudi kanadske losose vsak petek in soboto od 8.30 do 12.30. Tel. št. 228297.

PRISPEVKI

Ob 6. obletnici smrti dragega Angela Milica se ga spominjajo zena in otroci ter darujejo 50.000 lir za SK Kras.

V spomin na Ivanko Sosis darujejo Joze, Marija in Savina Rauber 100.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Opcinah.

Namesto cvetja na grob Silvestro Colja vd. Gustin darujeta družini Pavla Colje in Aleksija Križmana 100.000 lir za repnabarsko sekcijo VZPI-ANPI in 100.000 lir za vzdrževanje repnabarske cerkve.

V spomin na sestricno Albino daruje Rudolf Zahar 30.000 lir za sekcijo VZPI-ANPI Borst-Zabreze.

Matevlic Bruno daruje 25.000 lir za okrasitev spomenika padlim v NOB Borst-Zabreze.

Ob smrti predrage Ivanke Sosis soustvarjuje z Mariko in Anico bratranec Joze z Marijo in Savino.

Konec tedna praznik za mir

V soboto in nedeljo bo na dvorišču župnišča S. Marco (Ul. Modiano 3) Praznik za mir, ki ga prireja trzasko združenje ACLI. Pobuda se je letos »preselila« v mestno okolje, prejšnja leta se je namreč odvijala na Opcinah. Ob letošnji izvedbi s pobudniki sodelujejo tudi ZSKD. V kulturnem sporedu, ki bo na vrsti v soboto od 18. ure dalje, bo poleg italijanske godbe na pihala in zbora Silvalae nastopil tudi slovenski pevski zbor, in sicer MePZ Slavec-Slovenec, ki združuje pevce iz Ricmanj, Boršta in Zabreza.

Praznik za mir v običajni razvedrilni del vključuje še druge zanimive in aktualne pobude: tako bo v soboto popoldan ob 16. uri tekovanje gledaliskih skupin trzaskih sol na temo miru, v nedeljo ob 9. uri se bo od Sv. Justa do prireditvenega kraja vil netekomovalni pohod za mir. Prav tako v nedeljo, ob 18.30 in 20.30, bo v okviru letosnjega Praznika za mir na vrsti krajsi filmski pregled pričevanj iz vojnih območij bivše Jugoslavije, spregovorila bosta bosanski pisatelj Bozidar Stanisić in sociologinja Jagoda Savic. Ob 21.30 bo ta del prireditve, pri katerem sodelujeta trzaski odbor Amnesty International in goriški Kinoatelj, sklenil glasbeni video z naslovom Bravo Laibach. (dam)

JUTRI PREDSTAVITEV KNJIGE MARINA MINCUJA

O Drakuli tokrat malo drugače

MARIJA CENDA

Ime Drakula nam običajno prikliče v spomin filmske grozljivke ali subliterarne izdelke. Irski pisatelj Bram Stoker je ob koncu prejšnjega stoletja na podlagi romunskih pripovedk izoblikoval zgodbo o vampirski pošasti s tem imenom. Filmska grozljivka fantastika je ničkolikokrat crpala iz tega vira, tako da se v nasi zavesti ime Drakula ze istoveti s pojmom krvoses. A ta bajeslov

VOJSKA NA MEJI / REAKCIJE NA IZJAVE MINISTRA FABBRIJA

Javnost vznemirjena in ob enem skeptična

Krajevne oblasti vsekakor dajejo pomirjujoče izjave

MARKO MARINCIC

Vojska na meji pred dvema letoma (foto SR)

Izjave italijanskega obrambnega ministra Fabia Fabbrija o morebitni razporeditvi vojske ob italijansko-slovenski meji so presenetile in vznemirile gorisko javnost. Ze pred dvema letoma je doberšen del Goricanov skeptično sprejel razporeditev oklepnih enot italijanske vojske ob mejnih prehodih in drugod vzdolž meje. Mnogi se je takrat zdel ukrep nesmiseln, se zlasti, ker je do njega prišlo, ko je bilo najhujšega v desetletni vojni v Sloveniji že konec.

Kaj sedaj nacrta italijansko obrambno ministrstvo? Zakaj potreba po nadzoru meje z vojsko? Ali policijske enote na Goriskem niso več dovolj za zagotavljanje varnosti in nadzorstva nad prometom čez mejo? Ta vprašanja smo včeraj postavili goriskemu kvestorju. Dr. Oreste Davini, ki je precej let vodil prav enote mejne policije v nasi deželi, nam je vljudno odgovoril, vendar nam ni mogel povedati namenov ministra Fabbrija. Dejal je, da je bil minister na informativnem obisku, da bi se seznanil s stvarnostjo in sele nato razmislil o morebitnih ukrepih. Dr. Da-

vini je poudaril, da ni razlogov za kak alarmizem in da je policija sposobna nadzorovati tako legalni kot morebitni ilegalni promet čez mejo. Uspehi policije v preprečevanju priseljevanja tujcev in v zatiranju trgovanja z mamili in orožjem so dokaz za to. Kvestor nam je se potrdil, da na lokalni ravni ni vesti o kaki povečani nevarnosti, da je sodelovanje s slovensko policijo odlično in da torej ni razlogov za zaskrbljenost. Glede morebitne uporabe vojske je omenil le to, da bi kvečjemu

lahko slo za patroliranje meje, ki bi ga javnost skoraj ne opazila. Tudi zupan Tuzzi daje legalni kot morebitni ilegalni promet čez mejo. Uspehi policije v preprečevanju priseljevanja tujcev in v zatiranju trgovanja z mamili in orožjem so dokaz za to. Kvestor nam je se potrdil, da na lokalni ravni ni vesti o kaki povečani nevarnosti, da je sodelovanje s slovensko policijo odlično in da torej ni razlogov za zaskrbljenost. Glede morebitne uporabe vojske je omenil le to, da bi kvečjemu

rejanje sil, ki naj bi bilo uperjeno zlasti proti tistim delom srbskih obo-roženih sil, ki so v zadnjem času grozile Italiji. Goriski zupan, ki se je, kot poročamo na drugem mestu, prav včeraj prvič srečal z novoizvoljenim županom Nove Gorice Tomazem Marusičem, izključuje, da bi diskretna razporeditev vojske ob meji lahko škodovala dobrososedskim odnosom s Slovenijo. Sodelovanje je zgledno, poudarja. Kljub tem zagotovilom pa so komentari v mestu na trzasko izjave ministra Fabbrija bili pretežno skeptični in zaskrbljeni. Predsednik goriskega združenja trgovcev Sergio Rovis je na primer mnenja, da je razporejanje vojske ob meji odločno pretiran ukrep tudi zato ker stanje v Sloveniji ni primerljivo s stanjem v drugih republikah nekdanje Jugoslavije. Rovis se tudi sprašuje, ali ministrove izjave niso povezane z izidom volitev, na katerih je v Trstu in Gorici precej napredovala desnica. Glede morebitne prisotnosti vojske vsekakor meni, da ne bi smela negativno pogojevati pretoka ljudi čez mejo in torej se dodatno prizadeti gorisko trgovino in gospodarstvo nasploh.

SOVODNJE / PREDINOČI V KULTURNEM DOMU

Zaključni nastop gojencev šole GM

Gojenci so se predstavili številnemu občinstvu v izborom skladb za razna glasbila

Nastopu gojencev šole GM je sledilo številno občinstvo (foto Studio Reportage)

Predinoči je bil v Sovodnjah koncert gojencev šole Glasbene matice. Gre za zadnje letošnje nastope mladih glasbenikov pred izpiti, ki jih bodo morali opraviti v naslednjih tednih. Na torkovem koncertu so nastopili gojenci Tjasa Nanut na klavirju, klavir je igrala tudi Valentina Klanscek, skupno sta kasneje izvedli štiročno cesko narodno Zelena trava. Jana Plesničar je na klavirju zaigrala Beethovno sonatino, kitaro je igral Miha Semic, štiročno na klavirju sta igrali Jana

Plesničar in Naika Sošol, skladbo Cajkovskega Zvonček je zaigrala Nina Semic, Katerina Tomsic je zaigrala na violino I. stavek Vivaldijeve sonatine, sledili sta skladbi za klavir, ki sta jih izvajali Helena Klanscek in Petra Maronesse. Danijel Marusič in Peter Figelj sta na kitare zaigrala Carullijev Moderato, Kristina Di Dio in Damijana Česut sta igrali na klavir, na harmoniko sta zaigrala Jure Preseren in Riccardo Gaier, na violino Sebastjan Menis, spet pri klavirju pa so se predstavili se Barbara

Cotič, Katja Ozbot, Simone Bais in Danja Bagon, Magda Tomsic je igrala na harmoniko Preludij z variacijami, trobento je zaigral Dario Lorencut. Večer glasbene matice iz Gorice sta zaključila Rita in Franco Muscau, ki sta na violino in violoncelo zaigrala nekaj Tartinijevih skladb. Koncert so lepo sklenili glasbeniki Mladinskega orkestra Kras iz Doberdova, ki so igrali Beethovna in Nietzswandtov Cardas, s katerim so dobro segreli občinstvo.

GORICA / PRVIČ SKUPAJ ŽUPANA MARUŠIČ IN TUZZI

Namesto jezu na Soči morda ureditev Korna

Govorila sta tudi o obnavljanju sodelovanja

Petinsedemdeset milijard, ki jih je vlada se ob koncu lanskega leta namenila za gradnjo spornega jezu na Soci med Strazicami in Podgoro, bosta morda Gorica in Nova Gorica lahko uporabili za druge posege na področju urejanja porea Soce in, kar je se pomembnejše, za sanacijo in ureditev potoka Korna, ki je v preteklosti povzročil številne preglavice in poplave, vsak dan pa povzroča onesnaževanje Soce z nepreciscenimi odplakami. Vest nam je včeraj posredoval goriski zupan Erminio Tuzzi, ki se je prav včeraj dopoldne o tem razgovarjal z novogoriskim kolegom Tomazem Marusičem.

Marusič, ki je po izvolitvi za zupana pred nedavnim že obiskal predsednika pokrajine Sacca-vinija, je bil včeraj na prvem vljudnostnem in predstavitvenem obisku pri goriskem zupanu. Srečanje je bilo pretežno spoznavnega značaja, vendar sta zupana tudi konkretno segla v nekatere probleme skupnega interesa. Eden med temi je prav vprašanje Soce in Korna. Ze s prejšnjim zupanom Pelhanom so razgovori sli v smer, da bi 75 milijard namenjenih gradnji jezu, ki ga nihče noče, uporabili na smotrnejši način. Italijanska stran se je obvezala, da se bo pri svoji vladi pozanimala o možnostih za preusmeritev finansiranja na druge, se kako potrebne posege: ze dolgo let je odprto vprašanje sanacije in ureditve Korna, za kar je potrebnih

vsaj par desetlin milijard, prav toliko bi stale nič manj potrebne nove preciscevalne naprave, nadalje bi bilo treba na Soci ponekod utrditi bregova, obnoviti manjse pregrade, paserelo in se kaj. 75 milijard je torej kot nalasc za ta dela.

Tuzzi je Marusiču včeraj povedal, da so mu minister za zunanje zadeve Andreatta ter vladni funkcionarji zagotovili, da je preusmeritev finansiranja možna. Zupana sta se zato dogovorila, da bodo vso zadevo poverili mešani medobčinski komisiji, ki je pristojna tudi za vprašanja vodnega gospodarstva, da izdela konkretne predloge.

Na srečanju med zupanoma je bil nadalje govor o drugem "večnem

problemu" obeh mest in sicer o zagotovitvi avtocestne povezave do Razdrtega. Marusič je napovedal, da se bo tako kot predhodniki, zavzemal za realizacijo te prometnice in da bo v ta namen imel vrsto srečanj s slovenskimi parlamentarci. Obe strani bosta vsekakor posegli vsaka pri svoji vladi.

Zupana sta se nadalje pogovarjala o pospesitvi sodelovanja med Goricama, ki je resnici na ljubo v zadnjem času precej zamrlo. V kratkem naj bi obnovili delo vseh treh mešanih komisij. V tem okviru naj bi bil tudi govor o manjsinskih vprašanjih, ki po besedah zupana Tuzzija včeraj niso bila predmet podrobnejše obravnave.

TRŽIČ / OBČINSKE VOLITVE

Izidi neveljavni?

Številne napake pri preštevanju glasov

V Trzinu je pravcata afeta glede steta glasov na občinskih volitvah. Občinski volilni urad je ugotovil kup nepravilnosti v delu volilnih komisij. Samo iz primerjave med zapisnikoma, ki ju vsaka komisija izroci na občini in na preturi, so prišle na dan precejšnje razlike za glavne zupanske kandidate: Cesare Calzolari ima v resnici 51 glasov manj, ko so mu jih pripisali (3363), sledita mu Persi s 3275 (-8) in Fari s 3182 (-6). To na osnovi preverjanja zapisnikov. Pri ocenjevanju veljavnosti glasov

pa je prišlo menda se do hujših napak, ki bi utegnile priveriti celo do razveljavitve volitev. Balotaza med Calzolarijem in Persijem vsekakor bo, o nepravilnostih pa se bo sele naknadno izreklo dezelno upravno sodisce, ce bo kdo (interes ima za manj kot sto glasov iz balotaze izločeni Fari) vložil priziv. In kje je vzrok tolikih napak? Zdi se, da v novih zapletenih volilnih pravilih in v utrujenosti članov komisij, ki so občinske glasovnice pregledovali potem ko so ze vso noč dezelne in pokrajinske.

GORICA / TEŽAVE V PROMETU ZARADI IZKOPOV

Korzo Italia je od včeraj zaprt prometu zaradi posodabljanja podzemnih telefonskih kablov

Te dni so spet odprli Ul. Veneto in mejni prehod Šempeter

Korzo Italia je od včeraj v odseku pred pokrajino zaprt prometu zaradi del za postavitev novih telefonskih kablov (na sliki - Studio Reportage). Zapora, ki je povzročila nekaj polemik v prejšnjih tednih bo na posameznih odsekih do Ul. Trento trajala skoraj tri mesece. Ce se bo proemtno stanje v centru zaostrilo, pa se je te dni izboljšalo pri šempetarskem mejnem prehodu, ki so ga ponovno odprli po koncu izkopa na Ul. Vittorio Veneto.

JAVNI RED / OBRAČUN OB DANAŠNJEM PRAZNIKU

Karabinjerji intenzivno delali

V zadnjih dvanajstih mesecih aretirali ali prijaviili 1200 oseb

Orozniki praznujejo 179. obletnico ustanovitve, ki jo bodo v Gorici obeležili v vojasnici na Trzaski ulici danes ob 10.15. Prisotni bodo gen. Angelo Carparelli, poveljnik goriskega 13. bataljona polk. Silvio Omizzolo, glavni govor pa bo imel komandant karabinjerjev goriske pokrajine Guido Ugenti. Karabinjerji so pri svojem delu v zadnjem letu dni zabeležili veliko uspehov, saj so raziskali 2245 večjih in manjših pravnih prekrškov in prijeli 625 kršilcev zakona. V preteklih dvanaj-

stih mesecih so aretirali 110 oseb in jih prijaviili sodnim oblastem 1073, med temi tudi roparja udeleženega v enem od treh ropov na Trziškem. Zaplenili so 41 kosov orožja, 1448 nabojev in 1800 kg eksploziva. V boju proti drogarnam so se posebno izkazali in aretirali 29 oseb, 39 so jih prijaviili sodnim oblastem, 42 od droge odvishnih ljudi pa so odpeljali v posebne centre za zdravljenje. V tem letu so tudi zasegli nekaj več kot kilogram lahkih in težkih drog. Skupno s policijo in financno

strazo so povečali nadzor nad solami, kjer se droga najbolj prodaja. Ob meji so v enem letu opravili 755 natančnih pregledov in ustavili 69 oseb ilegalnih pribeznikov. V dvanajstih mesecih so orožniki dali 11.933 kazni za razne prometne prekrške, kar v lirah pomeni 461 926 270 lir. V istem času so tudi zaplenili za eno milijardo 197 milijonov in 836 tisoč lir blaga. Lansko leto je 34.196 karabinirjev v 16 906 patroljah identificiralo 65.331 ljudi in pregledalo 53.702 avtomobilov.

KINO

GORICA
VITTORIA 20.45 »Fiorile«, Rez. P. in V. Taviani.
CORSO 18.00-20.00-22.00 »Basic instinct«.

OBVESTILA

SINDIKAT INCA-CGIL obvešca, da je vsak četrtek od 15.45 do 18. ure prisoten v prostorih občine Sovodnje, za izpolnitev obrazcev za oprostitve tikeeta.
SEKCIJA KRVODAJALCEV iz Sovodnj organizira od 9. do 12. septembra izlet v Rim. Vpisovanje za izlet opravlja Ljubica Butkovic (tel. 882302) do 20.6.

PRIREDITVE

KD SOVODNJE vabi na koncert zenskega pevskega zbora »Carmina« iz Prestic (Ceska) jutri ob 20.45 v Kulturnem domu v Sovodnjah.

KD OTON ŽUPANČIČ

»VRŽOT '93«

Štandrež,
dom »A. Budala«

DANES, 10. junija 1993
ob 19.00 - Odprtje kioskov
Ples z »STUDIO D.J.«

JUTRI, 11. junija 1993
ob 19.00 - Odprtje kioskov
ob 20.30 - Ples z ansamblom »FANTASMI«
ob 20.30 - Briskola z bogatimi nagradami

SOBOTA, 12. junija 1993
ob 18.00 - »NASTOP PEVSKIH ZBOROV«

NEDELJA, 13. junija 1993
ob 15.00 - otroški ex-tempore na pesku
ob 18.00 - »NASTOP PEVSKIH ZBOROV«
Mešani pevski zbor »Oton Župancic« - Štandrež, Moski pevski zbor »Dragotin Kette« iz Ilirske Bistrice, Dekliski zbor »Grlica« iz Budanj, Fantovski oktet »Dornberk«
ob 20.00 - Ples z ansamblom »NOVI LAPOSI«

NOVICE

Obvezno cepljenje psov

Krajevna zdravstvena enota sporoča, da bo obvezno cepljenje psov proti steklini v navedenih krajih potekalo po sledecem razporedu:
DOLENJE: 10. junija od 9. do 11. ure in 26. junija od 9 do 9.30 pri zadrugi v Lonzanu.
GRADISCE: 1., 6. in 9. junija od 9. ure do 10.30 pri občinski garazi, bivši Zumin.
GORICA: 15., 16., 18., 22., 23., 25., 29., 30. junija in 2., 6., 7., 13., 14., 23., in 27. julija od 9. ure do 10.30 pod oboki pred telovadnico CONI na Rojcah.
TRZIC: 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. julija od 8.30 do 10.30 pri bivši občinski klavnici.
RONKE: 26., 27., 28., 29., 30., 31. julija pri bivši občinski klavnici.

»Fiorile« bratov Taviani

Sposed Gorica Kinema bo nocoj ob 20.45 v kinu Vittoria predstavil film »Fiorile« italijanskih režiserjev, bratov Taviani. Za pričakovani in ze napovedani film Jane Campion, ki se ni razpoložljiv, bo zato treba pocakati se nekaj dni. O cem pripoveduje »Fiorile«? V ljudski domisljiji postane toskanska družina Benedetti zrtev starega preklestva, in jo zato ustna tradicija preime-nuje v Maledetti. Na ocarljivem pokrajinskem ozadju je njena zgodba resnično podobna bajki, kjer se dogodki čudežno vpletajo v italijansko zgodovino dveh stoletij. Podedzelski motiv Tavianija uporabita, da prikazeta enega od značilnih velikih arhetipov v pripovedovanju o cloveku, t.j. prekletstvo, ki ga prinaša zlato.

Poletni urnik avtobusov

Od nedelje, 13. junija, začne veljati poletni vozni red na mestnih avtobusnih progah v Gorici. Poletni urnik bo veljaven vse do 12. septembra letos. V bistvu ne gre za veliko sprememb, vsi novi urniki pa so ze razobeseni na postajah. Na avtobusni progi st.1 bo avtobus po novem po 13. uri vozil vsakih 25 minut, spremembe urnika avtobusne proge st. 6 pa so ze tradicionalne in bo tako odslej veljal praznični urnik. Malce več sprememb velja za avtobuse za Mos tako kar zadeva voznje na krožnih progah CRE in CNE, na katerih bodo odhode posameznih voženj anticipirali ali zakasnili za nekaj minut.

Še en vlom v avto

Včeraj je na goriski kvesturi prijavil vlom v svoj avto Franco Robazza iz Gorice, ul. sv. Justa. Robazza se je pozno zvečer zavedel, da so v njegov avto, ki ga je pustil parkiranega na ulici, vdrl tatovi in mu odnesli torbico z dokumenti. V njej ni bilo denarja in niti bencinskih bonov. Na kvesturi so namrec mnenja, da zadnje case veliko kradejo v avtomobilih prav zaradi bencinskih bonov, ki jih marsikdo neprevidno hrani kar v avtomobilu. Za storilci se poizvedujejo.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA
V GORICI
D'UDINE, Trg S. Franc-scesco 4, tel. 530124.
DEŽURNA LEKARNA
V TRZICU
OBCINSKA 2, Ul. Manlio 14/B, tel. 480405.

POGREBI

Danes ob 11. uri Giorgio Colenz iz kapele pri splosni bolnisnici na glavno pokopališce in ob 12.30 Gustina Troha vdova Sacchi iz splosne bolnisnice v cerkev in na pokopališce v Standrežu.

Slovenski foto klub »Skupina 75«
Katoliška knjigarna
Zveza slovenske katoliške prosvete
vabijo na odprtje

RAZSTAVE FOTOAMATERJEV

ki bo v petek, 11. junija ob 18. uri
v galeriji Katoliške knjigarn. Razstavljena dela
bo predstavil Milko Renar

SLOVENSKI CENTER
ZA GLASBENO VZGOJO »E. KOMEL«
vabi na diplomski nastop

Mirana Devetaka
klavir

J. S. Bach, F. F. Chopin, J. Brahms, M. Ravel
Dvorana katoliškega doma,
četrtrek, 10. junija 1993, ob 20.30

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE-GORICA
KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA-CELOVEC

ALOJZ REBULA JOŽE ROPITZ
REKE MOJEGA ŽIVLJENJA

Večernice v čast škofu-spoznavalcu Antonu Martnu Slomšku ob 130-letnici smrti za soliste, glasbila in mešani zbor.

Nastopajo: mešana pevška zbora »Srce« iz Dobrile vasi in »Jakob Peterlin Gallus« iz Celovca, solisti Waltraud Mucher (Grad), Gabriel Lipuš (Celovec) Mario Podrečnik (Celovec) in orkester Ljubljana - Celovec

Dirigent Jože Ropitz

V SOBOTO, 12. JUNIJA 1993, OB 20.30
V ŽUPNJSKI CERKVI V ŠTANDREŽU

NOVICE

Jelcin popuška parlamentu

MOSKVA - Ruski predsednik Jelcin je ponudil pomiritev svojemu največjemu sovražniku. Ruski parlament je povabil, naj se udeleži ustavne konference, na kateri že od sobote razpravljajo o novi ustavi. 247 parlamentarcev se bo, če bodo ponudbo sprejeli, pridružil 700 vladnim uradnikom, sindikalistom in predstavnikom političnih strank. Predsednik parlamenta Hazbulatov, zahteva, naj se pogovorijo tudi o njegovem predlogu ustavnih sprememb, o končni verziji pa ne sme odločiti ustavna konferenca, ampak obstoječe ustanove. (Reuters)

Walensa poziva Solidarnost

VARSAVA - Poljski predsednik Lech Walensa je pozval Solidarnost, naj splošni stavki odpove vsaj do parlamentarnih volitev septembra. »Čas za boj je mimo. Zdaj je čas za delo,« je povedal med srečanjem z voditelji Solidarnosti. Sindikat Solidarnosti je že pred časom od vlade zahteval povznanje plač delavcem v javnem sektorju in nekatere spremembe v gospodarski politiki, vendar jih je premierka Suchocka opozorila, da bi ta poteza se bolj izčrpala že tako osiromašen državni proračun. (Reuters)

Kohl v Ukrajini

BONN - Na dvodnevni obisk v Ukrajino je včeraj dopotoval nemški kancler Kohl, ki se bo z gostitelji pogovarjal o zmanjšanju jedrskega orožja na tem območju. Kanclerja spremljajo se ministri za transport, gospodarstvo, okolje in raziskave, z ukrajinskim predsednikom Kravčukom pa naj bi Kohl podpisal deklaracijo o dvostranskih odnosih. (STA, AFP)

Iranska podmornica zašla

KOEBENHAVEN - Nemalo zmede je med mednarodnimi vojaškimi vajami BoltOps 93 zveze Nato v Baltiku vzdolž otoka Bornholm, na katerih sodelujejo tudi ladje nekdane varšavske zveze, povzročila iranska podmornica, ki se je v domovino vračala iz Rusije. Iranska podmornica je, kot je povedal poveljnik danske mornarice Vøxtorp, na poti domov zašla, »zato incidenta ne smemo jemati kot iransko izzivanje ZDA«. (Reuters)

Težka pot k miru v Severni Irski

BELFAST - Predsednik Norveškega instituta za človekove pravice Opsahl je britanskim oblastem predlagal, naj začnejo neformalna pogajanja s Sinn Féinom, desnim krilom Ire, ki je bilo doslej izključeno iz pogajanj za mir v Severni Irski, ker se neče odpovedati oboroženemu boju proti britanskim oblastem na tem območju. Pripadniki Borcev za svobodo, skrajne protestantske skupine, pa so v sredo napadli hišo predsednika te organizacije Gerryja Adamsa. Zrtev na srečo ni bilo. (Reuters)

ŠPANIJA / SPORI MED SOCIALISTI

Felipe Gonzalez ne more sestaviti vlade, papež pa Špance poziva, naj v sebi spet najdejo verske tradicije

MADRID - Špancem se utegne zgoditi, da do julija ne bodo dobili nove vlade, ki naj bi izpolnila, kar je pred volitvami obljubljal premier Felipe Gonzalez. Zataknilo se je, se preden so se zmagovalci volitev začeli pogajati o morebitnih koalicijah. V Socialistični delavski stranki Spanije, kot se uradno imenujejo Gonzalezovi socialisti, sta spet z vso silo privreli na dan struji, ki sta premiera pred meseci pravzaprav prisilili, da je razpisal predčasne volitve. Prenovitelji in ortodoksni socialisti se pripravljajo, kdo je bil najboljši zaslužen, da so ostali najmočnejša stranka v državi, kdo je bil naj-

RAFAEL ANTONIO H. MENIVAR

bolj kriv, da niso dosegli absolutne večine, in s kom naj se pogajajo, da bodo lahko naslednja stiri leta vladali brez nočnih mor pred vsakim glasovanjem v parlamentu. Felipe Gonzalez se je po zmagi pred javnostjo umaknil v narodni park Donana (španski največji rezervat živali v popolni divjini) v rodni Andaluziji in si belil glavo s kombinacijami za novo vlado, ortodoksni socialisti pa so takoj začeli prepricavati prenovitelje, da za zmagi ni zaslužen samo premier. To naj bi pomenilo, da Gonzalez nima

pravice sam odločiti o ministrskih stolčkih in morebitnih koalicijah. Vodja ortodoksnih Alfonso Guerra je predlagal zvezo z Zdruzeno levico, ki jo vodijo komunisti, in dokazoval, da nobena država stranka socialistom politično ni tako blizu in hkrati tako zanesljiva v prihodnjih koalicijah. Prenovitelji, ki so blizu Gonzalezu, so se spogledovali s Katalonci in Baski in naleteli na visoke pregrade. Zlasti Katalonci niso pripravljeni podpisati nikakršnih bianočmenic in zagotavljati podpore prihodnji vladi,

če se o tem ne bodo že prej trdno pogodili in pogodbe zapisali.

Medtem ko se socialisti pripravljajo med seboj, Aznarjeva Ljudska stranka pa si celi rane po porazu, se Španci pripravljajo, da bodo že ta konec tedna pozabili volitve, socialiste, populiste in za nekaj dni celo brezposelnost. V soboto jih bo (že četrtič) obiskal papež Janez Pavel II., ki se bo sicer sestal tudi s premierom Gonzalezom, predvsem pa bo Špance prepričeval, naj se zberejo in se vrnejo k svojim verskim tradicijam, ki so jih menili odrinili v pozabo, ko so zadnja leta iskali svojo novo evropsko identiteto.

VSEEVROPSKI SPORAZUM O VARNOSTI IN STABILNOSTI

Ogrožena varnost v Evropi

Francija je predlagala sklic posebne mirovne konference - »ES se mora skupaj s partnerji naučiti lekcije, ki jo je dobila iz žalostne jugoslovanske izkušnje«, menijo v Pariru.

ANDREW GUMBEL / REUTER

»sirjenje in poglobitev Evropske skupnosti, ki pa se mora tudi sama spremeniti, tako da bo svojim prebivalcem zagotavljala varnost in dostojanstvo.«

Francija bo predlagala tristopenjski nacrt za no-

vi sporazum o evropski varnosti. Blizu trideset držav, med katerimi bodo poleg članic evropske dvanajstice tudi Združene države Amerike, Kanada, države srednje Evrope in nekaj nekdanjih članic Sovjetske

zveze naj bi se najprej srečale na pripravljajni konferenci.

Sledilo bi delo v komisijah. Novi sporazum pa bi razglasili na zaključni konferenci, kjer bi se osredotočili na vprašanja varnosti in

stabilnosti, zascite manjšin, človekovih pravic ter možnosti za gospodarsko rast in sodelovanje. Francoski ministrski predsednik Balladur bo že v četrtek začel v Bruslju posvetovanja o novem francoskem nacrtu, ki naj bi Evropi prinesel mir, varnost in razvoj. Drža-

ve vzhodne in srednje Evrope nedvomno potrebujejo zahodno pomoč. Evropska skupnost je doslej vzhodni del Stare celine podpisala predvsem z besedami. V sredo pa so se zunanji ministri v Luksemburgu dogovorili, da jim bodo malo bolj odprli svoje trge.

ZDA / BELA HIŠA PRIJAZNEJŠA DO SEDME SILE

Gergen odpira tisku vrata predsedniške palače

Urad novega tiskovnega predstavnika bo odslej do novinarjev bolj odprt

CHRISTIAN CHAISE / AFP

WASHINGTON - S timnim priznanjem, da je Bela hiša zaman izzivala tisk ze od začetka januarja, je David Gergen, novi »supersvetovalec« ameriškega predsednika razglasil, da si Bill Clinton zeli »obrniti novo stran« v odnosih z mediji, in začel razsipati sarm na vse strani neba. Enainpetdesetletni David Gergen, ki je vstopil v novinarstvo leta 1985, je sicer star republikanski strateški macek, ki je služil že predsednikom Richardu Nixonu, Gerald Fordu in Ronaldu Reaganu, Bill Clinton pa ga je zaposlil hkrati zato, da bi poudaril in dal nov zagon pri utorjanju administracije demokratov v središču pozornosti. Gergen je začel opravljati svojo funkcijo v ponedeljek, deset dni potem, ko je bil imenovan, in napovedal, da bo Clinton odslej veliko bolj »zainteresiran« za »bolj redne stike« s tiskom, ter hkrati poudaril, da je kot naslednik Georga Stephanopoulosa človek, ki »zelo spoštuje tisk« in predvsem da bo urad tiskovnega predstavnika administracije znova dostopnejši novinarski srenji. Zanj vse-kakor ta odločitev pomeni popoln preobrat v takiki Bele hiše v odnosu do tiska - prejšnji kis je zdaj zamenjal med.

Prva zadeva, ki jo je naredil Stephanopoulos 20. januarja, na dan, ko je bil Clinton ustoličen,

je bila prepoved, da novinarji vstopijo na hodnik, ki vodi do dvorane za tisk ob njegovem uradu. To je bilo prvič, kar novinarji pomnijo, da je administracija zagrešila kaj podobnega; celoten tisk je to razumel kot pravo napoved vojne. To vzdusje hladne vojne se je se stopnjevalo zaradi sistematičnih nesporazumov predsednika s tiskom; menil je, da je odtrgan od stvarnosti in nekoliko sovražno narnan, zaradi česar je začel Americane nagovarjati neposredno. Novinarji so se odzvali tako, da so o njem začeli pisati brez milosti. Toda takšno stanje Clintonu ni bilo preveč všeč. Prezirljiv odnos Bele hiše do sedme sile je bil predmet pogovora med predsednikom in Gergenom, kot je povedal slednji. »Zdaj je (predsednik) prepričan, da je treba obrniti novo stran,« je izjavil. Najprej so odstranili 32-letnega Georga Stephanopoulosa, ki je bil doslej direktor za komunikacije in poglaviti tiskovni predstavnik Bele hiše, zagotovo zelo sposoben, novinarje pa je pustil v prepričanju, da je nadut in nepriljuden. Ko je bil imenovan za predsednikovega svetovalca daleč od televizijskih kamer, je Stephanopoulos prepustil svoje mesto dobrodušnemu Marku Gearanu, ki je bil nekaj časa tudi novinar, znanem »tako po

svoji kredibilnosti kakor tudi po ljubeznivosti«, »ki spoštuje tisk« in »razume njegove potrebe«, je poudaril Gergen, ki je s tem skrivaj naslikal tudi obrnjeno podobo Stephanopoulosa.

Tega bodo zdaj pred televizijskimi kamerami zamenjali kot tiskovnega predstavnika administracije z enim njegovih namestnikov Dee Myersom. Gergen je ponudil roko tudi teksasemu milijarderju Rossu Perotu, predsedniškemu kandidatu, ki je na predsedniških volitvah novembra lani zbral 19 glasov in ga je srečal prejšnji teden, ko je bil na počitnicah na Bermudih. Kot zagovornik zmanjšanja proračuna se je Perot uveljavil s kritiko administracije in večkrat napadel tudi Clintona. »V bistvu je Perot, kakršnega sem spoznal sam, zelo velik domoljub,« je izjavil Gergen. Kar zadeva Gergenov nastop, njegovi kolegi ugotavljajo, da je ostal zvest svoji sicer-snji podobi: gladek in neulovljiv, samega sebe pa je označil kot »zmer-no desno sredinsko usmerjenega«. Poudaril je pomen svoje vloge ter namignil, da je bil povabljen, »na vse pomembne sestanke«, na katerih dolocajo politiko Bele hiše. Na neposredno vprašanje, na katero sprva ni hotel odgovoriti, je priznal, da je novembra volil Clintona.

Clinton bo imel v prihodnje bolj redne stike z novinarji

FELJTON

Narava vrača udarec

Piše:
Barbara
Kramžar

V razvitem svetu je na zmagovitem pohodu »globalno poslovanje«, v državah tretjega sveta pa ne nadzorovana eksplozija narasčanja prebivalstva. Je sploh kakrsen izhod iz te nereshljive uganke, ki se napoveduje za 21. stoletje? Maltuzijansko dilemo uničenja sveta je konec 18. stoletja resila prav revolucija v kmetijstvu. Kakšne so možnosti, da nas rešijo nova znanstvena spoznanja?

Do nedavnega je tako kot industrija skokovito narasčala tudi kmetijska proizvodnja, med 50. in 80. leti najhitreje v človeški zgodovini. Zitaric so v teh letih pridelali trikrat več in s tem prehiteli rast prebivalstva, podobno se je zaradi novih površin pridelovalne zemlje, kmetijske tehnologije, osusevanja močvirij in drugih dosežkov dogajalo z mesom, mlekom, sadjem in zelenjavo. Najboljši primer je »zelena revolucija« v Aziji, kjer so z biotehnologijo odkrili novo vrsto bogatejšega in odpornjšega riza. Čudeznemu rizu so pisali prave slavošpeve, saj naj bi nahranil milijone in preprečil politično nestabilnost. Toda po letu 1984 se je kmetijska proizvodnja v svetu bistveno zmanjšala, samo deloma zaradi suše v ZDA

in drugod po svetu. Se vedno narasča, toda veliko manj kot prej.

Politični in znanstveni vzroki lakote

Leta 1988 so se se tolažili, da je krivo neugodno vreme, zdaj pa strokovnjaki ugotavljajo, da je vsaj za nekaj časa konec čudežnih pridelkov. Susa v rodovitnih poljih srednje Amerike ne bo izjema, ampak pravilo, trdijo vremenarji, narasčanje prebivalstva pa je že dolgo veliko večje od narasčanja proizvodnje hrane. K lakoti svoje prispevajo tudi politični razlogi. Razvite države ščitijo svoje kmete in kopijo gore masla, jezera vina in silose zitaric, toda tretji svet mora za to izdelke plačati, denarja pa nima. Brezplačna pomoč v hrani problem samo še poslabša, saj so revni z njo samo še odvisnejši od bogatih. Poleg tega nimajo več neizkoriščene zemlje. V Aziji obdelujejo že 82 odstotkov kmetijskih površin, v Južni Ameriki so na voljo le še tropski gozdovi, ki bi jih morali zavarovati v dobro vsega človeštva. V Afriki pa je podnebje tako posebno, da s postopki iz razvitega sveta samo uničujejo zemljo in tradicionalno kmetijstvo. Nas bo lakote rešila sodobna znanost, če že

ne moremo več računati na izboljšave tradicionalnih načinov? Odkar znanstveniki razumejo genetski zapis in z njim manipulirajo, je biotehnologija naredila velicaste korake. V svojem bistvu ni nič drugega kot prejšnje stoletno preizkušanje novih vrst, le da zdaj za to potrebujejo nekaj mesecev. A tudi biotehnologija prinaša nevarnosti. Hormoni, ki jih dodajajo mesu, povzročajo številne bolezni, herbicidi ogrožajo okolje in škodujejo zdravju. S prevelikim vmesanjem v naravo rušimo ravnotežje v njej. Najbrž pa bo sodobna znanost samo še povečala razlike med bogatimi intistimi, ki nimajo ničesar. Ko so v Evropo prinesli krompir, ni bilo v Ameriki nikogar, ki bi lahko zahteval »avtorske pravice«. Danes morajo države plačati za uporabo patentiranih izdelkov in v državah tretjega sveta so le redke, ki si to lahko privoščijo. Biotehnologija prinaša tudi velike spremembe v delovni sili in s tem izzive politiki, predvsem pa hkrati napoveduje velike prednosti in nova nesorazmerja. Danes je jasno samo, da je duh že usel iz steklenice. Rezultati pa so še neznanka. Podobno je z novo revolucijo, ki se z roboti in avtomatizacijo dela napove-

duje industriji. Nekaterim že zdaj prinasajo velike prednosti. Japonski z visoko izobraženim prebivalstvom in pomanjkanjem delovne sile zato ni treba uvajati tuje delovne sile, ki tako kot v Nemčiji ustvarja socialne napetosti. V Združenih državah Amerike so veliko previdnejši, saj roboti odvezajo delovna mesta, ki jih je že zdaj premalo.

Zakaj bi morali bogati spreminjati svoj življenjski slog?

Resnična revolucionarnost je avtomatiziranju proizvodnje že zagotovila prihodnost, saj roboti postoterojo produktivnost, hkrati pa lahko delajo v vseh razmerah. Ker pa imajo izkušnje s tem pravzaprav samo Japonci, se ni znano, kako bodo roboti vplivali tam, kjer so stotisoči brez dela in kjer ni dovolj strokovnih kadrov, zato bo najbrž tudi avtomatizacija proizvodnje se poglobila razlike med bogatimi in revnimi. Najbrž bodo se največ pridobile multinacionalne družbe.

Nova tehnologija narekuje sklep, da bodo revni se revnejši in bogati vsak dan bogatejši. Zakaj bi torej kmeta iz Kansasa ali tokijsko gospodinjstvo, ki imata dovolj svojih te-

zav, sploh skrbela lakota v Etiopiji ali v Bangladesu? Konec koncev so razlike obstajale že v času faraonov. Lepo je občasno pomagati revnim, če nas k temu spodbudijo pretresljive televizijske slike. Toda zakaj bi morali zaradi njih spreminjati svoj življenjski slog? Paul Kennedy odgovarja: »Zato, ker jih bodo k temu prisilili milijoni migrantov pred njihovimi vrati ter družbene in rasne napetosti v svetu osmih ali desetih milijard ljudi, kakršne si danes le težko predstavljamo.« Predvsem pa bo ta neznosna množica uničevala ekološko ravnotežje na vsej Zemlji. Doslej so bili ekološki problemi samo lokalni. Če je 1973 v Londonu v enem samem tednu umrlo 700 ljudi zaradi problemov z dihanjem onesnaženega zraka, je bil to britanski problem. Uničevanje tropskih gozdov v Braziliji, onesnaženje in segrevanje ozračja, pomanjkanje pitne vode ali nesreče v jedrskih elektrarnah pa zadevajo vse ljudi. Kateri politik si bo upal povedati svojim volilcem - razen v izjemno ozaveščenih državah severne Evrope - da morajo za preživetje svojih otrok temeljito spremeniti svoj življenjski slog? (Se nadaljuje)

BALKAN

Muslimani v Bosni skušajo preživeti

Napad na Travnik odpira nove razsežnosti vojne v BiH

Ves svet, ki že dobro leto dokaj neprizadeto spremlja klanje v Bosni, se je v sredo začel zgrazati nad nasiljem, ki so ga nenadoma in nepricakovano zmogni tudi Muslimani. Novice o begu hrvaske vojske in civilistov iz Travnika in o njihovi predaji se do včeraj sovravnim Srbom so podobni krvavega Balkana do dale čisto nove (pomembne) podrobnosti.

Brzkone bo minilo precej časa, preden bo do

konca jasno, kaj se je premaknilo in kdo je morda tudi od zunaj vplival na spremembe, dejstva pa so očitna. V Sarajevu so se zaradi notranjih pritiskov v muslimanskih vrstah in zaradi mednarodnih nadržov, ki so Muslimanom namenili indijanske rezervate in usodo Palestincev, odločili opustiti staro pasivno strategijo, ki jo je spremljalo objokovanje lastne zle usode.

Napad na Travnik je obupen poskus obrniti

»vojno srečo« vsaj malo sebi v prid in se na pogajanjih pojaviti bolj enakovredno kot doslej, ko Muslimanom ni nihče prisluhnil, ker so venomer prosili samo za preživetje svojega civilnega prebivalstva v krajih, ki so jih vojsko izgubljali.

Napad, ki je bil po poročilih iz hrvaških virov in pričevanjih vojakov Združenih narodov tudi obračun s civilnim prebivalstvom, se je zgodil hkrati z zamenjavami na

vrhu bosanske (muslimanske) vojske in policije. Muslimani se reorganizirajo, ni pa še znano, ali za spremembami stoji uradni predsednik BiH Alija Izetbegović in gre torej za spremembe njegovih stališč, ali pa so Izetbegovića odrinili in mu namenili zgolj protokolarne funkcije (popolna odstavitev Izetbegovića ta čas zaradi mednarodnih odmevov ne bi bila modro dejanje). Z novim vojskarnim poveljnikom v Sarajevu se je vsekakor začela ofenziva, ki se bržčas ne bo končala v Travniku. To potrjujejo tudi novice o napadih na Novi Travnik in Vitez.

Vprašanje pa je, ali bo prenovljeno vodstvo BiH (vojska in policija sta v državi, ki je v vojni, in je zaradi vojne skoraj ni več, pomembnejša od vseh predsednikov in premierov) sposobno svoje vojake ustaviti, ko bo ocenilo, da so cilji doseženi, ali se je morda začela že tista nezaustavljiva stopnja klanja, ki je nihče ne bo mogel ustaviti. Ne tako imenovane mednarodne sile, svetovni generali in diplomati skupaj z vsemi svojimi načrti in igricami z življenji drugih, in ne tisti, ki so se v Beogradu ali v Zagrebu (ali pa v Karadordevu) namenili odrezati svoj kos bosanske pogace.

Tone Hočevar

Otrok na otovorjenem konjičku (Telefoto: AP)

Begunci iz Travnika že na Hrvaškem, vojaki v ujetništvu

ZAGREB - Na Hrvaškem je čutili tesnobo, ogorčenje, tudi nemoč, ker se pri Novski v matično domovino valijo dolge kolone bosanskih Hrvatov, ki so pred napadom Muslimanov zbežali iz Travnika in okoliskih krajev in se skupaj z vojniki, ki so jih dotlej branili, predali bosanskim Srbom. Civilistom so dovolili oditi na Hrvaško, 700 vojakov pa so menda odgnali v koncentracijsko taborišče v Manjaci. Po hrvaških podatkih je iz srednje Bosne zbežalo najmanj deset tisoč Hrvatov. Šest tisoč jih je menda še vedno na območju planine Vlasice, ki ga nadzorujejo Srbi.

Vodja bosansko-hercegovaških Hrvatov Mate Boban, ki je doslej o Muslimanih in njihovih vojskih sposobnostih in borbenosti govoril vse prej kot splošno, je že prošil za pomoč generalnega sekretarja OZN, Hrvaška pa je v sredo zahtevala nujno zasedanje VS. Šef samostojne Herceg-Bosne in hrvaški predsednik obtožujeta Alijo Izetbe-

govića, da je kriv etničnega čiščenja, hkrati pa ga pozivata, naj zaustavi svojo vojsko v srednji Bosni. Se bolj kot zaradi dogajanja v Travniku je na Hrvaškem tesnoba zato, ker se jim že čez nekaj dni obeta referendum krajskih Srbov, ki se hočejo združiti z rojaki v Bosni in Hrvaški morda celo dokončno odcepiti, kar se je že davno namenil Slobodan Milošević. Srbi v Kninu in Glini se ne menijo za avtonomijo, ki jim jo je ponudil Zagreb. Zave dajo se prednosti, ki jim jo je podaril Tudman, ko je napadel Maslenico. Napada na Knin in Glinu si Hrvati ne morejo privoščiti, ker bi jih prizadele mednarodne sankcije. To jim je posredno v terek ponoči sporočil tudi VS OZN, ki je sicer priznal hrvaško pravico nad svojim celotnim ozemljem, vendar tudi opozoril, da mora »Hrvaška zagotoviti pravice vseh prebivalcev na območjih, ki so zdaj pod zaščito modrih celad«. (R. S., G. M.)

INTERVJU S PROF. DR. ANTONOM ŽABKARJEM

Kako pomiriti Balkan?

Prof. dr. Anton Zabkar

V zadnjem mesecu dni se je zvrstilo več konferenc in srečanj slovenskih in tujih vojskih strokovnjakov, kjer so se v prvi vrsti pogovarjali o reševanju konflikta v BiH ter možnostih, da se zaustavi in prepreči širjenje vojne. Delegacija slovenskega obrambnega ministrstva je obiskala tudi ZDA. Nasa država je s svojimi izvedenci prvič sodelovala pri zahodnih analizah in raziskavah o aktualnem varnostnem in političnem položaju. Prof. dr. Anton Zabkar, svetovalec vlade RS, ki dela v Centru za strateške studije pri slovenskem obrambnem ministru, je v intervjuju za Republiko najprej odgovoril na vprašanje, kaj se je slovenska delegacija pogovarjala v ZDA.

Prof. dr. Zabkar: Ameriška vojsko-politična strategija je po vsebini totalna, kar

pomeni, da ima v svojem arzenalu poleg vojskarskih se politične, diplomatske, gospodarske, psihološke in druge instrumente, po razsežnosti pa globalna, saj zajema ves svet. Da bi bila dovolj prozorna, jo sestavljajo regionalne strategije, ki so prilagojene posamičnim celinam in lokalnim okoliščinam ter usklajene med seboj. V ameriških očeh je zato vse, kar se je dogajalo med vojno v Sloveniji in po njej, le del dinamičnih sprememb, ki nastajajo v Evropi po koncu hladne vojne in razpadu bipolarne strategije. Za ZDA je vse, kar se dogaja v Sloveniji in v južno od njenih meja, zanimivo predvsem kot morebitna napoved razvoja dogodkov in delu Evrope, ki leži na prostoru od območja vojske zveze Nato do Urala. Ob vojni v Sloveniji pa je ameriške sogovornice prevzela predvsem strateška me-

toda, s katero je Slovenija zmaga. Pri tem so posebno pozornost posvetili uporabi vseh sil na tezišču akcij in nasim majhnim izgubam, ki so bile posledica izvršnega strateškega »sprejema« napadalcev, njihove onesposobitve in spretnosti uporabe psihološke strategije. Se posebej jih je zanimala strateška uporaba medijev javnega obveščanja. Prav ta uporaba informacije kot »orožja« in racionalizacija uporabe vojske sile je po mojem mnenju naredila na ameriške izvedence močan vtis. Tudi osebno menim, da je vojna, ki so jo mnogi gledali in jo gledajo kot na boj med Davidom in Golijat, strateški novum par excellence. Blitzkrieg je bil namreč v Sloveniji dosežen v obrambi in le z lahko pehoto. Izredno pomembno vlogo so imele sile TO, ki niso bile neposredno vključene v spopade, ker so s svojim razvojem tedanjega JLA postavile pred iverganje, da morebitne rezerve doživijo usodo celnih enot, ki so obticale v zasedah.

Na National War College ste predavali o balkanskih vojnah. Kaj je Američane najbolj zanimalo?

Predaval sem pravzaprav o »nanižanki« vojn v Sloveniji, Hrvaški in Bosni. Vprašanja so kar deževala, in to ne le med predavanjem, ampak tudi med neformalnimi stiki. Vsebinsko gledano, pa so bila odvisna od tega, kdo jih je postavljaj. Castnike kopenske vojske so zanimali druge stvari kot predstavniki letalstva ali mornarice. Če pa bi v tem zelo širokem spektru visoko izobraženih ljudi, ki imajo povrh vsega zelo bogate osebne bojne izkušnje iz vojn, v ka-

terih so sodelovale ZDA, skušal določiti tematski skupni imenovalec, jih je vsekakor najbolj zanimala kratkoročna in srednjeročna napoved dogodka v Bosni in Hercegovini na območju nekdanje Jugoslavije in na Balkanu nasploh. Ker je slovenski obrambni minister prav takrat zelo uspešno in argumentirano predstavil konkreten in za ZDA sprejemljiv predlog o reševanju krize na Balkanu, smo vsi, ki smo sodelovali v razpravi, razvili kopico scenarijev in vsakega pretehtali »pro et contra«. Pri tem so se s srednjeročnega vidika izoblikovali trije temeljni scenariji o možnem poteku dogodka. Prvi je tako imenovani optimistični, po katerem naj bi dosegli mir z urenitvijo Vance-Ownevega načrta. Drugi scenarij je zmerni in predvideva podaljšanje sedanjega stanja. Tretji pa pesimistično napoveduje, da se bo mirovnim pobudam navkljub vojna razširila iz Bosne na Hrvaško, Sandžak, Kosovo, zahodno Makedonijo in morda zajela se Albanijo in druge balkanske države. Pripravi se je treba na vse tri možne poteke dogodkov, ne glede na to, kateri se bo aktualiziral.

Kakšno pa je vaše osebno mnenje o razvoju vojne v Bosni in balkanske konflikta?

Kar sem doživel med pogovori v Ameriki, na aprilski ljubljanski konferenci o oboroženih konfliktih na Balkanu in na majskega dunajskem Srečanju prijateljev Bosne ter na junjski mednarodni konferenci o evropski varnosti v Garmisch-Partenkirchen, me na določen način vrača k mojemu začetnemu voja-

skemu izobraževanju, k vojaški pomorski akademiji konec 50. let in k podiplomskem studiju na tedanji ljubljanski FSPN dve desetletji zatem. Sele zdaj doživljam polno afirmacijo sinteze znanj, ki sem jih takrat pridobil na dveh različnih solah, dveh različnih geografskih točkah in pri povsem različnih profesorjih. Tradicionalna vojska vesčina (ars militaris), vojska znanost (scientia militaris) in veda o mednarodnih odnosih se namreč zdaj ne uporabljajo več le za doseganje zmage s pomočjo oboroženega boja, pač pa prav nasprotno, za postopno znižanje praga spopadov in doseganje razmer, ki bodo omogočale zmago miru. Kot dokaz naj omenim le, da bo Marshallov center, ki so ga ustanovili v Garmischu, omogočal interdisciplinarni studij strokovnjakov od Vancouvra do Urala, kar kaže na doživetje spoznanja o internacionalizaciji obrambnih studij. Slutim, da se s tem odpira novo poglavje v strategiji, ki se je v preteklosti veliko bolj ukvarjala s stopnjevanjem nasilja kot pa z zniževanjem njegove praga. Gre za to, da po razpadu bipolarizma obrambni sistemi doživljajo nove izzive, ki narekujejo nove odgovore. Groznje nacionalni in mednarodni varnosti so tudi emigranti, tihotapci z orožjem, trgovina z mamili, ekološke katastrofe itd. Vse, kar je bilo doslej storjenega na področju nevojskih pritiskov, ima za cilj doseči mir brez krvi. Takšna zmaga miru je mogoča, vendar zahteva čas in nova znanja, predvsem na področju etničnih spopadov znotraj držav, ki pa lahko prerastejo v mednaro-

dne spopade. V tem smislu je vse, kar se dogaja na območju nekdanje Jugoslavije, opozorilni signal, ki ga teorija ne sme prezreti. Seveda je tukaj treba nujno upoštevati kot aksiom politično voljo, da se sila uporabi pravočasno. Z obotavljanjem naraščajo samo žrtve in škoda. Za to ni kriva teorija, pač pa praksa. Poudariti bi zelel, da je v sodobni totalni strategiji lahko bi jo tudi imenovali »koncert«, v katerem poleg vojske nastopajo še politične, ekonomske, psihološke in druge strategije - vojska strategija le neka vrsta katalizatorja, ki omogoča večjo prepričljivost in prodornost drugim. Sama pri tem postaja ultimat ratio in se jo uporabi le takrat, če res ne obstajajo druge možnosti. Novost so omejitve pri uporabi vojske sile, saj je nemogoče govoriti o novi svetovni ureditvi ali človekovih pravicah, ob tem pa ne imeti podpore mednarodnih dejavnikov, kot so OZN, Nato, Kevs, Weu in drugi.

Vse to seveda zapleta strateško načrtovanje in podaljšuje čas za doseg konsenza, ko pa je ta enkrat dosežen, je poseg lahko kratek in zelo učinkovit. Poleg tega morajo biti spoštovana tri temeljna načela: jasno določen cilj, ugodno razmerje sil in obstoj možnosti za deeskalacijo uporabe vojskih sil, oziroma za njihov umik. Vse to v Bosni zaenkrat še ni doseženo, zato nastaja privid o neučinkovitosti mednarodne vojske strategije. To je le navidez točno, ker so vsemu skupaj vzrok politična kolebanja med tistimi, ki imajo možnost za posredovanje, a jih iz različnih vzrokov ne želijo uporabiti.

Boris Knific

NOVICE

O odnosih s Hrvaško za zaprimi vrati

LJUBLJANA - Odbor državnega zbora za mednarodne odnose se je za zaprtimi vrati, saj mu je vlada poslala zaupne dokumente, seznanil s potekom pogajanj o delitvi premoženja nekdanje SFRJ, poslanci pa so kasneje potrdili stališča Slovenije do vojne v Bosni in Hercegovini. Na zasedanju so razpravljali tudi o odnosih med Slovenijo in Hrvaško. Predsednik odbora Thaler je dejal, da od vlade niso dobili zagotovila, da bo prišlo do otoplitve odnosov s Hrvaško, vendar pa bo morda se ta mesec prišlo do določenih rezultatov.

V petek začetek akcije ZEU

BRUSELJ - Zahodnoevropska unija (ZEU) je v Bolgarijo poslala 300 uradnikov in policistov, ki bodo Madžarski, Romuniji in Bolgariji pomagali pri nadzorovanju spoštovanja embarga proti ZRJ. Embargo VS ZN bodo pomagali nadzorovati tudi z enajstimi patrolnimi colni; »ker sta osebe in oprema že razporejeni, bi se akcija lahko začela«. Prva skupina oboroženih castnikov ZEU je v bolgarsko pristanišče Rouse prispela že v nedeljo, s pomočjo petih patrolnih colnov pa bodo akcijo nadzora začeli v petek. (Reuter)

OIK na Dunaju o Bosni

ISLAMABAD - Pakistansko zunanje ministrstvo je sporočilo, da je Pakistan organiziral posebno srečanje islamskih držav na Dunaju, na katerem bodo govorili o kršenju človekovih pravic v BiH. Ministri Organizacije islamske konference (OIK) se bodo sestali 15. junija, na sestanku pa naj bi sprejeli tudi posebno deklaracijo, ki jo bodo posredovali zbranim na Svetovni konferenci o človekovih pravicah, ki bo na Dunaju potekala od 14. do 25. junija. (Reuter)

V ospredju spopadi v Abhaziji

TBILISI - Ruski zunanji minister Kozirjev se je v sredo sestel z gruzinskim predsednikom Sevardnadzejem. Podrobnosti pogovorov niso znane, kot menijo opazovalci, pa sta se državnik pogovarjala o spopadih v Abhaziji in drugih kriznih žariščih v regiji. Kozirjev bo obiskal tudi Abhazijo, Armenijo in Gorski Karabah. (STA, DPA)

Predsedniške volitve v Iranu

TEHERAN - Jutri bo približno 27 milijonov iranskih volilnih upravičencev na neposrednih volitvah izbiralo novega predsednika republike s štiriletnim mandatom. Po iranskem volilnem zakonu za izvolitev predsednika države zadostuje absolutna večina. Med volilci ima največ podpore dosežani predsednik Rafsandžani, njegovi protikandidati pa so predsednik Svobodne islamske univerze Jasbi, nekdanji minister za delo Tavakoli in nekdanji poslanec Kašruana Tahsri. (STA, AFP)

ISTRA / AKCIJA HRVAŠKE POLICIJE TURS '93

Zaustavljeno ropanje slovenskih vikendov

Tatovi pokradli za 125 tisoč nemških mark blaga

REKA - Hrvaška policija trdi, da je z akcijo Turs '93 v Istri zaustavila močno ropanje slovenskih vikendov. Krajem so bile najbolj izpostavljene pocitniške hišice v turističnih naseljih Cervar Porat pri Porecu in v Maredi pri Novigradu. Tik pred začetkom turistične sezone so se hrvaške oblasti odločile stopiti roparjem na prste, nedavno objavljeni podatki policijske uprave iz Pulja pa potrjujejo, da bi vse kraje lahko preprečili.

Ivan Babić, načelnik policijske uprave v Pulju, trdi, da so doslej obravnavali 163 oseb, ki so bile vpletene v kazniva dejanja, 65 pa jih je se prijavljenih. Policija je pri tatovih našla blago v vrednosti blizu 200 milijonov hrvaških dinarjev, kar je približno 125 tisoč nemških mark.

Akcijo Turs hrvatska

GORAN MORAVCEK / REKA

policija v Istri izvaja s pomočjo vojske, saj so ugotovili, da je v roparskih pohodih sodelovalo tudi veliko vojakov, se posebej zasedenih območij. Hoteli so, kot so povedali nekateri skesanci iz Vukovarja, »dobiti nazaj, kar so jim Srbi vzeli«. Zato so vladljali v srbske vikende, pozneje pa so svoje delo »razširili« se na slovenske pocitniške hišice.

Kot je povedal Ivan Babić, so samo aprila stevalo kaznivih dejanj zmanjšali za 30 odstotkov, maja pa se za nadaljnjih dvajset. Policija trdi, da ni ostalo neodkrito niti eno hujske kaznivo dejanje. Reorganizacija policije in prihod novih ljudi ni dovolj, saj v Istri še vedno manjka približno 60 odstotkov policajev in policijskih uslu-

zbencev, da bi lahko trdili, da so razmere povsem urejene.

O kaznivih dejanjih je pred kratkim razpravljala tudi vlada premiera Nikica Valentica, ki je sklenila, da je treba kriminalno izkoreniniti, se posebej gospodarskega. Najhuje je v mestih, ki so v blizini bojišč.

Oblasti v Zagrebu so dolgo časa izrabljale vojno kot izgovor za številna kazniva dejanja, pa tudi dejstvo, da je bilo veliko policajev na bojiščih. Izkazalo se je, da je policija slaba točka, Ivan Zvonimir-Cićak, predsednik hrvaškega helsinškega odbora za človekove pravice, pa je opozoril tudi na številna kršenja človekovih pravic in svobosc, ker pravna država nima povsod dovolj moči, in poudaril, da bo helsinško poročilo za njegovo državo katastrofalno.

Nepovabljeni gostje so praznili tudi stanovanja v Cervarju (Foto: A. Pavletić / TRIO)

POGOVOR Z MINISTROM

Stavka je bila ves čas obsojena na neuspeh

Slavko Gaber: Ve se, kdo je kaj storil

Trenutno poteka razmisljanje o solstvu na dveh ravneh. Prva je reformistična, pa v znamenju sprememb, ki se jih je vsa ekipa lotila v solstvu, druga pa sindikalistična, predvsem boj za višje place in boljše materialne razmere v solstvu. Zdi se sicer, da je oboje neločljivo povezano, hkrati pa se v javnosti pojavlja vtis, da ste bistveno več postorili za reforme kot za gmotni položaj?

Na to lahko odgovorim le v stevilkah. Res je, da ta trenutek v solah vlada psihoza, da ne postorimo dovolj za to področje na finančni ravni. Sam bi postregel z nekaj dejstvi. Prvic, nepreklicno dejstvo je, da je solstvo dobilo letos pet odstotkov več denarja kot v prejšnjem proračunu in da znaša delež solstva s predlaganim povečanjem izhodisne place na 26.000 tolarjev 16 odstotkov državnega proračuna, medtem ko je lani znašal 13,45 odstotka. Drugo nepreklicno dejstvo je, da so place ta trenutek za najmanj 140 mark višje kot takrat, ko smo na ministrstvo prišli mi, to je bilo aprila lani. Tretje, zopet nepreklicno dejstvo je, da mi je popolnoma jasno, na podlagi cigavih predlogov in prizadevanj je prišlo v vladi do premika izhodisne place od 23.833 na 26.000 tolarjev. Hkrati ne gre pozabiti, da je ministrstvo pod vodstvom te ekipe vzpostavilo sistem napredovanja. Priznavam sicer, da je v njem se kar nekaj problemov, pa vendarle se sistem vzpostavlja in ga bomo v nekaj letih do kraja izdelali. Ta trenutek pomeni to po odločbah, ki so bile podpisane, od deset odstotkov naprej dodatkov, vsaj 4300, mislim pa, da med 4300 in 4500 učiteljem v solah, do konca leta pa bo vključenih še šestdeset odstotkov učiteljev v Sloveniji.

In zadnje dejstvo:

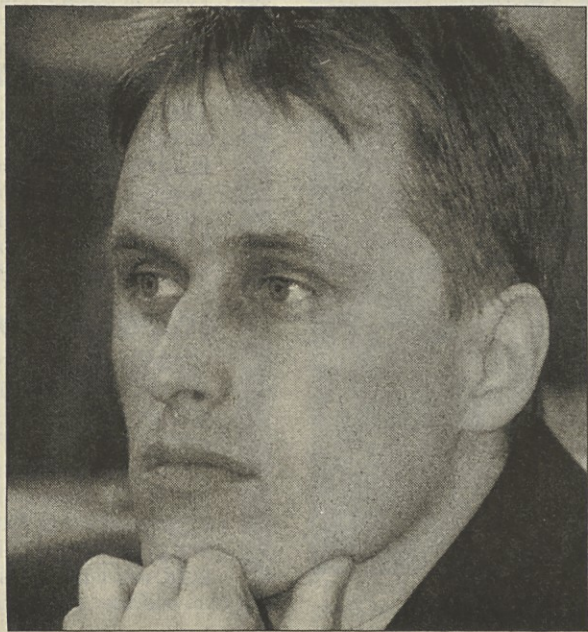
prav mi smo si prizadevali za oblikovanje novega zakona, ki bi uredil razmerja med različnimi dejavnostmi v negospodarstvu in tej državi in pripravili tudi svoj predlog skupaj s sindikati. Kot sistemska rešitev se ponuja sprememba zakona o placah, ne glede na višino kolicnikov, ki si jih trenutno eni in drugi zamisljajo. V koliksnem času bi bilo mogoče izpeljati spremembo zakona o placah?

Vlada ponuja kot sistemsko rešitev zakon o razmerjih plač v javnih zavodih in državnih organih, s katerimi bi skusali kot država preseči

javnost sele potem, ko bo parlament sprejel ali zavrnil njeno poročilo in sprejel ali zavrnil predlog, ki ga predlagajo vsebuje. Zakon naj bi zanesno uredil razmerja na tem področju. Zacasno pomeni do takrat, dokler ne bo zakona o javnih uslužbencih. Do tega bo prišlo julija v primeru, če se bo tako odločil parlament.

Gospa Dornikova vam je zastavila vprašanje, kako naj uspe prenova solstva s slabimi plačami učitelji in z ministrom, ki mu ne zaupajo?

Zacel bom z zadnjim. Vprašanje je, koliko je takih učiteljev in tudi,

Slavko Gaber (Foto: S. Živalovič/TRIO)

položaj, v katerem enkrat popustimo komu, potem pa drugemu, nikoli pa nimamo urejenih razmerij. V to naj bi vgradili tisti del kolicnikov, ki naj bi bili spremenjeni tudi na področju solstva in za katere je očitno, da niso v sorazmerju z drugimi podobnimi poklici na drugih področjih. Vlada je predložila parlamentu poročilo o stanju na tem področju in parlament bo to obravnaval junija. Moja želja je, da bi čimprej dobili tudi zakon, ki v delovni verziji že obstaja, zdi pa se, da bo vlada ta zakon dala v

kaj se bo izkazalo, kdo je kaj postoril za to področje in kdo ni, kdo si je zastavil cilje, ki vodijo učitelje, za katere verjamem in vem, da si veliki prizadevajo na področju solanja in delajo toliko, kolikor le zmorejo; kdo jih je peljal v strajk, ki je bil že na začetku obsojen na to, da v tisti točki ne bo uspel. Če ne bomo našli jezika, ki bo učiteljem omogočil, da iz te pozicije najdemo izhod in če odnosi med ministrstvom in učiteljskim svetom ne bodo omogočali normalnega ritma in vsebine spreminjanja sol

Stavka učiteljev je Slovenijo dvignila na noge. Starsi se razburjajo, da solsko leto ni regularno, javnost meni, da so tokrat zahteve učiteljev previsoke, saj je gospodarstvo v krizi. Se najmanj se razburjajo otroci, ki so veseli nepricakovanih pocitnic in možnosti, da se učijo in popravijo morebitne slabe ocene. Seveda, če se stavka ne bo zaostrila tako, da bodo solniki odklonili tudi zaključevanje ocen ter popravne in zaključne izpite. Do tega pa, kot kaže, ne bo prišlo. Vseeno tokratna stavka učiteljev pomeni prvi resen konflikt med sindikati in ministrom Gabrom, ki je doslej med učitelji užival zaupanje, tudi po zaslugi svojih pretehtanih javnih nastopov. Ob sedanjih zahtevah za njegov odstop pa Gaber morda prvič jasno in nedvoumno opozarja na delo ministrstva pod njegovim vodstvom in zavraca očitke, da je za standard učiteljev storil premalo. Učitelji, zlasti se ljubljanski, seveda razmislijo po svoje.

v Sloveniji, je odgovor jasn. Ampak to je odgovor za vso ekipo, ki na tem ministrstvu ob skrbi za materialna sredstva tudi konceptualno zaozroča nacionalni program, znotraj katerega bi lahko zahtevali več denarja za sole in solstvo v Sloveniji, hkrati pa si prizadeva, da bi prišli do zakonov. To je moj odgovor, verjamem pa, da ne kaže pričakovati, da se bo položaj učiteljskega strmo dvigal. Upam pa, in naša prizadevanja so usmerjena k temu, da bodo razmerja do drugih dejavnosti v negospodarstvu urejena, posebej do zdravstva, ki odstopa, ker crpa denar tudi iz sredstev Zavoda za zdravstveno zavarovanje, iz žepov državljanov in državljanov. Razmerja, so neustrezna celo v občinah, ki so popolnoma obubožane in od države nenehno prosjajo denar; place, ki jih tam izplačujejo, bodo morali spraviti v okviru, ki jih ta država zmora. Verjamem, da bo takrat položaj učiteljskega boljši in da bomo, ko bomo razrešili te vogle, kos tudi vsebinskim. Strinjam pa se s poglobitveno poanto vprašanja: brez temeljnega zaupanja, ki so ga nekateri načeli tudi s svojim nerealnim zastavljanjem zahtev in onemogočanjem tudi nekaterih naših prizadevanj - pri tem mislim v na zahteve sindikatov - ne bo mogoče izpeljati sprememb v solah.

Marija Dornik je predmetna učiteljica matematike z višjo izobrazbo in 29 leti delovne dobe. Zadnja plača, ki jo je prejela, je bila 45 tisoč tolarjev. V to vsoto je vključenih 22 ur pouka tedenskih obveznosti, hkrati z razredništvom in delovno dobo. Sama pravi, da se ji tolikšna plača ne zdi nizka, temveč zaljiva.

»Pred dnevi sem srečala znanca, obrtnika, ki me je ves ogoren spraseval, zakaj sploh stavkamo. Namesto odgovora sem ga vprašala, koliko on plačuje svojega delavca, pa mi je odvrnil, da najmanj 50 tisoč tolarjev. Sprasujem se, ali si vendarle pedagoški delavci ne zaslužimo več,« je začela pogovor Marija Dornik.

Stavka je menda velik psihološki pritisk za stavkajoče. Kako jo doživljate na vasi soli?

Mucno je biti v soli in ne delati z otroki. Čeprav bi lahko marsikaj postorili, za kar med letom ni casa, kar nekako cepimo in cakamo. Mi imamo sicer na soli tečaj angleščine, računalništva in druge, da poskrbimo za dodatno izobraževanje in da nas stavka ne bi psihološko nacela. Vendar, če si uzałjen, imas dovolj motivov, da vztrajas. In mi smo uzałjeni.

Videti je, da vlada ne namerava popustiti vašim stavkovnim zahtevam, po drugi strani pa je očitna tudi trdna odločnost učiteljev, da izte-

rjajo svojo pravico. Je mogoče trdno voljo učiteljev pripisati tudi njihovem prepričanju, da so vseskozi odrinjeni?

Del naše odločnosti je zagotovo mogoče pripisati tudi naši odrinjenosti in neustreznemu vrednotenju. O sebi mislim, da sem »učiteljica po duši«, država pa to mojo moralno odločitev vseskozi izrablja. Vseh trideset let mojega dela so mi vcepili: »Ker si učiteljica, moras biti moralna, etična!«. Vsa ta moralna in etika me ne preprečijo, da imam včasih občutek, da nas ponižujejo tudi zato, da se ne bomo počutili premočne, da ne bomo kot intelektualci postali nevarni. Tudi o tem razmišljam, posebej se v zadnjem času. In se o nemem razmišljam; učitelji so večinoma ženske, vodstvo pa so moški. Moje energije ne izrabljajo samo v soli, ampak tudi v družini. V tem patriarhalnem odnosu moramo ne prestopiti, tako da so se vsi nekako navadili na to. Prepričana sem, da kadar odločajo o nas, kadar se recimo na vladi pogovarjajo o soli, rečejo: »Saj bodo potrpeali, počakajmo se!«

Se vam zdi, da tudi javnost nasplo, ne samo oblast, podcenjuje delo in pomen učiteljev?

Poglejte samo en primer. Če učitelj udari otroka, potem za to zve vsoljna Slovenija, ze navsezgodaj o tem poroča radio. To je senzacija, uci-

teli tepejo otroke. O sebi mislim, da sem dobra učiteljica, kot tudi mnogi mojih kolegic in kolegov, vendar o tem nihče ne piše. To pač ni senzacija. Tudi o tem, da odhajam iz sole, največkrat sele ob 15. uri, ker se ukvarjam z učenici, ki potrebujejo pomoči, ne piše nihče. Očitajo pa nam, da smo na soli vsega skupaj nekaj ur, do pol dvanajstih. Na soli ostajamo dlje preprosto zaradi svoje moralne zavezanosti poklicu, vendar ne dovolim več, da to moralno neprestano izrabljajo. Učitelj mora imeti veliko znanja, če ga želi posredovati, veliko iznajdljivosti. To se vidi pri uvajanju številnih novo-

so nas takrat psihološko pretentali, ko so nam dali poročane v starih obročih. Tako sem vsak mesec nesla domov približno 15 tisočakov več in bila zadovoljna. Zdaj pa teh poravnanih ni več, zato ni čudno, da smo učitelji tako reagirali. Nikakor nismo namerno čakali na konec solskega leta, ko naj bi imeli največ možnosti za izsiljevanje, saj bi, če ne bi bilo poročane, stavkali že januarja.

Omenjate ste že neprestani konflikt med učitelji in oblastjo?

Izkusnje mi kažejo, da oblast hoče, da smo učitelji ponizni že od Marije Terezije naprej. Pa ne samo pri nas, tudi v drugih

Marija Dornik (Foto: A. Pavlič/TRIO)

sti v solstvu, kjer smo marsikaj ustvarili. Pa ne zaradi denarja. Učitelj je hkrati svetovalec staršem, igralec, nikoli ne sme pokazati učenca, da je v težavah, vedno mora biti dobre volje. Pravzaprav bi moral biti nadčlovek. Vendar smo samo ljudje, to vedno povem staršem.

Vseeno vam očitajo, da učenje ob koncu solskega leta izrabljate kot orozje v boju za višje place?

Mi smo na svoj položaj opozarjali že lansko leto, letosnjega januarja pa bi pravzaprav morala izbruhniti stavka. Mislim, da

državah je tako. Kolikor se spomnim, smo učitelji pri nas le dvakrat »odskočili« in so nas nekoliko bolj cenili. Prvic v casih Kavčičevega liberalizma, ko so bile v Sloveniji težnje po večji avtonomiji. Takrat smo imeli kaki dve leti kar dobre place. Podobno je bilo tudi v casu pred osamosvojitvijo Slovenije, v obdobju demokratizacije, ko smo imeli prvo učiteljsko stavko. Ni bilo videti, da smo veliko dosegli, posledice pa so bile vseeno otipljive. Učitelj je bil se dovolj cenjen in če bi se nadaljeval tak trend, bi do-

segli ustrezno raven vrednotenja našega poklica. Potem pa smo spet padli na rep, kjer smo se zdaj.

Vtis je, da javnost v primeru tokratne stavke učiteljsstvu ni naklonjena?

Tu gre predvsem za čustveno reagiranje staršev, ki jih skrbi, kaj bo s spričevali, zaključnimi in popravni izpiti. Protestirajo v glavnem starši, katerih otroci imajo popravne izpite oziroma slabe ocene. To so normalne reakcije, vendar naj povem, da imam tudi sama dva otroka, enega celo pred zaključnim izpitom. Nekaj teh negativnih reakcij je tudi zaradi tega, ker mnogi mislijo, da smo učitelji le nepotrebná poraba, ki jo morajo plačevati iz lastnega žepa. Hkrati pa tudi vlada manipulira z nami in javnostjo. Menim pa, da se kaže čedalje več znakov, da nas javnost razume, tudi zato, ker minister in vlada neprestano poudarjata, da se več ne da narediti. To ni res, vedno se da kaj narediti.

Kaj pa menite o vlogi ministra Gabra. Učitelji ste ga na začetku sprejemali s simpatijami, takšen je bil vtis. Je zdaj drugače?

Pod ministrom Gabrom, pa tudi že prej, ko je bil minister dr. Vencelj, se je zacelo v solstvu premikati, uvajali so nove pristope. Veliko je bilo novosti, pri katerih smo učitelji radi sodelovali, čeprav brez placila. Mislim, da je minister Gaber v tej smeri naredil veliko, zal pa ni dovolj prodoren, tako vsaj mislim. Če bi bil prodornejši, morda sploh ne bi prišlo do tega, da moramo stavkati. Moti pa me tudi, da je minister Gaber molčal, ko nas je javnost v nekaterih oddajah neupravičeno napadala. Molk je zame pritrdiv. Gaber prihaja s pedagoške fakultete in bi lahko zavrnil očitke, češ da je naša izobrazba pomanjkljiva. Saj učitelji ne zahtevamo veliko, zagotovo pa ne preveč.

POGOVOR Z UČITELJICO

Kadar si užaljen, ti motivov za stavko ne manjka

Marija Dornik: Ne zahtevamo veliko, vsekakor pa ne preveč

BOSTJAN LAJOVIC

VARSTVO OKOLJA / NOVA ZAKONODAJA

Privabiti zasebni kapital - Posojilo za plinifikacijo mest

Še letos strateški načrt za varno obratovanje jedrske elektrarne - Graditev čistilnih naprav v Ljubljani in Mariboru

LJUBLJANA - Minister za okolje in prostor Miha Jazbinski je včeraj skupaj s sodelavci predstavil naloge, ki jih cakajo pri uveljavljanju pravnega reda, potem ko je parlament sprejel novi zakon o varstvu okolja. Za posamezna področja bo ministrstvo pripravilo podzakonske predpise. Poleg pravnega okvira je po Jazbinskem mnenju treba upoštevati tudi gospodarske vidike nove zakonodaje. Sem sodijo ravnanje z odpadki, njihovo recikliranje in ponovna uporaba v proizvodnem procesu. Ob soglasju s pristojnimi ministri bo lahko minister za varstvo okolja predpisal pravila ravnanja, tehnične predpise, prepovedi in omejitve v proizvodnji, prometu in pri rabi naravnih dobrin. Ministrstvo za okolje bo določilo obvezne javne službe za ravnanje s posebnimi, nevarnimi in komunalnimi odpadki.

Ministrstvo naj bi na podlagi javnih razpisov in koncesij privabilo privatni kapital, nova delovna mesta pa bi omogočila sku-

BORUT MESKO

pna vlaganja s tujimi investitorji. Za te naloge so potrebna finančna sredstva, ki bodo dosegljiva z ustanovitvijo ekološkega sklada. Denar naj bi pritekal od privatizacije podjetij in z mednarodnimi posojili. Jazbinski je dejal, naj bi ekološki sklad kot finančno-kapitalska ustanova z nizkoobrestnimi posojili zapolnil praznino med komercialnimi bančnimi posojili in proračunskimi subvencijami. Kot je dejal državni sekretar za okolje Jernej Stritih, se potekajo pogajanja s Svetovno investicijsko banko. Ta naj bi zagotovila posojila za plinifikacijo mest v Sloveniji, za odzvepljanje petega bloka soštanjske termoelektrarne in za razvojne potrebe varstva okolja. Glede plinifikacije potekajo pogajanja o posojilu v višini okrog 10 milijonov ameriških dolarjev. Svetovna banka menda ne želi, da bi s temi sredstvi razpolagali bodoči slovenski ekološki

sklad, temveč bi s posojilom omogočila plinifikacijo enega izmed slovenskih mest. Posojila za graditev čistilnih naprav v Ljubljani in Mariboru naj bi omogočila Evropska banka za obnovo in razvoj, vendar se bosta morali obe mesti z banko sami dogovoriti o posojilnih pogojih.

V zvezi z JE je državni sekretar za jedrska in druga tveganja v okolju Radovan Tavžes povedal, da bodo letosna podlagi studij pripravili strateški načrt, kako v prihodnje zagotoviti varno obratovanje nuklearne. Gre za poročilo o jedrski varnosti Uprave za jedrsko varnost, mednarodni poročili agencije za atomsko energijo na Dunaju in skupine neodvisnih izvedencev pod vodstvom Sergeja Bubnova ter za studio o možnostih zaprtja elektrarne, ki bi pomenila izhodišče za strategijo pri ravnanju z nizko- in srednjeraziokativnimi odpadki, za določanje odškodnin za lokalne skupnosti in pri dejavnostih ob razgraditvi nuklearne.

LJUBLJANA - Afera Hit ima več razsežnosti, za vsako pa je odgovorna najmanj ena veja oblasti: za oskodovalne družbene lastnine SDK, pravobranilstvo in sodstvo; za domnevna kriminalna dejanja organi za notranje zadeve in sodstvo; za domnevno vpletenost funkcionarjev z javnimi oblastmi pa obe parlamentarni komisiji. Te odgovornosti ne morejo nadomestiti nikakršna »ljudska sodišča«, na primer v medijih, so med drugim zapisali medistolska včerajšnjega sestanka člani sveta Liberalno-demokratske stranke. Sprejeli so zahtevo, naj se vse afele razčistijo do konca - z zakonitimi postopki in dosledno uporabo pravnih norm.

Velika večina razpravljalcev je namreč poudarila, da bo prav vztrajanje pri nacieli pravne države pri odkrivanju afer preizkusni kamen: če teh nacieli ne bodo zagovarjali zdaj, jih ne bodo mogli nikoli več. Samo manjši del razpravljalcev je opozoril, da so se doslej odzvali prepozno in

SVET LIBERALNO - DEMOKRATSKE STRANKE

Drnovšek: »Zagotavljam, da LDS ni bila nikoli vpletena v nobeno afero!«

LDS ne pristaja na tezo, da bi razkritje afele Hit zahtevalo uporabo izrednih sredstev

TANJA STARIC

premalo odločno, saj LDS (kar je posebej poudaril predsednik Janez Drnovšek) »ni bila in ne bo vpletena v nobeno malverzacijo«. Člani sveta so interpelacijo ministru Mihui Kozincu ocenili kot udbovski napad na človeka, ki je bil pooblaščen za odkrivanje napak v Visu. V stališča so izrecno zapisali, da »nasprotujejo zlorabljanju arhivov SDV in Vis za javne di-

skreditacije posameznikov in medstrankarske obračune«. Uporaba arhivov, ki so bili že večkrat prečiščeni, je »nelegalna, nelegitimna in nemoralna« in bo Slovenijo vrnila na raven Vzhodne Nemčije, kjer se je odpiranje arhivov pokazalo kot najhujša napaka. Nepopolni in popravljivi arhivi so lahko samo v službi laži, edina korist pa bi bila, če bi jih predelali v toaletni pa-

pir, je menil Pavle Gantar. Zanimiva je bila razprava Edvarda Ovna, ki je poudaril, da se morajo za vse članke stranke zavzemati enako: za Kozinca, Siršta in Slejka. Spremembe v organih stranke (podpredsednik Oven ni več član izvršnega odbora) je označil kot puc, zahteval pa je tudi odgovor na trditve, da ima stranka »krizni stabs«, torej nekakšno tajno ložo, ki jo vodi Bogdan Biscak. Drugi člani vodstva so zanimali trditve o pucu in tajni loži.

LDS: Za pravno državo in proti »ljudskim sodiščem« (Foto: T. Lombar/TRIO)

Proti obubožanju policistov

Stavka delavcev organov za notranje zadeve napovedana za 22. junij

MIJA GACNIK

LJUBLJANA - Večina delavcev organov za notranje zadeve se je na svetu Policijskega sindikata odločila, da s stavko, ki so jo napovedali za 22. junij, doseže ustrezno vrednotenje svojega dela. Kot je na včerajšnji tiskovni konferenci povedal predsednik Policijskega sindikata Zdravko Melansek, so se za ta korak odločili predvsem zato, ker po izteku kolektivne pogodbe in prenehanju veljavnosti interventnega zakona o zamrznitvi plač vlada nima nikakršne pravne podlage za določitev junijskih izhodisnih plač. Zato zahtevajo, da se osnova za obračun plač za junij do vključno septembra določi v višini 30.600 tolarjev. Zahtevajo regres za letni dopust v višini 60 odstotkov povprečne place v gospodarstvu, izplačan najkasneje v juniju, tekoče mesecno

ugotavljanje, izplačevanje dodatkov in drugih osebnih prejemkov delavcev. Opozarjajo tudi, da uresničevanje stavkovnih zahtev ne sme povzročiti zmanjševanja trenutno veljavnih prihodkov delavcev. Ker se Policijski sindikat kot eden izmed podpisnikov pogaja z vlado za sklenitev kolektivne pogodbe za negospodarstvo, in ker so se tudi sicer že strinjali z nižjo izhodisno plačo (28 tisoč tolarjev), ki jo zahtevajo s stavko, bodo v primeru sklenitve kolektivne pogodbe privolili tudi v nižjo izhodisno plačo.

Melansek je se dejal, da se jim zdi ponudba vlade, da bi izhodisna plača za negospodarstvo znašala 26 tisoč tolarjev, nesprejemljiva, saj gre za realno in celo nominalno znižanje plač, delodajalec pa nima drugih načinov, ki bi omilili zniževanje standarda.

RADIŠE/JUBILEJ

30 let tesnega sodelovanja preko meje

Veilko pevsko srečanje

CELOVEC - Spomladi leta 1963 je kropsarski moski zbor KUD Stane Zagar navezal prve stike s Korosci. Takratnik tajnik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu Andrej Kokot in predsednik radiškega društva Siman Wrulich sta menila, da so Radiše tisti kraj, s katerim naj bi sodelovali kropsarski pevci.

28. septembra istega leta je sel kropsarski zbor prvič na Korosko, se s skupinskim potnim listom. Dopoldne je snemal za celovski radio, bil pozneje v Bilcovsu, prespal v celovskem dijaškem domu, naslednjega pa s koncertom na Radisah začel zdaj že 30-letno kulturno in prijateljsko drugovanje. Oktobra leta 1963 se je v slovenski oddaji celovskega radia prvič oglasila kropsarska pesem. Pozneje jo je bilo velikokrat slišati. Kropsarski zbor je nastopal pozneje tudi v Železni Kapli in Globasnici. Prav v Kropi pa sta se oba zbora povezala se s trejmi, z moskim zborom PD »Valentin Vodnik« iz Doline pri Trstu.

Egi Gasperšič, tedanj in sedanji pevodja kropsarskega zbora se spominja takole: »Kaj vse se je v tem obdobju že zgodilo in spremenilo!« Pri nas so bili takrat lastniki avtomobilov bele vrane, potnih listov se nismo imeli, zgovorna je razlika med takratnim in današnjim radijskim kulturnim domom, na obeh straneh sedaj sodelujejo tudi taki, ki jih tistega leta se ni bilo na svetu. Koliko dravske in savske vode je že odteklo, menjale so se ustave pa državne, občinske in društvene vlade! Mi se pa ne damo, saj se nismo družili zaradi uradnih zunanjih pobud, pač pa zato, ker nam je to bogatilo dušo in srce.

To dolgotrajno prijateljstvo velja proslaviti!

V nedeljo, 13. junija, ob 14.30 uri bo v kulturnem domu na Radisah mednarodno pevsko srečanje pod geslom »Skupne poti«, na katerem bodo sodelovali poleg domaćinov se Kropsarji, moski in dekliski zbor iz Doline pri Trstu, mešani zbor »Peca« iz Globasnice ter pevske krožke iz Zrelca/Sängerrunde Ebental.

Pridite tudi Vi na sončne Radiše!

JERUZALEM / JASNE BESEDE ZVEZNEGA KANCLERJA VRANITZKEGA:

»Avstrijci priznavamo kolektivno odgovornost«

Govor ob podelitvi častnega doktorata jeruzalemske univerze

IVAN LUKAN

avstrijski pristasi nacističnega režima bilo »tudi nekaj takih, ki so steli med najbolj brutalne in strahotne storilce«. »Vedno smo bili mnenja, in to smo tudi se danes, da misel kolektivne krivde Avstrijo ne prizadene,

toda priznavamo kolektivno odgovornost; - odgovornost vsakega posameznika, da se spominja ter da išče pravico, je dobesedno dejal avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky. Tem svojim besedam je še dodal, da

Avstrijci tudi delijo moralno odgovornost, »ker je bilo veliko takih, ki so pozdravili priključitev Avstrije k nemškemu rajhu, ki so podprli nacistično strahovlado in ji tudi pomagali, da je funkcionirala«. »Kot

Obiskkanclerja Vranitzkega (slika) opazovalci ocenjujejo kot zgodovinski dogodek.

zahtevamo upoštevanje naših dobrih dejanj, tako moramo prositi za odpustanje slabih», je zaključil Vranitzky svoj govor, ki je naletel na veliko mednarodno pozornost.

Izraelski ministrski predsednik Yitzhak Rabin je samo nekaj ur pred govorom avstrijskega zveznega kanclerja ponovil zahtevo, »naj Avstrija, tako kot Nemčija, prevzame odgovornost kot narod in država za vse to, kar se je v temnih casih zgodilo Židom«. Brez da bi imenoval bivšega avstrijskega predsednika Waldheima je Rabin je še dodal, da je bila normalizacija odnosov med Izraelom in Avstrijo doslej ovirana, da pa je zdaj »čas, da se ustvari nova stvarnost«.

Izraelski državni predsednik Weizman je prav tako izrazil upanje po boljših bilateralnih odnosih med obema državama, na vprašanje novinarjev, ali bo v doglednem času obiskal Avstrijo, pa je odgovoril negativno.

Med obiskom avstrijskega zveznega kanclerja je tudi prišlo do neprijetnega dogodka: neznanec je telefonično grozil z atentatom na avstrijsko ambasado v Tel Avivu. Varnostni organi so poslopje natančno preiskali, našli pa niso ničesar.

KOROŠKA / DELAVSKA ZBORNICA

Dramatičen upad števila vajencev

Od leta 1980 nazadovanje za 31 odstotkov

CELOVEC - Število vajencev na Koroskem dramatično upada. Predsednik Delavske zbornice Josef Quantschnig je včeraj na tiskovni konferenci dejal, da znasa upad v primerjavi z letom 1980, ko so na Koroskem nasteli nad 15.300, celih 31 odstotkov. Konec leta 1992 je bilo na Koroskem bilo samo se 10.500 vajencev, kar pomeni, da se za vajenko oz. vajenca odloca samo se med 46 do 49 odstotkov enega letnika. Razvoj pa gre v to smer, da je ponudba pri vajenskih mestih večja od dejanskega števila vajencev. Quantschnig je navdil dramatične situacije zahval preverjenjem sedanega izobraževalnega sistema v Avstriji. (I.L.)

Še vedno izjema: dekleta v netradicionalnih poklicih.

AVSTRIJA / BILANCA AZILSKE ZAKONODAJE

V ospredju je vprašanje po izključitvenih kriterijih

Ostra kritika na strokovnem parlamentarnem hearingu

IGOR SCHELLANDER / IVAN LUKAN

DUNAJ - Dolocilo o »varnih tretjih državah«, kamor lahko organi notranjega ministrstva spet odslovijo v dezelu prihajajoče begunce, je bilo v ospredju kritike na račun nove avstrijske zakonodaje, ki je postala veljavna pred dobrim letom. Na strokovnem, parlamentarnem hearingu Zelenih, ki ga je organizirala poslanka Terezija Stojšic (referentka za manjšinska vprašanja in pravosodje - slika), je sodelovala vrsta osebnosti iz spektra organizacij in ustanov, ki se ukvarjajo s humanitarno pomočjo in oskrbovanjem beguncev.

Druge, zlasti politično pristojne osebnosti se niso odzvale vabilu na hearing. Čeprav so bili vabljeni tudi vsi državnozborni poslanci, ki so lani v okviru avstrijskega parlamenta sodelovali pri osnovanju nove zakonodaje, se je odzval samo eden - Hans Helmut Moser od novega Liberalnega foruma.

Poleg že večkrat izpostavljene kritike Zelenih na račun konkretnih avstrijske prakse pri izvajanju azilskih zakonov ter dokumentacije jasnih in edinstvenih primerov, v katerih so pristojni organi kljub očitni pravici do azila zavračali prošnje prizadetih in ogroženih beguncev, je vrsta osebnosti pri zelenem hearingu močno izpostavila nacelo kritiko nad dano novo zakonodajo in njej sledeci restriktivni praksi pri obravnavanju vprašanja beguncev.

Tako je predstavnik Visokega komisariata OZN za begunce v Avstriji obzaloval boleče dejstvo, da po novi zakonodaji v Avstriji pri obravnavanju beguncev ni več v ospredju vprašanje, ali nekdo izpolnjuje vse pogoje, ki so potrebni za definicijo begunca, temveč preverjanje vprašanja po možnih vidikih, ki bi lahko pri prizadetih izključili priznanje - sicer mednarodno definirane - begunskega statusa.

Predsednika avstrijskega Karitasa Helmut Schüller je svaril pred vseevropsko harmonizacijo restriktivnih azilskih dolocil, ki ne pozna več spoštovanje človečnosti, solidarnosti, zgodovine in usode posameznika. Hkrati se je ostro zoperstavil danemu trendu, da (pristojni organi, a tudi

mediji in javnost) nasprošno vsem azilskim kandidatom pripisujejo namero po izkoriscanju azilske možnosti - saj tudi ni mogoče vseh ljudi, ki se poslužujejo uslug in storitev zdravstvenega sistema, označiti kot potencialne namisljene bolnike. Karin König od dunajskega integracijskega fonda je s tem v zvezi kritizirala, da prizadete kandidate za azil celo se med potekom azilskega postopka izganjajo iz države.

Po podatkih sodelavke Avstrijske azilske koordinacije (zasebna, neodvisna dobrodelna servisna ustanova) je v času veljavnosti nove avstrijske azilske zakonodaje število prošelj za azil upadlo od povprečno 2000 na 400 na mesec, kvota priznanj azilske pravice pa je padla od 9,7 na 6 odstotkov.

Zlasti begunci iz držav tretjega sveta imajo komaj se možnost na azil v Avstriji. Oragnizatorica hearinga

poslanka Terezija Stojšic je s tem v zvezi opozorila na protislovnost avstrijske prakse: klub soglasnemu sklepu državnega zbora - izrekel se je za sprejem zrtve posiljevanja iz vojnih območij bivše Jugoslavije - avstrijski organi slej ko prej zavracajo prizadete zenske begunce.

Ostro kritiko na račun avstrijske azilske zakonodaje je slišati tudi iz vrst nadstrankarske organizacije »SOS-soclovek«. Njen predstavnik za javnost Josef Haslinger je na tiskovni konferenci dejal, da se v Avstriji spet ustvarja družba, ki deli ljudi v dve kategoriji, namrec v boljše in v slabše. Za direktorja avstrijske Karitasa Helmuta Schüllerja pa je humanost v Avstriji celo dosegla svojo najnižjo točko.

Organizacija »SOS-soclovek« je zato mnenja, da je treba avstrijsko prebivalstvo spet opozoriti na nevarnosti najnovjšega razvoja, tako da poziva na veliko zborovanje 19. in 20. junija na donavskem otoku na Dunaju. 19. junija zvečer načrtujejo ponovitev »morja luči«, torej akcijo za humanost, strpnost do tujcev in upoštevanje človekovih pravic, kot je se vsem Avstrijcem v spominu, ko je slo nastopati proti Haiderjevemu referendumu proti tujcem decembra lani.

NOVICE

Spor v vladni koaliciji zaradi zakona o zaščiti okolja

DUNAJ - Zaradi zakona o preizkusu glede skladnosti z okoljem je v terek na zasedanju ministrskega sveta prislo do spora v vladni koaliciji med SPO in ÖVP. Predvideni novi zakon naj bi med drugim na novo določil predpogoje glede varstva okolja in formalne postopke pri ustanavljanju produkcijskih mest in pri večjih gradbenih projektih. Glavna inovacija v zakonskem osnutku je možnost soodločanja prizadetega prebivalstva, ki z 200 podpisi dobi status stranke v preizkusnem postopku o skladnosti načrtovanega projekta z določili o varstvu okolja. Odločbe pri tozadevnih postopkih naj bi izdajale pristojne deželne vlade. V primeru priziva naj bi ostal deželni glavni tudi pristojna druga instanca, hoce uveljaviti ljudska stranka. Socialdemokrati pa zahtevajo za primer prizivne obravnave pristojnost zveznega senata za okolje, ki ga naj bi sestavljali predstavniki zveznih dežel in sodniki. V poprejšnjih pogajanjih o takih spornih točkah ni bilo kaj slišati. Ministrica za okolje Rauch-Kallat je včeraj s tem v zvezi vabila na krizni vrh, njen strankarski kolega in vodja pogajalcev ÖVP pa je odklonil udeležbo, ces za zgago naj bi bili odgovorni socialdemokrati. Zdaj naj bi predsedniki SPO in ÖVP resili sporno vprašanje. Opozicija v avstrijskem parlamentu je izpodbijanje zakona kritizirala kot namerno početje obeh vladnih strank, ki naj bi skupaj z nekaterimi gospodarskimi krogi hotele preprediti, da bi nekateri aktualni gradbeni veleprojekti - na primer avtocesta pri Tullnu ali novi predor pod Semmeringom - bili obravnavani in morda celo onemogočeni v okviru novih zakonskih predpisov. (I.S.)

Obisk Kluba koroških Slovencev iz Maribora

CELOVEC - Vsako leto koroški Slovenci iz Maribora oz. njihovo potomci obiščejo Korosko. Letos so prišli v Sentjanž in Skofice. V Sentjanžu so si ogledali dodobra prenovljeno staro ljudsko solo, v kateri nastaja etnografski muzej, v Skoficah pa otroški vrtec, zadrugo ter društvene prostore SPD »Edinost«. Na povabilo Slovenske prosvetne zveze v Celovcu so se gosti iz Slovenije tokrat odločili, da pridejo v Skofice, kjer so jih zanimala predvsem lokalna vprašanja v zvezi z dvojezičnostjo. Pri zaključnem razgovoru v društveni dvorani skofiskega prosvetnega društva so sodelovali tudi predstavniki vseh starih osrednjih političnih in kulturnih organizacij ter predstavnik Zveze slovenskih zadrug.

Longo mai slavil 20-letnico svojega obstoja

CELOVEC - V Lobniku je bilo v nedeljo zelo živahno. Ves dan so prihajali obiskovalci iz vse Koroske pa tudi iz Slovenije in celo Hrvaske, da bi praznovali z Evopsko zadrugo Longo mai, katera je proslavila 20-letnico svojega obstoja in delovanja. V ta namen so pripravili bogato razstavo svojih izdelkov in izdelkov ter dokumentacije, udeležence pa so postregli z ovčjimi specialitetami.

Slovenska prosvetna zveza pri državnemu sekretarju Venciju

LJUBLJANA/CELOVEC - Državni sekretar v znanjem ministrstvu Republike Slovenije, pristojen za Slovence po svetu, dr. Peter Vencelj, je v ponedeljek v Ljubljani sprejel delegacijo Slovenske prosvetne zveze v Celovcu. Kot poroča glasilo Zveze slovenskih organizacij na Koroskem, Slovenski vestnik, v svoji najnovejši izdaji, so je pogovor tekkel o kulturnem delovanju koroških Slovencev, SPZ pa mu je predstavila svoj letni program. Dr. Vencelj je - citiramo SV - dejal, da v kulturnem življenju koroških Slovencev, hvalabogu, ni tolikšnih problemov kot na političnem področju, zato zeli Slovenija v večji meri podpirati prav njihovo kulturno ustvarjalnost.

Mladina je navdušila

CELOVEC - Praznovati je treba takrat, ko je priloznost. Za nekdanji dekliski zbor SPD Borovlje je bil tak vzrok nedavno preimenovanje v »Sektet Borovlje«. In kakor se za mlado skupino spodobi, je novo ime proslavila s koncertom pod geslom »Z mladino v pomlad«, na katerem so nastopile samo mlade pevske skupine. V kulturnem domu SPD Borovlje Pri Cingelcu na Trati sta poleg seksteta nastopila se novoustanovljeni dvojezični zbor pedagoške akademije v Celovcu (oba zbora vodi Edi Oraz) in fantovski kvartet (Burschenquartett) iz Smarjete v Rožu. Prireditve je bila tudi priloznost, da je sekstet prvič nastopil v novih oblekah etnotne kroja, a individualnih barv. V imenu SPD Borovlje je vse skupaj pozdravila podpredsednica društva Irmi Müller.

KOROŠKA / KONEC PROSTORSKE STISKE

Nova večnamenska dvorana za 16 milijonov šilingov v Železni Kapli

CELOVEC - Dolgoletne prostorske stiske v ljudski soli v Železni Kapli je konec: Zupan dvojezične občine v Podjuni Dieter Haller in deželni kulturni referent ter namestnik deželnega glavarja Peter Ambrozj sta konec preteklega tedna svecano odprla prizidek z veliko prireditveno dvorano, ki bo lahko hkrati služila tudi za telovadnico. Z realizacijo projekta, ki je stal 16,5 milijonov šilingov tako ljudskoskolskim učencem kot tudi domačim društvom ne bo treba več »gostovati« v glavni soli, saj bo zdaj na izbiro

prireditvena dvorana, ki bo primerna tudi društveni dejavnosti v občini.

Ravnatelj ljudske sole Hanz Stossier je slovenost opravil zgledno dvojezično, med številnimi gosti pa je lahko pozdravil tudi predstavnike solskih oblasti na deželni in okrajni ravni, zupane sosednjih občin ter se posebej delegacijo pobratene občine Kranj, na celu z zupanom Vitomirjem Grosom. Izrekel pa je tudi zahvalo vsem, ki so omogočili to veliko investicijo, predvsem občini Zelezna Ka-

pla in deželni vladi. Zupan Haller je v svojem govoru izpostavil pomen nove večnamenske dvorane za celotno občino in s tem v zvezi poudaril, da je Zelezni Kapli - po velikih skrbih ob zaprtju tovarne celuloze Obir - s pomočjo javnih sredstev in angazmajem občanov uspelo dati nove dolgoročne perspektive.

Namestnik deželnega glavarja Ambrozj pa je občanom zagotovil, da predvsem nerazvitim in obrobim občinam v deželi ne sme biti odtegnjena družbena pomoč.

PRIREDITVE

Cetrtek, 10.6.1993
SELE
Farna dvorana, 14.30 - Koncert ob 40-letnici obstoja Pevskega društva Se-le, nastopajo: Mesani pevski zbor Se-le, otroški zbor ljudske sole v Selah, skupina flavtistov s Kota, Moski zbor iz Borovlje;

Soboto, 12.6.1993
ZELEZNA KAPLA
Otroški dan in Dan odprtih vrat na Lindenhofu, od 11.00 ure naprej spored za otroke, od 14.00 ure naprej na Plaznici (družina Josko in Fini Dolinsek);
SUHA
Na gradu, 20.00 - Srečanje oktetov na Suhi, nastopajo: Oktet Valvazor, Oktet iz Bleda, Trzaski oktet, Doppelquartett Tainach/Tinje, Oktet Suha,

prireditelj: KPD »Drava« in KKZ;
ZITARÁ VAS
V ljudski soli, 20.00 - Srečanje folklornih skupin, nastopajo: KUD Bel-tinci iz Prekmurja, KPD »Ivan Cankar« iz Sentjosta pri Vrhniki, Moski pevski zbor in folklorna skupina SPD Trata iz Zitare vasi;

Nedelja, 13.6.1993
SMIHEL
9.30 - »Mladinski dan 1993«, prireditelj: Katoliska mladina;
RADISE
Kulturni dom, 14.30 - Skupne poti - mednarodno pevsko srečanje ob 30-letnici sodelovanja pevcev s Kroke in Radis, sodelujejo zbori iz Slovenije, iz Italije (Trst) in s Koroske.

LIKOVNA UMETNOST / EN DAN SILVESTRA PLOTAJSA SICOEA

Gre samo za stopnjevanje iluzij

John Cage: »Nič nimam povedati in jaz to povem in to je poezija«

JOST ROTAR

Po novem letu ste rekli, da se je zaceel zadnji teden tega tisočletja. Se blizamo ničelni točki? V naravi velja zanimiv princip. Sistemi ne prenesajo praznega prostora, vedno ga hočejo zapolniti, se širiti. Prelom stoletja, to je že nekaj, nekakšna prelomnica, konec tisočletja pa...

Zavedam se, da je to zadnji teden, vendar tega ne cutim kot pritisk, neko slabo energijo, ki bi vplivala name ali na moje delo. Mogoče po svoje se bolj cutim te tokove, s katerimi sem vseskozi v stiku, recimo z Van Goghom, z nemškimi ekspresionisti, ker je ta čas bolj zgosten. Močneje cutim kontakt, ta čas me celo zelo osvobaja, ker ne vidim meja med mediji, kot so na primer televizija, film, teater, slikarstvo, kiparstvo, ples... Vse to se združuje v neko skupno ustvarjalno energijo, mediji se vse bolj prepletajo, stekajo. Mislim, da bo prišel čas, ko tudi slikarji ne bomo anonimna bitja, ki v zaprtih prostorih izdelujemo slike, pač pa bomo vidni izvajalci. Ko bomo mi postali vidni, se bo s tem spremenila tudi sama likovna umetnost.

Vidite samega sebe kot konservativnega slikarja? Mislite s tem resno? Se sploh vidite kot

Slikar Silvester Plotajs - Sicoe je bil rojen 12. aprila 1965 v Ljubljani, kjer je leta 1988 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost. Imel je nekaj samostojnih razstav v Sloveniji, med drugim v Eqrni in Skucu, razstavljal je skupaj z drugimi ustvarjalci doma in na tujem, v Avstriji, Koreji, na Nizozemskem, na Kubi, v bivši vzhodni Nemčiji in drugje, spomladi 1993 pa je imel zelo uspešen performance in razstavo z naslovom 17 tednov in pol z Madonno v informacijskem centru Moderne galerije. Sicoe je slikar, pesnik in občasno igralec, njegova želja pa je postati filmar ali morjeplov, ter prek oceana odpluti k Madonni.

slikar? Že doslej ste se ukvarjali z različnimi mediji. Pisete poezijo in ste jo tudi že predstavljali na poseben način, z dogodkom, ne v knjigi.

No, popolnoma se strinjam, da sem konservativen slikar. Zakaj? Ker ustvarjam slike, ki so kvadratne ali pravokotne, niso trikotne, niti drugačne. Vendar, slikarstvo je samo eden od medijev, v katerem se izrazim. Samega sebe vidim bolj kot ustvarjalca. Zanimajo me instalacije, saj sem jih tudi delal, vendar me najbolj zanima slika. Pravzaprav je to konservativnost glede na nekatere druge ustvarjalce. Isčem prostor znotraj slike. Kje pa nisem konservativen ali isčem nove možnosti nekonservativnosti? To

vidim v možnosti prezentacije teh konservativnih izdelkov.

Sredisce vasega zanimanja je zdaj, tako se zdi, razmerje med umetnikom in objektom, natančneje med umetnikom in modelom. Kaj predstavlja portret na vaših slikah? V projektu Sedemnajst tednov in pol z Madonno je model dejansko objekt, podoba iz virtualnega sveta, elektronski zapisi brez navzočnosti subjekta. Se prejša Wolsove fotografije. In spet objekt, tokrat v črno-belih fotografijah. Se večja odsotnost subjekta. Na MTV je video Petra Gabriela Stay Back.

Ta video je odgovor na vprašanje. To je odnos. S tem, ko slikam Madonno v živo ali po fotografijah, model v re-

alnosti po svoje izginja, na platno pa začne znova obstajati. On sedi tam, ona ga slika, on izginja v realnosti, na sliki pa nastaja njegova podoba. Mislim, da gre za neke vrste iluzijo. Včasih, ko je model sedel pred tabo, je bil to privid, da ima občutek, da ga vidiš. Oboje je iluzija. Mediji so dokazali, da je nova iluzija, elektronska slika prav takšna iluzija kot iluzija, da vidiš nekoga, ki dejansko sedi pred teboj. Gre samo za stopnjevanje iluzij. V projektu z Madonno - si žensko približam, ne prilastim, vzpostavljam človeški odnos, ne potrebe. Prijateljstvo, spontanost, neobremenjenost ljubezni. Pri Madonni je to neke vrste demitizacija mita. Ona na teh slikah postane človek, preprosta, primarna ženska, enaka nam. Tudi na drugih slikah. Moj odnos do ženske se tudi na drugih slikah prezentira tako. Moje razkrite ženske niso napad na ženske, to je občudovanje. Kot bi hotel reci: »Vse si mi.«

Nekod ste rekli, da je dotik kože tudi dotik duše. Potem je to zrtvovanje, darovanje, ti ženski akti z razkrcenimi nogami. Videnje je zmeraj pogojeno s subjektom in tisti, ki gleda

vase slike, vidi v njih samega sebe, svoje življenje.

Postal sem pozoren na površine. Rodimo se na mizi, ljubimo se, umremo, vse se dogaja na površinah. Oltarji, zrtveniki, daritveni kamni. Klasični slikarski motivi se postavljajo na mize, postelje. Prišel sem do sinteze, da se dogajajo neke vrste zrtvovanja, darovanja nekomu. Gre

za preobrazbo materialnega v nematerialno. Človek začuti pretok. Menjavanje forme zahteva vzvišeno, vmesno površino med nebom in zemljo. To je tudi razpetost človeka med dvema energijama, zemeljsko in kozmično. Moji motivi so sinteza tega. Ko bo minil ta zadnji teden tisočletja, se bo tudi moj motiv preobrazil hkrati s preobrazbo družbe. To

je povezano s prepletom medijev. Vse skupaj bo postalo vseobsežen ritual, ritual bivanja. Doba vodnarja; smo na prelomu dveh astroloških obdobij.

Na primer v Batmanu se, ko Jack Nickolson kot Joker vstopi v Muzej moderne umetnosti, v filmu pojavijo slike. In vse jih uničijo, razen slike Bacona, kar ni naključje. Torej, če se slike

pojavljajo v filmski umetnosti, zakaj se ne bi filmski motivi pojavljali v neki sublimirani obliki v slikarstvu. Tu zdaj prihaja do spoja, da poskusim upodabljati prepustnost meja med različnimi mediji. V tem smislu se dotikam Wolsa. Primer; ker sva ravno gledala Wrestling. To je sport. Tudi sportniki, moderni gladiatorji, uporabljajo v svojih

nastopih prvine slikarstva, igralske umetnosti... Torej se likovna umetnost oklepa okostenih form in vsebin, ne uporablja motivov, ki so del življenja, ki se odvijajo zdaj. Vloga umetnika, ustvarjalca v tej viziji prihodnosti spet postaja vloga sodobnega samana, zdravilca družbe. V tej samanski funkciji vidim tudi sintezo umetnosti.

IZ TUJINE

Tivoli kultur

STOCKHOLM - Od 14. do 16. maja je v središču Stockholma potekal festival, ki so ga organizatorji poimenovali Tivoli kultur. Kicki Askelin, ena izmed organizatork festivala, je povedala, da ima ta prireditve že večletno tradicijo, v takšni obliki kot letos pa poteka prvič. Prejšnja leta so prodajali predvsem knjige, letos pa so se knjižnemu sejmu pridružile se različne kulturne prireditve, razstave, instalacije in nastopi. Letos so organizatorji tudi prvič postavili oder, na katerem so se v treh dneh zvrstile najrazličnejše plesne skupine (trebušne plesalke, plesalci stepa, modernega plesa ...), zonglerji, rock bendi, orkestri, operni pevci, igralci ... Kicki Askelin se ni mogla odločiti, kateri nastop ali stojnica sta ji bila najbolj všeč, povedala pa je, da je uživala predvsem v raznovrstnosti dogodkov.

Na prireditvi Tivoli kultur je predstavila svoj projekt tudi skupina FAW, katere član je tudi Daniel Wetter, ki živi in dela v Ljubljani. Projekt »Igloo« je dvignil veliko prahu tako med obiskovalci kot tudi v medijih. Ustvarjalci so iz 42 starih hladilnikov sestavili iglu, ki so ga znotraj tudi opremili. Propagirali so ga kot vsestransko uporabno bivališče, primerno za begunce. Sloggan, ki so ga sestavili ob tej priložnosti, se glasi: »Umetnost je biznis in biznis je umetnost.« Ob koncu prireditve so švedski kraljici Silviji poslali pismo, v katerem so napisali, da ji »Igloo« podarjajo za petdeseti rojstni dan. (I. Z. W.)

»Igloo« so »FAW« podarili švedski kraljici

RECENZIJ / GLASBA

Žvečilni gumi

MARKO K. MILOSAVLJEVIĆ

Elvis Costello & The Brodsky Quartet: »The Juliet Letters« (-Wea; 1993); 62 min; uvoznik: VOM; cena cca. 2400 tolarjev.

Ni je glasbene smeri, ki je Declan MacManus alias Elvis Costello v svoji petnajstletni karieri ne bi prevečel in izpljunil. Novi val, country, soul, rhythm & blues, reggae, pop: vse to so bili le žvečilni gumiji, ki jih je Costello strpal v usta ob vsaki novi plošči, jih nekaj časa žvečil, ko pa je žvečilnemu zmanjkalo okusa, ga je ob naslednji plošči nadomestil z novim in se tako predal novemu glasbenemu okusu. Na ovitku zadnjega oz. novega žvečilnega je pisalo »Klasika«. Ali bolj precizno: »The Brodsky Quartet«, godalni kvartet, katerega repertoar med drugim obsega dela Beethovna, Schuberta in Sostakoviča.

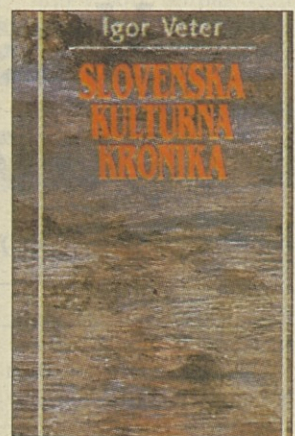
Kaj med taksnimi velecenjenimi imeni počne Costello? Po poslušanju plošče »Julietna pisma« to ni povsem jasno. Skoraj celotna priložena knjižica se ubada le s tekstualnim vidikom teh pisem, medtem ko je glasba omenjena le mimogrede, kot nujna, a nadležna spremljevalka. Plošča sama je povsem v skladu s tem: melodija, ta osnova vsake muzike, je prepuščena na milost (predvsem) nemilost

Elvisovim pesniško-pripovedniškim umotvorom, ki se kot kakšni politiki na vso silo rinejo v ospredje, češ: »Kaj bi poslušali to ničvedno glasbo; pogledajte nas, kako smo krasni, kako bistroumni, kako superiorni!«. In potem je tu še vokal - razpokan, sibeč, cmokast. Brrr! Mogoče se bo komu zdelo zanimiva ideja narediti 19 tekstov v obliki pism (seveda nekoliko prilagojenih), z različnimi junaki in različnimi sporocili, od ljubezenskih, prosih, grozilnih, zavrnjenih, patoloških, pa do verižnih, v stilu: »Kopijo tega pisma morate poslati naprej v 12 primerkih, drugače se vam bo zgodilo to in to«. Toda te tekste lahko izdast tudi v pesniški zbirki, in zato se ni treba muciti glasbe (ki poleg tega prepogosto spominja na blede senco Bartoka ali Beethovna). Ta se iz besednih spon reši le v nekaj primerih, in se takrat so se pod njo (večinoma) podpisali člani The Brodsky Quarteta: »Jacksons, Monk, And Rowe«, »Who Do You Think You Are«, »The Birds Will Still Be Singing«. Tri ali štiri zdrave stvari pa se ne morejo rešiti cele plošče, saj bolanim (preostalim 17) kompozicijam primanjkujejo ključni vitamini: sarm, melodija, izvirnost in lepota glasbe. Zgrešena plošča.

Ivo Svetina: Glasovi snega (Mladinska knjiga, Ljubljana 1993, zbirka Nova slovenska knjiga, vezava platno z ovitkom, 88 strani, cena 2352 tolarjev)

V najnovejši pesniški zbirki Iva Svetina so zbrane pesmi, obarvane z vzhodnjaskim ezoterizmom. Za pesmi so poleg vpliva tibetanske filozofije in duha značilne se fantazijske erupcije, začudenje nad svetom in življenjem in subtilna občutja narave. Avtorica spremne besede Tea Stoka je med drugim zapisala, da je pred nami zbirka, ki vodi v doslej ne raziskane predelke, na področju drugačnega videnja smrti in življenja. Asketska pesniška govornica je na poti k izvirni miselnosti - čudenja, od koder črpa svojo čistost in neposrednost. Besede izreka pesnik z nezno lepoto, z dodelanim jezikom, polnim stilističnih obratov in tako bralcu zapeljuje in mami, da prislusne odmevom tuje, a nezadržno privlačne usode. Pesmi so prežete bodisi z erotičnim nabojem bodisi z rahlo nostalgijo ali elegičnostjo. Ze naslov zbirke zaznamuje pokrajino te poezije, glasovi snega so lahko tišina ali beli glasovi, vezani na Tibet in tamkajšnje duhovno stanje. Pesnik sam poudarja, da so pesmi zanj žive le v obdobju nastajanja, nato pa se odmakajo v daljavo. (V. S.)

Igor Vetter: Slovenska kulturna kronika (Mohorjeva družba, Celovec - Ljubljana, 1993, italij. vezava, 89 strani, cena 1659 tolarjev)

V predgovoru je avtor zapisal, da nima pesniških ambicij in da je knjižico (oziroma verz v njej) napisal prijatelju, s katerim sta leta »moževala« o izvoru našega rodu, o njegovi zgodovini in usodi. S knjižico je želel potrditi svojo pripadnost slovenskemu ljudstvu, ponos, da je Slovenec, želel je izpovedati svojo bolečino, ker sami sebe ne znamo ceniti, pa nas zaradi tega manj cenijo in spustijo tudi drugi. Avtor pravi, da skuša biti objektivni, čeprav se zaveda, da je vsako mnenje subjektivno v mejah znanja, vedenja, vesti in duhovnega obzorja. Kronika je zato resnica, kot jo je sam videl z duhovnim očesom. Ker se po avtorjevem mnenju zgodovina laže bere v verzni obliki, je svoje sporočilo preli v rime in verz. Kronika se začneja pri izvoru Slovencev v venetskem prostoru od Baltika do Jarda in se zaključuje dandanašnji z željo po spravi, ki bo ohladila vroče glave in bo »našim ljudem osveta, kultura in prosveta.« Knjižica je nedvomno zanimiva in posrečen poskus pisanja slovenske zgodovine, ki nam bo lahko v zabavo in poduk. V njej je zbranega tudi nekaj bogatega slikovnega gradiva, ki nam prikazuje našo zgodovino v podobah. (V. S.)

IZŠLO JE... / KNJIGE

Dr. Doc & L. Tomas: Zmaji so...but they are hidden! (roman, mehka vezava, zbirka Prvenci, Mladinska knjiga, 173 strani, cena 882 tolarjev)

Tomo Kocar, kakor se imenuje zapisovalec dela v naslovu omenjenih avtorjev, je svoj prvenec napisal pod očitnim vplivom sodobne ameriške literature, predvsem Douglasa Adamsa, katerega strideln Stoparski vodnik po galaksiji imamo tudi v slovenskem prevodu. Predvsem dva atributa, igrivost in najnenaadnejše preskoke, je Kocar uspešno prenesel v strukturo klasičnega pustolovskega romana, v katerem imamo opraviti s prigodami, ki se - največ brez njegove vednosti in nadzora - dogajajo Danielu W. Martinu oziroma Spikerju, ki najde zaposlitev na Uradu za izdajanje dovoljenj za lastničke zmajev (pravih, ne letalnih) in se zaplete v vsesvetovno iskanje nekakšnega majhnega diska, strokovno imenovanega VUPS, katerega uporabnost do konca pripovedi ostane neznana. V besedilu se namenoma neusklajeno menjujeta Avtor in Pisec, izvirne reklame in »proste domislice« najsmesnejša je tista v 19. poglavju, v katerem nastopa famozna rock skupina S. D. O. - avtor pa branje na zunanji strani dodatno zaplete s planetarnim iskanjem izgubljenega poglavja. »Po nekaj popivanih se zgodba zaključuje in na prefinjen način nakazuje možnost izida drugega dela.« (T. D. V.)

Marjeta Novak Kajzer: Kako pišejo, zbirka intervjujev, fotografije Joca Znidarske, trda vezava, (Zalozba Mihelac, Ljubljana, 1993, 2940 tolarjev)

Naloga, ki si jo je avtorica zadala, da na kratko anketira literate o njihovem »produkcijskem postopku«, se je najprej razvila v intervjuje Delove sobotne priloge, vseeno pa je ob casopisnih omejitvah ostalo toliko zanimivega gradiva, da se je odločila za knjižno izdajo in nadaljevanje pogovorov. Tako dobivamo - od srednjeposolcev prek literarnih zgodovinarjev do »navadnih« bralcev - zbranih 34 pogovorov s slovenskimi literati različnih generacij in slogov, predvsem pa pristopov do literarnega ustvarjanja. Ker je avtorica pazila, da je tako pri vprašanih kakor pri zapisovanju pogovorov in avtorizaciji pustila sogovornikom čimveč duhovne samostojnosti in izraznih posebnosti, je knjiga se toliko bogatejša, posebej pa jo odlikuje tudi fotografski portreti Joca Znidarske. V knjiži nastopajo L. Kovacic, T. Pavček, D. Jovanovic, K. Kovic, A. Capuder, A. Rebula, D. Jancar, M. Dekleva, Berta Bojetic, B. A. Novak, M. Tomsic, D. Zajc, P. Zidar, A. Blatnik, M. Jesih, F. Godina, B. Gradisnik, F. Rudolf, E. Fritz, J. Menart, A. Morovic, I. Potrc, E. Flisar, A. Debeljak, M. Dolenc, L. Krakar, V. Kavcic, A. Hieng, B. Pahor, T. Salamun, I. Svetina, F. Lainscek, N. Grafenauer in F. Lipus. (T. D. V.)

Inge Wolff: Sodobni evropski bonton (Cankarjeva založba, Ljubljana 1993, trda vezava, 255 strani, cena 3470 tolarjev)

Posebnost knjige Sodobni evropski bonton, s podnaslovom Pravila lepega vedenja in primerneje kcijskem postopku, se je najprej razvila v intervjuje Delove sobotne priloge, vseeno pa je ob casopisnih omejitvah ostalo toliko zanimivega gradiva, da se je odločila za knjižno izdajo in nadaljevanje pogovorov. Tako dobivamo - od srednjeposolcev prek literarnih zgodovinarjev do »navadnih« bralcev - zbranih 34 pogovorov s slovenskimi literati različnih generacij in slogov, predvsem pa pristopov do literarnega ustvarjanja. Ker je avtorica pazila, da je tako pri vprašanih kakor pri zapisovanju pogovorov in avtorizaciji pustila sogovornikom čimveč duhovne samostojnosti in izraznih posebnosti, je knjiga se toliko bogatejša, posebej pa jo odlikuje tudi fotografski portreti Joca Znidarske. V knjiži nastopajo L. Kovacic, T. Pavček, D. Jovanovic, K. Kovic, A. Capuder, A. Rebula, D. Jancar, M. Dekleva, Berta Bojetic, B. A. Novak, M. Tomsic, D. Zajc, P. Zidar, A. Blatnik, M. Jesih, F. Godina, B. Gradisnik, F. Rudolf, E. Fritz, J. Menart, A. Morovic, I. Potrc, E. Flisar, A. Debeljak, M. Dolenc, L. Krakar, V. Kavcic, A. Hieng, B. Pahor, T. Salamun, I. Svetina, F. Lainscek, N. Grafenauer in F. Lipus. (T. D. V.)

ARHEOLOGIJA / KRVOSESI NA SLOVENSKEM

Vampirka iz Roj

IGOR KERNEL

Ze od nekdaj so ljudje ob smrti svojih bližnjih izvajali posebne obrede, od katerih so marsikateri v uporabi se danes, v takšni ali drugačni obliki pa jih poznajo vsa ljudstva na svetu. Obrede in sam način pokopa pa ne odražata zgolj ljubeče pozornosti ali čaščenja prednikov, temveč gre navadno za jasno izrazen namen, preprečiti umrlemu, da bi se v kakšni drugi (neprijaznejši) obliki vracal na ta svet. Če so za »običajne« preminule zadostovali »standardni« postopki (ki se seveda pri različnih ljudstvih in v različnih časovnih obdobjih med seboj razlikujejo), pa so bili med mrlici tudi takšni, ki so zbujali tolikšno grozo, da so bili zaradi tega deluzni prav posebne obdelave; to naj bi dodatno zagotavljalo, da bodo zares ostali pod zemljo. Iz nekaterih predelov nekdanje Jugoslavije (Kosovo in Metohija) so tako znani primeri, ko so grobove, v katerih naj bi bili pokopani vampirji, se po drugi svetovni vojni prekrivali s kupi skalovja, kar naj bi krvosesom preprečevalo, da svojih počivalšč ne bi mogli zapuščati. Verovanje v

vampirje tudi ozemlja današnje Slovenije ni zaobšlo, o čemer pričajo pisni viri sodobnikov in mlajše etnološko gradivo. Tudi za starejša obdobja pri nas obstajajo primeri arheološko izpricanih pokopov, ki očitno odražajo prav tišči zgoraj omenjeni strah pred nekaterimi mrlici »posebne vrste«. S takšnimi nenavadnimi pokopi se srečujemo tako rekoč v vseh obdobjih, ki so predmet proučevanja arheologije; najstarejši so iz neolitika, najmlajši pa iz zgodnjega srednjega veka. Poněkod so mrlica obglavili ali v celoti razkosali (v enem od primerov je bil vsak kos pokopan posebej, saj so posamezne dele skeleta našli v različnih zemeljskih plasteh), drugod so truplo pred pokopom zvezali. V tem kontekstu pa je za nas se posebej zanimiv halštatski (najverjetneje ženski) grob iz Roj pri Moravčah, izkopen leta 1977. Davorin Vuga, samostojni svetovalec za arheologijo na Republiškem zavodu za spomeniško varstvo, nam je svoj posnetek omenjenega groba ljubeznivo odstopil za objavo in nam povedal nekaj zanimivih podrobnosti v

zvezi z izkopavanji. Slika kaže se ne do konca izkopano grobno jamo, izklesano v dolomit. V tej fazi je bil izkopen spodnji del skeleta - vidne so kosti nog in prednjimi crepinje dveh domnevno obredno razbitih lončenih posod. Truplo je imelo skozi trebuhno votlino zabit precej debel kol (premera približno 25 centimetrov, ki je segal vse do dna grobne jame, njegova konica je bila pred tem močno ozgana, ko pa je bil grob zasut (z zapicnim kolom vred), je bila na vrhu očitno prizgana se grmada, kajti kol je praktično v celoti zgorrel. Področje zganine je na sliki vidno kot temna okrogla lisa v zemlji nekaj nad medeničnim (tedaj se neizkopanim) delom okostja. Očitno v zvezi s starodavno nekropolo obstaja precej močno izročilo, saj se tega kraja - kot je povedal D. Vuga - domaćini bojijo in se ga izogibajo. Zanimivo pri tem je prav dejstvo, da gre za staro grobišče. Ni namreč običajno, da bi se strah pred mestom pokopa v zavesti okoličanov ohranil tisocletja dolgo.

Notranjsko-istranskim vampirjem, imenovanim

vedavci ali strigoni, o katerih je pisal Valvasor, drugod po Sloveniji pravijo vědomci in kot navaja Vilko Novak (Slovenska ljudska kultura, Ljubljana 1960), so na Goriskem pripovedovali, da so to tisti, ki so se rodili »po zadnjem koncu« (zato so takega otroka z nogami naprej podali skozi okno, ko so ga nesli h krstu, da bi se tako »ponovno in pravilno rodil«) in so imeli lastnost skodovati ljudem in jih ureči. Niko Kuret (Praznično leto Slovencev, Ljubljana 1989) pa omenja, da na Koroskem vědomci postanejo otroci, ki se rodijo »ulezejo«) v kvatnem tednu. Pred moro, ki prav tako otrokom piše kri (Slovensko ljudsko izročilo, Ljubljana 1980, ur. Angelos Bas), so varovali z znamenjem pentagrama, v zaščito pa je rabilo tudi obešanje česna okoli vratu (V. Novak). V tej zvezi je zanimivo verovanje, da moro povzročajo duhovi spečih ljudi, kar se navezuje na ezoterično razlago, da je vampirizem črnomagjska tehnika, ki (med drugim) vključuje tudi sposobnost zavestne odcepitve tako imenovane astralnega telesa.

Roje pri Moravčah pri Gabrovki, halštatski grob (ženski?). Foto: Davorin Vuga

KULTURNA DEDIŠČINA

Predstavljena dva filma letošnje video produkcije

LJUBLJANA - Glavno orodje vizualne raziskave je vizualna dokumentacija na filmskem ali video traku. Znanstveno-raziskovalni center Slovenske znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), ki ima svojo zbirko vizualne dokumentacije, je v sredo predstavil dva filma letošnje video produkcije: Kra-

jinski park Lahinja in Po sledih pračloveka v Idrijskem hribovju. Oba filma sta realizirana z določenim namenom: prvi je predstavitev naravovarstvenega projekta, drugi pa zgoščena informacija o dolgoročni arheološki raziskavi. Krajinski park Lahinja v osrčju Bele krajine so za naravno znamenitost razglasili leta 1988. Film prikazuje naravne in etnološke znamenitosti parka. Čeprav je okolica

parka precej suha, pa je v samem parku obilica površinske vode, ki omogoča bujno vegetacijo, pisan zivalski svet in ugodne razmere za naselitev človeka. Film Po sledovih pračloveka v Idrijskem hribovju pa prikazuje novo tehniko izkopavanja, ki temelji na izpiranju sedimentov z vodo, s čimer se količina najdb tudi do desetkrat poveča. Nov način izkopavanja je privedel do kvalitetnejših spoznanj o

paleolitskih kulturah, zlasti o odnosu med zivalmi in človekom. Zelja ZRC SAZU je, da video kasete ne bi ostale v samem centru, ampak bi bile dostopne tudi širši javnosti. (I. S.)

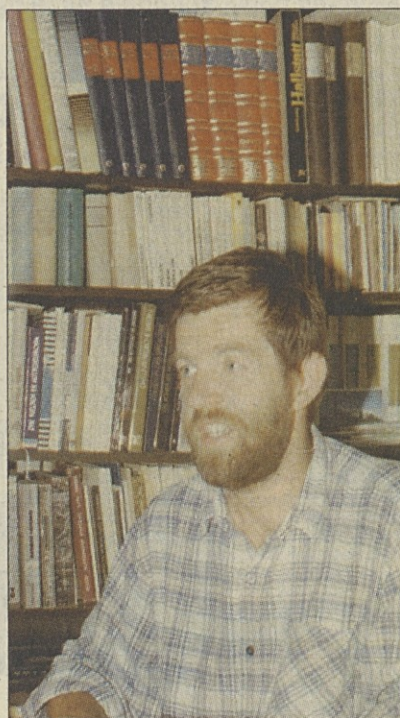
Tisoč mladih zgodovinarjev

LJUBLJANA - Če ljudje ne poznamo svoje kulturne dediščine, tudi ne moremo nič storiti, da bi jo ohranili. Zato je prav, da se z njo seznanjamo že od malih nog. Tako je bil letos v osnovnih solah v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine Slovenije razpisan natečaj zgodovinskih raziskovalnih nalog na temo Kulturni spomeniki in njihovo sporočilo. Čeprav marsikdo zamahne z roko, ko sliši za raziskovanje ene osnovnosolcev, pa so le-ti letos ponovno dokazali, da jih ne gre zapostavljati. Predstavilo se je 76 osnovnih sol z 82 nalogami, sodelovalo pa je vsaj tisoč mladih zgodovinarjev. Nekatere naloge so predstavile vse kulturne spomenike v določeni pokrajini, nekatere le nekaj izbranih, druge pa so se omejile le na en kulturni spomenik. Stevilne naloge so rezultat projektnega dela - v eno nalogo so se združili člani foto, likovnega in literarnega krožka. Poleg zgodovinarjev pa so trinajst raziskovalnih nalog pripravili tudi mladi geologi na temo Kamnita tehnična dediščina v domačem kraju. Nagrade bodo mladim raziskovalcem podelili v Novem mestu, kjer bo 10. in 11. junija 1993 ze 24. srečanje mladih zgodovinarjev in prvo srečanje mladih geologov. (I. S.)

Slovenske najdbe restavriraajo v Nemčiji

NOVO MESTO - Z izkopom dragocenih predmetov iz prazgodovine je opravljenega le polovica dela. Drugo dodajo mojstri v restavracijskih delavnicah, ki izdelku vrnejo kolikor mogoče prvotno obliko in ga zavarujejo pred nadaljnjim propadanjem. In kje bodo v prejšnjem tednu v Novem mestu najdene zlate ploščice, jantarne gumbice in raznobarvne steklene okrase restavriral? Vodja izkopavanj, arheolog Borut Kriz, pravi, da vse kaže, da bodo to opravili v Novem mestu v delavnici Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, ker je material dokaj dobro ohranjen. Drugače pa jim restavriranje izvajajo različne delavnice. Večino predmetov iz kovine in stekla jim restavriraajo v novogoriškem muzeju, keramične, to je lončene posode pa doma, kjer so trije resta-

vratorji za lončenino postali pravi specialisti, čeprav so samouki. Dragocenejše predmete, predvsem iz bronca, pa restavrira delavnica Rimsko-nemškega centralnega muzeja v nemškem Mainzu. Ta delavnica je svetovno znana in vrhunske kvalitete, saj so med drugim restavriral tudi ledenega človeka - svetovno posebnost. Ker Dolenjski muzej s to delavnico sodeluje že vrsto let - v njej so bili na izobraževanju tudi novomeski restavratorji -, jim določene predmete, ki so resnično dragoceni, restavrirajo brezplačno; le kopijo izdelka za svoj muzej si naredijo. Nasi kulturni ustanovi je tako prihranjenih kakih 35000 nemških mark, ni pa jim prihranjeno zbiranje dokumentacije po raznih ustanovah za zacasen izvoz teh predmetov. Kako pomembno vlogo imajo najdbe na Kapitelskih njivah, pove dejstvo, da Dolenjski muzej sodeluje na mednarodni razstavi Keltso tisočletje v bavarskem mestu Rosenheim, ki so jo odprli 18. maja letos in bo na ogled do 1. novembra. Novomeske najdbe so na razstavi zastopane s 16 eksponati: bronasta situla, lončeni konteros ter inventarji enega moškega groba z orožjem in enega ženskega z nakitom. V prihodnjem letu, ko bo minilo sto let od prvega izkopavanja na Marofu, pa novomeski arheologi pripravljajo poseben katalog in mednarodni arheološki simpozij. Na sliki arheolog Borut Kriz, vodja izkopavanj na Kapitelskih njivah na novomeskem Marofu. (J. Z.)

IZ TUJINE

Leksikon filozofije 18. in 19. stoletja

LONDON - Evropski center Leksikon je v Londonu na inštitutu Warburg predstavil prvi snop Leksikona filozofije 18. in 19. stoletja. Pri delu, ki je nastajalo dolgih pet let, so sodelovali številni evropski kulturni centri. Profesorica Marta Fattori, odgovorna urednica Leksikona, je povedala, da je sodelovanje med centrom Leksikon in inštitutom v Warburgu zelo uspešno že več kot dvajset let. Leksikon filozofije je le del raziskovanj o renesansi londonskega inštituta. Glavni pomen leksikona je, da pomaga k popolnemu razumevanju latinskih besed, ki so bile sestavni del jezika filozofov tedanjega časa. Ob vsaki besedi je zapisana tudi njena pot nastanka. Delo bo v pomoč tudi pri razumevanju kulture 18. in 19. stoletja. (Ansa)

Michelangelova risba spet v javnosti

LONDON - Michelangelova risba Svete družine, ki že 150 let ni bila v javnosti, bo julija postavljena na dražbo. Dražbarji pravijo, da je bilo nemogoče oceniti vrednost risbe. Dražbarska hiša Christie je risbo opisala kot eno najpomembnejših del na dražbah v modernem casu. Predstavnica te hiše je dejala: »Tako delo se tako redko pojavi na prostem trgu, da je težko reči, kakšna naj bo cena.« Risbo so primerjali z delom Michelangelovega sodobnika Raffaella Raziskava človekove glave in roke, ki je bilo leta 1984 prodano za 3, 5 milijona funtov. Michelangelova risba je bila v zasebni zbirki od leta 1836, ko je bila prodana po smrti umetnika sira Thomasa Lawrencea. Christie ne dvomi o originalnosti risbe, katere celoten naslov se glasi Sveta družina z Jezuskom na počitku na poti v Egipt. Risba bo naprodaj 6. julija kot del prodaje starih mojstrov, ki vključuje se dva miniaturna portreta angleškega plemica iz 15. stoletja sira Thomasa Cromwella. Sliki naj bi bili vredni več kot 500.000 funtov. (Reuter)

Muzejski most med Rusijo in Anglijo

LONDON - Tate Gallery in peterburski muzej Eremitaž se dogovarjata o skupnem projektu izmenjave umetnin. Na Temzi želijo odpreti depandanso Eremitaža. Umetnine bi tako bile pol leta na ogled v Rusiji, pol leta pa v Londonu. Peterburske umetnine, med katerimi so dragocene in doslej zahodni javnosti neznan delo modernistov, naj bi razstavili v poslopju nekdanje bančne centrale v bližini Trafalgarškega trga, povsem v središču Londona. (A.K.)

Dunajsko občinstvo izžvižgalo produkcijo Wagnerjeve opere

DUNAJ - Nova produkcija Richarda Wagnerja z naslovom Prstan, ki je skušala v sago vnesti humorni element, je pri konservativni dunajski operni publiku izžvala le posmeh. Sicer zelo priljubljeni dunajski filharmonični orkester, ki izvaja instrumentalno glasbo v dunajski mestni operi, je občinstvo dodobra razočaral. Produkcijo skupino so popolnoma izžvižgali. Nekaj kritikov je celoten operni cikel razglasilo za nespeh, čeprav Somrak bogov, zadnja opera v ciklu, se ni bil premierno izveden. Dunaj, ki se ponasa z eno izmed najslavnejših svetovnih opernih hiš, je tako prvič ostal brez sveže produkcije enega najpomembnejših delov opernega repertoarja, odkar je Herbert von Karajan leta 1957 in 1958 režiral operni cikel. Nova operna produkcija pod vodstvom nemškega dirigenta Christopherja von Dohnanyija je bila predvidena za največji glasbeni dogodek. Dohnanyijev pristop h glasbi je znan kot analitičen, brez tradicionalno čustvenih, vznemirljivih interpretacij, ki jih je pri Wagnerju oboževal Hitler. Dohnanyi je s svojim glasbenim pristopom želel izzvati pri publiku kritično oceno dela, je povedal glasbeni oblikovalec Herbert Kapplmueller. »To ni dobro znani tezek Wagner. Če igras Wagnerja težko, se vsem zdi neumno in smešno,« je povedal Kapplmueller. Toda premiera Wagnerjeve opere Siegfried je pokazala nasprotno. Dunajski filharmonični orkester je pod vodstvom italijanskega dirigenta Antonia Pappana spet zaigral na način, ki ga je navajen: dobrega, »težkega« Wagnerja. In Pappino je doživel velikanski uspeh; nemudoma je postal ljubljeneц dunajskega občinstva. Uspeh je doživel za opera Valkira, ko je Plácido Domingo pel vlogo Siegmunda, Siegfriedovega očeta, junaka celotnega opernega cikla. To je bila prva tenorska izvedba Wagnerja, v kateri je Domingo mojstrsko upodobil lirčnost tragicne vloge. (Reuter)

Turneje tenorista Joséja Carrerasa

NEW YORK - Tenorist José Carreras se bo podal na več koncertnih turnej do konca leta 1993 in v prvi polovici leta 1994. Konec junija bo odpotoval v Združene države, kjer bo nastopil ze 1. julija v Los Angelesu z orkestrom Los Angeles Philharmonic. Dirigiral bo Argentinec Enrique Ricci, ki ga bo pozneje pogosto spremljal. Po severnoameriških nastopih bo Carreras pel v Nemčiji, Avstriji (1. avgusta je predviden koncert na prostem v Würthersee), Grčiji, Turčiji, Jordaniji (tu bo nastopila tudi sopranistka Montserrat Caballé). Sledilo bo se nekaj koncertov v Evropi, potem pa bo odšel Carreras na Daljni vzhod, v južno Ameriko (tu ga bo spremljala sopranistka Ana Maria Gonzalez) in znova v ZDA. Dirigent Ricci ze nekaj časa sodeluje s slavnim pevcom. Ta mu je zaupa večji del koncertnega programa tega leta. Prvic sta zelo uspešno nastopala skupaj leta 1991, ko je imel Carreras celovečerni koncert v Teatru Colon v Buenos Airesu v Argentini. Takrat ga je Ricci spremljal kot pianist. Koncert sta ponovila v México. Lansko leto je Ricci dirigiral Carrerasove koncerte v Wiesbadnu, Kie-lu, novoletni koncert v Olympiahalle v Münchnu z Agnes Balto, Københavnu in drugod, letos pa makrokoncert v Sao Paulu v Braziliji pred 50 tisoč poslušalci. (M. K.)

Arheologa Ivan Turk in Janez Dirjec med snemanjem video filma (Foto: Naško Kriznar)

Po sledovih pračloveka v idrijskem hribovju (Foto: Nasko Kriznar)

NOVICE

Razpis Evropske skupnosti za sofinanciranje mednarodnih projektov PECO-93

LJUBLJANA - Evropska skupnost je objavila razpis za sofinanciranje enajstih držav Srednje in Vzhodne Evrope pri tekočih projektih PECO-93: »Cooperation in Science and Technology with Central and Eastern European Countries 1993«. Razpis je bil objavljen v Novicah MZT (1-4/93), podrobnejše informacije pa so na voljo na oglašni deski za mednarodne projekte v drugem nadstropju glavne stavbe Instituta Jozef Stefan. Rok za prijavo projekta s strani evropskega koordiniratorja je 2. julij 1993. Razpis omogoča prijavo sodelovanja prek koordiniratorjev tekočih projektov ES na petih področjih: »okolje«, »n jedrska energija«, »varnost pred jedrsko fiziko«, »biomedicinske in zdravstvene raziskave« in »človeški potenciali«. Za vsa ta področja so na voljo sezname konkretnih projektov, v katere se je mogoče vključiti. V Cankarjevem domu je bila 19. maja letos predstavitev programa Peco-93, ki jo je vodil Reinhard Thomas iz direktorije DG XII ES, glavni koordinirator programa Peco. Predstavitev se je udeležilo približno 15 predstavnikov IJS. Thomas je priporočil, naj posamezne raziskovalne skupine navežejo neposredne stike s koordiniratorji izbranih projektov. Zaposloje lahko za približno 50.000 ekujev na projekt, vendar ne več kot za 100.000 ekujev. Projekti bodo stekli 1. januarja 1994, potekali pa bodo toliko časa kot izbrani evropski projekti. IJS nastopa kot neprofita organizacija, zaradi česar lahko uveljavlja zahtevo po stoddostnem financiranju. Na inštitutu bodo vodili tudi evidenco prijavljenih projektov. (N. L., Nov. IJS)

Obisk raziskovalne misije Evropske skupnosti v Sloveniji

LJUBLJANA - V okviru raziskovalnih misij (-Exploratory Mission), ki jih Evropska skupnost pošilja v države prijaviteljice projektov za pomoč, se je proti koncu maja mudila v Ljubljani sestelanska raziskovalna misija pod vodstvom I. M. E. Marisa. Misija bo dala svoje mnenje k predlogom Slovenije za program Phare s področja jedrske varnosti in varstva pred sevanji, zato je zelega kar najbolje spoznati stanje slovenske regulative s področja jedrske varnosti in varstva pred sevanji, organiziranost upravnih organov na tem področju, potek upravnih postopkov, organiziranost za ukrepanje v primeru jedrske nesreče, podporo strokovnih ustanov in raziskovalno dejavnost s tega področja. Misija je začela svoj delovni obisk na republiški upravi za jedrsko varnost, kjer se je seznanila z osnovnimi podatki o organiziranosti slovenske regulative in upravne organiziranosti ter z dejavnostjo Instituta Jozef Stefan kot pooblaščenca organizacije za jedrsko varnost in nosilcem raziskovalne dejavnosti na tem področju. Nekateri člani misije so obiskali tudi Reaktorski center Instituta Jozef Stefan, kjer so posebno pozornost namenili raziskavam in rezultatom s področja termohidravlike, trdnostnih analiz, tveganja in verjetnostno varnostnih analiz, determinističnih analiz, raziskavam sredice in reaktorske posode ter monitoringu. (B. B., Nov. IJS)

Sodelovanje Slovenije s Salzburgom

LJUBLJANA - V organizaciji Ministrstva za zunanje zadeve je pred nedavnim Slovenijo obiskala Monika Kalista, predstavnica deželne vlade avstrijske zveze dežele Salzburg, pooblaščenca za sodelovanje s Slovenijo. Zanimala se je za krepitev sodelovanja predvsem na področjih kulture, znanosti, gospodarstva ter prometa in varstva okolja. Obiskala je tudi Institut Jozef Stefan, kjer se je pogovarjala z direktorjem Danilom Zavrtanikom. Med drugim je povedala, da se Salzburgska dežela lahko ponosa s tri stoletja staro univerzo, kjer so gojili predvsem humanistične in teološke vede. Pred nekaj leti pa so začeli načrtovati širitev dejavnosti univerze tudi na področje naravoslovja in tehnologije, ker menijo, da bodo le tako lahko sli v korak s časom. Tako so na univerzi v Salzburgu že ustanovili naravoslovno, medicinsko in računalniško fakulteto ter tehnološki park. Kalistova se je zelo zanimala za delo inštituta in možnosti za razširitev sodelovanja, tako da bo že prvo delovno srečanje letošnje jesen v Salzburgu. (I. C., Nov. IJS)

Začetek sodelovanja z brazilskim tehnološkim centrom

LJUBLJANA - Na pobudo ministrstva za znanost in tehnologijo je proti koncu preteklega meseca obiskal Ljubljano Adar E. Marques iz brazilske zveze države Minas Gerais. Marques je predstavnik Ceteca, enega izmed najboljše opremljenih centrov v nacionalni mreži raziskovalnih institutov v Braziliji. Na Slovenskem je sprva želel navezati neposredne stike z nekaterimi znanstveno-raziskovalnimi ustanovami in preučiti konkretne možnosti sodelovanja predvsem na področju aplikativnih znanosti in njihovega prenosa v industrijo. Na Institutu Jozef Stefan so ga zanimali novi keramični materiali za uporabo v elektroniki, razvoj elektronskih vezij, nadzor industrijskih procesov in področje varstva okolja, zlasti varstvo voda, meritve onesnaženosti ozračja in načrt ukrepanja v primerih ekoloških nesreč. Marques se je zavzel za čimprejšnji podpis dogovora o sodelovanju, ki naj bi temeljilo predvsem na izmenjavi znanstvenih oziroma raziskovalnih kadrov. Slovenski sogovorniki so ga ob tej priložnosti opozorili na manj prijetno dejstvo, da so se predstavniki inštituta že večkrat dogovarjali o sodelovanju z različnimi brazilskimi znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, vendar pa doslej se ni prišlo do nobene realizacije dogovorov. Marques je zagotovil, da se bo tokrat posebej zavzel za pospešeno ureničevanje dogovorov, financiranje tega sodelovanja pa naj bi podprla tudi brazilska znanstvena fondacija. Poleg Instituta Jozef Stefan je Adair E. Marques obiskal se Kemijski inštitut, Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, Oddelek za kemijo in kemijsko tehnologijo, Institut za kovinske materiale in tehnologije ter Zavod za raziskavo materialov in konstrukcij. (I. C., Nov. IJS)

AERONAVTIKA / ŠTIRIDESETI SALON LETALSTVA IN VESOLJSKE TEHNIKE PARIZ '93

Svetovna razstava letal in letalske tehnologije

Pretresljivih novosti ne bo, toda salon je vseeno vreden ogleda

Danes, 10. junija, bo francoski predsednik odprl letosno osrednjo svetovno letalsko prireditve, že 40. salon letalstva in vesoljske tehnike na starem pariskem letališču Le Bourget, kjer je maja leta 1927 po preletu Atlantika pristal Charles Lindberg v svojem Duhu iz St. Luisa. Pariz in Francija se že sicer ponasata z najdaljšo tradicijo prirejanja letalskih razstav, prvo so v Grand Palaisu pripravili na primer leta

1908 kot dodatek k drugi razstavi motorjev, na njej pa so razstavljali balone, letala in njihove motorje. Ta razstavljena letala in motorji so pomenili začetek razvoja letalstva, danes tehnično in tehnološko ene najbolj prodornih in najhitreje razvijajo

se, da bo salon spremljalo nad 2700 akreditiranih novinarjev, fotoreporterjev in snemalcev iz 60 držav in 1350 različnih medijev. Posebej za salon so na letališču Le Bourget namestili 2900 telefonskih linij, uredili 13.200 parkirnih, pričakujejo

nih združenj letalskih prevoznikov in drugih javnih, navzočih pri prevozu potnikov z letali, torej potovalnih agencij, rezervacijskih sistemov, letališč, letalskih prevoznikov in drugih. Ze sam naslov teme je izredno pomenljiv: Kako se bo

lucionarnih ali prelomnih za letalski svet ne. Tako ne bo med razstavljenimi letali in helikopterji najpomembnejših in najznamenitejših letal ameriških proizvajalcev. To je sicer njihova ustaljena praksa, ki so jo prekinili pred dvema letoma, ko so na salon pripeljali celoten tipološki letalski park, ki je sodeloval v zalivski vojni proti Iraku.

Toliko številčnejša bo zato udeležba Francozov in pa

rojev iz proizvodnje vojaških v proizvodnjo civilnih letal vse do sportnih, poslovnih do potniških ter letal za različne namene, na primer za gašenje požarov in prevoze izjemno velikih ali težkih tovorov.

Trije novi airbusi
Evropski konzorcij za proizvodnjo potniških letal Airbus se bo tokrat predstavil kar s tremi novimi letali različnih kategorij (ceprav jih je bilo že mogoče videti). To je svojevrsten pritisk predvsem na ameriška proizvajalca potniških letal Boeing in McDonnell Douglas.

Najmanjši iz te družine, A 321 izhaja iz že dobro znanega in uveljavljenega A 320. Je pravzaprav podaljšana verzija A 320, sprejme od 186 potnikov v normalni razporeditvi sedežev pa vse do 206 potnikov v najbolj stisnjeni razporeditvi sedežev.

Naslednji Airbusovi novosti sta A 330, širokotrupno dvomotorno letalo z do 335 sedeži, in največji Airbus, A 340, ki se na bežen pogled razlikuje samo po štirih motorjih, potniška in pilotska kabina pa sta enaki, prav tako kot večina komponent letala. Razlikujeta se tudi po doletu. A 330 je tipičen srednjeprogas, ki prepleže 335 potnikov 8.500 kilometrov daleč; A 340 pa je dolgoproas in prepleže 262 potnikov skoraj 14.000 kilometrov. A 340 ponuja tudi v kombinirani verziji za prevoz potnikov in tovora hkrati. Airbusov A 330 so naročili za približno 150, A 340 pa nekaj nad sto, glavni kupci pa so evropski in azijski letalski prevozniki.

Pretresljivih novosti torej ne bo, salon pa bo kljub temu vreden ogleda. Sam letalski program bo vsakodnevno približno od 14. do 17. ure, odvisno tudi od vremenskih razmer. V tem delu programa naj omenimo nastope 15 do 18 najboljših akrobatskih pilotov z 10 različnimi akrobatskimi letali 12. in 13. junija pod pokroviteljstvom švicarske urarske firme Brightling. Sicer pa na Le Bourgetu letala ne letijo v formacijah, izjema so manjša propelerška letala. Nasploh je prostor za prikaze nad letališčem letos se bolj omejen kot običajno, kar za gledalce pomeni, da vidijo letala ob blizu, vendar pa ne vseh njihovih zmogljivosti. Varnosti nasploh Francozi namenjajo večjo pozornost, tako tisti značilni »letalski« v ožjem smislu, kot tudi varnosti samih razstavjalcev in obiskovalcev. Ze sam režim vstopanja na prireditveni prostor je iz leta v leto strožji, skoraj tak kot ob vstopu na mednarodna letališča, saj so varnostniki ob vhodnih opremljeni z enako opremo za preglede obiskovalcev.

1908 kot dodatek k drugi razstavi motorjev, na njej pa so razstavljali balone, letala in njihove motorje. Ta razstavljena letala in motorji so pomenili začetek razvoja letalstva, danes tehnično in tehnološko ene najbolj prodornih in najhitreje razvijajo

se, da bo salon spremljalo nad 2700 akreditiranih novinarjev, fotoreporterjev in snemalcev iz 60 držav in 1350 različnih medijev. Posebej za salon so na letališču Le Bourget namestili 2900 telefonskih linij, uredili 13.200 parkirnih, pričakujejo

nih združenj letalskih prevoznikov in drugih javnih, navzočih pri prevozu potnikov z letali, torej potovalnih agencij, rezervacijskih sistemov, letališč, letalskih prevoznikov in drugih. Ze sam naslov teme je izredno pomenljiv: Kako se bo

Rusov. Gostitelji bodo predstavili nad 40 letal svojih proizvajalcev in se dvajset helikopterjev in letal, ki jih proizvajajo v okviru mednarodnih korporacij, kot sta na primer Airbus ali Eurocopter.

Rusi bodo razstavili nič manj kot 28 letal in heliko-

jocih se področij človeške ustvarjalnosti. To bo brez dvoma pokazal tudi letošnji pariski in vesoljski salon, navkljub okrnjeni udeležbi proizvajalcev (in letal) vodilne letalske proizvajalke - ZDA. Organizatorji so že potrdili udeležbo 1569 razstavjalcev iz skupaj 38 držav z vseh celin, razstavni prostori pa bodo obsegali 47.000 m2 pokritih in 27.000 m2 zunanjih razstavnih površin. Razstavljenih bo kakšnih 200 letal in helikopte-

pa okoli 400.000 obiskovalcev. Organizatorji so s pripravljalnimi deli začeli pred sedmimi meseci, prav tako pa hotelirji in gostinci ter trgovci, ki so vsaj za četrtino dvignili cene storitev in podaljšali to raven cen od začetka teniskega turnirja na Roland Garosu ob koncu prejšnjega meseca.

Salon bo letos označevalo nekaj pomembnih spremeljajočih prireditvev in dogodkov. Tako pričakujejo organizatorji 19. junija govor

do znanstvenih letališč, prevozniki in potovalne agencije brez potnikov? Kot napovedujejo, bo povsem prevladala miselnost, da je v srediscu odgovornosti potnik, ravnanje z njim, njegova varnost, udobje in nasploh celoten servis ter usluga.

Kaj bo na Le Bourgetu novega?

Stalni obiskovalci te biennialne prireditve bodo morda celo malce razočarani, kajti velikih novosti pravzaprav ne bo, vsaj tistih revo-

pterjev, od vrhunskih akrobatskih letal Su-26 do obeh ze izvozno zelo uspešnih lovcev Mig-29 in Su-27 v izpopolnjenih izvedbah. Ob tem bodo pokazali vsa svoja najodobnejša potniška letala, ki postajajo zanimiva za zahodne proizvajalce letalskih motorjev in avionike. Ze same novosti ruskih proizvajalcev letal, konstrukcijskih birojev, ki nosijo imena najzanimivejših ruskih letalskih konstruktorjev, kažejo preusmeritev večine teh bi-

ASTRONOMIJA / MAGELANOV OBLAK

Nespokojna Rimska cesta

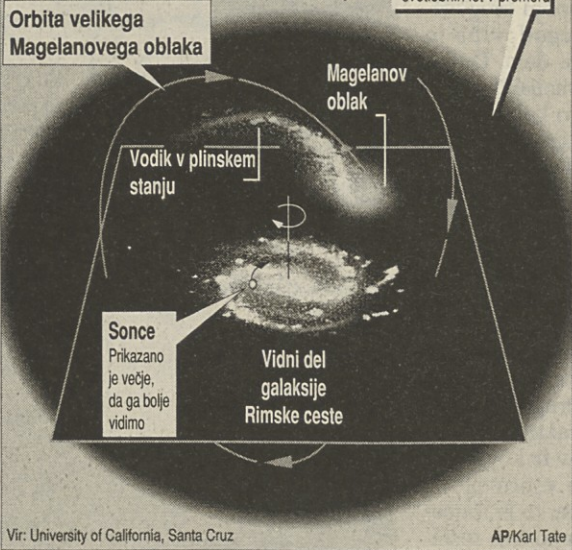
Temna snov kot sestavina kozmične »usode«

BERKELEY - Navidezna spokojnost Rimske ceste, nase spiralne galaksije, zatrjuje ameriški astronom Douglas Lin, ni nič drugega kot »velikanski kanibalizem«, saj pozira sosednja ozvezdja. To je jedro Linovega poročila, ki ga je pred nedavnim predstavil na Univerzi Berkeley, kjer v teh dneh poteka kongres Ameriškega astronomskega združenja (American Astronomical Society). Lin je v obdobju med 1974 in 1989 preučeval Magelanov oblak v razmerjih do Rimske ceste ter na podlagi podatkov o galaktični gravitaciji izoblikoval tudi določene zaključke o masi in dimenziji našega ozvezdja. Prepričan je, da premer Rimske ceste znaša približno 800.000 svetlobnih let, kar je sedemkrat več, kot so doslej ocenjevali astronomi. Po njegovem mnenju naj bi gravitacija Rimske ceste privlačevala in porabljala ozvezdja in pline iz sosednjih galaksij, se največ iz Magelanovega oblaka, ki je od našega ozvezdja odda-

ljen kaksnih 160.000 svetlobnih let. »Price smo velikanski epizodi galaktičnega kanibalizma,« je izjavil kalifornijski astronom. Nekakšna ovojnica iz temne snovi, o kateri smo že podrobno poročali v našem časopisu, že več kot dve milijardi let preprečuje, da Rimska cesta ne bi posrkala Velikega Magelanovega oblaka. Od svojega nastanka, ko je bil se zgolj oblak, postopoma izgublja svojo vsebino zaradi »kanibalizma« Rimske ceste. Cez približno 20 milijard let bo naša galaksija popolnoma »pozrla« Magelanov oblak. Pravi, da je Rimska cesta pravcato pokopalnica zvezd, saj že zdaj vsebuje 12 manjših ozvezdij in drugih skupin zvezd. Temna snov tudi sicer v precejšnji meri opredeljuje usodo naše galaksije. Njena navzočnost preprečuje, da bi se vesolje širilo do neskončnosti, hkrati pa so mnogi astronomi prepričani, da temna snov vendarle omogoča tako širjenje kot krcenje vesolja. (Ansa)

Nevidna snov, ki obdaja našo galaksijo

Astronomi so odkrili, da naše spiralno ozvezdje, Rimske ceste obdaja velikanski ovoj »temne snovi«. To snov bi lahko tvorila telesa, ki so velika kot planeti črnih luknji ali še neznani delci. Eno izmed naših satelitskih ozvezdij, Veliki Magelanov oblak, tako kot Rimska cesta tiči v takšnem ovju.

Vir: University of California, Santa Cruz

AP/Karl Tate

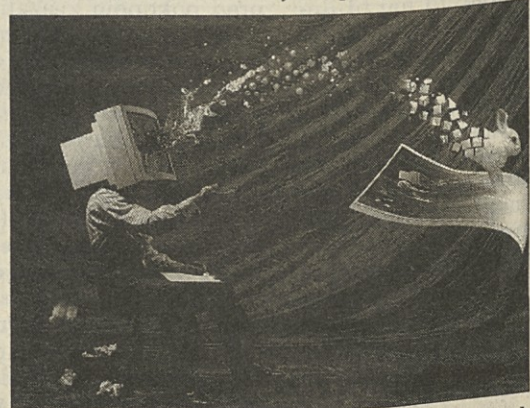
ZNANOST

Leto članstva v Unescu

MZT

Le nekaj dni po sprejemu v polnopravno članstvo Združenih narodov je Slovenija postala tudi članica Unesca (Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo). V strokovnih in znanstvenih krogih, ki sodelujejo v okviru Unesca, so že dolgo dobro znani mnogi slovenski strokovnjaki in znanstveniki; Mednarodni center za kemijske studije se od svojega nastanka vključuje v Unescove projekte; mreža MIRCEN; Skočjanske jame so že od leta 1986 vpisane v Listo svetovne kulturne in naravne dediščine; slovenjegrski klub Unesco je organiziral nekaj uspešnih mednarodnih srečanj; Unescov Glasnik že več let izhaja tudi v slovenščini; dva slovenska strokovnjaka pa sta zaposlena v Unescu na odgovornih mestih. Tako Slovenija ni bila popolna novinka v Unescovih programih, potrebno je bilo le predstaviti že obstoječe sodelovanje kot slovensko in državno članice Unesca informirati o osnovnih podatkih o Sloveniji.

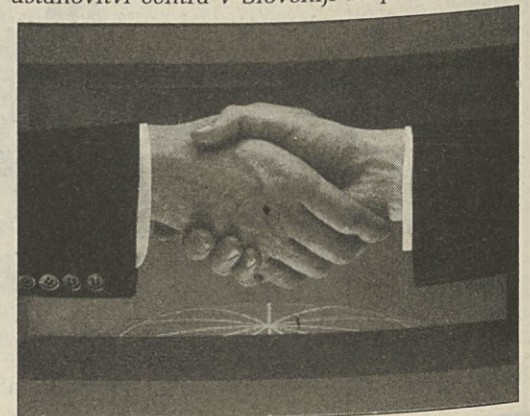
Na mednarodnem področju so bili vzpostavljeni stiki z vsemi evropskimi nacionalnimi komisijami, s komisijami azijsko-pacifiške regije in z nekaterimi iz Latinske Amerike. Posebej pomembno je bilo, da so bili neposredno navezani stiki in sodelovanje tudi z najpomembnejšimi oddelki znotraj Unesca. V tem času je bilo obnovljeno ali pa se je nadaljevalo sodelovanje v Unescovih projektih in programih, npr. program geoloske korelacije, preučevanje morja, hidroloski program, prekrivajoče se kulture itd., oziroma je bilo zagotovljeno sodelovanje v projektih in programih, v katerih v preteklosti Slovenija ni neposredno sodelovala - umetnost v bolnišnici, človek in biosfera, program informa-

tike, pridružene sole, pridružene knjižnice itd. Prav tako so bili navezani stiki z vsemi drugimi Unescovimi instituti in uradi v Evropi, med katerimi je posebno pomembno sodelovanje z Regionalnim uradom za znanost in tehnologijo za Evropo s sedežem v Benetkah.

Po načelu nasledstva je slovenska skupščina jeseni potrdila tudi osemnajst konvencij in drugih mednarodnih pogodb, ki jih pokriva Unesco. Slovenski strokovnjaki so že sodelovali na šestih konvencijah, kjer so obravnavali izvajanje nekaterih konvencij, katerih pogodbenica stran je tudi Slovenija. Komisija si bo prizadevala, da se bodo konvencije spostovale pri pripravi novih zakonov, prav tako pa tudi Unescova priporočila, ki nas moralno zavezujejo, da jih izpolnjujemo. Posebej je treba opozoriti na izvajanje Konvencije o svetovni kulturni in naravni dediščini in obveznosti države do Skočjanskih jam na podlagi te konvencije. Zal je Slovenija od vpisa Skočjanskih jam do danes izvedla le malo tistega, kar zahteva omenjena konvencija.

V tem času sta Slovenijo obiskali dve Unescovi misiji na visoki ravni. Pomocnik generalnega direktorja Unesca za prirodoslovne znanosti prof. Badran je obiskal vrsto slovenskih znanstvenih ustanov in se srečal s številnimi znanstveniki. Med drugim je podprl idejo o ustanovitvi centra v Sloveniji za prenos tehnolo-

logije. Posebna Unescova misija je preučevala možnosti vključitve Unesca v izobraževanje begunskih otrok, za kar je dala pobudo Slovenija. Na obisku so bili se nekateri drugi Unescovi strokovnjaki. V bližnji prihodnosti bo Slovenijo verjetno obiskal generalni direktor Unesca Federico Mayor in drugi visoki funkcionarji te organizacije.

Pod pokroviteljstvom Unesca je bil pred nedavnim v Piranu organiziran poseben seminar glede novih učnih vsebin na področju izobraževanja za mir, medsebojno razumevanje in o človekovih pravicah, cez nekaj dni pa bo stekel seminar generalnih sekretarjev nacionalnih Unescovih komisij Srednje Evrope. V okviru Unesca so bili v preteklem letu ustanovljeni trije posebni forumi, v katere so vključeni najuglednejši znanstveniki in kulturniki z vsega sveta, ki naj bi pomagali s svojo modrostjo pri nadaljnjem razvijanju Unesca, pri razvoju človeštva in hitrejšem odpravljanju perečih problemov svetovne skupnosti na področjih, za katere je pooblaščen Unesco. V vsakem forumu je okoli petnajst do dvajset posameznikov. Slovenija si lahko šteje v posebno čast, da je v enem od teh forumov tudi prof. Aleksandra Kornhauser.

Politična morala večine in morala

PETER BOZIC

Vztrajnost ponavljanja, da je potrebno odpreti udbovske dosjeje postaja naravnost absurdna, in to kratkoročno zaradi tega, ker se poraja izključno zaradi političnih potreb zdaj ene zdaj druge politične stranke. V času Demosove vladavine se je to pojavljalo kot alibi za ne- sposobnost pri uvajanju sprememb političnega sistema, zdaj se to pojavlja v ideologiji Demokratske stranke iz želje po politični destabilizaciji sistema, saj jim štiriletni mandat v opoziciji ne zagotavlja drugega kot izginotje s političnega odra. Ta destabilizacijska politika bi ji omogočila, sicer neligitimno, ponovni vzpon na oblast, za to pa

je potrebna popolna revizija lastne ideologije iz casa, ko je bila dve leti in pol na oblasti in ko niti približno ni soglasala s podobnimi mehanicističnimi težnjami sprememb, ki niso menjavale socialističnega sistema, temveč nezaželeno politike v strankah sedanje vladne koalicije. Na to, da taka politična opcija in morebitna operacionalizacija pomeni dejansko samo menjavo politične moci, ne pa vsebine sistema, lahko naletimo na vsakem koraku. Nedavno tega sem imel na primer v rokah statutarni sklep najnovejšega datuma Mladinskega gledališča,

ki je docela usklajen z dve leti starim zakonom o zavodih in se zdaj dolga svet kot organ upravljanja, kar ni nič drugega kot samoupravni socializem. Ali bomo zdaj, namesto da bi spremenili to zakonodajo in sistem v Mladinskem gledališču, odkrivali udbovsce ali pa bomo v novem splošnem zakonu sele po treh letih spremenili iz organa upravljanja v nadzorni organ team, »Order«, kot je v veljavi povsod, kjer ni socialistične samouprave in kjer tak »order« nadzoruje delo pooblaščenega direktorja, se ne vtika z ukrepi v njegovo delo, pac pa

ga opozarja na vse kršitve in nepravilnosti, ce jih direktor pocne, in o tem poroca financierju. Preprican sem, da je treba storiti slednje, in ne ohraniti socialisticne vladavine, kot je to ohranila demosova vlada!

In ta nazoren primer, in takih je se in se, Mladinsko gledališče je simptom, ne bela vrana, kaže, da ti pobudniki »Duhovne prenovle in ociscenja« skozi odkrivanje udbovskih sodelavcev in dosjejev ne pocno nic drugega kot tisto, kar dve leti so. Zamenjali so samo svoj cilj. Prej je bil ta cilj alibi za lastno nemoc. Zdaj je cilj politična destabilizacija družbe, popolna kadrovska blokada stank vladne koalicije in posameznih delov sistema. Ob primeru Hit smo vedeli, kako je Miha Brejc blokiral ravno s tem dosjejem delovanje pravosodnega sistema in ga izključil iz preiskave. Sodijs, in to brez dokazov, Slivnik in Vasle in Bernard Nezmarh v Mladini. To naj bi postala cimprej splošna politična praksa, saj bi se v najkrajšem času, tako kot Miklavčiču in Mihi Kozincu, »dokazalo« sodelovanje z udbo premmnogim ljudem, ki bi jih bilo mogoče takoj odstaviti, zamenjave pa bi bile približno take, kakor si je to zamislil Rudi Seligo kot predsednik Sveta RTV, po mnenju katerega naj bi nilo na TV potrebno zamenjati 30 ljudi. Prisel je na sejo Upravnega odbora Drustva slovenskih pisateljev, za to je dvajset pric, članov Upravnega odbora DSP, in sporočil, naj se sleherni med nami, ki se cuti sposobnega, javi za katero od teh tridesetih mest, ceprav med nami ni bilo niti enega, ki bi kdaj imel kak popravek s televizijskim medijem. Samokriticnosti vecine članov Upravnega odbora gre zasluga, da TV ni eno samo pogoriscje, ceprav ni dalec od tega. Bil sem prica tudi njegove mu kadrovanju v Penu, ko je nagovarjal Igorja Vidmarja, naj prevzame mesto Perovica za sefa Studia Ljubljana, in ker je ta to odkonil, pa najbrz se kdo drug, ki je bil »kadrovan« na enak nacim, so Studio Ljubljana pre-

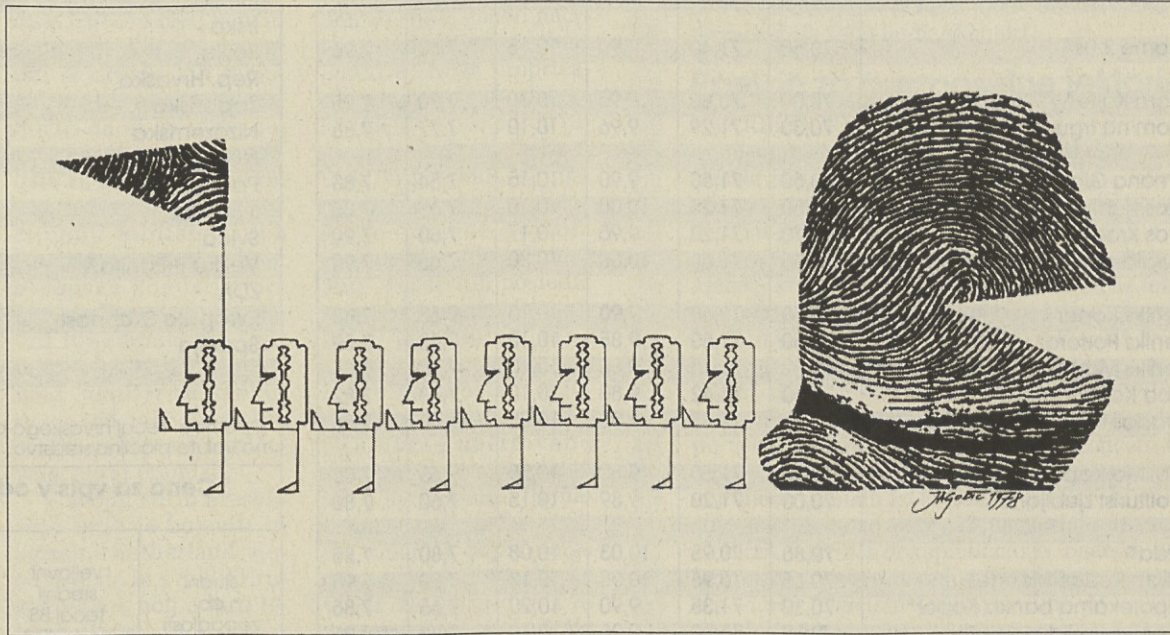
prosto sesuli. Za tako kadrovsko politiko je torej bistveno to, kar sem povedal že prej. Po enakem nacelu popolne privatizacije, ki je na precej nizji ravni, kot je bila v prejšnjem režimu, kjer je vendarle obstajal neki strokovni filter, ki je sicer rezal vrhove in povzročal delno negativno selekcijo, tega strokovnega filtra ni več, obstajajo zasebni »argumenti« tistega, ki mu je dan na voljo katerikoli segment, tako kot je to bilo s televizijo.

Nesramezljivo razkazovanje svoje oblasti je bilo tipično za prvo demokracijo oblast in tega primera ne bi navajal, ko bi ne bil paradigmaticen. Nesposobnost prejšnje vlade, izvesti kakršnokoli menjavo sistema, leži v tej paradigmi. Zdaj, ko del teh strank oblasti nima več in je prepricana, da se ji godi glede na svoje zasluge v preteklosti in pri osvoboditvi Slovenije krivica, niti približno ne upošteva tega, da tako država kot njeno prebivalstvo ne potrebuje takih »duhovnih« in »moralnih« čistk, temveč za svoje preživetje spremembe, ne pa seveda iskanje udboagentov kot instrumenta, ki lahko onesposobi sistem.

V tem je torej vir tega uveljavljanja morale in odpiranja dosjejev! To politično ozadje je bilo treba razkriti, da se ve, kam pes taco moli, ceprav to ni bistvena tema tega mojega pisanja. Bistvena tema je vendarle v tem, da obstaja politična morala, je obstajala v prejšnjem režimu in obstaja tudi danes.

Ob tem je treba vedeti tudi to, da je bistveno za take politične ideologije to, da zmeraj izpuščajo pogojenost s casom, vnašajo v sedanji cas nekdanja merila, saj ne pristajajo na to, da ob bistvenih spremembah sistema, kakršen je prehod na parlamentarno demokracijo iz nekdanjega najprej totalitarnega, potem pa avtoritarnega režima, nastajajo tudi velike spremembe v vrednotah, ki določajo politično moralo večine.

Ob tem, ko bom opredeljeval politično moralo večine, je treba identificirati tudi nekdanji politični sistem, in ker gre v tej paradigmi za delova-

Stane Jagodič: Igra s človeško kožo

nje udbe, bom to politično moralo opredelil skozi ta nadvse pomemben del političnega sistema v prejšnjem režimu, ki ni bil omejen na majhen obseg, kot je to običajno v državah s parlamentarno demokracijo, temveč je bil to del političnega sistema, ki je obvladoval tako politični vrh kot sleherni mikrocelico družbe, prav zaradi tega, ker tako obvlodovanje vseh por zivljenja lahko tovrstnemu sistemu zagotavlja reprodukcijo oblasti in trdnost take države.

Pri nas se je to kazalo tako, da se je ta del politike in oblasti izgrajeval desetletja, da je temelj na državljanski morali, na lojalnosti slehernega državljanca do socialistične države, ki je v zamenjavo za to lojalnost in to moralo nudila slehernemu državljanu tako možnost izobraževanja za doseg slehernega poklica, ne glede na socialni status, in slehernemu državljanu pravico do opravljanja poklica in dela, najnujnejši osebnostni standard (stanovanjska politika) in navsezadnje tisto, kar sploh ni zamenljivo, namesto politične svobode, ki večini sploh ni toliko mar, osebne svobode, ki jo najbolj ponazarjajo na primer spolna svoboda, pravica do splava in tako dalje. Nobeno čudo torej ni, da je bil ta konsenz med oblastjo in med 99-odstotno večino prebivalstva, ko se je zacelo leta 1955 obdobje socialističnega samoupravljanja, del politične državljanske morale sleher-

nega posameznika. In ker je bila udba tako kot policija sploh del političnega sistema oblasti, je svoje delovanje gradila prav na tej morali. Moralno je bilo torej za 99 odstotkov prebivalstva sodelovati tako z udbo kot s kriminalno policijo, ce je slo za ogrožanje varnosti države. Se vec, ce je slehernik v tej državi užival osnovne pogoje za svojo osebno varnost in svoje osebne svobode, se je cutil moralno zavezane, da za državo postori se kaj vec, to se pravi, da sprejme ponudbo SDV, ki mu s tem aktom poklanja se posebno zaupanje. Udba je izgrajevala svoj sistem tako, da je vse svoje delo in ljudi evidencialno. Skozi njeno sito je sla večina prebivalstva na vseh ravneh in skozi desetletja je ohranjala samo tisto, kar se ji je zdelo pomembnejše. Pomembnejši pa so bili disidenti in zanesljivosti ljudi, ki so ji poročali o vsem, kar se je dogajalo okoli njih. Pa se med njimi, ker jih je bilo zaradi obveznosti o molčnosti silno veliko, je delala selekcijo glede na kvaliteto in zanesljivost informacij. Tako je sproti čistila svoj arhiv, presnemavala na mikrofone, tako da jih je ob spremembah oblasti ostalo 17.000 plus tistih 18.000, ki so izginili. Sprico tega, da je iz zgoraj zapisanega razvidno, da se niti približno ni delalo naključno, temec sistematično, je jasno, kaj pomeni ta delitev, 17.000 zrtev in 17.000 tudi upanj na »boljše« case spraviti ali pa uničiti. Iz vsega tega

je seveda razvidno, da gre za dve morali, eno državljansko, eno pa disidentsko, in obeh je seveda konec, saj gre za temeljite spremembe v političnem sistemu; take državljanske morale, kakršna je vladala v prejšnjem režimu, naj ne bi bilo več. Gre torej za prevrednotenje te državljanske morale in za izginotje disidentske, ki je ni več.

In zdaj smo pri jedru stvari. Kakšna je morala teh ljudi zdaj, ko očitajo nekaj samoumevnega ljudem, ki so spoštovali moralno državno lojalnost v takem režimu, kakršen je bil nas. Za nazaj zahtevati in inkriminirati ljudi, ki so to spoštovali, je skrajno nihilistično in destruktivno, zlasti za to, ker niti približno ne gre več za moralo, saj se je sredi 80. let začel odpirati medijski prostor, ki je problematiziral celoten sistem in s tem tudi opisano moralno državo in državljansko zavest. Ta morala je postajala skozi zadnjih pet let do prvih volitev ne samo vprašljiva, temveč tudi negativna za večino prebivalstva, saj jim država ni nudila nobene trdnosti in varnosti več, ki so bila utemeljena na teh vrednotah. Enako je bilo z moralno manjšino. Po volitvah in osvoboditvi v političnem smislu zanižanje sistema države ne pomeni nič, ker gre za disidentsko moralo, za negacijo obstoječega v celoti. Neuporabna je za to, ker tak negativizem prenaša v nove razmere sistem, saj svoj model avtomatično prenaša v

nove razmere, in ker je popolnoma neucinkovita, tudi ni sposobna menjati institucij sistema, saj smo ob primeru TV videli, da se kandidira ljudi na star način, ne po stroki, temveč po nekdanji moralni pripadnosti nekoč učinkovite rusilne skupine nekdanjega režima. In ker se je to z vladavino Demosa tudi izkazalo kot nesposobnost, saj so na primer odstavili celo podpredsednika vlade, ki je hotel s svojim načrtom reprizitizacije menjati sistem, in ne ljudi, so se že takrat zatekali k takim sodbam preteklosti, modelom arbitraže, ki spet, ne glede na to, da so sprejemljene razmere, da se je začel spreminjati vrednotni sistem družbene in politične morale, ki je seveda proces, ne pa ustanovitev »prenovitenih duhovno ideoloških komisij«, učinkuje destabilizacijsko, saj je očitno, da ima večina svoje dosjeje in da tisti, ki je z njimi razpolagal dve leti in pol lahko z njimi in z ljudmi pocne, kar hoče. Gre za najbolj umazano politično igro, kar jih poznam po letu 1972; ce zelimo to preprečiti, je treba uporabiti ostre pravne sankcije proti ljudem, ki so ta proces že sprožili in kršili zakone in pooblastila. Ce tega ne bomo storili, bo veljala misel, ki jo je, v zasebnem razgovoru, izrekel Veljko Bole iz Bajtovega instituta: »Za gospodarstvo me ni strah, strah pa me je politične destabilizacije družbe«.

In na začetku svojega spisa sem navedel ime-

Dileme današnjega slovenstva (3)

PETER KOVACIC - PERSIN

Slovenski narod kljub osvobodilnim bojem in družbeni revoluciji, ki jih je izbral v tem stoletju, se vedno ni povsem presegel domacijsstva. Se vedno se zateka vanj kot v varno okrilje svoje usode, ne zavedajoč se, da s tem ostaja ujetnik preteklosti. V casu kibernetične civilizacije na paradigmi domacijsstva ne bo mogoče ohranjati naroda in njegove individualnosti.

Nujno bo treba razviti tiste oblike narodnega življenja, ki bodo prilagajene zahtevam moderne civilizacije, in zavreči vse tiste načine narodnega uveljavljanja in

custvovanja, ki ovirajo naše vkljucevanje v svet in so ovira sožitju kot poglavitni zahtevi mednarodne integracije. Zato domacijsko slovenstvo nima prihodnosti. Moderno življenje pa naravnost narekuje ohranjanje konstitutivnih elementov naroda. V prvi vrsti jezika in kulture. Res bo nujno sprejeti enoten komunikacijski jezik sveta za splošno obcevalno sredstvo. Majhni narodi so ga prisiljeni v precejšnji meri uporabljati celo v lastnem narodnem okolju. Le ob uporabi skupnega jezika bo mogoča nujna in nemotena komunikacija med ljudmi

in bo lahko sodobna tehnologija dostopna vsem. To pa je pogoj, da človeštvo usvoji enotne civilizacijske modele in s tem kolikor toliko enako kakovost življenja. Toda enotni sporazumevalni jezik sodobne tehnološke civilizacije, cetudi bo to angleščina, je tehnični jezik sodobne znanosti in upravni jezik sodobne družbene organiziranosti, in ne morda jezik človekovega eksistencialnega položaja. Ta ostaja živ jezik konkretnega naroda. Splošni sporazumevalni jezik ostaja več ali manj omejen na izmenjavo informacij, predpisov, navodil in tehničnih ter

znanstvenih dognanj. Ob tem pa bo potrebno ohranjati osebno razsežnost medčloveške komunikacije, ki jo nudijo izvorni jeziki; ohraniti zato, da se zaustavi proces razsežljivega, ki ga povzroča moderni način življenja. Izvorni jezik ostaja tako nosilec osmišljanja osebnega in s tem občestvenega življenja. Tako imenovane moderne civilizacijske vrednote, kot so racionalna proizvodnja, učinkovita organiziranost, uspešno poslovanje, funkcionalna komunikacija, poenotenje modelov ravnanja... sodijo v območje, ki ga po Erichu Frommu poimenujemo s pojmom

imeti. Za človeško bitje, njegovo osebno izpolnitev in srečo pa so odločilnejše vrednote, ki jih zaobsega pojem biti. V območju bivanja izkazuje moderna civilizacija bivanjski manko. Tu pa je področje uveljavljanja izvornega naroda kot prostora človekove kulturalizacije, ki je sama po sebi naravnana k smislu. Narod, ki bo svoj obstoj vezal na udejanjanje vrednot biti, bo opravljal nepogresljivo nalogo ohranjanja ravnovesja v človeku. S tem si bo zagotovil svoj obstoj in razvoj tudi v razmerah kibernetične civilizacije.

Konec

Minimalni kulturni standard

TONE ŠTEFANEČ

Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije nam obljublja pripravo novih zakonov za prihodnji kulturni razvoj. Hkrati potekajo tudi priprave na spremembo komunalnega sistema. Na Slovenskem naj bi bilo poslej več občin kot doslej. Spremenile bi se tudi njihove pristojnosti. Vse kaže, da bo kultura vse bolj centralizirana na državni ravni in da bodo prihodnje občine - verjetno pa v dobrih meri tudi pokrajine - razbremenjene večine nalog, ki so povezane s kulturo. To je po eni strani dobro, ker bo država enakomerneje skrbela za vse kulturne potrebe pri nas. Je pa vprašanje, ali to v resnici po-

meni enako možnost kulturnega razvoja za vse?

Seveda bi bilo iluzorno misliti, da bodo imela vsa okolja enake možnosti kulturnega razvoja, tudi zaradi zelo različnih startnih osnov različnih kulturnih potreb. Zato je razumljivo, da bo država materialno podpirala nekatere »osrednje« kulturne zavode, ki so širšega pomena. Hkrati je najbrž jasno, da bo država tudi poslej omogočala delovanje javnih knjižnic.

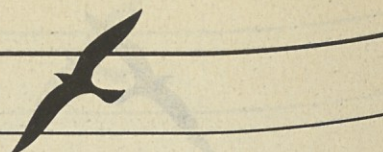
Se pa zastavlja vprašanje, kdo bo skrbel za minimalne kulturne potrebe v manjših krajih? Ze v casu kulturnih sku-

pnosti je bilo veliko govora o minimalnem kulturnem standardu, ki naj bi ga bili deležni vsi državljani Slovenije.

Temeljni pomislek pri uvedbi minimalnega kulturnega standarda je bil v tem, da bi pri njem tudi ostalo. Bogatejši bi namreč za kulturo se vedno lahko prispevali več, revnejši pa bi ostali pri minimalnem standardu.

Verjetno bi bilo potrebno danes s politiko centralizacije v kulturi zagotoviti minimalni kulturni standard. To pomeni financiranje krajevne knjižnice, enega od dveh gostovanj na leto, eno do dve likovni ali knjižni razstavi,

predvsem pa minimalna sredstva za delo kulturnih skupin v kraju ali vsaj za vzdrževanje kulturnih in drugih domov, ki so namenjeni za kulturne potrebe, za poravnano najemnine, placilo hišnika, elektrike in kurjave. Seveda se je mogoče o vsem tem tako ali drugače pogovarjati. V vsakem primeru pa centralizacija financiranja kulture ne bi smela se bolj osiromasiti kulture v gospodarsko siških in kulturno »nebojlenih« okoljih, hkrati pa ne bi bilo pametno zavreči samoiniciative ljudi, društev in kulturnih skupin pri zagotavljanju dodatnih sredstev za kulturo, kar naj bi podpirale nove manjše občine.

MENJALNIŠKI TEČAJI

9. junij 1993						
menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LTL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
ABanka	70,55	71,55	9,95	10,07	7,69	7,80
Avtohiša*	70,60	71,30	9,90	10,20	7,60	7,90
Ažur Grosuplje	70,50	71,30	9,95	10,20	7,60	7,90
Bobr Trzin in Fužine	70,60	71,10	10,00	10,15	7,70	7,90
Brdar Koper	70,65	71,40	9,80	10,05	7,75	7,79
Brod	70,60	71,10	9,90	10,15	7,60	7,90
BTC Terminal Sezana	70,50	71,50	9,95	10,15	7,70	7,85
BTC d.d. Ljubljana	70,50	71,80	9,90	10,20	7,50	8,00
Come 2 us	70,50	71,40	9,90	10,15	7,60	7,90
Dom Kaffé*	70,00	70,80	9,95	10,10	7,70	7,95
Dom na trgu	70,30	71,29	9,96	10,10	7,77	7,86
Emona Globtour*	70,50	71,50	9,90	10,15	7,54	7,88
Eros Ljubljana	70,50	71,25	10,00	10,10	7,65	7,85
Eros Kranj	70,70	71,20	9,95	10,17	7,60	7,90
Eurotours International*	70,50	71,60	10,00	10,30	7,65	7,90
Feniks Koper	70,50	71,60	9,90	10,10	7,63	7,88
Feniks Portorož	70,50	71,50	9,85	10,10	7,58	7,89
Feniks Markovec	70,52	71,48	9,80	10,10	7,58	7,86
Fiba Koper	70,50	71,42	9,80	10,10	7,68	7,82
Firados Idrija	70,50	71,92	9,90	10,20	7,60	7,85
Gallieo Kozina	70,50	71,50	9,80	10,20	7,65	7,85
Golftourist Ljubljana	70,00	71,20	9,89	10,15	7,60	7,80
Hida*	70,85	70,95	10,03	10,08	7,80	7,85
Hram Rožice Mengeš	70,65	70,95	10,05	10,12	7,80	7,90
Hipotekarna banka Koper*	70,30	71,35	9,90	10,20	7,65	7,85
Hranilno kreditna služba	70,30	71,10	9,95	10,10	7,72	8,00
Idila Sečovelje	70,50	71,20	9,90	10,15	7,60	7,85
Ilirika Ilirska Bistrica	70,73	71,35	9,86	10,10	7,65	7,79
Ilirika Slovenj Gradec	70,45	71,49	9,90	10,07	7,70	7,80
Ilirika Postojna	70,60	71,10	9,93	10,10	7,65	7,83
Ilirika Sezana	70,60	71,40	9,91	10,07	7,70	7,79
Ilirika Podgrad	70,20	71,48	9,71	10,10	7,60	7,86
Italdesign Nova Gorica	70,50	71,30	9,97	10,08	7,68	7,78
Komercialna banka Triglav	70,50	71,55	9,94	10,14	7,65	7,88
Klub Slovenjales	70,60	71,30	9,90	10,15	7,70	7,90
Kompas Hertz Celje*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Velenje*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Idrija*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Tolmin*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Novo Mesto*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Krško*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Bled*	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Hertz Nova Gorica*	70,70	71,30	9,90	10,05	7,60	7,85
Kompas Hertz Maribor	70,70	71,30	9,90	10,10	7,55	7,85
Kompas Holidays	70,50	71,00	9,90	10,10	7,60	7,85
Kompas Fintrade	70,00	71,09	10,00	10,15	7,70	7,89
Libertas Koper*	70,55	71,20	9,94	10,07	7,69	7,79
Ljubljanska banka d.d.	70,03	72,40	9,89	10,28	7,54	7,95
LB Banka Zasavje d.d. Trbovlje	70,00	71,50	9,95	10,16	7,40	7,86
LB Dolenjska banka NM	70,00	72,00	9,90	10,20	7,60	7,85
LB Komercialna banka NG	70,00	71,95	9,77	10,35	7,30	7,85
LB Kreditna banka MB d.d.	69,60	71,10	9,85	10,10	7,50	7,90
LB Splošna banka Celje	70,00	71,60	9,85	10,18	7,61	7,87
LB Splošna banka Koper	70,17	71,57	9,71	10,10	7,59	7,90
Ma Vir	70,50	71,10	9,90	10,13	7,65	8,00
Madai N. Gorica*, Sempeter*	70,50	71,20	9,96	10,10	7,72	7,79
Media*	70,40	71,00	9,97	10,15	7,65	7,80
Moneta Invest	70,75	70,85	9,97	10,12	7,80	7,83
Otok Bled	70,44	71,15	9,92	10,04	7,62	7,85
Optimizem Lož*	70,70	71,70	9,95	10,25	7,60	7,85
Optimizem Postojna	70,70	71,35	9,95	10,35	7,68	7,85
Petrol*	70,40	70,95	9,95	10,10	7,60	7,85
Pigal Solkan *	70,70	71,45	9,98	10,15	7,72	7,82
Pigal Kobarič *	70,70	71,45	9,98	10,15	7,72	7,82
Pigal Obutek *	70,70	71,45	9,98	10,15	7,72	7,82
Pigal Diskont *	70,70	71,45	9,98	10,15	7,72	7,82
Pigal Ilirska Bistrica*	70,70	71,45	9,98	10,15	7,72	7,82
Positna banka Slovenije*	70,10	71,24	9,80	10,09	7,25	7,79
Probanka Maribor	69,60	71,60	9,90	10,10	7,60	8,00
Publikum Ljubljana	70,65	70,89	10,01	10,07	7,78	7,84
Publikum Celje	70,60	71,09	9,90	10,07	7,70	7,88
Publikum Dobova	70,70	71,50	9,70	10,18	7,41	7,79
Publikum Kostanjevica	70,70	71,50	9,70	10,18	7,41	7,79
Publikum Krško	70,70	71,50	9,70	10,18	7,41	7,79
Publikum Maribor	70,55	70,86	9,98	10,05	7,65	7,81
Publikum Metlika	70,70	71,50	9,90	10,10	7,60	7,80
Publikum Mozirje	70,50	71,29	9,90	10,12	7,65	7,82
Publikum Novo Mesto	70,70	71,50	9,90	10,10	7,60	7,80
Publikum Piran	70,30	71,30	9,90	10,07	7,60	7,85
Publikum Tolmin	70,90	71,36	9,92	10,12	7,73	7,82
Publikum Sevnica	71,00	71,40	10,00	10,20	7,60	7,90
Publikum Sentilj	70,45	70,98	9,90	10,09	7,65	7,81
Publikum Sentjur pri Celju	70,40	71,29	9,85	10,09	7,60	7,75
Publikum Trebnje	70,50	71,80	9,92	10,19	7,60	7,90
Publikum Zalec	70,50	71,19	9,85	10,09	7,65	7,79
Rastoder - Ros	70,50	71,00	9,98	10,10	7,61	7,82
Roja	70,40	71,10	9,95	10,15	7,75	7,90
Shalaby	70,50	71,40	9,85	10,10	7,70	7,84
Sit-on	70,40	71,50	9,96	10,15	7,70	8,00
SKB banka d.d. **	70,70	71,20	10,04	10,11	7,75	7,85
Slovenijaturist Jesenice	70,60	71,40	9,95	10,05	7,70	7,80
Slovenijaturist zel. p. Ljubljana	70,80	71,60	9,95	10,10	7,65	7,80
Slovenijaturist Ljubljana	70,20	70,90	9,94	10,10	7,72	7,83
Slovenijaturist zel. p. Maribor*	70,60	71,60	10,00	10,10	7,10	7,60
Slovenska investicijska banka	69,90	70,80	9,85	10,15	7,60	7,85
Sonce	70,50	71,00	9,96	10,10	7,70	7,90
SZKB d.d.	70,30	71,10	9,95	10,10	7,72	8,00
Tartarus Postojna	70,46	71,30	9,86	10,11	7,65	7,82
Tentours Domžale	70,20	71,00	9,80	10,10	7,75	8,00
Tori	70,60	71,30	9,93	10,25	7,60	7,95
Upimo	70,85	70,90	9,99	10,09	7,76	7,85

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA
Pokrita tržnica Ljubljana
MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKE, KRONE, FUNTE IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVASKI DINARJI
Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 111 z dne 9. junija 1993 — Tečaji veljajo od 10.6.1993 od 00.00 ure dalje

ZA DEVIZE						
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	75,5798	75,8072	76,0346
Avstrija	040	šiling	100	981,8667	984,8212	987,7757
Belgija	056	frank	100	336,2709	337,2827	338,2945
Kanada	124	dolar	1	87,7676	88,0317	88,2958
Danska	208	krona	100	1807,1020	1812,5396	1817,9772
Finska	246	marka	100	2051,3423	2057,5148	2063,6873
Francija	250	frank	100	2053,7605	2059,9403	2066,1201
Nemčija	280	marka	100	6909,2026	6929,9926	6950,7826
Grčija	300	drahma	100	—	51,0255	51,1786
Irski	372	funt	1	—	168,9532	169,4601
Italija	380	lira	100	7,6174	7,6403	7,6632
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	4,5000	—
Japonska	392	jen	100	106,0908	106,4100	106,7292
Nizozemska	528	gulden	100	6159,2087	6177,7419	6196,2751
Norveška	578	krona	100	1634,3718	1639,2897	1644,2076
Portugalska	620	escudo	100	73,0303	73,2500	73,4698
Švedska	752	krona	100	1551,1160	1555,7833	1560,4506
Švica	756	frank	100	7717,5793	7740,8017	7764,0241
Velika Britanija	826	funt sterling	1	171,2100	171,7252	172,2404
ZDA	840	dolar	1	112,6753	113,0143	113,3533
Evropska Skupnost	955	ECU	1	134,9574	135,3635	135,7696
Španija	995	peseta	100	90,7178	90,9908	91,2638

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 10. JUNIJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. JUNIJA 1993:					1,000,000	654,004	692,999	1,347,004
0		130,8009%	138,5999%	134,7004%	100,000	65,400	69,300	134,700
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1,300,000	647,554	678,131	1,325,685
117		99,6236%	104,3279%	101,9758%	130,000	64,755	67,813	132,568

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

9. JUNIJ 1993			v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni		
Ažur Grosuplje	4,10	4,60		
Brod	3,50	5,00		
Hida	4,00	5,00		
Idila Sečovelje	4,00	5,30		
Ilirika Podgrad	3,60	4,80		
Italdesign	3,00	5,00		
Libertas Koper*	3,90	4,90		
MA Vir	4,00	5,50		
Shalaby	3,30	4,80		
Tentours Domžale	3,00	6,00		
Tori	4,00	6,00		

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

9. JUNIJ 1993		v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni	
ameriški dolar	1455,00	1500,00	
nemška marka	896,00	920,00	
francoski frank	265,00	273,00	
holandski gulden	794,00	820,00	
belgijski frank	43,50	44,75	
funt sterling	2214,00	2276,00	
irski sterling	2174,00	2238,00	
danska krona	232,00	241,00	
grška dramma	6,40	7,00	
kanadski dolar	1132,00	1167,00	
japonski jen	13,50	14,20	
švicarski frank	1000,00	1022,00	
avstrijski šilling	126,70	130,50	
norveška krona	211,00	218,00	
švedska krona	200,00	206,50	
portugalski escudo	9,20	9,90	
španska pezeta	11,50	12,20	
avstralski dolar	974,00	1005,00	
madžarski forint	10,00	15,00	
slovenski tolar	12,45	12,85	
hrvaški dinar	0,40	0,65	

GORAN MORAVČEK

»tíhi embargo« Evrope ublažiti s prodorom na kitajski trg. Nacrtujejo tudi pomembne posle z Rusijo, Ukrajino, Madžarsko, Cesko, Slovaško in Albanijo, kljub temu pa Hrvate najbolj moti, da jim ES, kot »enemu najstarejših evropskih narodov« ne omogoča, da bi sodelovali v njenih gospodarskih tokovih. Sporazum s Kitajsko, vreden okrog 600 milijonov dolarjev na leto, za katere se je Tudman dogovoril v Pekingu, ni mogel ublažiti grenkobe ob propadlem nacrtovanem izvozu telet v Evropo, ki je vreden »samo« 20 milijonov dolarjev. Hrvati so prepričani, da so ukrepi ES proti njim neupravičeni, tem bolj, ker je dokazano, da s slinavko okužena zivina v Italijo ni pršla iz Hrvaske. Menda je v celo zadeve vmesna mafija, ki je ponaredila dokumente. Vendar zato doslej niso prišli še nikogar, Hrvaška javna občila pa so nezadovoljna, ker »tíhe sankcije« zadevajo edino Hrvasko, ne pa tudi nekaterih drugih držav, med njimi tudi Slovenijo, čeprav je zivina okužena s slinavko potovala tudi čez njihovo ozemlje.

»tíhi embargo« Evrope ublažiti s prodorom na kitajski trg. Nacrtujejo tudi pomembne posle z Rusijo, Ukrajino, Madžarsko, Cesko, Slovaško in Albanijo, kljub temu pa Hrvate najbolj moti, da jim ES, kot »enemu najstarejših evropskih narodov« ne omogoča, da bi sodelovali v njenih gospodarskih tokovih. Sporazum s Kitajsko, vreden okrog 600 milijonov dolarjev na leto, za katere se je Tudman dogovoril v Pekingu, ni mogel ublažiti grenkobe ob propadlem nacrtovanem izvozu telet v Evropo, ki je vreden »samo« 20 milijonov dolarjev. Hrvati so prepričani, da so ukrepi ES proti njim neupravičeni, tem bolj, ker je dokazano, da s slinavko okužena zivina v Italijo ni pršla iz Hrvaske. Menda je v celo zadeve vmesna mafija, ki je ponaredila dokumente. Vendar zato doslej niso prišli še nikogar, Hrvaška javna občila pa so nezadovoljna, ker »tíhe sankcije« zadevajo edino Hrvasko, ne pa tudi nekaterih drugih držav, med njimi tudi Slovenijo, čeprav je zivina okužena s slinavko potovala tudi čez njihovo ozemlje.

BUKARESTA
Romunija se je zacelebo
pogovarjati z velikimi
zahodnimi družbami,
ki so pripravljene
predložiti svoje po-
nudbe o pravici
splotačje nafte v te-
dravi, je včeraj de-
visok romunski ura-
dnik. »Pogovarjam
se z zahodnimi naf-
tnimi družbami, kot
so Amoco in Arco iz
ZDA, Royal Dutch
Shell in britanski En-
terprice oil Explo-
ration o tem, da bi pri-
nas dobile pravice
panja,« je za Reuter
izjavil Cristian Istoa-
dorescu, šef oddelka
za nafto in plin pri
ministrstvu za indu-
strijo. Po njegovih
sedah poteajo pogov-
vori o starih naftnih
poljih na kopnem
vendar za zdaj ni ze-
le led povedati, kje so
Doselej so sklenili pe-
telne koncesijske
godbe za stiri izme-
petajstih območij
družbami Shell
Amoco, Enterprice
Oil in Canadian Occi-
dental Petroleum.

lani je je znasala
proizvodnja nafte
Romuniji 6,6 milijonov
na ton, leto poprej 6,
7 milijona ton, največ
proizvodnjo pa je
dosegla leta 1970, na
mrec vec kot 14 milij-
onov ton. (Reuter)

lani je je znašal: proizvodnja nafte v Romuniji 6, 6 milijonov na ton, leto poprej 6, 7 milijona ton, največjo proizvodnjo pa je dosegla leta 1970, namreč več kot 14 milijonov ton. (Reuter)

BRUSELJ, DUBLIN - Evropska skupnost je po artilari svojem kandidatu, včeraj imenovanemu na vrhunski položaj v evrovetovni trgovini, o prahem casu dailo za dorododlosico, s katerim naj raznuje svoje imenovanemu je. Dailo bo hkrati tudi odprlo moznosti za sveovni dogovor o prosti trgovini - ES in ZDA sta amreog doslegi kljucni dogovor o oljnicah. Irski pravnik Peter Sutherland, nekdanji komisar ES, bo po odhodu Arthura Dunkla ok koncu meeca prevzel funkcijo generalnega direktorja Gatt, predstavniki stoenajtih podpisnic splosnega porazuma o carinah in trgovini so v sredo potrdili izvolitev Petra Sutherlanda, potem ko se je latinska Amerika odloila, da ne bo vztrajala pri svoji kandidaturi.

Peter Sutherland je v prvih starih letih v evropski skupnosti imel priznane boje za prosti trg v funkciji komisarja za konkurencnost. S svojim irskim sarmom in vztrajnostjo buldoga se je v tem letih delovanja v komisiji ES bojeval, da bi evropske družbe obdržale cene v okviru dogovorjenih ravnih v Skupnosti, da bi se zmanjšale subvencije drzav in da bi zastavili številna korporativna zdruzevanja. Sutherland trenutno predse-

duje največji irski banci grupaciji AIB in v zacetku iz družinskih razlogov ni bil naklonjen zamisli, da bi ga obravnavali kot možnega kandidata za generalnega direktorja Gatta. Toda irski zunanji minister Dick Spring in predsednik evropske komisije Jacques Delors, ki je bil glavni funkcionar ES tudi takrat, ko je bil Sutherland komisar za konkurenco (od 1985 do 1988), sta ga vztrajno prepričevala, naj si premisli.

V svojih starih bruselskih letih je bojevitost vztrajni Sutherland storil vse, da bi prisilil družbo v ES k bolj odprti konkurenčnosti in si prizadeval, da bi zlomil državne karte. Na tako občutljivih področjih, kot so telekomunikacije in transport, je agresivno uporabil pooblastila ES, da bi preprečil ali pa ukazal spremembe v združevanjih, katerih cilj je bil izničiti konkurenco. Sam je tudi preprečil dogovorni odkup grupacije Irish Distillers, ki sta ga načrtovali britanska in irska družba, s temeljivijo, da bo njun dogovor, da delujeta skupaj in sami oblikujeta trg pijac, omejil konkurenco.

Zaradi njegove trde linije je cedalje več družbe pri evropski komisiji zahtevalo privolitve, pre-

den so sploh zaceli nacrtovati zdruzitev. Sutherlandova stroga prepričanja glede prostega trga so imela za posledico tudi nesoglasja z Dellorom, ki je menil, da njegovo neomajno stalisce glede državne pomoči ne upošteva dovolj mnogih negativnih posledic za zaposlovanje. Sutherland je namrec tako vztrajno zastopal konkurenco na prostem trgu, da je zahteval, naj Francija ukine nacrtovano državno pomoc proizvajalcu avtomobilov Renaultu, in nalozil Britaniji, naj zmanjša odpis dolga grupaciji Rover, ko je vlada zelega prodati to avtomobilsko industrijo korporaciji British Aerospace.

Drugi komisarji nekdanjega irskega državnega tožilca zelo spoštujejo kot neomajnega pogajalca. Glede na to da je iz majhne države z roba Evrope, je toliko lažje igral vlogo »nevtralnega policajca«. Zdaj mu bodo pri 47 letih vse te vesnice prisle prave pri opravljanju funkcije v Gattusaj, saj je pred njim vijugast pot do uspeha, ce naj se urugvajaš krog trgovinskih pogajanj uspešno sklene in sedanje premirje v trgovinski vojni med ES in ZDA spremini v trajni mir. (Pau Maendie / Reuter)

med ES in ZDA sprema
ni v trajni mir. (Pau
Maendie / Reuter)

PRAGA - Neimski Continental AG nacrtnje investicijo v višini 3, 5 milijarde českih kor (125 milijonov ameriških dolarjev) v mesano podjetje českim proizvajalcem gum do leta 1996, kot so zagotovili predstavniki tega podjetja. Ta vlaganja so namenjena povečanju proizvodnje Barum-Continental vulture na štiri milijone gum na leto od sedanjih dveh milijonov, kot navaja podatke operativnega direktorja Petra Ziteka češki gospodarski dnevnik Hospodarske novine. Continental AG je odkupil 76-odstotni delež pri Barumu že v začetku tega leta z ustanovnim kapitalom v vrednosti 1, 5 milijarde kor (53 milijonov dolarjev). Podjetje zaposluje 3500 ljudi. (Reuter)

SAARBRÜCKEN - Saarska dežela se zavzema, da bi vsakemu delavcu, ki je izgubil delo zaradi stecaja jeklarske skupine Saarstahl AG., zagotovili vsaj 3000 nemških mark na mesec, je v delnem parlamentu izjavil Oskar Lafontaine, deželni premier. Lafontaine je tudi izjavil, da bo jeklarska kriza v Evropi povzročila še hujše težave v tej deželi, ki meji s Francijo in Luksemburgom in je nekdanj zaposlovala 18.000 jeklarjev. Svetovalec pri Saarstahl AG. je v začetku tega tedna izjavil, da družba namerava zmanjšati število zaposlenih od sedanjih 7200 na 4500, kar naj bi se po vsej verjetnosti zgodilo še pred koncem tega leta. Saarstahl AG. se je prijavila za stecaj prejšnji mesec, potem ko je Usinor Sarcilor, ki nadziruje jeklarske družbe, ki ustvarjajo izgube v Nemčiji, zavrnila dokapitalizacijo. Saarska dežela ima 27,5-odstotni delež v podružnici Saarsaahla - DHS Saarstahl Dillinger-Hütte AG., Usinorjev delež je 70-odstotni, preostanek pa je last luksemburske jeklarske skupine Arbed. (Reuter)

ERUZALEM - Minister za finance Abraham Shohat je odobril predlog za tri prostotrgovinska območja, s katerimi naj bi pritegnili tuja vlaganja v Izrael, je v sredo sporočil njegovo ministristvo, ki je v svojem stališču zapisalo, da bi ustanovitve omenjenih območij pospešila izvoz in zaposlovanje brez kakršnekoli finančne udeležbe vlade. Shohat je januarja izjavil, da od tujih vlagateljev pričakuje od 500 do 750 milijonov ameriških dolarjev, ki naj bi jih vložili v nove industrije na omenjenih območjih. Predlog se zavzema za to, da bi industrijski park zgradili bodisi v severni puščavi Negev oz. v severni Galileji. Obe področji sta redko poseljeni, hkrati pa tam vlada velika brezposelnost. V skladu z omenjenim predlogom naj vlagatelji ne bi placevali davkov naslednjih dvajset let, v tem času jih ne bi zadevale tudi nobene omejitve s tujo valuto. Bremenile bi jih edino 15-odstotne davkatne na dodano vrednost pri prodaji delnic. (Reuters)

čje pri Svetovnem svetu za zlato (World Gold Council). Narašča namreč povpraševanje po zlatu znotraj Svetovnega sveta, mednarodnega telesa, ki so ga ustanovili rudniki zlata. V tem okviru napovedujejo, da se bo povpraševanje po zlatu na Kitajskem povečalo na 350 ton na leto - z lanskoletnih 250 ton. Analitiki pripominjajo, da Kitajci isčejo varen scit proti inflaciji, ki je aprila v večjih mestih dosegla 17 odstotkov na letni ravni, ob hitri devalvaciji juana. Peking ni doslej pokazal se nobenih znamenj, da je pripravljen sprostiti predpise o trgovanju z zlatom, povezane z manjšim nadzorom nad domaćo valuto v menjalni-

cah, kjer lahko le določena podjetja menjavajo tujo valuto. Dramatični ukrepi 1. junija, ki so omogočili 22-odstotni padec juana v enim samem tednu, in konec prepovedi o iznosu juanov iz Kitajske, so po besedah Jojina Laia prvi koraki k sprostitvi predpisov. Nihče seveda ne more zanesljivo napovedati, kdaj bo Peking spustil predpise na trg z zlata. Kitajska pridobiva zlato doma, vendar že deset let o tem niso objavili nobenih uradnih podatkov. Zlato je treba uradno prodati državi in velika večina gre neposredno v rezerve ali za industrijsko rabo. To pomeni, da je treba veliko zlata uvažati, vendar uvoz strogo nadzorou

je Ljudska banka. Tiho-
tapljenje je postalo veliki
posel, tem večji, čim bolj
se razpira neskladje med
svetovno ceno zlata, ki
je nizja, in ceno na kitaj-
skem trgu, ki jo central-
na banka določa precej
visoko.

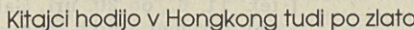
Vendar je ta trgovina
nekoliko zamrla zaradi
postopnega povečevanja
mednarodnih cen zlata
in devalvacije juana. Ki-
tajska je zvišala ceno
svojeja državnega zlata
na 135 juanov (23, 7 do-
larja po uradnem tečaju)
za gram od prejšnjih 120
juanov (21 dolarjev).

»Sedanja cena je na rav-
ni hongkonskih drob-
noprodajnih cen,« je
izjavil Lai. Ponudba ni
sledila povpraševanju.

»Veliko draguljarn na
Kitajskem je popolnoma

praznin in v njih ni mo-
goče kupiti niti grama
zlata,« je dejal. Posledi-
ca tega je velikanski na-
val Kitajcev na hongkon-
ske trgovine, da bi poku-
pili nakit zase, za svoje
prijatelje, za družine in
celo za sosedo. V zace-
tku leta so nekatere
hongkonske trgovine ze
priznale, da približno 20
odstotkov njihove pro-
daje kupujejo kitajski tu-
risti ali domaci prebival-
ci za darila svojim soro-
dnikom na Kitajskem.
Kljub povečanju razlik
med celinskimi in hong-
konskimi cenami, je de-
valvacija juana spodbu-
dila drugi val tovrstnih
nakupov v Hongkongu,
kjer trgovine zdaj spre-
majo placilo tudi v kitaj-
ski valuti.

(Alison Leung / Reuter)

Vse proizvajalke bi rade dvignile cene, trg pa je zasičen z nafto

ZENEVA - Ministri za nafto drжав članic Opeca, ki z zaskrbljenimi očmi opazujejo trzišče, zasíceno s surovο naftο, so imeli včeraj svoj drugi dan strateskih pogοvorov, pri tem pa nimajo jasne predstave, kako rešiti zahteve Kuvajta, naj mu dovolijo večjo proizvodnjo.

Kο so se ministri zbiralι na sestanku za zaprtimi vrati, kjer naj bi določili količine za obdobje od julija do septembra, so novinarjem dejali, da zaenkrat se ni specifičnih predlogov. Na vprašanje, ali je kdo ponudil formulo za rešitev problema kvot v okviru Opeca, ki bi bila uporabna kot podlaga za dogovor, je iranski minister za naftο odgovoril, da ne.

Več ministrov je dalo jasno vedeti, da si želijo, da bi Opec ohranil status quo in tudi v naslednjem četrtletju obdržal proizvodni limit iz drugega četrtletja - 23,6 milijona sodckov na dan. Po mnenju katarskega ministra bi to tudi okrepilo cene. Vse države članice Opeca želijo in potrebujejo višje cene za svojo nafto, pri tem pa Kuvajt in Nigerija zahtevata poseben tretja, zaradi katerega bi jima dovolili večjo proizvodnjo. Pri tem je videti, da ima Kuvajt v rokah precej močne argumente. V zameno za to, da se je znova pridružil sistemu Opecovih kvot, ki ga je smel zapustiti potem, ko so iraške enote v zalivski vojni 1991 zazgale njegove naftne vrelce, je februarja Kuvajt od Ope-

ca dobil obljubo, da bo v juliju smel povečati proizvodnjo. Kuvačitski nametni minister zadal ne merava dovoliti, da bi Opec izmaknil obljubi in vztrajal pri tem, da bi smeli v tretjem četrtletju crpati vsaj dva milijona soddokov na dan; sedanjim omejitvej je 1,6 milijona. Tudi Nigerija je prosila za povečanje proizvodnje, da bi si z dodanimi dohodkom pomagala v razmerah opote kajočega gospodarstva.

Toda Iran, ki ze po tradiciji s sokoljim ocesom bdi nad cenami, nasprotuje temu, da bi kar terikoli izmed clanic dovolil povecati proizvodnjo, saj bi na ta nacini prislo na trzisce se vec nafte, cene pa so ze zdaj vec kot 3 dolarje po ciljno ceno 21 dolarjev.

ki jo je dolocil Opec. Trgi so zasiteni s surovo nafto tako zaradi recesije v svetovnem gospodarstvu kot zaradi goljufivega ravnanja s ameriškimi clanic Opeca. Neodvisni analitiki ocenjujejo, da so clanice skupine v maju nacrpane priblizno 24, 2 milijoni sodckov na dan, kar je precej nad dogovorjeno omejitvijo 23, 6 milijona.

Delegati pravijo, da bo verjetno tudi najvece proizvajalec nafte na svetu, Savdska Arabija, ta se je pred kratkim pridruzila tistim v Opecu, ki zelijo doseci visje cene - glasovala proti povecevanju proizvodnje. kvot. Prevelika proizvodnja je namrec cene zmocno znižala.

(Randall Palmer / Reuters)

tne vrednosti goriva. »Finnanci komite senata bodo moral pripraviti novo zakonovno, prepričan pa sem, da vsekakor ne bo izhajala iz britanskih toplotnih enot,« je dejal. Ta Bentse-nova izjava je imela v celoti vrsti izjav, ki jih je bilo slišati iz uradnih krogov, največji pomen in je ob Clintonovi izjavi jasno potrdila, da je zamisel o davku BTU mrtva. Ko je Clinton na začetku jutranjega srečanja govoril s prvaki v senatu, je dejal, da zeli vpeljati davek, ki bi podpiral varčevanje in uporabo cistejših goriv, in da nikakor ne vztraja

pri davku, ki bi imel za podlago BTU. Davek BTU je naletel tudi na vztrajno nasprotovanje v delu Clintonove partije, katerega najglasnejši predstavnik je senator David Boren, konservativni demokrat iz z nafto bogate Oklahome. Boren je zavrnil, da bi bil voljan podpreti kakšno drugacno obliko energijskega davka. Predstavniki administracije želijo dobiti dogovor o načinu energijskega obdavčenja, da bi bil spravi celoten predsednikov gospodarstveni svetoven skozi finančni komite senata, kjer ima

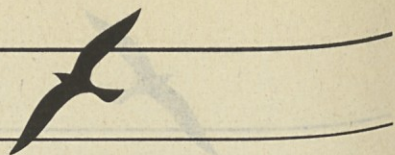
Boren v rokah ključne glasove, nato pa tudi skozi sam senat. Obdavčitev energentov na podlagi britanske toplotne enote je bila poglavitni del Clintonovega nacrta za povečanje davkov, s čimer bi si pomagal zmanjšati primanjkljaj. Prejšnji mesec je bil v predstavniskem domu sprejet z minimalno večino glasov. Po pričakovanju naj bi v petih letih prinesel 72 milijard ameriških dolarjev. Clinton je poudaril, da davek ne bo močno prizadel srednjega razreda, nasprotovali pa so mu predstavniki ameriškega

zahoda in jugozahoda, čes da so to njihovo območje občno prizadelo. Brez tega davka bo senat najbrž potrdil pričakovanih trideset milijard dolarjev davkov, ki jih je predstavniki dom že sprejel in kar naj bi bil ščit za revnejše sloje pred kontroverznimi obdavčitvami. Predsedujoči v finančnem komiteju Daniel Patrick Moynihan je dejal, da trenutno obravnavajo celo vrsto alternativnih ukrepov, ki bi lahko nadomestili davek BTU. Po njegovih besedah razmišljajo o možnosti davka na dodano vred-

dnost za energijo in o nekaterih transportnih davkih. Senatorji upajo tudi, da bi se dalo pripraviti nekakšno proceduro, po kateri bi bili bolj obdavčeni energijsko zahtevni uvozni proizvodi, medtem ko bi energijsko zahtevne izvozne izdelke davčno spustili. Senator John Breaux, prav tako med ključnimi člani finančnega komiteja, je dal jasno vedeti, da zeli, da bi Clintonov program uspel, in napovedal, da bo v sredo dopolnne pojasnil nadomestni nacrta za davek BTU. Zbrali bi stideset milijard dola-

rjev od davka za transportna goriva, poleg tega pa bi pridobili še trideset milijard dolarjev pri kleščenju stroškov, ti prihranki pa bi prisli večinoma iz zdravstvenovarstvenega programa za starejše.

Maynihan je predlagal, da bi za 51 milijard dolarjev zmanjšali stroške in nato dodali še Clintonov program, skupaj s 35 milijardami dolarjev v novem programu zdravstvenega varstva za starejše, toda ta predlog ni doživel velikega odmeva niti med demokrati. (Gene Gibbons / Reuter)

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM (061/222-815)

Emil Horvatin: ZENSKA, KI NENEHNO GOVORI- POLIGON (v nedeljo, 13. 6., ob 21. uri, Linhartova dvorana). Nastopajo Neda R. Bric, Mojca Dimec, Petra Govc, Barbara Novakovic in Metka Trdin.
OB LETU OSOREJ (v ponedeljek, 14., in v četrtek, 24. 6., ob 21. uri, Stihova dvorana), zadnji dve predstavi v sezoni. Režija Boris Kobal, igrata Polona Vetrin in Ivo Ban.

DRAMA SNG (061/221-511)

M. Frisch: DON JUAN ALI LJUBEZEN DO GEOMETRIJE (danes, 10. 6., ob 19.30 uri, za abonma Dijaski 8 Vечerni in izven; v petek, 11. 6., ob 19.30 uri, za izven).

MOLIEREFEST- od ponedeljka, 14., do petka, 18. 6.

Predstavljaite si festival, ki združuje vse najboljše slovenske gledališke skupine! Vsaka od njih se predstavi z Molierovo igro, ki je sicer v prevodu, toda v izvorni izvedbi. Dodajte še mlado francosko gledališko skupino "Catroon Sardines Theatre" in dšobili boste prvi slovenski MOLIERE FEST. Organizirala ga je agencija Timara v sodelovanju z DRamo SNG iz Ljubljane, RTV Slovenijo, slovenskim Ministrstvom za kulturo, Francoskim kulturnim centrom in Association francaise d'action Aristique.

OPERA (061/331-945)

TRAVIATA (danes, 10. 6., ob 19. uri). Nastopajo Grecelj, Kušar, Jeraca. Za izven in konto.
NETOPIR (v soboto, 12. 6., ob 19. uri). Nastopajo Jerić, Reja, Jeraša, F. Radovan, Lebarić, Kores, Hocevar, Webra, Moraca, Spruk, Gorenc.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO (061/210-852)

L. Jagodic, M. Pokorn, B. Tadel: KLINIKA TIVOLI d. o. o. (danes, 10. 6. ob 22. uri). Za izven in konto.
A. Dorfman: DEKLICA IN SMRT (v četrtek, 10. 6., ob 19.30 uri). Za abonma Mladinski 2. Predzadnjič v letošnji gledaliski sezoni.
A. Dorfman: DEKLICA IN SMRT (v petek, 11. 6., ob 19.30 uri). Za abonma Studentski A. Zadnjič v letošnji gledaliski sezoni.

NADOMESTNI PREDSTAVI ZA KLINIKO TIVOLI d.o.o., ki sta bili zaradi bolezni odpovedani 28. in 29. maja, bosta na sporedu 18. 6. ob 22. uri (vstopnice od 28. 5.) in 19. 6. ob 20. uri (vstopnice od 29. 5.). SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

(061/312-860)

O. Scheinpflugova: FILM SE MU JE UTRGAL (OKENCE) (v petek, 11. 6., ob 19.30 uri). Za abonma red A in izven. Predvidoma zadnjič v letošnji gledaliski sezoni.
J. Anouilh: LJUBI TICKI (VSE PODREKAJO) (v soboto, 12. 6., ob 19.30 uri). Glavno vlogo igra Jurij Soucek. Za izven. Predvidoma zadnjič v letošnji gledaliski sezoni.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA - GLEDALIŠČE BOMBOLINI

I. Sancin-Z. More: SVETOVNO GLEDALIŠČE KANDRSE, zelo čudna komedija (danes, 10., v petek, 11. in v soboto, 12. 6. ob 21. uri). Režija: Z. More-I. Sancin, igrajo: Zoran More, Igor Sancin, Barica Blenkus.

CELJE

DVORIŠČE PROTHASYJEVEGA DVORCA

Premiera predstave Misterij muzinih pisem v izvedbi Plesnega Foruma iz Celja (danes, 10. 6. ob 21. uri).

CELJSKI GRAD

Anton Novačan: HERMAN CELJSKI (v četrtek, 17. 6., ob 21. uri). Premiera Slovenskega ljudskega gledališča Celje. Režija Franci Križaj, v naslovni vlogi Hermana II. nastopa Janez Bermez.

MARIBOR

SNG DRAMA (062/221-206)

Dante Alighieri: LA DIVINA COMMEDIA - PARADISO (danes, 10. 6., za red Torex, ob 20. uri).

MALI ODER

Kabaret XX. stoletja: AS TIME GOES BY (danes, 10. 6. in v petek, 11. 6. ob 21. uri, za red Rdeci). Nastopata Darja Svajger, vokal in Peter Wegele, klavir.

lc OPERA

Produkcija baletnega studia Opere in baleta SNG Maribor (v nedeljo, 13. 6., ob 19.30 uri, Veliki oder). Za izven.

Robert Thayenthal: ANA IN KRALJ, KI JE PADEL IZ PRAVLJICE,

Presernovo gledališče Kranj.

Uprizoritev so pripravili: prevajalec in režiser Samo Strelec,

scenografinja Mirjana Koren,

kostumografinja Gordana Gasperin,

lektor ARKO,

izbor glasbe Vesna Tomsic.

Nastopata: TANJA DIMITRIJEVSKA (ANA) in LUDVIK BAGARI (KRALJ).

RAZNE PRIREDITVE SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Predstavitve knjig Cankarjeve zalozbe (danes, 10. 6., ob 11. uri, dvorana E1).

KUD FRANCE PRESEREN

Predstavitve avstrijske neodvisne produkcije »Avstrija?« (danes, 10. 6., ob 20. uri).

Koncert techno hip-hop live (danes, 10. 6., ob 20.30 uri).

Video projekcija avtorjev: Sabine Groschup, Tom Renolder, Herbert Schager, Nur Schrec. Video (danes, 10. 6., ves čas trajanja večernih prireditev). Vabljeni.

KNJIGARNA MK KONZORCIJ

Predstavitve knjige SLAVKA PREGLJA »Pocesane muhe« (danes, 10. 6., ob 18. uri, otroški oddelek).

KOPER

POKRAJINSKI MUZEJ

Mednarodni simpozij ISTRA IN BENESKA

GLASBA SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM (061/222-815)

Koncert simfonikov RTV Slovenija (v petek, 11. 6., ob 20. uri, Gallusova dvorana). Dirigent Marko Munih, solista: Nitai Zori, viola in Hillel Zori, violoncelo; Izrael. Za Zeleni abonma.

STARA LJUBLJANA

Koncert tradicionalne bhajan glasbe in rocka (v petek, 11. 6., med 20. in 22. uro). Prireditve se bo odvijala pred prostori SKUCA. Nastopala bo glasbena sku-

REPUBLIKA : USTANOVE, PRAVO, UPRAVA (od danes, 10., do sobote, 12. 6.).

DOMŽALE

KNJIZNICA DOMZALE

Literarni večer s pisateljem VELIMIRJEM VULKICEM (danes, 10. 6., ob 20. uri). Literarni večer je namenjen predstavitvi nove pisateljeve knjige »Beg iz pekla, iz življenja vojskega zdravnika«.

NOVO MESTO

XXIV. srečanje mladih raziskovalcev zgodovine (danes, 10., in v petek, 11. 6., v O. S. Grm Novo mesto).

pina Transendence, katere glasbeniki so člani Hare Krisna društva.

MENGES

GASILSKO-GODBENI DOM

Srečanje in nastop pihalnih orkestrrov Gorenjske 1993 (v petek, 11. 6., ob 19. uri).

GAIO DI SPILIMBERGO

DISCO ROTOTOM

V torek, 22. junija koncert ameriske skupine Living Colour.

RAZSTAVE SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Na ogled je razstava Novejša slovenska arhitektura: REALNOST VIZIJE, v I. preddverju. Razstava bo na ogled do 18. junija.

CEKINOV GRAD

Do 30. junija si lahko ogledate razstavo slikarja MARJANA GUMILARJA.

GALERIJA COMMERCE

Otvoritev razstave ladijskih maket ROBERTA SIBILE in JOZEFA KAMENSKA (v petek, 11. 6., ob 19. uri).

KUD FRANCE PRESEREN, Trnovo

Na ogled je razstava slik NATASE RIBIC z naslovom The War and the Distance.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE

Razstava RIHARD JAKOPIC - To sem jaz, umetnik... Iz življenja in dela velikega slikarja.

NARODNA GALERIJA

Na ogled so dela RIHARDA JAKOPICA iz javnih in državnih zbirk.

LJUBLJANSKI GRAD

Na ogled je razstava akademskega slikarja VELJKA TOMANA.

GALERIJA INSULA (Dvorni trg)

Na ogled je razstava akademskega slikarja RAJMUNDA KOCBEKA.

GALERIJA ZALA, Gosposka 7 (061/213-566)

Do 24. junija je na ogled razstava slikarja ZDENKA HUJZANA.

BEZIGRAJSKA GALERIJA

Na ogled je razstava risb, slik in grafik SAMUELA GRAJFONERJA. Razstavo so pripravili v sodelovanju z Umetnostno galerijo iz Maribora.

GALERIJA KRKA

Do 23. junija je na ogled razstava plastik in grafik akademske kiparke MILENE BRANISELJ iz Cerknice.

GALERIJA SLOVENIJALE

Do konca junija je na ogled je razstava akademskega slikarja IVETA SUBICA Slikovne predloge za freske.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE /CEKINOV GRAD

Na ogled je razstava LETALSKE MAKETE s prikazom razvoja letalstva.

Zaradi zanimanja do konca junija podaljšujemo razstavo MENJAVE DENARJA v 20. STOLETJU V SLOVENIJI.

GALERIJA SKUC

Do 20. junija je na ogled razstava zagrebškega umetnika NENADA DANCUA, z naslovom Fly me to the Moon.

VODNIKOVA DOMACIJA

Otvoritev razstave slikarja PAVLETA SEDEJA (danes, 10. 6., ob 19. uri). Razstavo bo odprl dr. Ivan Sedej. V kulturnem programu bo nastopil duo Duma. Razstava bo odprta do 29. junija.

RAŠICA

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TK GALERIJA

Danes, 10. t. m., ob 17.30 otvoritev razstave lesorezov umetnikov, ki so bila realizirana na Mednarodni soli za grafiko v Benetkah v letu 1992-93 in na seminarjih, ki jih je vodil Franco Vecchiet.

RAZSTAVNI PROSTOR TKB-Agencija Mitnica

Do 15. junija je na ogled pregledna razstava slikarskih del Demetrija Ceja.

GALERIJA TORBANDENA

Se danes in jutri razstavlja Zoran Mušic. Na ogled bodo slike od 1946 do 1953 leta.

GALERIJA CARTESIUS

Na ogled je razstava slikarke Marie Tereze De Zorzi.

GALERIJA BASSANESE

Na ogled razstava Michaela Goldberga. Urnik: vsak delavnik od 17.00 do 20.00.

ART GALLERY

Ul. S. Servolo 6

Do 15. t. m. bodo razstavljali svoja dela: P. Altomare, S. Dominelli in N. Spezzano Urnik: delavniki-od 10.30 in 12.30 ter od 17.00 do 19.30, ob nedeljah zaprto.

ART LIGHT HALL -Trg S. Giovanni 3/L.nadstr.

Do 25. t. m. je na ogled skupinska razstava posvečena mladim z naslovom »Spazio giovani«.

MUZEJ ZIDOVSKKE SKUPNOSTI CARLO IN VERA WAGNER

Na ogled je razstava Srebrnine in sakralne opreme židovske liturgije. Urnik :ob nedeljah od 17. do 20. ure, ob torkih od 16. do 18. ure, ob četrkih od 10. do 13. ure.

GALERIJA MALCANTON

Na ogled je razstava slikarke Olivie Siaux.

MUZEJ REVOLTELLA

Na ogled je stalna razstava »Da Canova a Burri«. V organizaciji Trzasko letovišcarske ustanove se vsako soboto ob 10.30 vršijo vodeni brezplačni ogledi Muzeja Revoltella.

CELOVEC

GALERIJA CARINTHIA Alter Pl. 30

Do 30. avgusta 1993 je na ogled razstava Hansa Staudacherja.

RITTER UMETNA HALA (H.-Gmeiner Str.)

Do 1. oktobra je na ogled razstava »Misere« H.-Kerolda in W. Büttnerja.

GALERIJA FREUND (Weisbadener Str. 3)

Do 12. junija razstavlja Reimo Wukounig.

ARS TEMPORIS (Herreng. 14)

TRUBARJEVA DOMACIJA

Na ogled je razstava akademskega slikarja VELJKA TOMANA.

MARIBOR

RAZSTAVISCE PEDAGOSKE FAKULTETE

Na ogled je razstava risb BOJANA GOLJJA iz cikla ZRCALCE, ZRCALCE, POVEJ...

NOVINARSKI KLUB (062/222-251)

Na ogled je razstava risb TAMARE SEVČNIKAR.

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR

Do 15. septembra je na ogled razstava S KULTURNO UMETNISKIM DRUŠTVOM JOZE HERMANKO PONOVO DO GLASBENE MATICE V MARIBORU.

SALON ROTOVZ

Na ogled je razstava vzhodno in zahodnonemške fotografije POROCILA O STANJU (1950-1990).

CELJE

CAFE GALERIJA

Na ogled je razstava del akademskega slikarja MILANA TODICA.

BREŽICE

GOLF HOTEL/GRAD MOKRICE

V galeriji Hubertus: Razstava del diplomantov 4. letnika Akademije za likovno umetnost, Ljubljana.

KOPER

GALERIJA MEDUZA

Do 17. junija si lahko ogledate razstavo skulptur in mozaikov v keramiki JANE MIHELJ.

GRAD MOKRICE

Otvoritev razstave design tekstila JERICE SANTEJ, iz Sevnice, absolventke fakultete za oblikovanje (v petek, 11. 6., ob 20. uri). Na otvoritvi bo sodeloval Vlado Kreslin.

ROGAŠKA SLATINA

RAZSTAVNI SALON

Otvoritev razstave mojstra tradicionalnega kitajskega slikanja prof. LIM EOW OPAS HARNVANICH, iz Bankoa (v soboto, 12. 6., ob 20. uri). Razstavo si boste lahko ogledali do 17. junija.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SRECKA KOSOVELA

Na ogled je razstava KRISTOFA ZUPE-TA.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

DVORANA TRIPCOVICH

Operna sezona in Baleti 1992/93

Danes, 10. t. m., ob 20. uri (red C) zadnja ponovitev predstave D. Cimarosa »Il matrimonio segreto«. Dirigent Guerrino Gruber. Režija Luigi Alva. Nastopajo Romano Franceschetto, Lucia Scilipoti, Silvia Gavarotti, Helga Muller Molinari, Marco Camastra, Max Renè Cosotti.

Pri blagajni dvorane Tripcovich je v teku predprodaja vstopnic za baletne predstave »Trieste danza«, ki se bodo odvijale v gledališču Rossetti. Urnik: 9-12, 16-19 (zaprto ob ponedeljkih), ob predstavah: 9-12, 18-21.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

LA CONTRADA

V juliju, in sicer 2., 8. in 9., bo v okviru Festivala operete, v sodelovanju z občinskim gledališčem G. Verdi na sporedu predstava »L'amore è un treno« z Danielo Mazzucato in Max Renè. Cosottijem. Režija Francesco Macedonio.

ROSSETTI

V sredo, 15. t. m., ob 20.30 premiera baletnih predstav »Trieste danza«, ki jih je pripravilo gledališče Verdi v sodelovanju z gledališčem Rossetti. Na sporedu bodo baleti »Ma mère l'oye« - Ravel, »Boutique Fantasque« - Respighi in »Bolero« - Ravel. Koreografija Giuliana Barabaschi, maitre de balet Marc Renouard.

KOROŠKA

SELE

FARNA DVORANA

Danes, 10. t. m., ob 14.30 koncert ob 40-letnici obstoja Pevskega društva Sele.

ZA NAJMLAJŠE SLOVENIJA

LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA (061/314-789)

R. Dahl- Alja Tkačev: VDV-VELIKANSKI DOBRODUSNI VELIKAN (v soboto, 12. 6., ob 11. in 17. uri). Za izven.

KULTURNICA

A. Papler: HUDOBNI GRASCAK (v petek, 11. 6., ob 17. uri). Za izven.

KUD FRANCE PRESEREN

Lutkovna skupina FRU-FRU bo s predstavo TOBIJA obiskala otroke v ljubljanski Pediatricni kliniki- oddelek za hematooknologijo (danes, 10. 6.).

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE

Robert Thayenthal: ANA IN KRALJ, KI JE PADEL IZ PRAVLJICE (danes, 10., ob

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1	
10.35	Zgodbe iz školjke, ponovitev
11.30	Slovenska ljudska glasbila in godci: Bordunske citre, ponovitev
12.00	Analitična mehanika, ponovitev 18/32 dela ameriske izobraževalne serije, VPS 1200
12.30	Videomeh, ponovitev
13.00	Poročila
13.05	Video strani
15.45	Oci kritike, ponovitev
17.00	TV dnevnik
17.10	Ziv zav
18.00	Regionalni studio Maribor
18.45	Stiri v vrsto, tv igrice
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik
20.10	Zarisce
20.40	Gozdarska hiša Falkenau, 1/13 del nemske nanizanke
21.30	Tednik, VPS 2130
22.15	TV dnevnik 3, VPS 2215
22.45	TV juhi
22.50	Sova
22.55	Ona in on, 13., zadnji del ameriske humoristične nanizanke, VPS 2245
23.15	Vrnitev Sherlocka Holmesa, 9/11 del angleske nanizanke, VPS 2310
00.05	Video strani

SLOVENIJA 2	
15.05	Kolesarska dirka Giro d'Italia
15.45	Film tedna, ponovitev
16.00	Limonada z mento, francoski film
16.05	Sova, ponovitev
17.20	V sportnem duhu, 10/15 del ameriske humoristične nanizanke
17.50	Vrnitev Sherlocka Holmesa, 8/11 del angleske nanizanke
18.45	Ze veste?
19.30	TV dnevnik 2
20.00	Poslovna borza
20.10	Usoda je tvoje delo:
20.55	Portret akademika prof. A. Peterlina
21.00	Umetniški večer
21.45	Dve režiserki: Balbina Batelino Baranovic
22.10	Film: Laura Lansing
22.30	Iz Parlamenta in vesti
22.45	Nan.: Hill Street, 18.40 Miami Vice, vmes (18.30) Sport
23.15	Dnevnik in sport
23.30	Variete: Ventieventi
23.45	TV film: La storia spezzata (zadnji del)
24.00	Aktualno: Rock café
24.15	TG 2 - Pegaz
24.30	Nocni dnevnik

KANAL A	
09.15	MCM
11.00	Med dvema ognjema, ponovitev soočenja
12.00	Cudoviti cirkus pod morjem, ponovitev 8. dela
13.00	Video strani
18.00	Drugačen svet, ponovitev 178. dela
18.45	Rock starine, ponovitev 18. oddaje
20.05	Poročila
20.30	Na begu, ameriški film
22.10	Dance Session, 33. oddaja o plesu
22.40	Pet minut za kulturo
22.45	Poročila
23.10	Drugačen svet, 179. del ameriske nadaljevanke
23.55	Helena, ponovitev 18. oddaje
00.50	MCM

KOPER	
18.00	Primorski forum

KOROŠKA	
13.45	Dober dan, Koroška

RAI 1	
6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik
10.15	Film: Destinazione Piovare (kom.), vmes (11.00) dnevnik
11.55	Vremenska napoved
12.00	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Film: Attacco alla Costa di Ferro (vojni '67)
15.35	Dok.: Centominiti
16.05	Mladinski variete
17.40	V Parlamentu
17.45	Aktualno: Primissima
18.00	Dnevnik 1
18.15	Kviz: Patente da campioni (vodi D. Mura)
18.50	Sport: Quelli del Giro
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Capri, sapore di sole (M. Carlucci)
23.00	Dnevnik 1
23.15	Aktualno: A carte scoperte
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Danes v Parlamentu
0.40	Rubrika opolnoci

RAI 2	
7.00	Otroški variete
8.45	Jutranji dnevnik
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.25	Film: Penelope la magica ladra (kom.)
11.00	Nan.: Lassie
11.30	Kratke vesti
11.45	Segreti per voi...
12.00	Nan.: Una famiglia come tante
13.00	Dnevnik, gospodarstvo, Nonsolomero
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.45 Santa Barbara
15.30	Film: Laura Lansing
17.20	Iz Parlamenta in vesti
17.35	Nan.: Hill Street, 18.40 Miami Vice, vmes (18.30) Sport
19.45	Dnevnik in sport
20.20	Variete: Ventieventi
20.40	TV film: La storia spezzata (zadnji del)
22.25	Aktualno: Rock café
23.15	TG 2 - Pegaz
23.55	Nocni dnevnik

RAI 3	
6.45	Jutranja oddaja: L'altrarete, vmes vesti
12.15	Pogled na umetnost
14.00	Deželne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	TGR Regioni d'Europa
15.45	Sport: rokoborba, tenis, kosarka, Derby
18.00	Drobci, vreme, sport
18.45	Variete: Ma de che, ahò (i. C. Guzzanti)
19.30	Dnevnik, deželne vesti
19.50	BlobCartoon, Blob in Una Carlolina
20.30	Film: Francis all'Accademia (kom., ZDA '51)
21.45	Nan.: Lassie
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Milano, Italija
23.00	Dnevnik, pregled tiska, kultura in vreme
23.15	Variete: Fuori orario

RETE 4	
6.25	Nanizanke
8.10	Nad.: General Hospital, Marilena, Ines, Soledad, (9.30) vesti
11.35	Il pranzo è servito
12.35	Nad.: Celeste
13.30	TG 4 vesti
14.00	Nad.: Sentieri, 15.15 Grecia, 16.00 Anche i ricchi piangono
17.00	Aktualno: Lui lei l'altro, nato (17.30) vesti
17.45	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.20	Kviz: Il nuovo gioco delle coppie
19.00	TG4 vesti
19.30	Nad.: Micaela
20.30	Filma: Il bambino d'oro (fant., i. E. Murphy), 22.30 Maleddetta estate (dram.), vmes (23.30) vesti

CANALE 5	
6.30	Na prvi strani
8.35	Nanizanka in Tv film
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matrimoniale, 15.00 Ti amo parliamone, 15.30 L'arca di Noè - Itinerari
16.00	Otroški variete
17.55	TG 5 Flash - vesti
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Kviz: Tutti per uno
22.45	Aktualno: Arca di Noè
23.15	Variete: Maurizio Costanzo Show, vems (24.00) TG 5 vesti

ITALIA 1	
6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanke
12.40	Odprti studio
13.00	Otroški variete
13.45	Nan.: Dieci son pochi
14.15	Variete: Non è la Rai
15.30	76. Giro d'Italia
17.30	Variete: Unomania
17.55	Studio sport
18.05	Nan.: Tarzan, 18.30 Baywatch
19.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
20.00	Variete: Karaoke
20.30	TV film: Kid - Ritorno all' inferno (dram., ZDA '90, i. T. Howell)
22.30	Sport: Girosera
23.00	Variete: Mai dire TV
23.30	Nan.: Voci nella notte
0.30	Odprti studio, pregled tiska in sport
1.40	Nan.: Hitchcock

TELE 4	
13.30	Lastne oddaje:
13.30	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper	
13.00	Crime Story, ameriska tv nanizanka
13.50	Dvojno poslanstvo, italijanski pustolovski film
15.30	Nočni sodnik, ameriska nanizanka
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka, otroški program
16.55	Sprehod po moderni umetnosti, italijanska dokumentarna serija
17.25	Fantazoo, risanke
18.00	Do konca sveta - ko spregovorijo slike
18.50	Arhitekturni nasveti, ponovitev
19.00	Primorski forum
19.30	Primorska kronika
19.50	TV dnevnik
19.25	Crime Story, ameriska tv nanizanka
20.15	Nocni sodnik, nanizanka
20.40	Meridiani
21.20	Prvenci: Spike Lee - ameriska dok. serija
21.45	TV dnevnik
21.55	Juke box, v živo

Avstrija 1	
09.00	Cas v sliki
13.35	Trapez, ameriški film
14.00	Mistralova hči, 2. del fr./ameriske nadaljev.
15.15	Pripovedka o lisjaku, risanka
15.40	Kralj čebel, otroški film
16.50	Papirnat mesec, ameriški film
18.30	S telesom in dušo: Pametna zenska
20.15	Ameriški inferno - ekološka shrbljivka, 1/2 del ameriskega tv filma
22.10	Gospod Klein, francoski film, 1976
00.10	Wolfgang A. Mozart: Klavirski koncert st. 22 KV 482 v es-duru: Berlinski filharmoniki, solist in dirigent: Daniel Barenboim
00.45	Poročila
00.55	Tisoc mojstrov

Avstrija 2	
09.05	Film po pravljici bratov Grimm
13.10	Romeo in Julija, balet in orkester opere Lyon
18.05	Alf: Zadnji hip
18.30	Made in Austria, kviz
19.15	Misli ob sv. Rešnjem telesu
21.20	Kabaret
22.35	Zenska z imenom Laura, ameriški film (Katharine Hepburn, Lee Richardson in drugi)
00.10	Manekenka in vohilja: Dva moška in otrok
00.55	Poročila
01.05	Tisoc mojstrov

Hrvaška 1	
07.50	TV koledar
08.00	Dobro jutro, Hrvatska
08.05	Poročila
09.35	Zgodbe iz Monticella, 145. del
10.00	Poročila
10.05	TV-sola
11.30	Zgodbe z dveh strani, 1. del dokumentarne oddaje za mlade
12.00	Poročila
12.05	Ko se svet vrtil, 145. del
13.30	Monofon
14.00	Poročila
14.05	Slika na sliko, ponovitev
14.50	Iskanje Salome, ponovitev 1/6 dela svicar-sko-nemske nadaljevanke
15.40	Afternoon Report
16.00	Poročila
16.05	Ucimo o Hrvatski
16.35	Malavizija
17.30	Hrvatska država in ljudje
18.00	Poročila
18.05	Iz sveta znanosti
18.35	Santa Barbara 426. del
19.30	Dnevnik
20.05	Spekter
20.50	Zabavna oddaja
21.35	Ekran brez okvirja
22.30	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko

Hrvaška 2	
17.30	Video strani
17.45	TV-Koledar
17.55	Rijeka: Turbo Limach Show
19.30	Dnevnik, sport, vreme
20.05	Zvonili ste, Milord, 6/6 del angleske humoristične nanizanke
21.00	Iskanje Salome, 2/6 del svicar-sko-nemske nadaljevanke
21.50	Marlboro Music Show
22.20	Brazilska trilogija, 1/3 del dokumentarne oddaje
23.10	Pepsi Dj Mag
00.10	Horoskop

Madžarska	
05.40	Dobro jutro, magazin
08.05	Financial Times
09.00	Madame Curie, 1. del
11.00	Igra
12.00	Poročila
16.00	Popoldanski saldo
17.00	Mozart, koncert za fagot
17.30	Strat in oblast, 4. del
18.10	Svet denarja
18.20	Cez dan
18.40	Vecerna pravljica
19.30	Upanje znanincev, program madžarskih zidov
20.00	Dnevnik
20.40	Sosedje, tv-roman
21.10	Friderikus, talksov
23.00	Gool, nogometni pregled
23.35	Kitajska, od znotraj in od zunaj
00.15	Dnevnik

RADIO

Slovenija 1

(UKV 88,5; 90,0; 91,8; 92,9; 94,1; 96,4 ; MHz; od 16.00 SV 918 kHz)

4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.30 Obvestila; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Cetrtrkov večer; 21.05 Literarni večer; 22.30 Stari gramofon; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

(UKV 87,8; 92,4; 93,5; 95,3; 96,9; 97,7; 98,9; 99,9; MHz)

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Koledar prirediteljev; 10.35 Kompasovo turistično oko; 10.50 Primorski val; 11.15 Izjava tedna; 12.00 Opoldne; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobčnice; 15.10 Prenos 1. progr.; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba; 17.00 Teme; 17.50 Sport; 19.30 Jazz; 21.00 Vi zbirate-Jaz izberem; 22.20 Rock underground.

Slovenija 3

(UKV 96,5; 101,4; 102,0; 103,9; MHz; od 19.30 88,6; 93,1; 100,3; 100,6; do 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Komedija; 11.05 Lahka glasba; 12.05 Poljemo in igra; 13.05 Mehurčki; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Jezik naš vsakdanji; 15.10 Na ljudsko temo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Naši operni pevci; 16.45 Medn. radijska univerza; 17.00 Glasb. umetnost; 18.05 Zunanje politični feljton; 18.25 Koncert; 19.35 Zborovska glasba; 20.00 Iz arhiva ; 22.05 Večerni logot; 22.20 Zvočni zapisi; 23.00 Izbrali smo; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,5 - 93,8 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranjki in osmrtnice; 7.00 Jutranja

kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informacije; 9.00 Pesem tedna; 9.35 Amerika; 10.30 Primorski val; 11.00 Hladno-toplo-vroče; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Hit Nova Gorica; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.30 Minute za avto; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Osmrtnice; 18.00 Mladim poslušalcem; 19.00 Dnevnik, prenos RS.

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almanah; 6.20 Drobci; 7.00 Dober dan otroci; 7.45 Prireditve; 8.00 Ura je 8; 8.05 Horoskop, slovarček; 8.25 Val RK; 8.35 Popevka tedna; 9.00 Ulica velikih vrhov; 9.35 Ugibajmo skupaj; 9.50 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Zema dneva; 11.00 Kam na počitnice; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Glasbene novosti in recenzije za Angelom Baigueval; 16.00 Ob štirih; 16.20 Prireditve; 16.35 Boutique Gallus; 17.20 Single tedna; 17.50 Priredbe uspešnic; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Jazz.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Obtoženci 2. tržškega procesa, nato Slov. lahka glasba; 9.30 Revival; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjižnica; 11.45 New Age; 12.00 Moja srečanja z ljudmi v stiski; 12.20 Potpuri; 12.40 Koroška polje; 12.50 Orkestri; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 15.00 Kantavtorji in šansonieri; 15.30 Mladi val; Ostani z nami; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; Naša pesem 92 - Vokalna skupina Ave; 18.00 Cetrtrkova srečanja: Vaš Pepi in papaci (prof. Kosovel piše iz zapor); 18.30 Blues; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 18.30 Revolution rock.

Radio Koroška

6.30-7.00 Praznična oddaja (P. Zunder); 18.10-19.00 Praznična oddaja.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

07.00 Awake on the Wild Side, vodi Rebecca de Ruvo; 10.00 Video, vodi Richie Rich; 13.00 Video, vodi Simone Engelen; 16.00 Greatest Hits, vodi Paul King; 17.00 Coca Cola Report; 17.15 MTV v kinu; 18.00 Simone's Dance Party; 18.30 MTV Prime; 20.00 Dial MTV; 20.30 Most Wanted; 23.00 Coca Cola Report; 23.30 Poročila; 23.45 Trije od enega, ponovitev; 00.00 Parlyzone; 02.00 Video

SKY ONE

07.00 The DJ Kat Show; 09.55 Risanke; 10.30 The Pyramid Game; 11.30 Koncentracija; 12.00 Držni in lepi; 12.30 Sokolov greben; 13.30 E Street; 14.00 Drugačen svet; 14.45 Santa Barbara; 15.15 Sally Jessy Raphael; 18.00 Star Trek: The Next Generation; 20.00 Rescue; 20.30 Palna hiša; 21.00 Eadie; 22.00 Chances; 23.00 W.K.R.P. in Cincinnati; 23.30 Star Trek: The Next Generation; 00.00 Ulice San Franciska

PRO 7

05.35 Serije; 08.35 Parfum - Močna dišava, 1. in 2. del ameriske mini serije; 13.20 Veter ne zna brati, britanski film; 15.15 Čebula Jack naredi red, italijanski western; 16.49 Risanke; 18.30 Naš hrupec dan; 18.55 Show Billa Cosbyja; 17.1. del; 20.15 Božja Agnes, ameriška psihološka kriminalka; 23.05 Škorjini, ki prinašajo smrt, britanska kriminalka (Mia Farrow in drugi)

PREMIERE

07.00 Romeo; 17.10 Sam med zenskami, nemška komedija; 20.15 Plovčica skusnjava, ameriška komedija; 23.20 Asi v jekle-

nih orlih, ameriški akcijski film; 00.55 Zver, psihogram množice morila iz Rostova; 03.55 Meso, italijanski film; 05.25 Klinika smrti, ameriški film

EUROSPORT

08.30 Aerob

KOŠARKA / TURNIR SARTI

V finalu naši razočarali

Jadran Tkb - Servolana Latte Carso 65:79 (39:47)
JADRAN: Crisma 10 (0:1), Oberdan 8 (4:4), Tomsic 2 (2:2), Emili 4 (2:4), Rebula 8 (0:2), Merlin 5 (1:2), Rauber 14 (5:6), Smotlak 10 (2:2), Pettirosso 3 (0:3); trener Vremec. 3T: Rauber 1.

SERVOLANA: Tommasini 6 (2:2), Tonut 23 (1:1), Cerne 12 (2:2), Menardi 2, Radovani 6, Monticolo 16 (0:1), Kaiser 3 (3:4), Galaverna 9 (0:1), Burolo, Colloci 2, Menis; trener Brumen. 3T: Tonut 2, Galaverna 1.

V finalni tekmi turnirja Don Giacomo Sarti je Servolana zasluženo in zanesljivo premagala sicer nekoliko okrnjeno postavo Jadrana, ki se je skedenjski peterki enakovredno upirala le do zadnje minute v prvem delu. Zaradi nekaterih nerodnih napak v napadu, zlasti pa slabega zapiranja pod košem in zaradi skoraj neverjetnega kosa Galaverne v zadnji sekundi prvega polčasa, ko se je odločil za met dobra dva metra pred polovico igrišča, so se Vremcevi fantje v hipu znali na -9. Bivši jadrinov trener Peter Brumen je med odmorom se bolj »navil« svoje fante, ki so z odlično igro prav v uvodnih minutah drugega dela strli vsak odpor Rauberja in ostalih. Z izredno agresivno in učinkovito obrambo ter s kosi visokega Monticola so najprej

Crisma je je imel nekaj efektnih zabijanj (Foto KROMA)

povišali prednost na 15 (51:66), v 34' pa je bilo te kme ze konec, saj so nasi zapravili kar stiri zaporedne kombinacije prostih metov 1+1 in zaostanek se je se povisal na 20 točk (59:79). Med posamezniki sta pri Servolani izredno igrala Tonut in Cerne (po našem mnenju absolutno najboljši igrlec turnirja), pod košema pa Monticolo. V vrstah Jadrana je popolnoma odpoval Merlino, v prvem polcasu sta zadovoljila Oberdan in Smotlak, v zadnjem delu te-

kme pa Crisma. Sledilo je nagrajevanje ekip in posameznikov, z minuto tišine pa so vsi prisotni pocastili Drazena Petrovica.

KONCNI VRSTNI RED: 1. Servolana, 2. Jadran, 3. Intermuggia, 4. Don Bosco, 5. Barcolana, Bor Radenska, Kontovel in Sgt. PETERKA TURNIRJA: Tommasini (Ser), Just (DB), Zacchigna (IM), Rauber (Jad) in Monticolo (-Ser).

NAJBOLJSI POSAMEZNIK: Renato Tonut (Ser. (VJ))

TENIS / ITALIJANSKI POKAL

Dekleta Gaje v drugi fazi

Fantje končajo z nastopi v nedeljo - Začenjajo se turnirji

Za mosko tenisko ekipo Gaje, ki nastopa v izločilnem delu deželnega tekmovanja za italijanski pokal, bo v nedeljo s tekmo proti TC Gradisca na Padricah konec nastopov v tem tekmovanju. V naslednjo fazo se uvrsti namreč le prvi v skupini (TC Ronchi), gajevci pa so se konec prejšnjega tedna pomerili se s TC San Piero in izrekli neodločen izid 3:3. Pri tem velja povedati, da jo je zreb nekoliko zagodel nasi ekipi, saj sta mlajša igralca Vavpetic in Vidali dobila težja nasprotnika, medtem ko sta imela bolj izkušena Rainis in Corbo lažje delo s svojima nasprotnikoma. Glede obeh mladih Gajinih igralcev pa je treba tudi poudariti, da jima manjka tudi nekoliko samozvesti, da bi lahko premagala nasprotnike, ki so vsekakor v njunem dometu.

Drugače pa je z žensko ekipo. Ta bo s tekmovanjem nadaljevala, saj je v nedeljo v Trzicu premagala neposrednega tekmeča za uvrstitev v naslednjo fazo. Gajevkam je ta podvig uspel prvic, v zaključni deželni fazi pa bo tekmovanje potekalo po izločilnem sistemu, kar pomeni, da po pravnih izpitov ni. Zamagovalec deželne faze se uvrsti v državni finale.

MOSKI

Gaja - TC San Piero 3:3

Posamični izidi: Vavpetic Fabio Cristian 3:6, 1:6, Corbo Franco Cristian 6:1, 6:1, Vidali - Decet 3:6, 1:6, Rainis - Casone 6:1, 6:1, Corbo/Bregarc - Franco Cristian/Schianari 6:0, 6:1, Vidali, Vavpetic - Fabio Cristian? Decet 2:6, 5:7.

ZENESKE

ST Monfalcone - Gaja 0:3

Posamični izidi: Grgic - Gobas 6:3, 3:6, 6:2, Rossmann - Milani 6:3, 6:4, Grgic/Rossmann - Gobas/Milani 6:4, 6:3.

Konec prejšnjega tedna bi morali nastopiti tudi fantje v prvenstvu »Under 16«, vendar so na Padricah zaman čakali njihove naprotne iz teniskega kluba TC San Vito.

V Nabrezini pa je bil moski turnir »Half Pipe« za C kategorije. Od Gajinih igralcev je nastopil le Ales Plešničar, ki je v prvih dveh kolih premagal 2 C2 igralca, Marca Zacchigno in Mattea Montesana, nato pa je v 3. kolu naletel na prvega nosilca in kasnejšega zmagovalca Gianluca Degrasija iz Gradeza. Izkušenemu C-kategorik, ki je tudi fizično izredno močan, se je Ales dobro upiral v prvem nizu (5:7), medtem ko v nadaljevanju (0:6) ni mogel storiti več nicesar, ceprav razlika v igri ni bila tolikšna, kot kaže končni izid.

Na podobnem ženskem turnirju v Miljah pa je Cirila Devetti v osmini finala izgubila s Claro Palmieri 6:3, 0:6, 1:6 (Devettijevi se pozna, da iz objektivnih razlogov skoraj ne trenira), medtem ko sta Mira in Neva Gaj izgubili že v prvem kolu. Na turnirju je zmagala Alessandra Onofri iz TC Triestina.

NAMIZNI TENIS

Vanja Milič v državnem dresu

Pionirke v Luksemburgu

Mlada krasova igralka, 12-letna Vanja Milič, bo oblekla državni dres pionirske reprezentance Italije na mednarodnem odprtem prvenstvu Luksemburga v dneh od 11. do 13. t. m. Krasovka je odpotovala v tehnični center v Fiuggi naravnost s članskega državnega prvenstva. V Fiuggi jo je pozval na priprave mladinski selektor, katerega niso mogli uiti veliki dosežki varovanke trenerja Matjaža Serčerja. Vanja Milič, ki je aktualna podprvakinja v kategoriji deklic in je v drugi kategoriji na državnem prvenstvu segla po bronu, je pred odhodom v Luksemburg opravila tridnevni stage v družbi najboljših igralcev in igrala iz vrst mladinskega sektorja, med katere povsem zasluženo spada tudi sama.(J.J.)

TRIESTINA / GOSPODAR BRŽKONE OSTAJA DE RIU'

Novi trener je Buffoni

S skupnim tiskovnim sporočilom je Triestina včeraj popoldne potrdila to, o čemer se je slišalo že nekaj dni. Novi trener trzaskega nogometnega tretjeligaša bo Adriano Buffoni, ki je pred leti osvojil srca navijačev Triestine, ko je vodil mostvo (v katerem sta igrala nepozabna Ascagni in De Falco), ki je napredovalo v B ligo.

Povratak Buffonija pomeni tudi, da so se pogajanja z navezo rimskih kupcev društva (ki je za trenerja porivala v ospredje ne prevec kotiranega Grazianija) definitivno prekinila in da bo po tolikokrat napovedani prodaji društva ostalo vse po starem, se pravi, da bo Raffaele Da Riù še naprej predsednik kluba. Kaze sicer, da se za Triestino se naprej zanima nekaj podjetnikov iz Veneta, ki naj bi jih se naprej predstavljal geometer Paolo Mascarello, a zdi se, da se je po pregledu finančnega stanja v klubu njihovo navdušenje naglo splahnelo.

Skratka, gora je rodila mis. Kupci niso bili prevec resni, in brzkone tudi dosti denarja niso imeli, kaj namerava Da Riù pa ostaja skrivnost. Gotovo pa je, da Buffoni ne bi sprejel ponudbe brez jamstev, da bo skušalo društvo sestaviti kompetitivnega mostva.

ODBOJKA / TURNIR »BRESSAN«

V finalu za prvo mesto tesen poraz borovk

Na ženskem odbojarskem memorialu »Bressan« za mladinke, ki ga prireja društvo Torriana iz Gradisca, udeležilo pa se ga je osem sester iz nase dezele, v bistvu vse najboljše, so bila konec minulega tedna na prvi finalna srečanja. Končno prvo mesto je osvojil trziški Volley club Monfalcone, ki je v finalu za prvo mesto pred velikim številom gledalcev s 3:2 premagal Bor Friulexport, potem ko so plave dan prej v polfinalu premagale sesterko Cervignana, Trzicanke pa Sagrado.

Poraz borovk v finalu za 1. mesto je nekoliko presenetljiv, saj so plave v tej kategoriji deželne prvakinja, Volley club pa so na tem turnirju že premagale v kvalifikacijski skupini. Treba je sicer reči, da so se Trzicanke na finalu predstavile okrepljene z dvema od boljših mladink sorodnega društva Fincantieri, plave pa so nasprotno

nastopile brez menjav za napadalke in centre (manjkali sta namreč Cokova in Gustinjeva, Pitaccova pa je igrala samo na polfinalu) in ker so nekatere posameznice naletele na precej crn dan, je bilo pomanjkanje menjav precej občutiti. Z nastopom v velikem finalu so vsekakor borovke obvarovale svoj sloves, na turnirju pa se zdalec niso pokazale tiste igre, po kateri so v deželi ze vrsto let dalec najbolj uspešna mladinska sesterka sploh.

Rezultati
Polfinale: Bor Friulexport - Cervignano 2:1 (9:15, 15:7, 16:14); Volley club - Sagrado 2:1. Finale za 3. mesto: Cervignano - Sagrado 2:0, finale za 1. mesto: Volley club - Bor Friulexport 3:2 (15:12, 12:15, 13:15, 15:1, 15:13).

BOR FRIULEXPORT: Gregori, Pitacco, Flego, Vodopivec, Benevol, Calligaris, Azman, Gruden.

planinski svet

22. srečanje planincev obmejnih srustev

V nedeljo, 13. junija, se bodo planinci vseh obmejnih planinskih društev iz Furlanije Julijske krajine, Slovenije in Koroske zbrali na 22. skupnem srečanju v Zgoniku. To bo prilika, da se planinci treh različnih dežel bolje spoznajo in izmenjajo izkušnje in mnenja o lastnem delovanju.

Prireditelj letosnjega srečanja je Slovensko planinsko društvo Trst, ki je sestavil naslednji program: zbirališče bo ob 10. uri na prostoru pred občinskim poslopjem v Zgoniku; ob 10.30 se bo začel pohod na Volnik, ki bo trajal tri ure; na voljo bo tudi alternativni program za tiste, ki se pohoda ne bodo udeležili; ob 14. uri, po povratku udeležencev pohoda, bo kosilo na prireditvenem prostoru pred občinskim poslopjem v Zgoniku; ob 14.30 se bo začel kulturni program z nastopom pevskega zbora »Fantje izpod Grmade« in harmonikarskega dua Glasbene matice profesorice Loredeana Cocceani, Igorja Kanteja in Aleksandra Ipvaca. Sledili bodo priložnostni govori in nato družabnost.

SPDUT ob tej priliki vabi vse svoje člane in prijatelje, da se polnostevilno udeležijo srečanja v Zgoniku.

Obvestila

ZSSDI

obvešča, da bo danes, 10. t.m., ob 20.30 na sezu SD Polet v Prosvetnem domu na Opcinah seja izvršnega odbora.

SD POLET - KOTALKARSKA SEKCIJA

organizira dvotedenski tečaj za otroke. Interesenti naj se javijo v ponedeljek, 14. t.m., ob 16. uri na kotalkališču na Pikelcu, Repentaborska ul na Opcinah. Informacije tel. 213420 ali po 18. uri tel. 211758

SD ZARJA - NOGOMETNI ODSEK

vabi dečke rojene v letih 1982, 83, 84, 85 in 86, ki jim je vsek nogomet in bi se hoteli približe seznaniti s to športno panogo, na »Teden v igrah«, ki se bo odvijal v športnem centru v Bazovici od 21. do 26. junija 1993. Tel. 226483 vak dan od 19. do 21. ure.

PLAVALNI KLUB BOR

organizira od 4. do 12. septembra poletne priprave v Cerknem pri Idriji za člane tekmovalnih skupin. Prijave sprejema Andreina v bazenu pri Alturi ob urah vadbe ali po telefonu na št. 51377 najkasneje do 15.6.

SD KONTOVEL - kosarkarska sekcija

prireja kosarkarski tečaj za začetnike in minikosarke letnikov od 1980 do 1987. Tečaj je v teku na odprtem igrišču na Kontovelu. Urnik: od 17.30 do 18.15 let. 86 in 87; od 18.15 do 19.15 let. 85 in 84; od 19.00 do 20.00 let. 83, 82, 81, 80.

MINIBASKET / SKEEPNA PRIREDITEV 7. JADRANOVE TROFEJE JE BILA LETOS V PORTOROŽU

Pravi »košarkarski živžav«

Na igrišču na portoroški plaži so se tekme vrstile od jutra do popoldneva - Turnir so osvojili mladi igrali Divače Kontovel najuspešnejša postava iz zamejstva - Jadranova trofeja je iz leta v leto vse bolj priljubljena

BRANKO LAKOVIC

SOKOL: J. in P. Rogelja, Strekelj, Stanic, Jaklic, Rebula, trener Ziberna.

FINALE ZA 5. MESTO

Dom - Bor 45:25 (22:4)

DOM: P. Devetak, Sli-

vic, Bresciani, Gravner,

Paraschos, Ahmetasevic,

Cazzucoli, Pahor, trener

T. Devetak.

BOR: S. Corbatti, Pi-

son, Sikić, Smilovic, Ga-

burro, Stokelj, Verri, Va-

lassi, Lovriha, Pitacco,

Lombardo, trener S. Cor-

batti.

FINALE ZA 1. MESTO

Divaca - Sezana 27:17

(17:4)

DIVACA: Prelec, Sila,

Krajcer, Grzelj, Bombac,

Cerkvenik, Urbancic,

Pancic, trener J. Sila.

SEZANA: Stolf, Sten-

berger, Pavlovic, Peric,

Abram, Dodic, trener Zi-

berna.

Tekme za 3. mesto ni-

so odigrali, ker se Nova

Gorica ni predstavila na

igrišče.

KONCNI VRSTNI RED

1. Divaca, 2. Sezana, 3.

Portoroz, 4. Kontovel, 5.

Dom, 6. Bor, 7. Polet, 8.

Sokol.

DODATNI SREČANJA

Kontovel - Lucija

34:28 (20:14)

KONTOVEL: Pavletic,

Doglia, Budin, Bogatec,

Jaklic, trener Meden.

LUCIJA: Slabe, Fili-

lircic, Filic, Starcic, Ko-

ric, Barac, Kolaric, Zukic,

Fickovic, Rizvic, Zagar,

trener Mistic.

Portoroz - Divaca

33:31 (23:12)

PORTOROZ: S. Oz-

bolt, Vuga, Sinkovec,

Blaznik, Podgorelec, Za-

gar, Zerjal, Slabe, Vujo-

vic, trener R. Ozbolt.

DIVACA: Abram, Pre-

lec, Sila, Krajcer, Grzelj,

Bombac, Cev, Pavlovic,

Petric, trener J. Sila.

Po tekmah je bila v

znani portoroški resta-

uraciji krajša svečanost s

podelitvijo pokalov in

nagrad.

Po nastopu mladih do-

macih plesalk je ude-

ležence najprej pozdravil

predsednik KK Portoroz

Borut Zerjal, ki je dejal,

da si Portoroz se zeli

takih manifestacij, na ka-

terih nastopajo predvsem

najmlajši.

Nakar je spregovoril

Jadranov predsednik Pa-

vel Vidoni, ki se je zah-

valil vsem za prisotnost

in KK Portoroz za organi-

zacijo zaključne priredit-

ve. Na kratko je tudi ori-

sal potek in pomen te

manifestacije, ki je že po-

stala tradicionalna.

V okviru sklepne pri-

reditve je SZ Jadran izdal

tudi bilten o tej trofeji, na

katerem je statistično po-

dana celovita slika te ma-

nifestacije.

1. trofeja Jadran je bila

v sezoni 1986/87 in na

njej so nastopila izključ-

no naša kosarkarska

društva. Sezono pozneje

sta se pridružili se trzaski

ekipi Don Bosco in Gi-

nastica Triestina, na peti

izvedbi pa je Trofeja »se-

gla« preko meje (nastopi-

li sta se Divaca in Seza-

na). Na 6. Trofeji je moral

organizator ekipe razdeli-

ti v dve skupini, saj jih je

nastopilo kar 10 (se Nova

Gorica in Postojna), letos

pa se je pridružil se Por-

toroz.

DOSEDANJE IZVED-

BE

1. trofeja (1986/87): 1. Kontovel, 2. Bor, 3. Breg, 4. Polet, 5. Sokol, 6. Dom.

2. trofeja (1987/88): 1. Don Bosco, 2. Kontovel, 3. Bor, 4. Breg, 5. SGT, 6. Polet, 7. Sokol, 8. Dom.

3. trofeja (1988/89): 1. Don Bosco, 2. Kontovel, 3. Bor, 4. SGT, 5. Sokol, 6. Polet, 7. Breg.

4. trofeja (1989/90): 1. Bor, 2. Polet, 3. Breg, 4. Kontovel, 5. Dom, 6. Sokol.

5. trofeja (1990/91): 1. Divaca, 2. Sezana, 3. Polet, 4. Breg, 5. Kontovel, 6. Dom, 7. Sokol.

6. trofeja (1991/92): 1. Divaca, 2. Nova Gorica, 3. Postojna, 4. Kontovel, 5. Polet, 6. Sezana, 7. Breg, 8. Sokol, 9. Bor in Dom.

Pokal za 2. mesto so prejeli Sezanci (zgornj), na spodnji sliki posnetek s tekme med Poletom in Sokolom

GIRO / 17. ETAPA V ZNAMENJU JUNAŠKEGA PODVIGA

Po 211 km pobega je zmagal Saligari

Indurain vse bližji končni zmagi - Bonča hranil moči

CHIANALE - Italijan Marco Saligari je junak 17. etape kolesarske dirke po Italiji, med katero so tekmovalci pevovali dva gorska prehoda na približno 1000 metrih nadmorske višine ter etapo koncali v Valle Varaita na 1610 m višine. Za 28-letnega Saligarija je to druga etapna zmaga na Giro. Prvo je dosegel lani v Palazzolu po 149 km pobega, ko je Giro koncal na 98. mestu.

Ze po prvih kilometrih je odstopil francoski prvak Luc Leblanc. Po 12 km je pobegnili sešterica, med njimi tudi Saligari, po 70 km pa se je v vodstvu ustalila četverica ubežnikov Saligari, Bortolami, Baffi in Santaromita, ki so se izmenjevali na celu skupine. Saligari je 50 km pred ciljem silovito napadel ter pobegnili ostali trojci, prednost pred glavnino pa je zasnala že več kot 15 minut. Dvanajst km pred ciljem pa je Saligari vidno utrujen popustil in prednost se je naglo manjšala. Iz skupine zasledovalcev sta izmenično pospeševala Copollillo in Pulnikov, toda brez uspeha, kajti glavnina je vsak poskus pobega hitro nevtalizirala. V ciljnem finišu je Saligari, ki je bil med vodnimi vse od 12 km, zmagal dovolj moči

in s prednostjo 1'12" pred Bortolamijem zmagal, na celu glavnine pa je v cilj prispel Fondriest z zaostankom 9'16", v kateri so bili tudi Ugrumov (7), Chiappucci (9), in Indurain (10).

Spet je zaostal Bugno, bil je sele 43. z zaostankom 11'34". Izmed favoritov je bil najbolj aktiven Roche, imel je tudi osem minut prednosti pred glavnimi tekmečci, a ni mogel vztrajati, ker ni dobil zadostne podpore, čeprav je imel ob sebi Argentina. Med Italijani zaradi tega ze plamti običajna polemika, da se raje koljejo med sabo, s tem pa objektivno lajšajo pot Indurainu. Kakorkoli ze, konca odločitev bo padla na jutrišnji 55 km dolgi etapi na kronometer v Sestrieresu.

Valter Bonca je prispel v cilj v četrti skupinici z zaostankom 12:11 kot 57., torej približno 3 minute za glavnino in očitno ni želel po nepotrebnem trošiti moči. Tudi on je obdržal svoj dosedanj položaj na skupni lestvici.

Današnja etapa do Fossana je med najbolj nezahtevnimi letos, saj bodo kolesarji v glavnem vozili spust, zahtevnejši del je le 770 m visok vzpon na polovici proge, zato bodo tokrat verjetno kraljevali sprinterji.

Marco Saligari je slavil po 211 km bega (AP)

Vrstni red 17. etape

(Varazze - Valle Varaita, 223 km) 1. Saligari (Ita) 6:07:00 s povprečno hitrostjo 36,4 km/h; 2. Bortolami (Ita) +1:12; 3. Santaromita (Ita) +1:14; 4. Baffi (Ita) +3:40; 5. Desbiens (Fra) +5:06; 6. Fondriest (Ita) +9:16; 7. Ugrumov (Ukr); 8. Lelli (Ita); 9. Chiappucci (Ita); 10. Indurain (Spa) vsi v Fondriestovem času; 57. Bonca (Slo) +12:11

Skupni vrstni red

1. Indurain (Spa) 84:51:51; 2. Ugrumov (Lat) +0:49; 3. Chiappucci (Ita) +1:18; 4. Lelli (Ita) +1:49; 5. Pulnikov (Ukr) +2:43; 6. Fondriest (Ita) +3:18; 7. Tonkov (Rus) +3:19; 8. Roche (Irs) +6:50; 9. Argentin (Ita) 7:22; 10. Giupponi (Ita) +7:39; 36. Bonca (Slo) +43:09.

JE GIRO ŽE ODLOČEN? / DA, NE, MORDA...

V ekipah že delajo prve obračune Vsi niso zadovoljni

SESTRIERES - 76. Giro d'Italia se blizu koncu. Kdo bo končni zmagovalec, bo najbrž znano jutri popoldne, po 55 km dolgi etapi na kronometer, ki bo od kolesarjev zahtevala maksimalno koncentracijo in hud fizični napor, saj bodo vseh 55 km prevozili v vzponu, cilj pa je na nadmorski višini 2035 m v znanem zimsko sportnem središču Sestrieresu. Zato so predstavniki nekaterih ekip ze pripravljeni govoriti o izpolnitvi zastavljenih ciljev na Giro in s tem povezanimi zaslužki. Tokrat vam predstavljamo mnenja predstavnikov starih ekip.

Ekipa Gattorade z letošnjimi dosežki ni najbolj zadovoljna. Nosilec ekipe Gianni Bugno je zalostno pogorel in se zdalec ni uresnil pričakovanj, da bo do konca v boju za roza majico. Od »užitka v rozmatem« se je Bugno poslovil ze v Senigalliji, nadaljevanje pa je bilo z redkimi izjemami se bolj negativno. Sportni direktor Claudio Corti pravi: »Vsekakor smo največ pričakovali od Bugna, toda tudi ostali niso uresnili zastavljenih ciljev. Za Bugnom najdete naslednjega našega tekmovalca okoli 40. mesta. Veliko smo stavili na Giannija in upam, da bo vsaj na Touru nastopil. Jasno pa smo mu povedali, da z njegovo pripravljenostjo nismo zadovoljni. Menim, da bomo v Franciji več dosegli.«

Ekipa Banesto je sodila med glavne favorite, saj je kapetan ekipe nihče drug kot Indurain. Poleg njega se na lestvici odlično drži Francoz De Las Cuevas. José Echavarri, vodja ekipe, je prepričan, da bodo dosegli glavni cilj, ponovitev lanske zmage dirke v »rozmatem« Miguela Induraina.

»Nekaj smole smo imeli zaradi odstopa Philipota, saj sta v paru z Miguelom odlična, sicer pa sem z našimi dosežki zadovoljen. O zaslužkih pa bi raje govoril po Touru.«

Carrera Jeans Tassoni je ekipa »el diablo« Claudia Chiappucci, Irca Rocha in Ukrajinka Pulnikova, da nastojem le nekaj najbolj znanih imen. Po Giro se bo odločala nadaljnja podoba ekipe in znana bo odločitev Carrere, ali se ostaja v kolesarskem sportu.

Razumljivo je, da zaradi finančnih težav niso prevec zgovorni, pa vendar so bili pripravljeni v nekaj stavkih oceniti letosnji Giro. Sandro Quintarelli, sportni vodja nam je povedal, da bi najraje se ne ocenjeval uspeha, ker ima Chiappucci se možnosti za končno zmago. To je povedal zelo odločno, na nase provociranje, ce res verjame v to možnost. Kot pravi sportni direktor je seveda popolnoma na strani Chiappucci, vsaj javno, toda slisali smo, da v ekipi neuradno menijo, da je zmagovalec Gira ze odločen. Kar pa se nastopa mostva tiče, ga ocenjujejo za pozitivnega. V primeru zmage na Giro bi Carrera ostala prvi sponzor ekipe.

Kaj pa pravijo v ekipi Valterja Bonce Jolly Componibili? Pred Girom so imeli v nacrtu eno etapno zmago, Konišev je ta nacrt izpolnil 200%, nesrečni Leoni pa je isti podvig kar trikrat zgrešil. Takrat so dvignile veliko prahu Leonijeve izjave, ces, da mu kolegi niso pomagali pri begu. Kot nam je povedal Valter Bonca, so te izjave nekateri novinarji potvorili, saj so prav zaradi tega imeli v ekipi oster sestanek, kjer pa se je izkazalo, da Leoni ni nikoli obtožil svojih kolegov. Sicer pa so vec kot zadovoljni z uvrstitvami Konseva, Leonija ter posebej »bruca« na Giro Valterja Bonce. To pohvalo je izrekel Valterjev sportni direktor Bartolozzi, ki od Valterja v nadaljevanju sezone pričakuje se boljše dosežke. To pa je za edinega slovenskega profi kolesarja res lepa pohvala.

Stefano Marchi/Freepress

NOVICE

Dunja Lukan druga na državnem prvenstvu!

SCHLADMING - 15-letna sahistska Slovenka sportne zveze Dunja Lukan je na državnem mladinskem prvenstvu dosegla izreden uspeh. V njeni skupini (pod 16 let) je osvojila odlično drugo mesto, za osvojitev naslova državne prvakinja pa ji je manjkalo samo pol točke. Dijakinja 6. razreda ZG in ZRG za Slovence v Celovcu je v vseh sedemih partijah ostala neporazena, oddala je samo tri remije.

Z drugim mestom Dunji Lukan ni samo uspelo doseči zdalec najboljši rezultat vseh koroskih igralk, ki so v zadnjih letih nastopile na državnih prvenstvih, perspektivna slovenska sahistska si je hkrati priborila tudi kvalifikacijo za svetovno mladinsko prvenstvo, ki bo julija letos na Slovaškem. Mladinska igralka SSZ je pred štirimi leti zacela s šahom, v zadnjem letu je ze okreplila prvo ekipo SSZ v spodnji ligi, kjer je prav tako ostala neporazena.

Van Basten ponovno operiran Spet bo lahko igral decembra

MILAN - Kirurg Marc Maertens je včeraj v Antwerpnu vnovic operiral levi gleženj Milanovega napadca Marca Van Bastna. Operacija, slo je za ciscenje sklepov, je uspela, toda nizozemski as bo lahko s treningi prišel sele cez štiri mesece, nared za igranje pa bo predvidoma sele decembra. Tezave z gležnjem postajajo za Van Bastna prava kalvarija. Prve bolečine so se pojavile ze ob njegovem prihodu v Italijo v sezoni 1987/1988. V minuli sezoni se je po bleščecem začetku (12 zadetkov v prvenstvu, šest v pokalu prvakov, poker golov proti Göteborgu in Napoliu) spet zataknil decembra. Sledila je operacija v Saint Moritzu in dolgo obdobje zdravljenja. Spet je na igrisce stopil 25. aprila v Vidmu. Kljub težavam ostaja zaupanje Milana v tega igralca nespremenjeno.

Italiji košarkarski turnir Foot Locker

TREVISIO - Italijanska košarkarska reprezentanca je na mednarodnem četverboju »Foot Locker« v Trevisu v finalu za 1. mesto s 86:80 (50:38) premagala Nemčijo, čeprav je igrala brez svojega najboljšega centra Rusconija. Po dobrem prvem polcasu azzurov so Nemci reagirali. Harnisch je ob sedmih skokih dosegel 17 točk, bolje sta zaigrala tudi Welp in Gnad, tako da je v 34. minuti Italija vodila le z 8 točkami razlike (65:57), na koncu pa je pri gostiteljih zablestel trzacan Tonut (16 točk). V finalu za 3. mesto je Kanada z 92:89 (43:48) odpravila ameriško selekcijo NIT. Za najboljšega igralca turnirja so proglasili Italijana Carltona Myersa, ki je proti Nemčiji dosegel 24 točk.

Velez Sarsfield prvak

BUENOS AIRES - Mostvo Velez Sarsfiel je po 25 letih osvojilo naslov argentinskega prvaka »clausura«, to je povratnega dela. Jesenski prvak, v Argentini podeljujejo po dva naslova, je bil Boca Juniors.

Od videmskega prvoligaša zahteva Rosenthal milijardo lir

VIDEM - Milijardo lir odškodnine. Toliko od videmskega nogometnega prvoligaša Udinese zahteva izraelski reprezentant Ronnie Rosenthal, ki je bil poleti leta 1989 v središču neprijetne afere. Društvo je takrat najavilo njegov nakup, na dan njegove uradne predstavitve tisku pa ga je odpisalo. Rosenthal v tozbi proti Udineseju navaja, da je bil tarča rasistične diskriminacije. Na predvečer tiskovne konference so namreč neznanci pomazali zidove pred sedežem kluba s protizidovskimi napisi in nacističnimi kljukastimi krizi. Predsednik Udineseja se je takrat zagovarjal, da so se Rosenthalu odpovedali, ker naj bi zdravniški izvidi pokazali, da je imel Izraelce okvaro na hrbtenici, vendar pa ta razlaga ni nikoli izzvenela prepričljivo, saj je Rosenthal v naslednji sezoni nato brez težav igral pri Liverpoolu v Angliji. O vsej zadevi se bo v ponedeljek izreklo videmsko sodišče.

Včeraj uradna »ločitev« Kukoča z Benettonom

TREVISIO - Vodstvo italijanskega košarkarskega A1 ligaša Benetton iz Trevisa je včeraj sporočilo, da je včeraj prišlo do dogovora med Benettonom in Tonijem Kukocem, po katerem je hrvaški košarkar prost in lahko igra v NBA ligi. Kukoc je imel z Benettonom petletni dogovor, v katerem pa je bila tudi klavzula, po kateri je bilo mogoče o dogovoru razpravljati ze po dveh letih. »Društvo je, čeprav s težkim srem, razumelo željo Kukoca, da se dokaže tudi v NBA.« je zapisano v sporočilu, ki tudi navaja, da bo skupina Benetton lahko se naprej izkoriščala podobo Tonija Kukoca v reklamne namene.

Rusije visoko izgubile

PERUGIA - Rezultati tekem na EP v kosarki za ženske: Italija - Bolgarija 79:69, Spanija - Poljska 92:68, Francija - Rusija 71:53, Slovaska - Madžarska 88:82. (Reuter)

Duchesnayeve se ločuje

PARIZ - Nekdanja svetovna prvakinja v umetnostnem drsanju Isabelle Duchesnaye je najavila, da se ločuje od najboljše britanske drsalca Christopherja Deana. V sporočilu za javnost je povedala, da so njuni nacrti prevec različni, kar pa ni združljivo z zakonskim življenjem. Duchesnayeve in Dean sta bila poročena leto in pol.

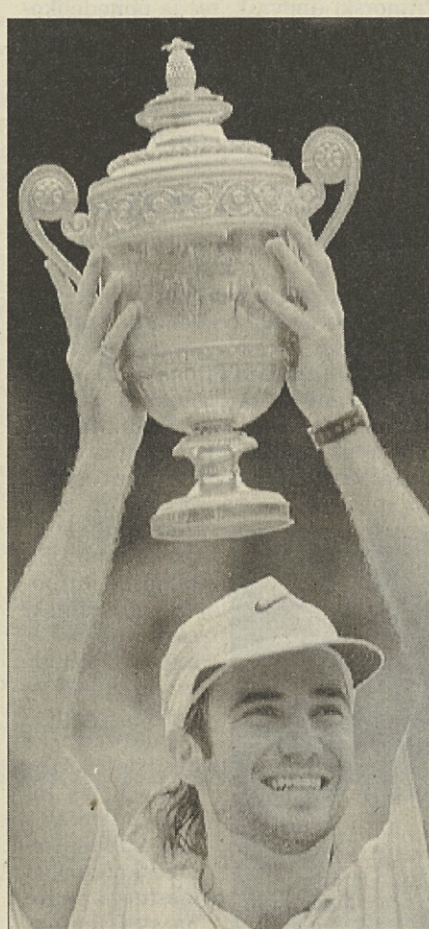
Peť tisoč mož za vamost

QUITO - Na prvenstvu Juzne Amerike v nogometu, ki se bo v Ekvadorju zacelo v torek, bo za vamost igralcev in red na stadionih skrbelo 5 tisoč policistov in vojakov. Vse obiskovalce bodo pred vstopom na stadion natančno pregledali, policisti pa bodo tako na stadionih kot zunaj njih. Na prvenstvu bodo igrala reprezentance Argentine, Bolivije, Brazilije, Čila, Kolumbije, Ekvadorja, Paragvajja, Peruja, Urugvajja, Venezuele in prvici tudi Mehike in ZDA. (Reuter)

TENIS / ZARADI POŠKODBE STOPALA

S. Graf še ne ve, če bo igrala v Wimbledonu

Poškodovan tudi Agassi - Bruguera počiva

BONN - Steffi Graf, zmagovalka odprtega prvenstva Francije na Roland Garrosu (na sliki levo po lanski zmagi v Wimbledonu), se ne ve zanesljivo, ce bo v Wimbledonu branila lankoletni naslov, čeprav po nekaterih podatkih njena poškodba stopala ni tako resna, kot je sprva kazalo. Nemkin zdravnik dr. Helmut Kralh je dejal, da ima igralka težave z vnetjem ovojnice in da ni prišlo do zloma kosti v stopalu. »Poškodba je zelo boleca, zato je njen nastop v Wimbledonu

se vedno vprašljiv.« je povedal dr. Kralh. Grafovi, ki je po turnirju v Parizu na lestvici WTA spet številka 1, je ta teden prepovedal vsakršen trening. Sele natančni pregledi bodo pokazali, kdaj bo spet lahko zacela trenirati. Nemka je ze v Parizu v zadnjih dveh kolih igrala pod vplivom sredstev za blazitev bolečin v desnem stopalu. Po zdravnikovem mnenju je do poškodbe prišlo zaradi pretiranega treninga ali nespretnega doskoka.

Turnir v Wimbledonu

nu bo najbrž prav tako zaradi poškodbe minil tudi brez lanskega zmagovalca, Američana Andreja Agassija (na sliki desno). Wimbledonu se je odpovedal tudi pariski junak Sergi Bruguera, ki je na travnatih igriščih tretjega Grand Slama pred tremi leti izgubil ze v drugem kolu.

Katalonec je na uradnem sprejemu v Barceloni povedal, da je preutrujen. »Ne, ne bo igral. Zdaj potrebuje samo počitek.« je za dnevnik As povedala njegova mama.

PRVENSTVO NBA / ZDAJ SAMO ŠE VELIKI FINALE

Phoenix in Chicago začela »ples« za naslov prvaka

Ali bo »Sir« Charles Barkley zaustavil »Air« Jordana?

VANJA JOGAN

CHICAGO - V ameriški profesionalni košarkarski NBA ligi so danes ponoči ze odigrali prvo finalno srečanje (igra se na štiri zmage, Phoenix pa igra morebitno odločilno tekmo doma) za naslov prvaka med Phoenix Suns in Chicago Bulls. Obe ekipi sta bili med ožimi kandidati za uvrstitev v finale, v polfinalu pa sta se z veliko težavo znebila mostev iz New Yorka in Seattlea, zlasti po zaslugi najbolj znanih in zvenceh imen obeh peterk. Prav zaradi tega največ zanimanja na finalnih tekmah vzbujata dvoboj najbolj blestecih zvezd zadnjih let v NBA, Charlesa Barkleyja in Michaela Jordana, ki sta tudi v letošnji končnici dokazala, da sta za razred boljša od ostalih kosarkarjev. Barkley je v zadnjih in odločilnih tekmah proti Seattleu kar dvakrat izboljšal osebni rekord doseženih točk v tekmah končnice (43 v 5. tekmi, 44 v 7.), Jordan pa je proti najboljši obrambi NBA lige New Yorku dal poprečno preko 30 točk na tekmo, v tretjem srečanju pa jih je zabeležil kar 57. Kakorkoli ze, pa bosta tako prvi kot drugi le petina izrednih ekip, ki razpolagata s celo vrsto vrhunskih kosarkarjev.

Pri Sunsih je v izredni formi playmaker Kevin Johnson, ki zna odlično voditi ekipo, ob tem pa ima vsakic v aktivni tudi precej točk in asistenc. Kot vsaka dobra ekipa ima tudi Phoenix svojega izbranega strelca, ki vzbuja preplah pri vseh obrambah. To je Dan Majerle, ki je prav pred nekaj dnevi izboljšal rekord končnice pri metu izza črte treh točk, ko je proti Seattleu dosegel osem trojk v desetih poskusih. V vlogi krila izredno učinkovito igra se drugi igralec bele polti, Tom Chambers, ki je nevaren tako v bližini koša kot pri metu iz srednje in velike razdalje. Pod košema se ob Barkleyu najbolje bori Mark West, medtem ko mladi Cedric Ceballos za sedaj sledi ekipi v civilu z nogo v mavcu.

V vlogi prvih menjav sta novinec Richard Dumas ter stari Danny Ainge, ki je z Bostonom ob Larryju Birdu ze osvojil naslov NBA. Mostvo dopolnjujejo se Frank Johnson, Miller in Knight. Trener je Paul Westphal.

Nič manj kvalitetna ni postava Chicago, ki bo na vse nacine skušala tretjic zapored osvojiti sloviti »obroč« prvakov NBA, kar se ni zgodilo ze od daljnega leta 1966, ko je takrat nepremagljivi Boston zmagal osemkrat zapored. Največja moc Bullsov je v tem, da imajo kosarkarja, ki lahko odlično nadomesti Jordana, kadar temu ne gre od rok ali kadar je celotna pozornost obrambe nasprotnikov osredotočena nanj. To je Scottie Pippen, ki je bil odločilen tudi v zadnji tekmi proti Knickson. Pippen ima izredne atletske sposobnosti in je večkrat tudi najboljši v obrambnih prvinah (ukradene zoge, skoki in blokade), običajno pa je ob Jordanu najboljši strellec ekipe. V vlogi playmakerja igra mali in hitri D.J. Armstrong, pod košema pa sta težko premagljiva Horace Grant in Bill Cartwright. Eden izmed najzaslužnejših za lanski uspeh Chicago je bil prav gotovo drugi playmaker ekipe, belopoliti John Paxson, ki redko kdaj zgresi prost met iz razdalje. Scott Williams in William Perdue sta menjavi za višje igralce, Trant Tucker in King pa obcasno zamenjata zunanje igralce. Na klopi vodi ekipi Phil Jackson.

BO LETOS 7 TEKEM?

V zadnjih dveh letih je Chicago odpravil najprej Lakerse, zatem pa Portland v starih, oz. petih tekmah, letos pa se napoveduje ostrejši boj, saj sta ekipi vsaj na papirju mnogo bolj izenačeni. Chicago ima na svoji strani izkušnost in dejstvo, da se igralci med sabo odlično poznajo, saj igrajo skupaj ze celo vrsto let, Phoenix pa ima zavidljivo prednost domačega igrišča, prihod Barkleya pa je spremenil ekipo tu-

di s karakternega vidika, saj so vsi pridobili na samozavesti in odločnosti, kar dokazujejo tudi odločilne zmage na gostovanjih v Los Angelesu (dvakrat) in Seattleu. Tudi s tehničnega vidika sta ekipi različni: Phoenix ima večji izbor nevarnih igralcev (Barkley, Majerle, Chambers, K.Johnson in Ainge), Chicago pa je odločno boljši v obrambi, kar je bil v zadnjih letih predpogoj za končni uspeh.

»NBA FINAL STORY«

Prvo prvenstvo NBA so odigrali takoj po koncu druge svetovne vojne, ko je leta 1947 Philadelphia v finalu premagala Chicago. Isti ekipi je v naslednji sezoni uspel bis proti Baltimoreu, zatem pa se je na vrhu vrstilo vec ekip. New York je bil prvi, ki se mu je posrečilo zmagati večkrat zapored. V zgodnjih 50. letih je namreč trikrat zapored osvojil naslov NBA. To pa ni bilo nič v primerjavi s pravo prevlado Bostona, ki je trajala od leta 1956 vse do sezone 69/70. S slavnim Billom Russillom, enim najboljših kosarkarjev vseh casov, so Celtics osvojili kar 10 državnih naslovov, osem zaporednih, po presenetljivem uspehu Philadelphia (z Wiltom Chamberlainom) leta 66/67 pa so bili se dvakrat prvi. V naslednjih letih so si zmago zagotovile različne ekipe (-Washington, Milwaukee, Los Angeles, Portland, Golden State), vse do sredine 80. let, ko sta na sceno stopila Boston Celtics in Los Angeles Lakers. Kar pet let sta se ti dve mostvi srečevali v finalu za naslov, s sijajnimi dvoboji med Birdom in Magic Johnsonom ter Kareemom Abdulom Jabaarjem. Nato so Isiah Thomas in soigralci z nazivom Bad Boys za dve leti z njihovo agresivno in večkrat tudi grobo igro prevzeli monopol nad prvenstvom, zatem pa je prišel ... Michael »Air« Jordan in za ostale ni bilo več prostora...Bo letos »Sir« Charles Barkley rekel »STOP«?

Po zeleni Umbriji

JOZE KOREN

Zelena Umbrija v osrčju srednje Italije, gorato valovita dezela z bolj ali manj ozkimi dolinami, v kateri so njeni prebivalci skozi stoletja in tisocletja pustili se danes pricujoče sledove od Umbrov in Etruscanov, od Rimljanov do Gotov in Longobardov, od papeske države do raznih gospodstev, ki so se med seboj borila za prevlado enih nad drugimi. Ta zgodovinsko, kulturno in prirodno bogata dezela, ki jo zdaj bistro zdaj leno tekoca Tibera deli na dvoje, je bila cilj letosnjega množičnega izleta, ki jih Primorski dnevnik prireja za svoje naročnike, bralce in prijatelje že dobrih 35 let.

Papež "preprečil" ogled Arezza

Na skoraj 800 km dolgo pot do glavnega mesta Perugia, se je 150 izletnikov s tremi avtobusi v tehnični organizaciji agencije Aurora, podalo v prvih jutranjih urah 23. maja. Vozili so se mimo Mester cez Polesine, po hitri cesti imenovani "Romeo" vzdolž jadranske obale s kratkim postankom v kopaliscu Lido di Pomposa, prav mimo naravovarstvenega jezerskega območja Comacchio, Ravenne in Cesene do Arezza, kjer je bil nacrtovan ogled mesta, znanega med drugim po svojem evropsko odmevnem festivalu zborovske glasbe, na katerem smo se Slovenci pred leti z uspehom merili z najboljšimi evropskimi zbori. Toda z ogledom Arezza zal ni bilo nic, ker so bili zaradi istocasnega papezevega obiska vsi dostopi v mesto blokirani in nas sicer prijazni policaji niso pustili vanj. Skoda, ce bi vedeli za to nepredvideno nakljucje, bi se lahko ustavili nekaj kilometrov prej v mestecu Sansepolcro, kjer je eno od večjih grobišč slovenskih internirancev med drugo svetovno vojno v raznih taborišcih srednje Italije.

Pot do Perugia je nato vodila med rodovitnimi nasadi trt, oljk in sadnega drevja v Trasimenskem jezeru s postankom na plazi mesteca Tuoro. Kopalcev v tem zgodnjem vrocem poletju je bilo kar precej, pa smo kljub vročini imeli občutek kot da smo sredi zime. Frleci kosmiči s topolov so kot sneg prekrivali tla in avtomobile.

Prvi stik s Perugia

Od tu do Perugia je bil samo se dober skok in ze smo bili v našem hotelu Giò-Arte e vino, modernem kompleksu na spodnjem robu mesta, ki je bil odprt sele pred devetimi meseci s priključeno veleblagovnico in enoteko z vini iz vsega sveta. S presenečenjem pa tudi z zadoščenjem smo na policah videli tudi naša Provelova in Kantejeva vina, da številnih briskih niti ne omenjam.

Po namestitvi po udobnih sobah s televizorji in barskimi skrinjama, je bil na sporedu prvi večerni stik s Perugia v spremstvu vodicev krajevne turistične agencije. Z avtobusi do Trga partizanov (si predstavljate trg s takim imenom v Trstu?) in potem po premicnih stopnicah, speljanih skozi monumentalno srednjeveško palaco Baglioni prav do vrha mesta na okrog 500 m visokem gricu. Sprehodili smo se po glavni ulici Vanucci do osrednjega trga s katedralo sv. Lorenza, znamenito palaco Priori in Fontano Maggiore iz druge polovice 13. stoletja. Vse to in se druge znamenitosti, smo si laho nekoliko bolje ogledali drugi dan našega potovanja, prvi vtis pa je bil, da je Perugia lepo starodavno, cisto in tudi v poznih večernih urah živahno mesto. Njegovih zanimivosti nima smisla opisovati, saj so podrobno opisane v vseh turističnih vodicih, propektih in publikacijah. Poleg ze omenjenih, naj zato vsaj omenim le cudovito palaco stare univerze, ene prvih v Italiji, palaco Capitano del popolo iz 14. stoletja in predvsem utrdbo Rocca Paolina, zgrajeno po znameniti "vojni za sol", palaco Gallenga Stuart iz 16. stoletja, s sedežem univerze za tujce (zato je po mestu tudi toliko mladih temnopoltih ljudi) in z znanim etruskanskim lokom, sicer enim redkih monumentalnih ostankov etruskanske kulture in civilizacije. Skratka, mesto je en sam zgodovinski in umetniški spomenik vreden ogleda vsaj enkrat v življenju.

Po Trasimenskem jezeru

Popoldan je bil namenjen ogledu Trasimenskega jezera in voznji po njem z motorno ladjo-trajektom. Pustimo pri miru legendo o ljubezenski

zgodbi med kraljevicem Trasimenom in jezersko ninfo Agillo, ki naj bi botrovala nastanku jezera, pa tudi realnejšo zgodovinsko izročilo o bitki leta 217 pred našim stetjem med Rimljani in Hanibalom in njegovimi sloni, ki naj bi prilomastili prav do bregov jezera, in samo nekaj besed o jezeru samem. Je največje jezero v srednji Italiji, njegov obseg meri 45 kilometrov, globoko pa je največ 7 metrov. Danes je razvito turistično središče z mnogimi kopalisci v prijetno zelenem okolju.

S pomola v Passignanu smo se s trajektom odpeljali na otok Maggiore, ki je od treh otokov durgi po velikosti in edini obljuden. Z vrha otoka in od tam stoječe cerkvice je prekrasen panoramski razgled, otok sam je bogat na flori, prevladujejo oljke. Na otoku je nekaj casa zivel v svojem samotarskem ubostvu tudi sv. Francisek. Malostevilni stalni prebivalci živijo pretežno od turizma in oljkarstva, nekaj malega od ribištva in umetne obrti, predvsem cipkarstva.

Cas za odzejanje in nato z ladjico na skoraj enournno vožnjo na nasprotno stran do največjega objezerskega mesta Castiglione del Lago, ki stoji zdaj na strlecem polotoku, pred ne tako dalec nazaj pa je bil to se otok. Do vrha, kjer leži cedno in slikovito mestece, vodijo poleg lepe ceste tudi ozka stopnišča med terasami oljk in okrasnega drevja. Mogocen vtis naredi na obiskovalca obizidani grad z mnogimi stolpci. Zanimiva je tudi Magdalenina cerkev s freskami, po vsej verjetnosti mladega Raffaella.

Na povratni voznji je med izletniki kar sama od sebe, spontano, vznikla vedno lepa Po jezeru in potem na tekocem traku se druge, in kako bi drugače, tudi nape stare partizanske.

Zvečer so v hotelu namensko za nase izletnike odprli ogromno veleblagovnico z amorebitne nakupe. Največ zanimanja so vzbudila razna vina, olivna olja in podobno, tudi zaradi nekoliko nižjih cen kot so pri nas.

Religiozni in turistični Assisi

In ze smo v torek in ko si v Umbriji je obvezen ogled srednjeveškega Assisija, tega religioznega in obenem umetnostnega središča Umbrije in vse Italije, kjer je takorekoč na vsakem koraku in v vsakem predmetu videti in morda se bolj občutiti religiozni navdih v tem mestu rojenega svetnika sv. Franciska, vzporedno pa tudi turistično izkoriščanje njegovega svetniškega izročila. Assisi je umbrijskega izvora, največji razvoj pa je doživelo v času Rimljanov. Po nastanku svobodne občine je mesto vodilo številne bitke s soseskim gospodstvom Perugia, v 14. stoletju pa je bilo del papeske države.

Znamenitosti je v tem mestu nekoliko in priznati je treba, da so nam jih znali novi patentirani vodici, ki so za to priloznost zamenjali nase spremljevalce, zelo dobro razkazati in razložiti. Ze od daleč, ko se mestu sele približuje skozi zelenice, pritegne obiskovalcevo pozornost pogled na mo-

gocno baziliko sv. Franciska, ki se dviga iznad ogromne zidne mase s slepimi arkadami. Zgradili so jo v prvih desetletjih 13. stoletja po smrti sv. Franciska. Stavljata jo dve cerkvi, ena nad drugo in se tretja s hranjeno svetnikov kripto. Kompleks krasijo freske in skulpture takratnih največjih italijanskih mojstrov od Lorenzettija do Giotta (v zgornji cerkvi), Cimabua in drugih. Manj bogata v svoji arhitekturni zasnovi je cerkev sv. Chiare, Franciskove vrstnice in obozevalke, kjer je tudi njen grob in kjer obiskovalcu redovnica reda klaretink z zastrtim obrazom za železno pregrado razka-

stavljen oblačila svetnika in svetnice. Se in se bi se dalo pripovedovati o zanimivostih Assisija, na primer o skromni cerkvi La Porziuncola iz 9. stoletja, ki si jo je sv. Francisek za nekaj casa izbral za svoje bivalisce in je danes sestavni del bazilike Santa Maria degli Angeli, postavljena prav pod njeno kupolo, pa o drugih zgradbah, ki so po svoji mocnosti in bogastvu največkrat diametralno nasprotne od ubostva, "ubozca iz Assisija", so pa zato neizčrpen vir turističnih prihodkov. Sicer pa smo iz ust vodicev zvedeli o svetniku tudi marsikaj, kar v raznih publikacijah navadni ni zapisano: da je bil majhen po postavi, visok le 1,40 m, da ni bil lepe zunanosti, da pa je izzareval car, ki je siril vrste njegovih obozevalcev. Kot zgled namerno izbranega ubostva in obozevalca narave, ja zaslovel tudi kot zascitnik zivali. Zanimivo: ob enem njegovih kipov v cerkvenem kompleksu stalno gnezdiyo grlice.

Slovenska pesem na sagri

Popoldanski ogled obrtne keramične delavnice v blizini Perugia je bil zanimiv le za tiste, in ni jih bilo malo, ki so si zeleti nakupiti kar lonceni izdelek bolj za spomin kot za hišni okras ali uporabo. Zato pa je bilo toliko prijetneje zvečer na dobrodelni "sagri jagod" v vasi S. Biaggio di Valle. Ljudi, mladine in starejših, se je trlo po razsvetljenih vaskih ulicah med stojnicami in omizji, razpostavljenih po vseh mocgic kotičkih. Vsaka hisa je bila gostisce. Ce nam ne bi gostitelji ze vnaprej rezervirali enega od večjih trgov samo za nas, bi se morali najbrz vrniti. Postregli so nam z okusno pripravljenoim spageti, imenovanimi "strangozzo" in z vinom "umbrriage", ki so ga točili brez omejitev, jagode, ta tipični umbrijski sadež, pa si je bilo močce kupiti na stojnicah. Medtem ko so s sosednjega osrednjega trga prihajali zvoki plesnega ansambla, se je z nasih omizij spet dvignila slovenska pesem, narodna in partizanska, ki je kaj hitro privabila domače poslušalce. Čeprav ni bila kdove kako ubrana (pa ne zaradi umbrriage), so naši pevci vendarle pozeli odobravanje domacinov, presenečenih nad nepričakovano "ekscitacijo" sredi Umbrije.

Bogastvo Orvieto

Cetrti dan našega bivanja v Umbriji je bil namenjen ogledu mest Tobu in Orvieto oziroma obratno, ker je vodstvo izleta po dogovoru s krajevno agencijo spremenilo smer poti. Ta nas je tokrat vodila proti južnim bregovom Trasimenskega jezera, krajši del celo preko Toskane in potem po odseku "avtoceste sonca" prav do Orvieto, ki se ze od daleč predstavlja kot otok na vrhu rahljakaste (tufaste) kamninske tvorbe. Prekrasno mesto sredi vinorodne pokrajine, eno najzanimivejših v Italiji po svojih zgodovinskih in umetniških pričevanjih, cudoviti stolnici z impozantnim gotškim pročeljem s stiri zvoniki in

bogatimi zunanji freskami in stukturami, tradicionalnih verskih praznikov sv. Resnjega telesa in "Palombelle" z živim belim golobom, ki sprozi mehanizem umetnih ognjev. Prav ob našem prihodu na trg so mestni delavci postavljali priloznostni kakih 10 metrov visok tabernakelj na stopnišcu pred cerkvijo, v funkciji praznika. Imeli smo dovolj casa za ogled ne le impozantne gotske cerkve, marvec se prej etruskanske nekropole prav pod visokim masivom rahljakaste kamninske tvorbe. Z odkopavanji grobišč so začeli sicer ze pred leti a se se nadaljujejo. Morda je tudi to razlog, da nekropola, ki datira iz 6. stoletja pred našim stetjem, se ni ustrezno urejena in zascitena. Predmete, ki so jih našli v teh grobovih, smo si lahko ogledali v arheoloskem muzeju ob stolnici.

Medtem, ko so si nekateri izletniki sli ogledat se znameniti "Pozzo di San Patrizio" iz 15. stoletja in se po polzastih zavojih stopnišča spustili do dna v globini 62 metrov, so se manj radoželjni za take zanimivosti raje gasili zejo v prijaznih lokalih osrednjega trga z belimi vini z orvietskih gricov kot so trebbiano, grachetto, drupaggio in druga. Sicer pa ze podatke, da se letna vinska proizvodnja v Umbriji suce okrog 1.100.000 hl in od tega skoraj 15 odst. z zascitenim poreklom, pove, da smo res v domovini zlahne kapljice. Znana je tudi anekdota o vinu "estestest", ki velja le za desertno. Čeprav ne vem koliko je v njej zgodovinske resnice, jo zapisem tako kot sem jo slisal: »Papež, pa ne vem vec kateri, si je zazele vin z orvietskih gricov in je orvietskemu skofu naročil, naj jih gre pred nakupom poskusati in ko izbere tisto pravo, naj mu kratko sporoči: "vinum bonum est". Skof pa se ga je pri svojem opravilu posteno nalezal in je v navdušenju nad dobro pijaco samo kratko sporočil trikrat ponovljeno zadnjo besedo naročenega sporočila: est, est, est!«

Obisk v umbrijski kleti

Naj bo tako ali drugače, toda da imajo v Umbriji in posebno v tem predelu res prvovrstno vino, smo se lhako dodobra prepicali na obisku v večji zasebni kleti v kraju Pagliano, kjer se recica Paglia izliva v Ribero in kjer je v etruskansko-rimljanskih casih bilo pomembno rečno pristanisce. Na pobocih vulkanskih Volsinjskih hribov, v osrčju katerih lezi tudi kmetijsko-vinogradniško podjetje "Villa Pagliano", do katerega so se avtobusi s težavo prebili po ozki, vijugasti in prasnici cesti, pridelujejo vrhunska vina z zascitenim poreklom iz grozja "Orvieto classico" in poimenovana grachetto in procenico živahne slamnato rumene barve z zelenkastimi odtenki. Res ga je gospodar za vedno zeljne obiskovalce, tokrat zaradi vročine se bolj, iztočil kar precej, toda verjetno se mu je izplacalo, saj je le malokateri od nasih izletnikov zapustil klet brez vsaj ene konfekcije izbranih vin, povrhu pa se z nekaj vazicami namazne zmesi in crnih oliv z do-

datkom tartufove arome, olja in soli.

Pozdravi za Joska Gravnerja

V pogovoru z enim od upraviteljev ali enologov podjetja je beseda nanesla tudi na naša briska in kraska vina in gospod Luca Fratini, tako mu je bilo ime, je povedal, da Brda in briska vina kar dobro pozna, predvsem pa našega odličnega vinogradnika Joska Gravnerja z Oslavij, s katerim je tudi v poslovnih stikih. Dejal je se, da ga visoko ceni kot strokovnjaka, da ima res prvovrstno vino, ki gre dobro v prodajo tudi v sicer vinorodni Umbriji. Naročil nam je pozdrave zanj. Se en dokaz, da Slovenci res nismo od muh bodisi kot pridelovalci, bodisi kot pivci božje kapljice.

Ker smo se kar prevec zadržali pri prijaznih vinogradnikih "Ville Pagliano", nam je ostalo bolj malo casa za ogled Tobija, do katerega nas je vodila lepa panoramska cesta ob Corbarskem jezeru, ki ni nič drugega kot močno razširjen zajezen tok Tibera. Pokrajina je rodovitna, prevladujejo vinogradi in oljke na se kar strmih pobočjih in nasadi jagod v dolinah.

Bežno v Todiju

Todi na vrhu grica in je po svoji arhitekturi in urbanistični ureditvi na las podoben večini drugih umbrijskih mest za katerimi ne zaostaja, morda pa celo prednjači, po svojem spomeniskem in umetnostnem bogastvu. V njem se zgodovina Etruscanov mesa s tisto Umbrov na nasprotni strani Tibere, vidni so vplivi rimljanskega in nato srednjeveškega obdobja, ko je mesto doseglo razcvet svobodne občine. Prav iz tega casa datirajo mocodne stavke, ki so se danes predmet obudovanja obiskovalcev kot so na primer Kapitanova palaca, palaca Piorjev na trgu Piazza del popolo, stolna cerkev iz 12. stoletja in druge. Zal je bilo casa le za nabiranje vtisov pa vendar dovolj, da nam bo tudi Todi s svojimi ozkimi ulicami (te so sploh povzročale nemalo problemov našim vrlim soferjem), ostal v spominu.

Iz Todija do Perugia nas je spet spremljala Tibera, v tem letnem casu zaradi izjemne suše precej nizka, med večerjo v hotelu Giò pa je nase izletnike cakalo presenečenje: dobili so Primorski dnevnik, res le ponedeljkovo številko, pa je vendar bila dobrodšla tudi ta. Računali smo, da bo posebna dostavna poštna linija delovala hitreje, pa smo se usteli in dober namen je bil tako poplačan le delno.

Gubbio in mavzolej ustreljenih

Četrtek, zadnji dan našega petdnevnega popotovanja po Umbriji. Patentirani vodici so nas, na veselje nasih agencijskih spremljevalcev (konkurenca in zavist sta med njimi kar precej hudi) zapustili ze v Todiju in tako smo se na povratno pot proti Gubbiju podali v spremstvu simpatičnega

Marka in zgovorne miniaturne Glorie. Po vijugasti hriboviti pokrajinski cesti smo ga dosegli v dobri uri in pol voznje in mesto se nam je predstavilo ze od daleč na pobocju hriba Ingino, na katerem kraljuje romarska cerkev mestnega patrona sv. Ubalda. Mesto je umbrijskega izvora in hrani, kot najpomembnejši dokazni dokument svoja porenka, takoiimenovane "Tavole Eugubine", obredni tekst na sedmih bronsastih ploščah, delno v etruskanski, delno v umbrijski pisavi. Sicer pa potem o starodavnosti mesta in o njegovem srednjeveskem obdobju

se danes prica celotna mestna urejenost in arhitektura s svojimi palaci, ulicami in trgi pa tudi z ohranjenimi starodavnimi verskimi obicaji. Casa ni bilo prevec za ogled palace konzulov, znamenite pinakoteke v njej in nasproti stoječe pretorijanske palaci s prostornim trgov, na katerem se vsako leto odvija tradicionalni praznik "Palio della Balestra", ki je poleg "praznika sveca" (Festa dei Ceri) najpomembnejši versko kulturni praznik Gubbija. Postalni smo pred palaco Bargello in pred znamenitim "vodnjakom norcev" pred njo, ogledali smo si Palazzo Ducale in gotsko cerkev nasproti nje iz 12. stoletja, kjer je poleg drugih, zlasti slikarskih pomembnosti, pozornost mnogih naših izletnikov pritegnila marmornata plošca na kateri je zapisano, da se je v to cerkev poleti leta 1944 zatekel pred nacistično soldatesko 240 mešcanov, mož, fantov, žena in otrok in da so prav iz te cerkve Nemci iz njihovih vrst pobrali 40 nedolžnih ljudi kot talce in jih potem v mestu, kjer stoji zdaj lep mavzolej, tudi ustrelili. V skupinah smo se podali k mavzoleju na spodnjem delu mesta. Stoji v vzorno urejenem in vzdrževanem okolju, za kar skrbi mestna občina, kot nam je povedal občinski vrtnar, ki je zalival travnate in cvetlične nasade. Ohranjen je zid pred katerega so nacistični krvniki postavili talce in na njem so se vidne luknje nemških svincen. V notranjosti mavzoleja so na stenah fotografije ustreljenih in njihovi osebni podatki. Na kraju pred zidom, kjer so Nemci žrtve pokopali takoj po ustrelitvi, cve-to rdece vrtnice. Tako Gubbio, mesto uporne protifasistične in sovobodoljubne Umbrije, se danes po 50 letih, ne guje spomin na svoje žrtve. Cloveka je nehotne obsla tesnoba samo ob pomisli, da so pri nas, in v zadnjem casu tudi v Sloveniji, spomeniki padlim za iste ideale svobode delezni marsikje in marsikdaj vse drugačne usode.

Se skok v Sv. Ubaldo

Po kosilu v tipični restavraciji sredi mesta, smo se z avtobusi odpeljali se k 12 km oddaljeni in visoko lezeči cerkvi sv. Ubalda, do katere sicer vodi tudi manjša vzpenjaca. Ogled te znamenitosti sicer ni bil izrecno predviden, ker pa je bila taka želja večine, smo se, preden smo se poslovlili od Gubbija, le podali do nje. Nekateri so se sicer ze prej odločili za ogled cerkve z vzpenjaco na lastne stroške, pa je potem bilo nekaj nejevolje zaradi tega. No, na takih množičnih izletih se vedno lahko pripetijo kaksni nesporazumi ali nerodnosti. S tem je treba preprosto računati.

V cerkvi za oltarjem lezi na visokem podstavku v steklenem sarkofagu svetnikovo truplo. Pater nam je v svoji razlagi povedal med drugim, da so pred nekaj leti znanstveniki analizirali svetnikovo truplo in ugotovili, da so vsi glavni funkcionalni organi v njem se danes ohranjeni takorekoč neprizadeti in da so lahko celo ugotovili, da je svetnik zaužil neposredno pred svojo smrtjo. Pomislite, osem stoletij po smrti! Znanstvenikom je ze treba verjeti!

Ta bazilika s truplom mestnega patrona skofa Ubalda, predstavlja danes religiozno, zgodovinsko, custveno in folklorno središče in prav do nje vodi vsako leto na dan 15. maja, znamenita religiozno-folklorna prireditev "Corsa dei Ceri", med katero nosijo nosaci v neprekinjenem teku izmenicno več metrov visoke svece v lesenem opazu. Te "cere" ostanejo potem v baziliki do naslednjega leta in jih je seveda močce videti.

Se kratke sprehod po parku ob baziliki z enkratnim pogledom na Gubbio in njegovo okolico in potem v avtobuse in proti domu, tokrat ne več po "Romei", v tem casu in ob delavnihkah zatrpamo s tovornjaki, pac pa po avtocesti do Bologne in naprej proti Gorici in Trstu.

x x x

Pet vrcic, zanimivih pa tudi napornih dni, je steklo kot bi trenil. Vrnili smo se nekoliko bolj seznanjeni in osvesčeni z etruskansko in umbrijsko preteklostjo, z obdobjem Rimljanov in bojeviti gospodstev, z umetninami in svetniki, s prirodo in današnjim življenjskim utripom. Utrdili smo stara medsebojna prijateljstva in sklenili kakšno novo, se tu in tam malo pojezili in pogodrnjali, na koncu pa bili, upam, le vsi zadovoljni. To pa je tudi najzavnejše.

Izletniki Primorskega dnevnika na glavnem trgu v Gubbiju (Foto Dobrila)

NEMČIJA / PO SPRENEVEDANJU

Desničarsko nasilje peha Nemčijo v globlji spopad

Skoraj vsak večer zažigalni atentati na domove tujih priseljencev

KIRSTIN RIDLEY, REUTER

BONN - V sredo so neznanci skušali zazgati dom neke indijske družine pri Düsseldorfu, v Freiburgu pa je cez noč požar poskodoval kuhinjo doma za priseljence. Tokrat na srečo ni bilo ranjenih.

Neki poslanec, pripadnik ene koalicijskih strank, ki podpira kanclerja Helmuta Kohla, je v parlamentu zahteval ukrepe za preprečitev državljske vojne v Nemčiji.

Požara sta bila zadnja v seriji vsakodnevnih nočnih napadov, ki so se zvrstili po uboju petih žensk turške narodnosti v Solingenu 29. maja, v najhujšem valu rasizma po zedinjenju obeh Nemcij.

Preiskovalci trdijo, da je bil požar na domu indijske družine v Wachstendunku podtaknjen, nočejo pa razkriti, ali je to delo rasističnih skrajnecev. Policija v Freiburgu je navedla, da bi lahko bil požig kuhinje in avtomobila pred domom za priseljence posledica napada desničarskih skrajnecev.

Herbert Schnoor, notranji minister zvezne države Severnega Porenja - Vestfalije, je izjavil, da je po tragediji v Solingenu prišlo do 70 rasističnih

V Freiburgu je poleg kuhinje v domu za tuje priseljence zgorel tudi pred poslopjem parkirani avtomobil (AP)

nih izgrediv. Pripadniki koalicijskih strank so poudarili, da je napočil čas za proglasitev izrednega stanja.

Poslanec Hans Raidel je zahteval, da je treba preprečiti izbruh državljanske vojne. Dnevniku Bild je povedal, da bo potrebno vzeti v pretres uvedbo izrednih ukrepov. Istega mnenja je bil poslanec Georg Brunnhuber, češ, da je treba demokraciji

omogočiti obrambo.

Policija in varnostni organi pravijo, da so glede rasističnih izgrediv nemočni in so pozvali Nemce, naj bodo pozorni, ko bo prišlo do napadov na njihove tuje sosedje.

Notranji minister Rudolf Seiters je zahteval strožje zakone in obsodbe, da bi prestrašili 4.500 nemških desničarskih skrajnecev. »Predvsem potrebujemo prisotnost po-

licije,« je povedal casopisu Bayern Kurier.

V mestu Koblenz je sodišče obsodilo na 15 let zapora bivšega skinheada zaradi umora in poskusa umora. Andy Hellbach, ki se je po mnenju pric oddaljil od gibanja, ker ni bil dovolj prepričan, je priznal, da je avgusta lani na mestnem trgu, polnem ljudi, ustrelil nekega brezdomca in ranil sedem drugih. Hellbach, ki

je tujece sovražil do take mere, da ni jedel italijanskega sladoleda, se bo tudi moral zdraviti pri psihiatru.

Kohl, ki ga ostro kritizirajo, ker še ni udeležil pogreba petih žrtv iz Solingena, bo naslednji teden, ko bo parlament razpravljal o rasizmu, moral formalno zavzeti jasno stališče o desničarskih izpadih, sa se je do sedaj sprenevedal.

FRANCIJA / VICHY

Bousquetova smrt odpira stare rane

PARIZ - Renè Bousquet, ki ga je neprisebnež v terek ubil v Parizu, »je soodgovoren za zločine proti židovski skupnosti« in zaradi tega mu je treba soditi pred porotnim sodiščem, ker je zagrešil zločin proti clovestvu. To med drugim vsebuje obtožnica, ki bi jo moral prebrati javni tožilec v prihodnjih tednih, če bi se začel proces proti sefu policije petainovega rezima, ki je zaradi deportacij dobil vzdevek »vichyski krvnik«.

Nasilna smrt je preprečila proces, Bousquet pa je v grob odnesel marsikatero skrivnost. Izvlecke obtožnice sta včeraj objavila »Le Monde« in »Le Nouvel Observateur«, vsi francoski in svetovni časopisi, pa so umoru dali izreden poudarek.

Sedaj je dokončno jasno, da je »vichyskega krvnika« ubil neprisebnež, 49-letni Christian Didier, ki so ga včeraj tudi formalno obtožili umora.

Po trditvah pariskih političnih krogov, je Didierjevo bolezensko dejanje, ze res preprečilo proces, a je obenem sprožilo zanimanje in razpravo o obdobju nacistične okupacije, ki je bila dosedaj v Franciji prava »tabu tema«, ker so bile meje med kolaboracijskim in odporniškim zelo nejasne. Da bi bila mera polna, so Francozi v

bistvu izbrisali iz svoje zavesti Vichy in Petainov režim, ker bi to škodilo francoski »grandeur«.

Po mnenju nekaterih opazovalcev je Bousquet ze res zagrešil vojne zločine, a je obenem prav tako res, da je šef policije proti koncu vojne pomagal odporniški gibanju. To naj bi pojasnilo, zakaj je lahko Bousquet nemoten zivel do leta 1989. Dodaten dokaz tega je dejstvo, da je bil Bousquet leta 1949 le simbolično kaznovan in da so ga takoj izpustili in mu vrnilo celo orden »častne legije«. Kdor pa bi se imel dvome, naj pomisli na dvoumne odnose, ki jih je imel Bousquet s predsednikom Mitterrandom: Neki francoski novinar je na »Le Mondeu« zapisal, da je leta 1981 med neko večerjo opazil Bousqueta za Mitterrandovo mizo. Kasneje je o tem govoril s predsednikom, ki mu je dal neverjeten odgovor: »Ne skrbite, je prijatelj, ki nam je pomagal. Vi morate misliti, da je v življenju vse crnobelo? Ne, je svetlosivo in temnosivo.«

V Jeruzalemu pa odgovorne centra Simon Wiesenthal skrbi, ker je neznan kam izginil neki drugi predstavnik vichyskega rezima, Paul Touvier, ki bi mu morali v kratkem soditi.

NOVICE

Polemike o pravici domorodcev do zemlje

SYDNEY - Predsedniki vlad šestih avstralskih zveznih držav in obeh avtonomnih teritorijev so se popolnoma razklali ob predlogu zvezne vlade, ki domorodcem priznava pravico do zemlje, ki so jo imeli pred prihodom belih kolonialistov. Pred letom dni je namrec avstralsko vrhovno sodišče priznalo nekemu domorodcu, ki je zastopal svoje pleme pravico do zemlje, in je ovrglo koncept britanskih kolonialistov o »terra nullius« (nikogarsnja zemlja), po katerem so si belci prisvojili skoraj vse avstralsko ozemlje.

Zaznali skrivnostne signale iz vesolja

BERKELEY - Obsiren raziskovalni program, ki bi moral potrditi obstoj izvenzemeljskih civilizacij, je ze obrodil prve rezultate. Po 14 mesecih so radiostromoni posneli kar 164 skrivnostnih radijskih signalov, ki prihajajo iz vesolja. Na univerzi v ameriskem Berkeleyju so navedli, da do sedaj nimajo se dokazov, da so te signale poslale izvenzemeljske civilizacije, a da bi morali to zagonetko razvozlati v enem letu. Trenutno prevladuje prepričanje, da te »radijske anomalije« posredno povzroca cloveska dejavnost na našem planetu.

Lažja letalska nesreča italijanskega vojaškega letala

BUENOS AIRES - Zaradi močnega bočnega vetra je na buenosaireskem letališču med pristajanjem zaneslo izven pristajalne steze italijansko vojaško letalo falcon 50, ki je imelo na krovu italijansko vojaško misijo. Letalo je utrpelo precejšnjo škodo, na njem pa ni bil nihce ranjen. Poleg sefa misije, namestnika komandanta generalstaba Maria Buscemija, je bil na krovu tudi italijanski vojaški atase v Buenos Airesu, general Rutilio Rutili.

»Benettonovi« spolni organi na pariskem Liberation

PARIZ - Pariski Liberation je v svoji osrednji barvni strani objavil sporno reklamo »United Colors of Benetton« s slikami 56 moskih in ženskih spolnih organov. »Mojstrovina« je delo fotografa Oliviera Toscanija, ki jo bo poslal tudi Beneski biennialu.

Atentat na hišo voditelja Sinn Feina

LONDON - Nekdo je včeraj v Belfastu zagnal bombo proti vratom hiše Gerryja Adamsa, voditelja stranke Sinn Fein, političnega krila IRA. V atentatu ni bil nihce ranjen, zeno in sina politika, ki sta bila edina v hiši, je atentat zelo pretresel.

PERU / OSTALA JE V GROBU

Vampirka je razočarala

Mesto pa je z njo zaslužilo

LIMA - Včeraj ob zori se grob Drakulove tretje zene ni odprl in vampirka angleskega porekla ni ozivala.

Zgodba Sare Ellen, domnevne gospe Drakula, je ovita v skrivnost. Po uradnih poročilih je ženska umrla v Peruju zaradi srčnega napada, stara 41 let. Zakopali so jo v pristaniskem mestecu Pisco 9. junija 1913.

Pripovedujejo, da je mož dolgo plul z zeninim truplom, preden bi jo mogel zakopati. Obstaja pa tudi zgodba, da so zeno živo zakopali v svinčni krsti, ker je bila vampirka, tretja Drakulova žena. Se ena zgodba pravi, da so Saro Ellen na Angleskem ubili zaradi carovništva. Ker ji ni bilo dano počivati v domači zemlji, je zagrozila, da bo po 80 letih ozivala.

Ob zori je dogodek pričakovalo na tisoce radovednezev in novinarjev, nekateri s krizi, osiljenimi koli, kladivi in velikimi količinami cesna, cena katerega se je v Piscu v teh dneh podvojila. Pokopališče je bilo močno razsvetljeno in zastraženo. Grob pa se ni odprl in ko je sonce vzslo, se je razocarana množica razpršila.

Kljub razocaranju je zupan izrazil zadovoljstvo, ker je mesto obiskalo neobicajno mnogo ljudi. Nekateri pa se niso prepričani in pozivajo k spolni abstinenci za se 48 ur, da ne bi kdo spocel vampirja.

OBLETNICA / CARSKO SLAVJE

V povolški Kastromi proslavili Romanove

Na slovesnosti niso hoteli ruskih nacionalistov

Rusija - Zdolgocasi nadvodva, nadvse elegantna in jezična mati, vrsta starih in nasmejanih plemičev, vzhicena množica in veliko nostalgije: elementi so vsi, vendar ne gre za opereto.

Prizor se odvija v »glubinki«, to je v globoki Rusiji, v mestu Kostromi, na severnih bregovih Volge, zibelki zadnje ruske carske dinastije, dinastije Romanov.

Po volji predsednika Jelcina, ki je pometel s sovjetsko oblastjo, Kostroma odkriva danes svojo preteklost in praznuje te dni posebno obletnico: pred 380. leti je prvi Romanov stopil na vseruski prestol.

Zadnjo okroglo obletnico tega dogodka je

pompozno praznoval leta 1913 zadnji ruski car, Nikolaj II., ki so ga bolševiki pet let zatem ubili z vso družino.

Za takratne case so Romanovi prisli na oblast se kar demokratično: leta 1613 je skupščina, »zemski sobor« dala Mihajlu oblast, da bi zedinil in pomiril državo, ki je doživljala hude pretrese po smrti Ivana Groznega leta 1584. Sedež »zemskega sobora« je bilo mesto Kostroma, ki je zelelo, da bi se letošnje obletnice udeležil tudi neposredni potomec Nikolaja II., 12-letni nadvodva Georgij Mihajlovic.

Osrednje proslave so bile v samostanu Epatov: vse kostromsko mesto, ki steje danes 250.000 prebivalcev, je sodelovalo

pri pripravi na to obletnico. Sam zupan je v svojem govoru opozoril, da je stabilnost Rusije odvisna tudi od provinc in da je napočil čas, da se Moskva oddolzi »glubinki«, ruskemu podeželju.

Mladina je predvsem radovedna. Studentje menijo, da bi monarhija britanskega tipa pomenila stroške, ki si jih država zaradi ekonomske krize ne more privoščiti. »Liga za rusko aristokracijo« nima dvomov o zgodovinskem pomenu povratka družine Romanov, je pa nekoliko zadržana, v strahu, da bi to lahko izkoristili nacionalistični skrajnezi, ki so bili vlnudno naprošeni, da ne motijo potek praznovanj v Kostromi.

KANADA / V LUNAPARKU ONTARIJSKEGA ST. CATARINESA

Zrušil se je tobogan in ubil štiri delavce

Gasilci odstranjujejo truplo enega od štirih delavcev, ki so umrli, ko se je zrušila struktura orjaškega tobogana (AP)

PRIPRAVILA: SILVO KOVAC

Vodravno:

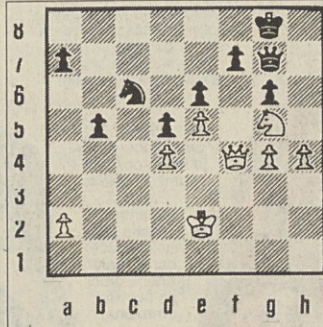
1. meščanski naziv za staro mamo, 4. prag v reki, katarakt, brzica, 8. svicarski matematik in fizik, (Daniel), 11. anticno ime otoka Visa v Jadranskem morju, 12. nekdanji prebivalec Pirenejskega polotoka, 13. postava, 14. reka v afriških državah Zimbabve in Mozambik, 15. osevizelna brezalkoholna pijaca, 17. reka v vzhodni Angliji, 18. angleški filmski igralec (Peter, Lawrence Arabski), 20. bitka, 23. oblika rastlinskega stebela, 24. poslovni prostor, 28. paralelogram s štirimi skladnimi stranici, 30. krajša oblika imena Jaroslav, 31. kar vpliva na rnananje, 32. prebivalec države ob Baltiskem morju, 33. sprevodnik na vlaku, 35. nekdanji nizozemski kolesar (Jan), 36. angleško svetlo pivo.

Navpčno:

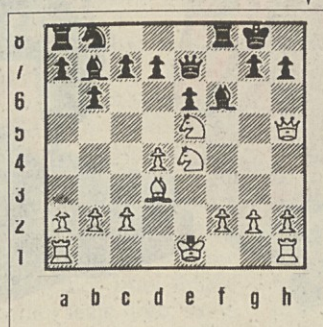
1. prihod v goste, 2. večje naselje, 3. začetnik partske dinastije Arsakidov, 4. avtomobilska oznaka Somborja v Vojvodini, 5. spanska oblika imena Alojz, 6. ime in priimek italijanskega popevkarja, ki poje v duetu z Romino Power, 7. zajedalske rastline na njivi ali gredi, 9. pojavitev v javnosti, 10. ime grške filmske igralkke Papas, 16. pergamski kralj, 19. mlad praseček, podsvince, 20. podolgovat plod strocnic, 21. naselje v južni Bosni, srednjeveško središče zupe Rame, danes znano predvsem po tkanju preprog, 22. osmi del celote, 25. zaprta družbena plast v Indiji, 26. delavska in obrtniška zadruga v carski Rusiji, 27. najdaljša reka v Franciji, ki se pri mestu Saint Nazaire izliva v Atlantski ocean, 29. pokrajina na Goriskem, 34. kratica za United States.

Vodravno: oma, slap, Bernoulli, Issa, Ibr, ozir, stas, Save, koka, Raas, konduktier, ale.

RESITEV

Naloga 209 Naloga 210

Sahovska naloga st.: 209

Matulovic - Cvetkov / Varna 1965

Za zrtvovanega kmeta ima beli pozicijsko prednost, ki jo skusa v nadaljevanju tudi uveljaviti. Predvsem bela dama je veliko bolj aktivna od crne in Matulovic, ki je na potezi, z učinkovitim manevrom dame in kralja prisili crnega k predaji! Pri akciji mu je v pomoč tudi beli skakac.

Sahovska naloga st.: 210

Ed. Lasker - Tomas / London 1921

Vse tri lahke figure belega so v idealnem položaju - ob pomoči dame - za napad na crnega kralja, ki se v rokadi počuti varno. Beli, ki je na potezi, se odloči za večpotežno kombinacijo, v kateri sodelujejo vse bele figure. Na koncu pa piko na i postavi beli kralj, ki se skriva v rokado. Ugotovite: malo ali veliko?

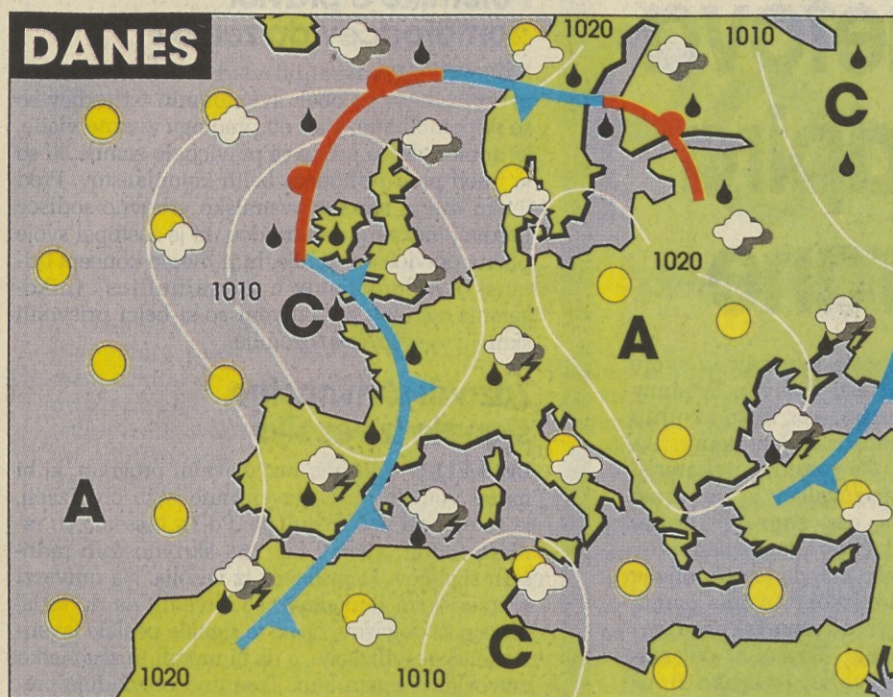
Resitev naloge st.: 207

Kmeta na polju d2 crni ne bo branil s potezo 1...Te2? zaradi 2.Kf1 De6 3.Dc3! in beli se uspešno ubrani. Prava obramba je v aktivnem napadu 1...Te1+!! in na 2.Te1: Dd4+! Za zrtvovano damo crni izpelje novo damo 3.Dd4: de1D in obenem matira belega kralja! Poučen razplet partije!

Resitev naloge st.: 208

Resilna bilka crnega pred dvojnimi matom belega je v malce nenavadni, vendar odločilni potezi crnega 1...De1+!! Kaj vse se skriva v sahovskih figurah na crno-belih poljih! Zrtev dame, da se aktivira crni skakac, ki ima tokrat poleg dame glavno vlogo! 2.Te1: Sf2+ 3.Kg1 Sh3+ 4.gh3 hg6 in crni je materialno močnejši, kar mu zadoštuje za zmago!

EVROPA / DEŽ IN NEVIHTE NA ZAHODU

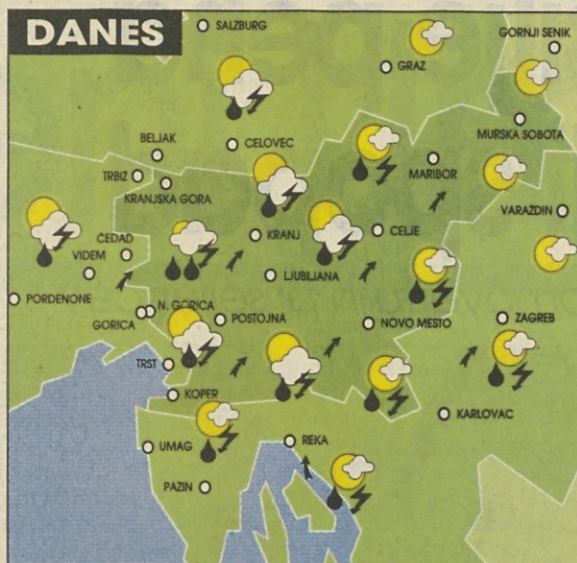
Vremenska slika

Nad vzhodno Evropo in Balkanom je območje visokega pritiska, nad zahodno Evropo pa plitvo ciklonsko območje s frontalnim valom. Nad naše kraje bo ob jugozahodnih vetrovih pritekal malo hladnejši in bolj vlažen zrak.

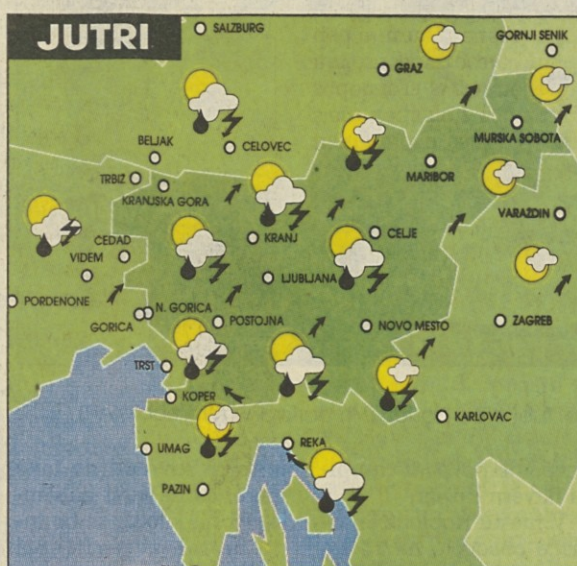
ALPE JADRAN / DELNO JASNO, NEVIHTE

OBLACNOST	DEŽ/SNEG na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	
nad 10 m/s	

Slovenija: Delno jasno bo, popoldne bodo krajevne plohe in nevihte. Pihati bo začel jugozahodnik. Najvišje dnevne temperature od 26 do 31°C.

Sosednje pokrajine: Sončno in vroče bo, popoldne bodo v sosednjih krajih Italije, Avstrije in Hrvaske nevihte.

V Sloveniji: V petek bo sončno, vroče in soparno. Popoldne bodo ponekod nevihte. Pihal bo jugozahodni veter.

Obeti: V soboto bo oblačno. Padavine, deloma kot plohe in nevihte, bodo zajele vso Slovenijo. Hladneje bo.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI
Ceste so suhe in normalno prevozne. Promet poteka tekoče in brez zastojev, kar velja tudi za mejne prehode.

TEMPERATURE ALPE JADRAN	TEMPERATURE PO EVROPI
včeraj ob 8. in ob 14. uri	včeraj ob 8. in ob 14. uri
LJUBLJANA..... 20/26	HELSINKI..... 7/13
TRST..... 23/29	STOCKHOLM..... 11/18
CELOVEC..... 19/26	KÖBENHAVN..... 11/19
BRNIK..... 20/26	MOSKVA..... 9/-
MARIBOR..... 20/26	BERLIN..... 14/23
CELJE..... 20/26	VARSAVA..... 11/21
NOVO MESTO..... 18/26	LONDON..... 17/28
NOVA GORICA..... 24/30	AMSTERDAM..... 14/27
MUR. SOBOTA..... 18/26	BRUSEL..... 15/27
PORTOROŽ..... 21/28	PARIZ..... 19/29
POSTOJNA..... 17/26	DUNAJ..... 11/25
ILIRSKA BISTRICA..... 14/27	MÜNCHEN..... 13/25
KOČEVJE..... 16/24	ZÜRICH..... 15/29
CRNOVELJ..... 19/26	ZENEVA..... 16/29
SLOV. GRADEC..... 19/25	RIM..... 18/32
BOVEC..... 18/25	MILAN..... 22/32
RATECE..... 16/22	BEOGRAD..... 12/28
VOGLJ..... 11/16	BARCELONA..... 17/26
KREDARICA..... 9/9	BUKAREŠTA..... 13/29
VIDEM..... 21/31	ISTANBUL..... 19/24
GRADEC..... 19/23	MADRID..... 13/22
MONOSTER..... 17/24	LIZBONA..... 21/26
ZAGREB..... 21/26	ATENE..... 21/29
REKA..... 24/29	TUNIS..... 20/26
	MAJOTA..... 21/25
	KAIRO..... 20/28

DOLŽINA DNEVA
Sonce je danes vzhlo ob 05.11 in bo zašlo ob 20.52. Dan bo dolg 15 ur in 41 minut. Luna bo vzhla ob - in zšla ob 10.12.

SETVENI KOLEDAR
Luna je v znamenju Ribe, element voda. Sejte zgodnje vrste endivije in glavnatega radica ter presajajte zelje, ohrovt, cvetaco in brokoli.

TEMPERATURE JEZER, REK IN MORJA

Jezerja: Blejsko 21°C, Bohinjsko NP, Basko 21°C, Milstalsko 20°C, Osojsko 20°C, Vrbsko 23°C, Klopinsko 23°C.
Jadransko morje: Portorož 23,8°C, Trst NP, Gradec NP, Crikvenica NP, Pulj NP, Lošinj NP, Split 22,5°C, Hvar 21,5°C, Vis 23,1°C.
Reke: Mura (G. Radgona) 11,6°C, Sava (Radece) 14,6°C, Savinja (Lasko) 12°C, Ljubljana (Moste) 12,1°C, Bistrica (Sodražica) 10,5°C, Paka (Sostanj) NP, Sora (Suha) 10,9°C, Gradascica (Dvor) 9,4°C, Iska (Iska) 9,8°C.

PLIMOVANJE
Danes: ob 6.54 najnižje -47 cm, ob 14.10 najvišje 29 cm, ob 19.42 najnižje 1 cm, ob 24.20 najvišje 17 cm.
Jutri: ob 7.25 najnižje -39 cm, ob 14.59 najvišje 28 cm, ob 21.08 najnižje 1 cm, ob 24.53 najvišje 7 cm.

TROPI

Podnebne značilnosti tropskih mest

TANJA CEGNAR

Podnebne značilnosti tropskih mest. Prebivalci v mestih tropskega podnebja pasu so se bolj izpostavljeni negativnim vplivom urbanizacije na podnebne razmere kot prebivalci v zmernih sirinah.

Izraz tropski ponavadi povezujemo z visokimi temperaturami in visoko vlažnostjo zraka, ki skupaj povzročata občutek soparnosti. Vendar lahko mesta v tropskem območju razvrstimo v štiri značilne skupine:

- mesta ob obali in v nizinah, kjer soparnost prevladuje vse leto,
- mesta v notranjosti, kjer vročina prevladuje več mesecev na leto, večinoma pred nastopom deževnega obdobja,
- mesta na večjih nadmorskih višinah, kjer visina omili vročino,
- mesta v subtropskem suhem podnebju, kjer obremenilno deluje vročina poleti, pozimi pa mrz. Bioklimatske razmere so tu podobne kot v zmernih sirinah, le da so poleti razmere veliko težje.

Tudi v tropskih mestih, ki se večinoma zelo hitro sirijo, je opaziti toplotni obtok mesta. Ta pojav ima lahko v zmernih sirinah pozitiven učinek, saj

nam prihrani nekaj energije, potrebne za zimsko ogrevanje. V tropskem podnebju ima le negativne učinke, saj se dodatno stopnjuje že tako veliko toplotno obremenitev. Najbolj so obremenjena območja, srce in dihalni organi. Zelo močno izpostavljanje sončnim žarkom v teh sirinah toplotno obremenitev močno poveča. Za zdravje je pomemben tudi ultravijolični del sevanja, ki ima lahko ob pretiranem izpostavljanju zdravju škodljive posledice. Z zelenice in parke, ki bi omilili vročino in nudili senco, je v tropskih mestih, kjer hitro narasca prebivalstvo, se manj prostora. Najtežje take razmere prenašajo neaklimatizirani priseljenci. Bioklimatske mere za določanje območja ugodnega počutja in meje obtežljivih pogojev, ki veljajo v zmernih sirinah, niso vselej enako uporabne v tropskem območju. Posebej velja to za napol empirično izvedene povezave, ki praviloma veljajo le v podnebnih razmerah, kjer so jih razvili. Nekritično prenašanje izsledkov iz enega klimatskega pasu v drugega lahko pripelje do napačnih zaključkov.

(Foto: Tone Hocevar)

Horoskop

piše Aleksandra Zorc-Berce

OVEN 21-3/20-4: Če vas bo mikalo spekuliranje in se temu ne boste mogli upreti, poskusite vsaj ostati pri tem »projektu« sam in ne mešajte tujega denarja z vašim.

BIK 21-4/20-5: Če boste prislunili svojemu notranjemu občutku za praktičnost, vam bo tako jasno, da niste pravilno ukrepali in da vas je vodila sama nevoščljivost.

DVOJČKA 21-5/21-6: Razmere doma in v službi se zaostrujejo, kajti nikjer vam več ne morete izpolniti svojih obljub. Zamislite se, kje je vzrok in ga čimprej odpravite.

RAK 22-6/22-7: Nekje daleč na obzorju se vam nasmiha višja plača ali napredovanje oziroma priznanje za trud zadnjih tednov. Samo ne obetajte si preveč.

LEV 23-7/23-8: Tudi vi bi se morali zaceti ukvarjati z mislijo o zdravju ter se držati strogega režima tako pri hrani kot pri vadbi, saj radi podlezete skušnjavam.

DEVICA 24-8/22-9: Nekdo vam rise gradove v oblakih in čeprav temu nečete verjeti, vas vendarle mika, da bi zvedeli kaj več. Poskusite se vziveti v zaceto fazo.

TEHTNICA 23-9/22-10: Čakajo vas dobre poslovne novice, ki bi se lahko celo skladale z zasluženim priznanjem za prizadevanja zadnjih mesecev. Nekdo vam ne privoščiti tega uspeha.

SKORPIJON 23-10/22-11: Sodelavec bo hotel poudariti napako, ki ste jo spregledali, da bi tako pobral priznanje. Vprašajte se, zakaj je prišlo do tega in ali niste morda sami krivi.

STRELEC 23-11/21-12: Če boste danes pravilno ravnali z nepremičninami, se lahko zgodi, da se boste dokopali do zajetne vsotice denarja. To bi bil za vaše finance pravi blagoslov.

KOZOROG 22-12/20-1: Izrednega pomena bo pravno stališče od katerega bo potem odvisno, ali boste se vztrajali pri skupnem projektu. Za vas verjetno ne bo več zanimiv.

VODNAR 21-1/19-2: Drobne zdravstvene težave se lahko kaj hitro sprevržejo v velike, če jih boste se naprej zapostavljali. Zato naj vam ne bo nobena skrb odveč.

RIBI 20-2/20-3: Če ste se hoteli izogniti neprijetnim opravilom in jih prepustiti partnerju, se zavedajte, da tokrat ne boste uspeli. Kar ste zakuhali, pojedite sami.

Kričeče protislovje med sodobno oblečenim prestolonasledniškim parom (zgoraj) in srednjeveško poročno obleko, kot jo predvideva šintoistični kanon (spodaj)

Japonska cesarska poroka

Slovesnost ob poroki prestolonaslednika se odvija že približno 1.000 let na enak način. Sestavlja jo več obredov, ki naj bi zagotovili rojstvo zdravega moškega potomca.

Poročna oblačila

Prestolonaslednik in njegova izvoljenka Masako Ovacca sta na osrednji poročni slovesnosti nosila te tradicionalne dvorske obleke.

Samo prestolonaslednik je lahko oblečen v oranžno obleko.

Podloga nevestine obleke je vinsko-rdeče barve, kar pomeni, da ni bila še nikoli omožena.

Vir: Cesarska palača

AP/Karl Gude, Dawn Deslites

JAPONSKA / MASAKO IN NARUHITO

Poroka stoletja

Japoncem je tudi tokrat uspelo uskladiti srednjeveško šintoistično tradicijo z zahtevami sodobnega sveta

TOKIO - Princ Naruhito, 33-letni prestolonaslednik najbolj konservativne monarhije na svetu, se je včeraj v Tokiju poročil z nekdanjo diplomatino Masako Ovada, ki je s svojimi 29-letji bila med najbolj briljantnimi in uspešnimi Japonkami.

Poroka je bila nov dokaz enkratnih sposobnosti Japoncev, ki jim uspe harmonično uskladiti prastaro tradicijo z zahtevami sodobnega sveta, ne da bi novosti povzročale prehu de kulturne pretrse. V jutranjih urah je bil prastari šintoistični obred zaobljube v templju iz cipresovine, posvečenemu boginji Amaterasu, v popoldanskem urah povorka po mestnih ulicah, kasneje pa so se začeli uradni banketi, ki jih bo šest in bodo trajali tri dni. Med poročnim potovanjem bosta Naruhito in Ovada posvetila tri dni obiskom templjev v Iseju in Nari.

Policija je izračunala, da je kljub dežju 191.500 ljudi vzklivalo »banzai« mla doporočencema pod budnim očesom kakih 30 tisoč policijskih agentov, ki so skrbno pazili, da ne bi prstasi Kakurokia (Revolucionarna stranka delavcev) pokvarili slovesnost s kakim atentatom.

Car in skrivnost sta obdajala dopoldanski šintoistični obred. Masako je bila oblečena v svetlozelen kimono iz 11. stoletja, ki tehta 13 kilogramov in ga krasi 12 smaragdov, Naruhito pa je imel na sebi prastaro oranžno haljo iz 8. stoletja. Točno ob 10. se je par pojavil pred templjem boginje Amaterasu, zavetnice Japonske. Zadnjih 10 metrov sta Ma-

sako in Naruhito premagala po kolenih, nato je prestolonaslednik prebral poročno zaobljubo, zakonca pa sta izpila požirek sakeja. O svojem koraku sta v templju seznanila prednike in sele kasneje cesarja Akihito in cesarico Mićiko.

Kakih 800 povablencev, izključeni so bili tujci, japonski komunisti pa so bili odsotni, je pred templjem cakalo na konec 15-minutnega obreda. Pred njim pa so bili se dolgi »očisčevalni« obredi, po katerih je tudi Masako postala boginja, ki jih je celo nevestina mati Jumiko ocenila za nerealne, meglene, okostenele in nostalgčne.

Dan se je končal z rizevo ceremonijo v zakonski spalnici novoporočencev. Masako in Naruhito sta bogu Izanagiju in boginji Izanami, ustanoviteljem japonske dinastije, darovala 29 rizevih sladici, toliko kolikor ima let Masako, da bi jima bila bogova naklonjena in bi v prihodnjih treh nočeh spočela sina.

Ce se je včerajšnji dan končal po šintoističnih srednjeveških kanonih, pa tega ne moremo trditi za zaroko, ki jo je odstavljeno sef carskega cerimoniala Minoru Hamao ozigosal za prevec moderno, o lepi Masako pa je trdil, da je »Americanka« in »tjuka«, saj je v tujini (v Moskvi in ZDA) prebila polovico svojega življenja. Cuvajem japonske tradicije je uspelo celo za nekaj časa preprediti Naruhitovo dvorjenje lepi diplomatini, ki z dvema univerzitetnima diplomama in z izgledi za bleščeco diplomatsko kariero ni hotela v

zakonski jarem, toliko manj, ker je bil ta jarem cesarsko tako težak, da bi se ga vsako sodobno dekle otepal. Naruhito se je moral torej posteno potruditi, da je osvojil srce svoje izbranke, v katero se je zaljubil med nekim sprejemom v cast spanske

princese Elene leta 1986. Po šestih letih trmatega dvorjenja, je Masako končno klonila, pri tem naj bi imela pomembno vlogo cesarica Mićiko, ki ji je obljubila, da ji bo vedno stala ob strani proti mravnjaskim dvorskim normam.

Sprevodu poročnega para po tokijskih ulicah je sledila ogromna množica (Telefoto AP)